

POZIȚIA DE NEGOCIERE A REPUBLICII MOLDOVA
CLUSTERUL III:
COMPETITIVITATE ȘI CREȘTERE INCLUZIVĂ

Chișinău 2025

Cuprins

INTRODUCERE	3
DECLARAȚIE PRIVIND ACCEPTAREA <i>ACQUIS</i> -ULUI UE.....	8
PERIOADE DE TRANZIȚIE.....	8
INTEGRARE ACCELERATĂ	10
CAPITOLUL 10 – TRANSFORMAREA DIGITALĂ ȘI MASS-MEDIA	12
CAPITOLUL 16 – FISCALITATE	45
CAPITOLUL 17 – POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ.....	66
CAPITOLUL 19 – POLITICA SOCIALĂ ȘI OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ.....	78
CAPITOLUL 20 – ÎNTREPRINDERI ȘI POLITICA INDUSTRIALĂ	122
CAPITOLUL 25 – ȘTIINȚĂ ȘI CERCETARE.....	139
CAPITOLUL 26 – EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ.....	148
CAPITOLUL 29 – UNIUNEA VAMALĂ.....	184

INTRODUCERE

1. Republica Moldova (denumită în continuare „Moldova”) recunoaște importanța alinierii la normele și standardele UE în domeniul competitivității și creșterii favorabile incluziunii, ca factor catalizator al eforturilor sale continue de a construi o economie robustă, incluzivă, verde și digitalizată, rezistentă la crize și pe deplin pregătită pentru aderarea la UE. Având în vedere faptul că legislația națională e deja *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în majoritatea domeniilor din Clusterul III, Guvernul este ferm angajat să realizeze alinierea deplină.
2. Moldova acordă o importanță strategică integrării sale depline în Uniunea Europeană, recunoscând că aderarea la Piața Unică este în egală măsură o alegere politică și o oportunitate economică. UE absoarbe deja circa 65% din exporturile Moldovei, furnizează aproape 70% din stocul ei de investiții străine directe (ISD) și asigură un grad de deschidere comercială de aproape 95% din PIB. Economia Moldovei este, prin urmare, profund integrată în lanțurile valorice europene, iar traiectoria sa de dezvoltare viitoare este indisolubil legată de economia UE.
3. În ciuda acestei reorientări structurale către piața unică, fundamentele Moldovei rămân fragile. Creșterea economică volatilă din ultimele două decenii continuă să limiteze capacitatea țării de a rezista șocurilor și de a susține creșterea în perioadele de criză. Sectorul industriei se confruntă cu un declin prelungit, caracterizat prin dezindustrializare, tehnologii învechite și subfinanțare. Industria prelucrătoare rămâne puternic dependentă de produsele cu valoare tehnologică scăzută, ceea ce îi limitează competitivitatea pe piețele regionale și globale. Deficiențele structurale au fost exacerbate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, care a perturbat lanțurile de aprovizionare, a crescut costurile energiei și a restricționat accesul pe piață. O redresare economică mai robustă a fost împiedicată de erodarea capitalului uman, subdezvoltarea tehnologică și diverse vulnerabilități structurale.
4. Creșterea economică a încetinit semnificativ, de la o medie de 4,6% pe an înainte de 2010 la doar 2,2% în ultimul deceniu. Producția industrială a scăzut timp de mai mulți ani consecutiv, reflectând declinul unei baze manufacturiere dominate de activități cu valoare adăugată redusă și cu utilizarea intensivă a forței de muncă. Agricultură, în care este angajată o mare parte a populației din țară, este din ce în ce mai vulnerabilă la schimbările climatice și la scăderea productivității, cu o creștere prognozată de doar 1-2% anual până în 2028, fără a lua în considerare impactul Planului de Creștere pentru Moldova. Vulnerabilitatea sectorului energetic rămâne ridicată, în ciuda unei îmbunătățiri semnificative a producției de energie din surse regenerabile, ceea ce face ca economia să fie susceptibilă la șocuri externe.
5. Declinul demografic agravează și mai mult aceste vulnerabilități structurale. Se estimează că populația cu vârsta aptă de muncă va scădea cu aproape 30% până în 2050, amenințând oferta de forță de muncă, dar și cererea internă. Remitențele, care cândva erau un factor de stabilizare, au scăzut, ceea ce reduce consumul gospodăriilor și rezervele externe. PIB-ul pe cap de locuitor rămâne printre cele mai mici din Europa.

6. Poziția externă a țării s-a înrăutățit în ultimii ani. Exporturile au scăzut cu 11,3% la început de 2025, în timp ce importurile au crescut cu 16,2%, ceea ce a făcut ca deficitul comercial să depășească 10% din PIB în doar patru luni. Dezechilibrele structurale sunt intensificate de piața internă redusă a Moldovei, care limitează economiile de scară și face ca accesul la Piața Unică a UE să fie esențial pentru modernizarea industrială și competitivitate.
7. Planul de creștere, adoptat în mai 2025 și care e aliniat pe deplin la cadrul macroeconomic al Moldovei până în 2030, prevede o agendă structurată de reforme menite să inverseze aceste dinamici. Punerea sa integrală în aplicare ar spori creșterea PIB-ului real, crescând PIB-ul pe cap de locuitor, și catalizând redresarea productivității. Sprijinul UE s-a dovedit deja a fi un catalizator, prefinanțarea permițând Guvernului să direcționeze peste zece milioane de euro către noi măsuri de sprijin pentru IMM-uri.
8. Analiza scenariilor confirmă importanța vitală a reformelor susținute de UE. În scenariul de referință, Moldova riscă să stagneze la o creștere de 1,5-2%, cu o emigrare continuă, o creștere modestă a salariilor și o convergență minimă. Pe o traiectorie bazată pe reforme, creșterea PIB-ului ar putea ajunge la 5-6% până în 2030, exporturile ar putea crește cu 9-11% anual, producția industrială - cu peste 5% în fiecare an, iar salariile reale ar putea crește cu aproape 8% anual. Acest lucru ar reduce decalajul de convergență față de țările din regiune cu aproape zece puncte procentuale până în 2030, chiar dacă Moldova rămâne sub media UE.
9. Procesul de aderare a Moldovei la UE reprezintă o extindere bazată pe date a integrării sale europene existente. Piața Unică servește deja ca ancoră pentru comerț, investiții și exporturi de servicii, în timp ce Planul de creștere și proiecțiile macroeconomice de până în 2030 conturează o foaie de parcurs credibilă pentru reziliență, competitivitate și convergență. Cu reforme susținute, flexibilitate tranzitorie și sprijin sporit din partea UE, Moldova poate trece de la o bază de referință cu creștere redusă de 1-2% la o traiectorie de convergență durabilă de 4-6%, asigurând îmbunătățiri tangibile ale nivelului de trai și stabilitate pe termen lung.
10. Aceste proiecții evidențiază faptul că abilitatea Moldovei de a accelera creșterea și convergența depinde în mod direct de amploarea și succesiunea reformelor. Cu toate acestea, gravitatea blocajelor structurale înseamnă că reformele nu pot de sine stătător să deblocheze pe deplin potențialul țării. Ele trebuie să fie susținute de măsuri de tranziție atent planificate, care să amortizeze costurile de ajustare pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), agricultori și gospodării, menținându-le în același timp ritmul reformelor. Astfel, măsurile tranzitorii nu reprezintă întârzieri în reformă, ci instrumente esențiale pentru a transforma previziunile ambițioase ale Planului de creștere economică în rezultate durabile și incluzive.
11. Prin urmare, Moldova solicită măsuri etapizate în domenii precum impozitarea, transformarea digitală, reziliența cibernetică, viitorul Parcului IT și eliminarea treptată a Zonelor Economice Libere, așa cum e descris mai jos. Aceste măsuri sunt prevăzute nu ca scutiri permanente, ci ca mecanisme temporare pentru a proteja competitivitatea, a menține stabilitatea și a păstra credibilitatea reformelor pe durata procesului de aderare

la UE. Prin secvențierea, în acest mod pragmatic, a reformelor, Moldova poate asigura că tranziția către *acquis*-ul UE rămâne viabilă din punct de vedere economic și echilibrată din punct de vedere social. În paralel, Moldova urmărește realizarea unor reforme cuprinzătoare în domeniul guvernancei fiscale, al piețelor forței de muncă, educației, cercetării și inovării. Măsurile includ alinierea la directivele UE în materie de ocupare a forței de muncă și politică socială, implementarea strategiilor „Educație 2030” și „Tineret 2030”, consolidarea centrelor de cercetare și a platformelor de specializare inteligentă, precum și sincronizarea normelor vamale, de concurență și ale pieței financiare cu *acquis*-ul UE. Efortul de reformă se extinde la politica structurală, modernizarea industrială și reziliența la schimbările climatice, punând bazele unei convergențe durabile.

12. Asistența, îndrumarea și sprijinul continuu ale UE pe parcursul procesului de preaderare a Moldovei vor fi esențiale pentru a permite punerea cu succes în aplicare a reformelor complexe și ambițioase ce vor consolida poziția noastră de factor al stabilității și securității în regiune. Investiția în eforturile Moldovei de a se pregăti pentru viitorul în cadrul UE are o importanță strategică atât pentru Uniunea Europeană, cât și pentru întreaga regiune.
13. Susținerea financiară a UE este esențială pentru realizarea angajamentelor noastre privind consolidarea sistemului de sprijin public pentru IMM-uri, și pentru creșterea eficienței și relevanței sprijinului acordat de Guvern antreprenorilor pentru a stimula competitivitatea. În plus, suportul financiar și tehnic și ghidarea din partea UE, precum și investițiile externe ale partenerilor de dezvoltare, vor continua să fie esențiale pentru promovarea reformelor în vederea dezvoltării industriale, transformării digitale, utilizării sporite a inovațiilor și a capitalului uman calificat.
14. Moldova se angajează să **utilizeze în mod eficient resursele** și oportunitățile **existente** pe măsură ce se pregătește pentru aderarea la UE, în vederea realizării unei creșteri economice mai rapide, mai incluzive și mai durabile.
15. În contextul Clusterului III, Moldova solicită mai multe perioade de tranziție în ceea ce privește transformarea digitală și fiscalitatea, pentru a asigura o adaptare lină pentru IMM-uri, agricultori și gospodăriile vulnerabile. În conformitate cu Cadrul de negociere al UE pentru Moldova și cu Poziția generală a Moldovei, **măsurile de tranziție solicitate sunt bine justificate** și limitate în timp și domeniu de aplicare, în timp ce o abordare etapizată este esențială pentru a preveni perturbări economice semnificative.
16. În cadrul angajamentului său strategic de aliniere la *acquis*-ul UE în materie de **transformare digitală și mass-media**, Moldova a înregistrat progrese substanțiale în transpunerea directivelor-cheie ale UE, în liberalizarea comunicațiilor electronice, îmbunătățirea serviciilor publice electronice, extinderea conectivității pe bandă largă și lansarea de inițiative precum EVO și Moldova IT Park pentru a stimula inovarea digitală. Sunt în curs de desfășurare reforme instituționale pentru consolidarea capacității administrative, în timp ce reformele în domeniul mass-media vizează asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a alinierii la Directiva privind serviciile mass-media audiovizuale și la Regulamentul european privind libertatea mass-

mediei. În timp ce implementează Directiva NIS2 și consolidează Agenția pentru Securitate Cibernetică, Moldova solicită mai multe perioade de tranziție, astfel cum se detaliază mai jos. Totodată, având în vedere adoptarea recentă de către UE a mai multor acte în temeiul Capitolului 10, Moldova ar putea solicita perioade de tranziție suplimentare în cursul negocierilor pentru aplicarea *acquis*-ului UE.

17. Moldova a înregistrat progrese substanțiale în **alinieră sistemului său fiscal** la standardele UE, inclusiv prin aderarea la Cadrul incluziv al OCDE privind erodarea bazei impozabile și transferul profiturilor, digitalizarea administrației fiscale și consolidarea cooperării internaționale. Țara înregistrează, de asemenea, progrese în ceea ce privește respectarea directivelor privind impozitul pe profit și impozitul pe venit, soluționarea litigiilor fiscale și combaterea evaziunii fiscale. Reformele instituționale se concentrează pe consolidarea capacității Serviciului Fiscal de Stat, îmbunătățirea infrastructurii digitale și consolidarea măsurilor anticorupție. Guvernul combină armonizarea legislativă cu termene pragmatice pentru a asigura stabilitatea macroeconomică și implementarea eficientă. Astfel, deși Moldova întreprinde reforme cuprinzătoare atât în domeniul impozitării directe, cât și în cel al impozitării indirecte, sunt solicitate perioade de tranziție, astfel cum se detaliază mai jos.
18. În materie de **politică economică și monetară**, Moldova continuă să facă progrese în alinierea la standardele și practicile UE. Banca Națională a Moldovei acordă prioritate stabilității prețurilor și țintirii inflației, în timp ce sunt în curs de desfășurare reforme menite să sporească în continuare independența băncii centrale, să interzică finanțarea monetară a sectorului public și să alinieze guvernanța finanțelor publice la cadrele fiscale ale UE. Moldova intenționează să înființeze o instituție fiscală independentă. Eforturile legislative se concentrează pe armonizarea cu directivele UE privind supravegherea macroeconomică, normele fiscale și raportarea statistică. Moldova își îmbunătățește capacitatea de prognozare macroeconomică, sporește transparența și dezvoltă un cadru bugetar modern pe termen mediu. Țara va adopta treptat mecanismele de disciplină fiscală ale UE și practici bugetare solide, inclusiv teste de rezistență și norme privind investițiile de capital, și intenționează să adopte euro odată ce vor fi îndeplinite criteriile de convergență.
19. Moldova se angajează să își alinieze legislația națională la *acquis*-ul și standardele UE în domeniul **ocupării forței de muncă și al politicii sociale**, pe baza Pilonului european al drepturilor sociale. Moldova va continua să combată munca nedeclarată, să consolideze securitatea și sănătatea la locul de muncă, să digitalizeze serviciile de protecție socială și de ocupare a forței de muncă, să promoveze negocierile colective și să încurajeze dialogul social. Moldova e hotărâtă să finalizeze alinierea la directivele UE privind dreptul muncii, condițiile de muncă, salariul minim, egalitatea de gen, nediscriminarea și detașarea lucrătorilor. De asemenea, vor fi depuse eforturi pentru îmbunătățirea protecției copiilor și asigurarea incluziunii pe piața muncii a grupurilor vulnerabile, a tinerilor și a șomerilor de lungă durată, precum și pentru avansarea procesului de dezinstituționalizare. Este în curs de desfășurare și procesul de stabilire a cadrului instituțional necesar pentru gestionarea Fondului Social European Plus.

20. În ceea ce privește **întreprinderile și politicile industriale**, Moldova se angajează să facă progrese suplimentare pentru consolidarea competitivității, sustenabilității și inovării IMM-urilor, inclusiv prin valorificarea participării sale la Programul pieței unice al UE. Eforturile Moldovei se vor concentra pe transformarea ecologică și digitală a sectorului industrial, urmărind în același timp dezvoltarea competențelor și consolidarea capacităților Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului și ale Agenției de Investiții. Deși în prezent Moldova nu dispune de industrii semnificative în domeniul apărării, siderurgiei sau spațiului, se iau măsuri pentru dezvoltarea capacităților de producție a mărfurilor cu dublă utilizare, și de cercetare.
21. Moldova rămâne angajată să-și alinieze pe deplin sistemul **științific și de cercetare** la *acquis*-ul UE, consolidând totodată capacitatea de cercetare și ecosistemul de inovare, precum și extinzând cooperarea internațională și bilaterală în domeniul științei și al tehnologiei. Moldova este hotărâtă să crească investițiile naționale și private în cercetare și inovare, să îmbunătățească transferul de tehnologie, să sprijine start-up-urile și să înființeze Centre de Excelență în domenii de specializare inteligentă: agricultură, tehnologia informației și comunicațiilor, energie și biomedicină. Moldova va continua eforturile de integrare în Spațiul European de Cercetare prin promovarea abordării științei deschise, integrarea dimensiunii egalității de gen în domeniu, dezvoltarea infrastructurii de cercetare, stimularea cooperării cu diaspora științifică și informarea cu privire la Programul Orizont Europa.
22. Moldova tinde să creeze un ecosistem propice inovării, bazat pe finanțare suficientă, infrastructură de cercetare și dezvoltare, și colaborare între sectorul public și cel privat, integrând în același timp tehnologiile digitale în toate aspectele economiei, pentru a îmbunătăți eficiența și competitivitatea acesteia.
23. În domeniile **educației, culturii, tineretului și sportului**, Moldova a făcut progrese în promovarea reformelor prin implementarea strategiilor naționale „Educație 2030”, „Tineret 2030”, „Sport 2030” și „Moldova Creativă”. Moldova se angajează să îmbunătățească sistemul de învățământ la toate nivelurile și să se alinieze la Spațiul European de Educație prin digitalizare și învățare incluzivă, inclusiv pentru tranziția verde, precum și prin modernizarea infrastructurii și a programelor de învățământ, promovarea învățării pe tot parcursul vieții, îmbunătățirea calității sistemului de educație și formare profesională și sprijinirea dezvoltării profesionale a cadrelor didactice. Moldova va depune eforturi pentru a stimula industriile creative, a conserva patrimoniul cultural, a combate traficul ilicit de bunuri culturale, precum și pentru a continua alinierea la Agenda Europeană pentru activitățile pentru tineret și la Modelul european al sportului.
24. Progresele substanțiale înregistrate de Moldova în **alinierea sistemului său vamal** la *acquis*-ul UE sunt marcate de implementarea unui nou Cod vamal, aliniat în mare măsură la Codul vamal al Uniunii, și de implementarea la nivel național a noului Sistem computerizat de tranzit. Moldova este în proces de aderare la Convenția privind tranzitul comun și a adoptat regulile de origine modernizate în cadrul Convenției Pan-Euro-Mediteraneene. Țara se angajează să realizeze transformarea digitală, să dezvolte

sisteme informaționale vamale interoperabile și să implementeze mediul aferent ghișeului unic al UE pentru vămi până în 2027. Evaluarea vamală, clasificarea tarifară și procedurile speciale sunt în mare parte aliniate la standardele UE. Moldova îmbunătățește securitatea frontierelor prin gestionarea lor integrată, cooperarea cu partenerii internaționali și măsuri de combatere a contrabandei (inclusiv Regulamentul pentru urmărirea și localizarea produselor din tutun, adoptat recent). La fel, aliniază punerea în aplicare a legislației non-vamale de către autoritățile vamale, inclusiv în ceea ce privește proprietatea intelectuală, bunurile culturale, precursorii de droguri și produsele cu dublă utilizare. Reformele instituționale vizează modernizare, eficiență și standarde mai ridicate de integritate, susținute de reorganizarea strategică, formarea profesională, automatizarea și digitalizarea sporite, precum și modernizarea infrastructurii.

25. Moldova va face eforturi pentru punerea eficientă în aplicare a măsurilor **anticorupție** în toate domeniile acoperite de Clusterul III. Statul de drept, prevenirea fraudei și protecția drepturilor și libertăților fundamentale rămân elemente centrale ale eforturilor Moldovei de consolidare a pilonilor instituționali ai unei economii sociale de piață. Moldova va continua să implementeze reforme în domeniul guvernantei, menite să consolideze integritatea instituțională și supravegherea financiară, să sporească încrederea publicului și să combată riscurile de fraudă.

DECLARAȚIE PRIVIND ACCEPTAREA *ACQUIS*-ULUI UE

26. Republica Moldova acceptă *acquis*-ul Uniunii Europene cuprins în Clusterul III „Competitivitate și creștere incluzivă” în vigoare la data prezentării poziției de negociere și se angajează să îl pună în aplicare până la data aderării la UE, cu excepțiile enumerate mai jos, pentru care solicită perioade de tranziție.

PERIOADE DE TRANZIȚIE

27. Republica Moldova solicită perioade de tranziție în cadrul următoarelor capitole:

Capitolul 10 - Transformare digitală și mass-media

28. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **6 (șase) ani** de la data aderării în ceea ce privește implementarea **Regulamentului privind reziliența cibernetică (CRA)**. În această perioadă, Moldova va desfășura un proces de aliniere etapizată, axată pe punerea în aplicare treptată a cerințelor instituționale, tehnice și de piață prevăzute în CRA. Moldova propune un plan de tranziție atent secvențiat, care este detaliat în Capitolul 10.
29. În ceea ce privește implementarea integrală a setului de instrumente privind rețelele 5G al UE, Moldova reamintește angajamentele asumate în cadrul Agendei de Reforme de a-și alinia pe deplin legislația la *acquis*-ul UE relevant până în decembrie 2027, urmată de o perioadă de tranziție pentru eliminarea treptată a echipamentelor furnizorilor cu risc ridicat din rețelele existente, pe baza unui studiu care urmează să fie realizat până la sfârșitul anului 2025, cu rezultate disponibile până la jumătatea anului 2026.

30. Moldova ar putea solicita perioade de tranziție pentru implementarea Regulamentului privind inteligența artificială, Regulamentului privind datele, Regulamentului privind guvernanta datelor, și Regulamentului privind cipurile la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare. Având în vedere stadiul incipient al operaționalizării și interpretării juridice a acestor acte în cadrul UE, precum și necesitatea continuă de ghidare tehnică din partea Comisiei Europene, este necesară o abordare de implementare treptată. Acest lucru va permite Moldovei să asigure securitatea juridică, să consolideze capacitatea instituțională și să prevină perturbările pieței în timpul procesului de aliniere.

Capitolul 16 - Fiscalitate

31. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **4 (patru) ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA, fără drept de deducere la **vânzarea și închirierea de terenuri și proprietăți rezidențiale**. În această perioadă, scutirile existente vor fi menținute pentru a evita denaturarea pieței și a preveni o creștere bruscă a prețurilor imobiliare, fapt ce ar putea afecta negativ accesibilitatea locuințelor și stabilitatea pieței. Măsura tranzitorie propusă va acorda timpul necesar pentru aplicarea mecanismelor de atenuare pentru potențialele creșteri ale prețurilor și pentru a compensa impactul asupra nivelului real al puterii de cumpărare.
32. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **10 (zece) ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea TVA-ului pentru **utilități și furnizarea de energie electrică pentru uz rezidențial**. Pentru a facilita o tranziție fără perturbări și pentru a acorda Guvernului suficient timp pentru a pune în aplicare măsuri de sprijin specifice pentru gospodăriile vulnerabile, se solicită o perioadă de tranziție pentru scutirile de TVA până în 2037. Acest lucru va permite ajustarea treptată a puterii de cumpărare a populației. În plus, pentru a atenua și mai mult impactul economic și social al creșterii costurilor utilităților, Moldova va aplica o introducere treptată a unei cote reduse de TVA de 5% pentru utilități pe o perioadă de trei ani, între 2037 și 2039. În cadrul acestui plan, un nou tip de utilitate va fi supus cotei reduse de TVA în fiecare an.
33. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **5 (cinci) ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA pentru **inputurile și echipamentele agricole**. În această perioadă, Moldova va menține scutirile existente pentru a sprijini sectorul agricol în adaptarea la condițiile fiscale și de piață ale pieței interne a UE. Această măsură este esențială pentru a asigura modernizarea sectorului agricol, reducerea costurilor de producție pentru producătorii primari și consolidarea competitivității în zonele rurale. Perioada de tranziție va permite o aliniere treptată la Directiva 2006/112/CE privind TVA, protejând totodată sustenabilitatea socio-economică a economiei agricole a Moldovei.
34. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **5 (cinci) ani** de la data aderării în ceea ce privește **creșterea treptată a ratei accizei la motorină** pentru a atinge nivelul minim de impozitare al UE aplicabil carburanților în valoare de 330 de euro la 1000 de litri, astfel cum este stabilit în Directiva 2003/96/CE privind impozitarea energiei. Această perioadă de tranziție este solicitată pentru a putea implementa o ajustare etapizată a

impozitării combustibililor, ținând cont de contextul economic actual al Moldovei, și de nevoia de a gestiona presiunile inflaționiste.

35. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **5 (cinci) ani** de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a regimului fiscal al zonelor economice libere (ZEL). Regimul fiscal al ZEL este un instrument important care a fost recent modificat în conformitate cu cele mai recente evoluții dintre Moldova și UE. Această perioadă de tranziție va avea un impact asupra unui număr total de 52 de operatori economici, permițându-le să își încheie operațiunile existente conform planificării și în conformitate cu acordurile legale încheiate cu Guvernul.
36. Moldova solicită o perioadă de tranziție de **6 (șase) ani** de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a regimului fiscal aplicabil parcurilor IT. Regimul IT Park a fost conceput ca un motor de creștere economică pentru țară și ca un factor de stimulare a creării de locuri de muncă. Acest regim fiscal a fost conceput ca o abordare unică, aplicabilă pentru o perioadă limitată de timp, din 2016 până la sfârșitul anului 2035. Perioada de tranziție este necesară pentru a putea atinge rezultatele economice preconizate prin punerea în aplicare a acestui regim fiscal preferențial.
37. Având în vedere volatilitatea economică fără precedent și schimbările structurale care remodelează economia globală, este imperativ ca strategiile macroeconomice și fiscale ale Republicii Moldova să rămână atât flexibile, cât și orientate spre viitor, pe măsură ce aceasta se pregătește pentru aderarea la UE. În acest sens, Republica Moldova poate depune cereri suplimentare pentru perioade de tranziție în Capitolul 16 într-o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, asigurându-se că răspunsurile sale de politică economică rămân adaptabile, reziliente și coordonate îndeaproape cu Comisia Europeană, în contextul mai larg european, pentru obiectivul comun al unei Uniuni Europene mai puternice.

INTEGRARE ACCELERATĂ

38. Moldova salută oportunitatea integrării accelerate în piața internă a UE, așa cum e prevăzut în Cadrul de negociere - abordare ce va oferi beneficii rapide cetățenilor și întreprinderilor, consolidând în același timp capacitățile instituționale și menținând ritmul reformelor.
39. Pentru a spori competitivitatea Moldovei și a promova o creștere incluzivă, au fost luate măsuri sectoriale specifice, cum ar fi pregătirea țării pentru aderarea la zona „Roam like at home” a UE; adoptarea noului Cod vamal; pregătirea Republicii Moldova pentru a deveni parte la Convenția Pan-Euro-Mediteraneeană privind regulile de origine; aderarea la Cadrul incluziv al OCDE privind erodarea bazei impozabile și transferul profiturilor (BEPS). Aceste inițiative contribuie la îmbunătățirea climatului investițional, la consolidarea rezilienței economice a Moldovei și la promovarea creșterii durabile și incluzive în sectoare precum antreprenoriatul, cercetarea, educația, incluziunea socială și integrarea pe piața muncii.

40. Suntem încrezători că o integrare mai profundă în domenii precum transformarea digitală, impozitarea, vama, cercetarea și inovarea, educația, ocuparea forței de muncă și politica socială nu doar că va accelera dezvoltarea incluzivă și durabilă a Moldovei, dar va contribui și la obiectivele pe termen lung ale UE în materie de competitivitate, coeziune economică și stabilitate pe întreg continentul.
41. În urma reuniunilor bilaterale de screening, Guvernul solicită luarea în considerare a următoarelor modalități-cheie de integrare accelerată în cadrul Clusterului III:

Capitolul 10 - Transformare digitală și mass-media

42. Moldova solicită luarea în considerare a următoarelor modalități de integrare accelerată:
- Participarea la Comitetul European pentru Servicii Digitale;
 - Recunoașterea semnăturilor digitale ale țării în cadrul Listei de Încredere a UE în domeniu.

Capitolul 19 - Politica socială și ocuparea forței de muncă

43. Moldova își exprimă interesul de a i se acorda statutul de observator în următoarele grupuri de lucru și programe:
- Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA);
 - Comitetele sectoriale de dialog social ale UE;
 - Comitetul pentru protecție socială al UE;
 - Grupurile de lucru privind Garanția europeană pentru copii a UE.

Capitolul 20 - Întreprinderi și politica industrială

44. Moldova solicită luarea în considerare a oportunității de a-i fi acordat statutul de observator sau membru în următoarele grupuri de experți și entități:
- Grupul de experți privind mediul de investiții intra-UE;
 - Grupul de lucru BIM al UE;
 - Grupul privind aprovizionarea cu materii prime;
 - Inițiativa de transparență în industriile extractive.

Capitolul 26 - Educație și cultură

45. Moldova își exprimă interesul pentru:
- A deveni țară asociată la Programul Erasmus+;
 - A participa la Programul Europa Creativă 2021-2027 prin aderarea, până la sfârșitul anului 2025, la cele două componente ale acestuia - Media și Trans-sectorial.

Capitolul 29 - Uniunea Vamală

46. Moldova solicită respectuos autoritățile sale competente să aibă acces la instrumentele de măsurare a performanței utilizate de Grupul privind performanța al Uniunii Vamale (CUP).

CAPITOLUL 10 – TRANSFORMAREA DIGITALĂ ȘI MASS-MEDIA

47. Republica Moldova este ferm angajată de a se alinia la *acquis*-ul UE în domeniul transformării digitale și mass-media, recunoscând rolul esențial al acestor sectoare în promovarea dezvoltării durabile, a rezilienței instituționale și a competitivității economice. Tranziția digitală nu este doar o prioritate în cadrul agendei de integrare europeană a Republicii Moldova, ci și un factor central al eforturilor mai ample de modernizare și reformare a țării.
48. Digitalizarea reprezintă o oportunitate strategică de a accelera dezvoltarea, de a îmbunătăți guvernanta și de a oferi servicii publice mai bune, inclusiv în regiunile insuficient deservite. Moldova beneficiază de un sector al tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) dinamic, de o populație cu competențe digitale și de o voință politică puternică, ceea ce îi conferă un avantaj comparativ în asumarea inovației digitale. Moldova consideră transformarea digitală drept un catalizator pentru stimularea creșterii economice, promovarea inovației, sporirea transparenței și consolidarea conectivității la toate nivelurile societății.
49. Sectorul tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC) din Moldova a avut un rol esențial în tranziția către economia digitală. Acesta a devenit catalizatorul creșterii economice, angajând peste 35,400 de persoane cu înaltă calificare și reprezentând 8,3% din PIB.
50. Industria IT din Moldova, ca parte a sectorului TIC, contribuie deja cu 5,3% la PIB-ul național, având o tendință de creștere accelerată în ultimii ani, iar volumul exporturilor de servicii IT constituie deja 11% din totalul exporturilor țării. Industria IT a devenit cel mai mare sector de export al economiei Republicii Moldova, asigurând aproape 25% din exporturile de servicii.
51. Integrarea în Piața Unică Digitală a UE reprezintă un obiectiv strategic major, care poate amplifica impactul digitalizării și face tangibile beneficiile aderării. În acest context, Moldova salută deschiderea Comisiei Europene și a Consiliului de a sprijini participarea deplină la inițiativele UE, precum „Roaming ca acasă”, Programul „Europa Digitală” și EU4Digital.
52. Conform evaluării Comisiei, Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la obiectivele de politică ale UE și a realizat progrese importante în armonizarea cadrului său juridic și instituțional cu standardele UE în domeniile acoperite de prezentul capitol, fiind ghidată de Strategia de transformare digitală pentru anii 2023–2030. Acte legislative esențiale ale UE, precum Directiva privind comerțul electronic și Directiva privind datele deschise, sunt transpuse în cadrul juridic național, în timp ce Directiva NIS 2 și Directiva UE privind serviciile mass-media audiovizuale sunt transpuse parțial. Agenția pentru Securitate Cibernetică a fost instituită în 2024, iar în 2025 Moldova a adoptat Legea nr. 72/2025 privind comunicațiile electronice, prin care se transpune Codul european al comunicațiilor electronice. De asemenea, Legea nr. 81/2025 privind reglementarea

serviciilor de roaming va permite Moldovei să devină parte a sistemului de roaming al UE „*Roaming ca acasă*”. Progrese au fost realizate și în implementarea Regulamentului eIDAS.

53. Moldova a înregistrat, de asemenea, progrese în domeniul comunicațiilor electronice prin liberalizarea pieței, aprobarea Programului de gestionare a frecvențelor radio, implementarea numărului unic pentru apelurile de urgență „112”, reducerea tarifelor de roaming cu statele membre ale UE și altele.
54. Eforturile vor continua pentru a promova conformitatea cu cerințele UE în domeniul economiei digitale, securității cibernetice, normelor în telecomunicații, guvernantei datelor, mass-mediei și inteligenței artificiale. Moldova se va concentra pe alinierea la *acquis*-ul UE recent, parte a prezentului capitol, și anume la Regulamentul privind identitatea digitală europeană, Actul privind serviciile digitale (DSA), Actul privind piețele digitale (DMA), Actul privind reziliența cibernetică, Actul privind solidaritatea cibernetică, Regulamentul privind inteligența artificială, Actul privind cipurile, Actul privind datele și Actul privind guvernanta datelor.
55. În domeniul **serviciilor digitale**, Moldova va adopta cadrul legislativ privind economia digitală, în conformitate cu cele mai recente evoluții legislative la nivelul Uniunii Europene, inclusiv prin alinierea la Actul privind serviciile digitale (DSA) și Actul privind piețele digitale (DMA).
56. În domeniul **datelor**, Moldova va transpune Actul privind datele (Data Act) și Actul privind guvernanta datelor (Data Governance Act), care vor avea un impact semnificativ asupra sectorului public, sectorului privat și societății, contribuind la o guvernanta digitală mai eficientă.
57. În domeniul **încrederii digitale și al securității cibernetice**, Moldova își reafirmă angajamentul strategic de aliniere deplină la *acquis*-ul UE în materie de încredere digitală. Aceasta include conformarea la Regulamentul privind identitatea digitală europeană (EUDI), transpunerea Setului de instrumente al UE pentru securitatea 5G și a Actului privind reziliența cibernetică, precum și transpunerea deplină și implementarea Directivei NIS 2. În plus, până la finele anului 2025, Guvernul va elabora Programul național de securitate cibernetică pentru anii 2026–2030, pentru a asigura o abordare strategică și coordonată în vederea consolidării rezilienței cibernetice naționale.
58. În domeniul **inteligenței artificiale**, Moldova va adopta un cadru de politici în acest domeniu, aliniat la Regulamentul privind inteligența artificială (AI Act). În paralel, va fi definit cadrul instituțional pentru guvernanta în materie de inteligență artificială și vor fi atribuite responsabilități pentru a asigura implementarea, monitorizarea și coordonarea eficientă.
59. Moldova își asumă, de asemenea, angajamentul de a asigura pluralismul mediatic și de a proteja libertatea de exprimare, în conformitate cu standardele europene. Se angajează să transpună Directiva consolidată privind serviciile mass-media audiovizuale 2010/13/UE și de a-și alinia legislația în domeniul mass-mediei la *acquis*-ul UE în

materie de media, în special la Actul legislativ european privind libertatea mass-mediei, până în anul 2026.

60. Moldova acceptă *acquis*-ul UE cuprins în Capitolul 10 „Transformarea digitală și mass-media”, în vigoare la data prezentării acestei poziții de negociere, și se angajează să îl pună pe deplin în aplicare până la data aderării la Uniunea Europeană, cu excepția indicată mai jos.
61. Moldova **solicită o perioadă de tranziție de 6 (șase) ani** de la data aderării sau până la 31 decembrie 2035 pentru implementarea deplină a **Actului privind reziliența cibernetică (CRA)**. Moldova se va alinia Actului privind reziliența cibernetică până la sfârșitul anului 2027, iar pentru implementarea acestuia va iniția o tranziție atent calibrată până în decembrie 2035, care va pune accent pe consolidarea instituțională și pe alinierea treptată la cadrul UE de securitate cibernetică. După adoptarea legislației naționale, Moldova va dedica următorii ani construirii capacităților de bază: instituirea unei Autorități unice de supraveghere a pieței, acreditarea organismelor specializate de evaluare a conformității și implementarea unui sistem de raportare a incidentelor și vulnerabilităților compatibil cu ENISA. În locul impunerii imediate a unor sancțiuni generalizate, Guvernul își va concentra resursele pe sprijinirea conformării, instruire și modernizări tehnologice – oferind IMM-urilor și industriei locale timpul necesar pentru a se adapta la cerințele complexe de securitate implicită și la obligațiile de raportare continuă prevăzute de Act. Prin etapizarea aplicării depline a CRA – până în decembrie 2035 – Moldova va asigura ca întreprinderile să investească în infrastructura de securitate cibernetică și în bune practici, în loc să suporte costuri punitive.
62. În ceea ce privește implementarea deplină a Setului de instrumente al UE pentru securitatea 5G, Moldova reamintește angajamentele asumate prin Agenda de reforme de a-și alinia integral legislația la *acquis*-ul relevant până în decembrie 2027, urmată de o perioadă de tranziție pentru eliminarea treptată a echipamentelor furnizorilor cu risc ridicat din rețelele existente, în baza unui studiu care va fi realizat până la sfârșitul anului 2025, ale cărui rezultate vor fi disponibile la mijlocul anului 2026.
63. Moldova ar putea, să solicite, la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, perioade de tranziție adiționale pentru Regulamentul privind inteligența artificială (AI Act), Actul privind datele (Data Act), Actul privind guvernanta datelor (Data Governance Act) și Actul privind cipurile (Chips Act), având în vedere stadiul incipient de implementare și pregătire operațională chiar și în cadrul Uniunii Europene. Aceste cadre normative, deși adoptate formal, se află încă în fazele inițiale de interpretare, ghidare tehnică și operaționalizare la nivelul UE, așteptând clarificări suplimentare din partea Comisiei Europene și bazându-se pe rapoarte de recomandare în curs de elaborare pentru a determina cele mai bune practici de transpunere. Această lipsă de claritate deplină privind implementarea, împreună cu caracterul evolutiv al ghidajului juridic și tehnic, subliniază necesitatea unei abordări pragmatice și etapizate, care să permită Moldovei să se alinieze în mod eficace, construindu-și în același timp capacitatea instituțională și evitând perturbările inutile ale pieței sau ale cadrului legal.

I. STRUCTURA INSTITUȚIONALĂ ȘI ALINIAREA JURIDICĂ

64. Moldova are o structură instituțională bine organizată și cu *un nivel înalt de aliniere* la obiectivele de politică ale UE.
65. Instituțiile responsabile de transformarea digitală și mass-media sunt Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) și Ministerul Culturii. Implementarea *acquis*-ului aferent Capitolului 10 este asigurată de Agenția de Guvernare Electronică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), Agenția pentru Securitate Cibernetică, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică și Consiliul Audiovizualului.
66. Legislația națională este *pe deplin aliniată* la Programul de politică al Uniunii Europene „Deceniul digital 2030”, astfel cum este prevăzut în Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova (STDM) 2023–2030, adoptată prin Hotărârea Guvernului nr. 650/2023. STDM este aliniată la obiectivele Busolei digitale a UE.
67. Pentru implementarea STDM, Guvernul a aprobat, la 28 mai 2025, Programul pentru anii 2025–2027 (Hotărârea nr. 308/2025). Acesta include obiective și acțiuni specifice axate pe trei direcții prioritare, și anume: (a) dezvoltarea societății digitale; (b) dezvoltarea sectorului TIC și a economiei digitale; și (c) e-transformarea sectorului public.
68. Programul național de dezvoltare a mass-mediei pentru anii 2023–2026 ghidează dezvoltarea sectorului mass-media în Moldova.
69. Serviciile de tip guvern–business (G2B) din Moldova au trecut printr-un proces rapid de digitalizare, reducând birocrăția și sporind eficiența. În prezent, peste 60% dintre toate serviciile G2B sunt accesibile online.
70. Moldova va continua să asigure un nivel înalt de coordonare a inițiativelor digitale.
71. Moldova va asigura, de asemenea, un mecanism solid de monitorizare pentru a urmări progresele realizate în cadrul STDM, bazat pe indicatorii Indicelui economiei și societății digitale al UE (DESI).
72. În domeniul dezvoltării digitale, principalele arii de intervenție pentru următorii trei ani vor include:
- *consolidarea securității cibernetice*: Moldova va continua implementarea Directivei NIS 2 și consolidarea capacităților Agenției pentru Securitate Cibernetică (până în decembrie 2026);
 - *încurajarea sectoarelor public și privat să promoveze inovarea digitală*: Moldova va crea o rețea de centre de inovare digitală pe întreg teritoriul țării, în conformitate cu modelul european al hub-urilor de inovare digitală (până în martie 2026);
 - *extinderea adoptării identității digitale* prin implementarea Portofelului european de identitate digitală (EUDI Wallet), cu integrarea unui mecanism eKYC gestionat de stat și prin extinderea accesului la servicii electronice dincolo de frontierele naționale (până în decembrie 2027).

II. COMUNICAȚII ELECTRONICE ȘI TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI (TIC)

73. Legislația Republicii Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației (TIC).
74. În ceea ce privește roaming-ul internațional, Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul relevant al UE și a stabilit un cadru adecvat pentru implementarea acestuia. Acest lucru va permite Republicii Moldova să devină parte a sistemului de roaming al UE „*Roaming ca acasă*”, începând cu 1 ianuarie 2026.
75. Sectorul comunicațiilor electronice este gestionat la nivel central de către Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED) și Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI).
76. În mai 2025, cadrul de reglementare național a fost modificat pentru a se alinia la *acquis*-ul relevant al UE. Legea nr. 241/2007 privind comunicațiile electronice va fi abrogată la 13 mai 2027 prin noua Lege nr. 72/2025 privind comunicațiile electronice, publicată în Monitorul Oficial la 13 mai 2025. Aceasta transpune parțial Directiva (UE) 2018/1972 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice.
77. Legea nr. 72/2025 privind comunicațiile electronice transpune o mare parte a actelor de reglementare ale UE, și anume:
- Articolul 1 alin. (1), (4) și (5), articolul 2 alin. (1) lit. a) și b) și articolul 3 din Regulamentul delegat (UE) 2021/654 al Comisiei de completare a Directivei (UE) 2018/1972 prin stabilirea unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele mobile și a unui tarif maxim unic la nivelul Uniunii de terminare a apelurilor de voce în rețelele fixe
 - Directiva 2002/58/CE privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice), amendată ultima dată prin Directiva 2009/136/CE;
 - Directiva 2008/63/CE a Comisiei privind concurența pe piețele echipamentelor terminale pentru telecomunicații (versiune codificată);
 - Regulamentul (UE) 2021/1232 privind o derogare temporară de la anumite dispoziții ale Directivei 2002/58/CE în ceea ce privește utilizarea tehnologiilor de către furnizorii de servicii de comunicații interpersonale care nu se bazează pe numere pentru prelucrarea datelor cu caracter personal și a altor date în scopul combaterii abuzului sexual online asupra copiilor , astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1307;
 - Directiva 2002/77/CE a Comisiei privind concurența pe piețele de rețele și servicii de comunicații electronice;
 - Articolul 2 lit. a)–c), e) și f) și articolul 3 alin. (2) din Directiva 98/84/CE privind protecția juridică a serviciilor cu acces condiționat sau întemeiate pe aceste servicii;
 - Regulamentul (UE) 2015/2120 de stabilire a măsurilor privind accesul deschis la internet și tarifele cu amănuntul pentru comunicațiile în interiorul UE reglementate

și de modificare a Directivei 2002/22/CE și a Regulamentului (UE) nr. 531/2012 , astfel cum a fost modificat ultima dată prin Regulamentul (UE) 2024/1309;

- Regulamentul delegat (UE) 2023/444 al Comisiei de completare a Directivei (UE) 2018/1972 cu măsuri de asigurare a accesului efectiv la serviciile de urgență prin intermediul comunicațiilor de urgență către numărul european unic pentru apeluri de urgență „112”;
- Regulamentul (UE) 2018/1971 de instituire a Organismului Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice (OAREC) și a Agenției de sprijin pentru OAREC (Oficiul OAREC) și de modificare a Regulamentului (UE) 2015/2120 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1211/2009.

78. La 17 aprilie 2025, Parlamentul a adoptat Legea nr. 81/2025 privind reglementarea serviciilor de roaming dintre Moldova și statele membre ale Uniunii Europene, publicată în Monitorul Oficial la 8 mai 2025. Legea nr. 81/2025 transpune Regulamentul (UE) 2022/612 privind roaming-ul în rețelele publice de comunicații mobile în interiorul Uniunii.

79. Pentru implementarea Legii nr. 81/2025 și alinierea suplimentară a legislației naționale la normele UE în domeniul comunicațiilor electronice – în special la Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/2286 al Comisiei și la Orientările OAREC privind roaming-ul la nivel cu amănuntul și cu ridicata – Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației a adoptat următoarele Hotărâri și o Decizie ale Consiliului de Administrație la 2 iunie 2025:

- Hotărârea nr. 16/2025 pentru stabilirea Normelor detaliate de aplicare a dispozițiilor Legii nr. 81/2025 privind reglementarea serviciilor de roaming dintre Moldova și statele membre ale Uniunii Europene, care transpune prevederile articolelor 9–11 din Regulamentul (UE) 2022/612 (alte articole ale Regulamentului au fost transpuse în Legea nr. 81/2025); Decizia prevede obligația furnizorilor de rețele de comunicații mobile din Moldova de a se ghida după Orientările OAREC privind roaming-ul la nivel cu amănuntul și cu ridicata [BoR (22) 147 și BoR (22) 174] la aplicarea Legii nr. 81/2025;
- Hotărârea nr. 17/2025 de stabilire a unor norme detaliate de aplicare a politicii de utilizare rezonabilă și cu privire la metodologia de evaluare a sustenabilității furnizării serviciilor de roaming cu amănuntul la prețuri naționale cu amănuntul, precum și cu privire la cererea care urmează să fie transmisă de furnizorul de servicii de roaming în scopul evaluării respective, care transpune articolele 1–11, precum și anexele I și II din Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/2286 al Comisiei de stabilire a unor norme detaliate cu privire la aplicarea politicii utilizării rezonabile, precum și la metodologia de evaluare a sustenabilității eliminării suprataxelor pentru serviciile de roaming cu amănuntul și la cererea care trebuie prezentată de furnizorul de servicii de roaming în scopul evaluării respective; Decizia stabilește, de asemenea, obligația furnizorului de roaming de a ține cont de prevederile Orientărilor

OAREC privind Regulamentul (UE) 2022/612 și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/2286 [BoR (22) 174], la aplicarea Legii nr. 81/2025;

- Decizia nr. 19/2025 privind punerea în aplicare a Aranjamentelor de lucru dintre Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației și Organismul Autorităților Europene de Reglementare în Domeniul Comunicațiilor Electronice.

80. Odată cu adoptarea Legii nr. 72/2025, legislația națională este acum pe deplin aliniată la Regulamentul privind internetul deschis.

81. În ceea ce privește obiectivele privind extinderea rețelelor de internet de mare viteză, STDM prevede că, până la sfârșitul anului 2030, viteza minimă de acces la internet în bandă largă trebuie să fie de cel puțin 100 Mbps, iar 25% din populație urmează să fie acoperită cu 5G. Conectivitatea în bandă largă (prin 4/5G și/sau fibră optică) va fi asigurată pentru 100% din populație până la sfârșitul anului 2030. Moldova va continua să asigure monitorizarea progreselor privind penetrarea internetului în țară.

82. Totodată, va fi elaborat și implementat un sistem de cartografiere a acoperirii cu internet de mare viteză, precum și un Punct unic de informare (prevăzut de Directiva 2014/61/UE privind măsuri de reducere a costului instalării rețelelor de comunicații electronice de mare viteză și Regulamentul privind infrastructura gigabit), unde informațiile esențiale (de ex. locația, tipul) privind infrastructura fizică existentă vor fi puse la dispoziție până la sfârșitul anului 2027.

83. Licențele pentru blocurile de frecvențe 5G au fost eliberate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației la 4 martie 2025, prin licitație publică. După eliberarea licențelor, furnizorii vor dezvolta tehnologia 5G în cadrul benzilor de frecvență armonizate la nivel european.

84. În ceea ce privește *acquis*-ul privind spectrul radio, Moldova și-a aliniat pe deplin legislația națională prin următoarele acte:

- Legea nr. 72/2025 privind comunicațiile electronice;
- Programul de management al spectrului de frecvențe radio pentru anii 2021–2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 987/2020;
- Tabelul național de atribuire a benzilor de frecvențe;
- Hotărârea Consiliului de administrație al ANRCETI nr. 126/2009 cu privire la stabilirea categoriilor de frecvențe radio și echipamente radio a căror utilizare este permisă fără obținerea unei licențe sau a permisului tehnic (cu modificările ulterioare);
- Regulamentul privind specificarea caracteristicilor punctelor de acces pe suport radio cu arie de acoperire restrânsă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 316/2025, care transpune Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1070 privind specificarea caracteristicilor punctelor de acces wireless de mică arie, în

conformitate cu articolul 57 alineatul (2) din Directiva (UE) 2018/1972 de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice.

85. Detaliile privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul COMUNICAȚIILOR ELECTRONICE ȘI TEHNOLOGIILOR INFORMAȚIEI ȘI COMUNICAȚIILOR (TIC)

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/2243 al Comisiei din 17 decembrie 2019 de stabilire a modelului fișei de sinteză a contractului care trebuie utilizat de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului în temeiul Directivei (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului. (CELEX: 32019R2243)	Până în aprilie 2027: Adoptarea Hotărârii Consiliului de administrație al ANRCETI privind stabilirea modelului fișei de sinteză a contractului care trebuie utilizat de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului.	Până în decembrie 2027: Lansarea unei campanii naționale de informare și instruire pentru toți furnizorii de servicii de comunicații electronice privind utilizarea practică și obligațiile legale ce decurg din noul model de fișă de sinteză al contractului.
Recomandarea (UE) 2020/2245 a Comisiei din 18 decembrie 2020 privind piețele relevante de produse și servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări ex ante, în conformitate cu Directiva (UE) 2018/1972 a Parlamentului European și a Consiliului de instituire a Codului european al comunicațiilor electronice (notificată prin documentul C(2020) 8750), precum și documentul de lucru al serviciilor Comisiei (SWD(2020) 337 final). (CELEX: 32020H2245)	Până în noiembrie 2026: Adoptarea Hotărârii Consiliului de administrație al ANRCETI privind piețele relevante de produse și servicii din sectorul comunicațiilor electronice care pot face obiectul unei reglementări ex ante.	-
Regulamentul (UE) 2024/1309 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind măsurile de reducere a costului instalării rețelelor gigabit de comunicații electronice, de modificare a Regulamentului (UE) 2015/2120 și de abrogare a Directivei 2014/61/UE (Regulamentul privind infrastructura gigabit). (CELEX: 32024R1309)	Până în decembrie 2026: Adoptarea Legii privind accesul la proprietate și utilizarea infrastructurii.	Până în decembrie 2027: Implementarea unui sistem de cartografiere a acoperirii cu internet de mare viteză și a Punctului unic de informare.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea (UE) 2020/1307 a Comisiei din 18 septembrie 2020 privind un set comun de instrumente al Uniunii pentru reducerea costului instalării rețelelor de foarte mare capacitate și asigurarea accesului în timp util și ușor pentru investiții la spectrul de frecvențe radio 5G, cu scopul de a încuraja conectivitatea în sprijinul redresării economice a Uniunii după criza provocată de pandemia de COVID-19. (CELEX: 32020H1307)		-
Recomandarea (UE) 2024/539 a Comisiei din 6 februarie 2024 privind promovarea în materie de reglementare a conectivității la nivel de gigabit(notificată prin documentul C(2024) 523) și documentul de lucru al serviciilor Comisiei (SWD(2024) 18 final). (CELEX: 32024H0539)	Până în decembrie 2027: Adoptarea Hotărârii Consiliului de administrație al ANRCETI privind promovarea în materie de reglementare a conectivității la nivel de gigabit.	-
Decizia Comisiei din 11 decembrie 2006 de stabilire a unei liste de standarde și/sau specificații pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice, precum și pentru infrastructura și serviciile asociate și de înlocuire a tuturor versiunilor precedente (notificată prin documentul C(2006) 6364) (2007/176/CE). (CELEX: 02007D0176)	Până în ianuarie 2026: Adoptarea Ordinului MDDE „Cu privire la aprobarea listei de standarde și/sau specificații pentru rețelele și serviciile de comunicații electronice, precum și pentru infrastructura și serviciile asociate (în conformitate cu prevederile art. 43 alin. (3) din Legea comunicațiilor electronice nr. 72/2025, care va intra în vigoare la 1 ianuarie 2026).	-

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele de tranziție, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii legate de acquis-ul enumerat în tabel.

III. SERVICII DIGITALE

86. Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul serviciilor digitale și își asumă angajamentul de a se alinia pe deplin la noul *acquis* al UE până în anul 2027.
87. Cadrul legislativ este *parțial aliniat* la Directiva privind comerțul electronic (Directiva 2000/31/CE), prin Legea nr. 284/2004 privind serviciile societății informaționale. Guvernul se angajează să alinieze deplin legislația națională până la sfârșitul anului 2026.
88. În ceea ce privește cadrul instituțional, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDDE) este principala autoritate responsabilă de elaborarea politicilor în domeniu. Acesta este sprijinit de Agenția de Guvernare Electronică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI), Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția

Consumatorilor, Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării și Consiliul Audiovizualului.

89. Recomandarea (UE) 2018/334 a Comisiei privind măsurile de combatere eficientă a conținutului ilegal online este *transpusă parțial* prin prevederile Legii nr. 284/2004 privind serviciile societății informaționale și ale Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice. Prima prevede mecanisme de notificare a furnizorului de servicii de găzduire cu privire la conținutul ilegal, stabilește cerințele pentru ca notificările să fie considerate valabile și reglementează procedura de eliminare a conținutului ilegal sau dăunător găzduit de furnizorii de servicii. Cea de-a doua reglementează procedura de suspendare a accesului la paginile web cu conținut infracțional sau de eliminare de la sursă a conținutului online cu informații destinate și utilizate pentru pregătirea sau comiterea infracțiunilor.
90. Moldova este *parțial aliniată* la Strategia europeană pentru un internet mai bun pentru copii prin Programul național pentru protecția copilului (2022–2026) și Planul său de acțiuni de implementare, astfel cum a fost modificat prin Hotărârea Guvernului nr. 676/2024.
91. În prezent, Centrul Internațional „La Strada” din Moldova activează în calitate de Centru pentru Internet mai Sigur Plus (Safer Internet Center Plus), dintr-o țară non-UE. Centrul va depune aplicația la apelul lansat de Comisia Europeană pentru crearea unui Centru pentru Internet mai Sigur (Safer Internet Center) în cadrul Programului „Europa Digitală”. Centrul face parte din rețeaua INHOPE, din Comitetul Zilei Internetului Sigur (Safer Internet Day Committee) și din platforma „Un internet mai bun pentru copii” (Better Internet for Kids).
92. Odată cu adoptarea Legii nr. 53/2025 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online, Moldova s-a aliniat la Regulamentul (UE) 2019/1150 (P2B – relațiile platformă–întreprinderi).
93. La nivel național, este în curs de elaborare un proiect de Lege privind serviciile digitale, pentru a se alinia la Actul privind serviciile digitale al UE (DSA). Legislația de implementare este elaborată cu sprijinul Comisiei Europene. Alinierea la legislația secundară complementară și la măsurile de punere în aplicare care specifică normele DSA va fi finalizată până la sfârșitul anului 2026.
94. În plus, cadrul de reglementare pentru implementarea Regulamentului (UE) 2021/784 privind prevenirea diseminării conținutului online cu caracter terorist este programat pentru adoptare până la sfârșitul anului 2026.
95. Până la sfârșitul anului 2027, Moldova se va alinia la Actul privind piețele digitale (DMA).
96. Odată cu adoptarea Legii nr. 54/2025 privind prevenirea geo-blocării nejustificate, Moldova și-a aliniat legislația națională la Regulamentul (UE) 2018/302 privind geo-blocarea nejustificată.

97. Cu referire la Comunicarea Comisiei „Guvernanța și politica în domeniul internetului: Rolul Europei în modelarea viitorului guvernanței internetului” (COM/2014/072), Moldova este aliniată și activă în dialogurile internaționale privind guvernanța Internetului, inclusiv prin participarea la Forumul pentru Guvernanța Internetului (IGF).
98. Moldova va desemna și abilita o autoritate competentă pentru reglementarea și supravegherea serviciilor digitale și a piețelor digitale, va încuraja dezvoltarea competențelor digitale în rândul antreprenorilor și al angajaților acestora și va promova politici pentru a stimula IMM-urile să utilizeze soluții moderne de comerț electronic.
99. În cadrul actualului cadru juridic național, următoarele acte vor fi direct aplicabile odată cu aderarea la UE:
- Decizia Comisiei din 26 aprilie 2018 de instituire a grupului de experți pentru Observatorul economiei platformelor online – C(2018) 2393 final ([Link](#));
 - Regulamentul delegat (UE) 2024/436 al Comisiei din 20 octombrie 2023 de completare a Regulamentului (UE) 2022/2065 prin stabilirea unor norme privind efectuarea auditurilor pentru platformele online foarte mari și motoarele de căutare online foarte mari;
 - Comunicarea Comisiei C/2024/3014 – Liniile directoare ale Comisiei pentru furnizorii de platforme online foarte mari și motoare de căutare online foarte mari privind atenuarea riscurilor sistemice pentru procesele electorale, în conformitate cu articolul 35 alin. (3) din Regulamentul (UE) 2022/2065;
 - Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/607 al Comisiei din 15 februarie 2024 de stabilire a modalităților practice și operaționale de funcționare a sistemului de schimb de informații în temeiul Regulamentului (UE) 2022/2065 (Regulamentul privind serviciile digitale);
 - Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/1201 al Comisiei din 21 iunie 2023 privind modalitățile detaliate de desfășurare a anumitor proceduri de către Comisie în temeiul Regulamentului (UE) 2022/2065 (Regulamentul privind serviciile digitale) – *referitoare la inspecții, dreptul de a fi ascultat și accesul la dosarul Comisiei*;
 - Regulamentul delegat (UE) 2023/1127 al Comisiei din 2 martie 2023 de completare a Regulamentului (UE) 2022/2065 prin stabilirea metodologiilor și a procedurilor detaliate referitoare la taxele de supraveghere percepute de Comisie furnizorilor de platforme online foarte mari și de motoare de căutare online foarte mari;
 - Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/814 al Comisiei din 14 aprilie 2023 privind modalitățile detaliate de desfășurare a anumitor proceduri de către Comisie în temeiul Regulamentului (UE) 2022/1925;
 - Regulamentul (UE) 2019/517 privind punerea în aplicare și funcționarea numelui de domeniu de nivel superior .eu, și de modificare și abrogare a

Regulamentului (CE) nr. 733/2002 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 874/2004 al Comisiei;

- Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/857 al Comisiei din 17 iunie 2020 de stabilire a principiilor care trebuie incluse în contractul dintre Comisia Europeană și registrul domeniului de nivel superior .eu în conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/517;
- Regulamentul delegat (UE) 2020/1083 al Comisiei din 14 mai 2020 de completare a Regulamentului (UE) 2019/517 prin stabilirea criteriilor de eligibilitate și de selecție și a procedurii de desemnare a registrului pentru numele de domeniu de nivel superior.eu;
- Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1862 al Comisiei din 4 octombrie 2022 de stabilire a listelor de nume de domenii rezervate și blocate sub domeniul de prim nivel. eu în conformitate cu Regulamentul (UE) 2019/517;
- Decizia Comisiei 2005/752/CE din 24 octombrie 2005 de constituire a grupului de experți în domeniul comerțului electronic.

100. Detaliile privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SERVICIILOR DIGITALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 2000/31/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2000 privind anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă („Directiva privind comerțul electronic”). (CELEX: 32000L0031)	Până în octombrie 2026: Adoptarea Legii privind serviciile digitale.	Până în decembrie 2027: Crearea, în cadrul ANRCETI, a subdiviziunii responsabile de supravegherea și coordonarea platformelor digitale.
Recomandarea (UE) 2018/334 a Comisiei din 1 martie 2018 privind măsuri de combatere eficace a conținutului ilegal online. (CELEX: 32018H0334)		Până în decembrie 2026: Lansarea Platformei online pentru raportarea conținutului ilegal pe Internet.
Regulamentul (UE) 2022/2065 al Parlamentului European și al Consiliului din 19 octombrie 2022 privind o piață unică pentru serviciile digitale și de modificare a Directivei 2000/31/CE (Regulamentul privind serviciile digitale).		Până în martie 2026: Cartografierea serviciilor digitale din Republica Moldova. Până în octombrie 2027: - Crearea, în cadrul ANRCETI, a subdiviziunii

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
(CELEX: 32022R2065)		responsabile de supravegherea și coordonarea platformelor digitale. - Crearea, în cadrul Consiliului Audiovizualului, a subdiviziunii responsabile de supravegherea platformelor de partajare a materialelor video.
Comunicarea Comisiei – Orientări privind transparența ierarhizării în temeiul Regulamentului (UE) 2019/1150 a Parlamentului European și a Consiliului (2020/C424/01). (CELEX: 52020XC1208(01))	Până în octombrie 2026: Adoptarea Deciziei Plenului Consiliului Concurenței de aprobare a Regulamentului privind punerea în aplicare a Legii privind promovarea echității și transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online.	Până în decembrie 2027: Consolidarea capacităților Consiliului Concurenței.
Codul de bune practici consolidat din 2022 privind dezinformarea (Link)	Până în decembrie 2025: Adoptarea Ordinului Centrului pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării privind elaborarea și pilotarea metodologiei analitice pentru combaterea manipulării informaționale și a ingerințelor străine.	Până în ianuarie-iunie 2026: - Aprobarea componenței nominale a membrilor grupului de lucru printr-un act administrativ; - Desfășurarea sesiunilor de instruire destinate familiarizării actorilor relevanți cu instrumentele utilizate în cadrul sistemului informațional OPEN CTI.
Codul de conduită privind combaterea discursurilor ilegale de incitare la ură din mediul online (Link)	Până în decembrie 2025: Adoptarea Ordinului Centrului pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării privind încheierea unor acorduri voluntare cu principalele platforme tehnologice care activează în Republica Moldova (Meta, TikTok, Google etc.) pentru implementarea unor măsuri proactive de moderare a conținutului.	Până în ianuarie - iunie 2026: - Instituirea unui grup de lucru consultativ intersectorial; - Inițierea unui dialog oficial cu reprezentanții platformelor pentru a explora implementarea celor mai bune practici ale UE.
Regulamentul (UE) 2022/1925 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 septembrie 2022 privind piețele contestabile și echitabile în sectorul digital și de modificare a Directivelor (UE) 2019/1937 și (UE)	Până în octombrie 2027: Adoptarea Legii privind piețele digitale.	Până în decembrie 2027: Instituirea, în cadrul Consiliului Concurenței, a unei subdiviziuni responsabile de îndeplinirea sarcinilor legate de echitate, transparență și concurență pe piețele digitale.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
2020/1828 (Regulamentul privind piețele digitale). (CELEX: 32022R1925)		

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele de tranziție, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii legate de acquis-ul enumerat în tabel.

IV. DATE

101. Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul datelor.
102. Legea nr. 142/2018 privind schimbul de date și interoperabilitatea, precum și cadrul normativ aferent pentru platforma de interoperabilitate (MConnect) și Sistemul informațional „Catalogul Semantic”, precum și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public reglementează domeniul politicilor în materie de date.
103. Legea nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, adoptată la 22 mai 2025, transpune Directiva (UE) 2019/1024 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public. Moldova se va alinia, de asemenea, la Regulamentul (UE) 2023/138 de stabilire a unei liste de seturi de date cu valoare ridicată specifice și a modalităților de publicare și reutilizare a acestora până la sfârșitul anului 2025.
104. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării este instituția principală responsabilă de elaborarea politicilor în domeniul datelor deschise și al reutilizării informațiilor. În anul 2025, Ministerul a instituit Serviciul politici și reglementări în domeniul datelor deschise și reutilizării informațiilor.
105. Moldova intenționează să includă Regulamentul (UE) 2023/2854 privind datele (Data Act) și Regulamentul (UE) 2022/868 privind guvernarea datelor (Data Governance Act) în Programul național de aderare la UE, cu obiectivul de a se alinia până în iunie 2026 și, respectiv, septembrie 2026. Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție, la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, pentru implementarea deplină, având în vedere stadiul incipient al punerii în aplicare și al gradului de pregătire operațională chiar și în cadrul Uniunii Europene.
106. Până la sfârșitul anului 2027, Moldova va elabora și aproba cadrul juridic și instrucțiunile metodologice care să detalieze aplicarea practică a Regulamentului privind datele (Data Act) și a Regulamentului privind guvernarea datelor (DGA), stabilind responsabilități clare și proceduri specifice, dezvoltarea infrastructurii și a standardelor tehnologice, precum și elaborarea și publicarea unor ghiduri practice pentru întreprinderi (în special IMM) și cetățeni, care să explice drepturile și obligațiile ce decurg din Data Act și GDPR (Regulamentul general privind protecția datelor).
107. În anul 2011, Moldova a lansat Portalul Datelor Deschise (date.gov.md), care funcționează ca un ghișeu unic pentru datele publice. Agenția de Guvernare Electronică

este punctul unic de sprijin care va coordona implementarea obligațiilor privind datele deschise de către toate entitățile din sectorul public.

108. Eforturile vor fi concentrate pe consolidarea cadrului instituțional și pe sporirea capacităților autorităților publice, continuarea dezvoltării Portalului Datelor Deschise, asigurarea funcționalității și ușurinței în utilizare, precum și publicarea de date relevante și de înaltă calitate în formate interoperabile.

109. Detaliile privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 3 de mai jos:

Tabelul 3. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul DATELOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Regulamentul (UE) 2023/2854 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2023 privind norme armonizate pentru un acces echitabil la date și utilizare corectă a acestora și de modificare a Regulamentului (UE) 2017/2394 și a Directivei (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind datele). (CELEX: 32023R2854)	Până în septembrie 2026: Elaborarea cadrului juridic național în domeniul datelor și al guvernantei datelor.	Până în decembrie 2027: - Dezvoltarea capacităților instituționale și operaționale în toate autoritățile publice. - Lansarea campaniilor de informare și sensibilizare pentru a informa întreprinderile, utilizatorii și publicul larg cu privire la drepturile și obligațiile ce decurg din legea privind datele.	Republica Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție pentru implementarea deplină a actului UE.
Regulamentul (UE) 2022/868 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2022 privind guvernanta datelor la nivel european și de modificare a Regulamentului (UE) 2018/1724 (Regulamentul privind guvernanta datelor). (CELEX: 32022R0868)		Până în decembrie 2027: - Desemnarea și identificarea autorităților naționale responsabile de coordonarea implementării legii privind guvernanta datelor. - Crearea unui mecanism național de coordonare sau participarea la dialogul cu Consiliul european pentru inovarea în domeniul datelor pentru a facilita alinierea platformei MConnect la standardele UE de interoperabilitate.	Republica Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție pentru implementarea deplină a actului UE.
Regulamentul (UE) 2018/1807 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 noiembrie 2018 privind un cadru pentru libera circulație a datelor		Până în decembrie 2027: Armonizarea cadrului secundar pentru eliminarea oricăror cerințe nejustificate de localizare a datelor.	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
fără caracter personal în Uniunea Europeană. (CELEX: 32018R1807)			
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European și Consiliu „Orientări referitoare la Regulamentul privind un cadru pentru libera circulație a datelor fără caracter personal în Uniunea Europeană”. (CELEX: 52019DC0250)			Nu se solicită
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/138 al Comisiei din 21 decembrie 2022 de stabilire a unei liste de seturi de date cu valoare ridicată specifice și a modalităților de publicare și reutilizare a acestora. (CELEX: 32023R0138)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public.	Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea Legii nr. 109/2025 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public, precum și a Hotărârii Guvernului de aprobare a Normelor metodologice pentru aplicarea Legii nr. 109/2025.	Nu se solicită
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „O strategie europeană privind datele”. (CELEX: 52020DC0066)	Până în decembrie 2026: Actualizarea Strategiei de transformare digitală. Până în octombrie 2027: Adoptarea următorului Program de implementare a Strategiei de transformare digitală (STD) 2023–2030.		Nu se solicită

V. ÎNCREDEREA DIGITALĂ ȘI SECURITATEA CIBERNETICĂ

110. Legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul încrederii digitale și al securității cibernetice.
111. Principalele instituții responsabile de elaborarea politicilor sunt Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării și Serviciul de Informații și Securitate, sprijinite de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică (singurul furnizor de servicii de încredere din Moldova) și de Agenția de Guvernare Electronică.

- 112.În domeniul **încrederii digitale**, Moldova a transpus parțial Cadrul european privind identitatea digitală (Regulamentul nr. 910/2014, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 2024/1183), prin Legea nr. 124/2022 și Hotărârile Guvernului aferente. Dispozițiile rămase vor fi transpuse până la sfârșitul anului 2027.
- 113.Moldova va lansa Portofelul de identitate digitală (EVOSign), aliniat la standardele UE, până la sfârșitul anului 2026. Pentru a spori utilizarea identității digitale, Guvernul a lansat în anul 2024 aplicația mobilă pentru servicii publice integrate – EVO, care include o primă versiune a Portofelului de identitate digitală. Agenția de Guvernare Electronică lucrează în prezent la implementarea versiunii modulului Portofel conform cadrului de referință EUDI ARF, cu planuri de integrare a EVOSign.
- 114.Alinierea deplină la Regulamentul eIDAS 2.0 (EUDI) va necesita eforturi continue în domeniile tehnic, juridic și instituțional și urmează să fie finalizată până la sfârșitul anului 2027. În perioada 2026–2027, prioritățile esențiale includ, de asemenea, asigurarea includerii în Lista de încredere a UE, implementarea recunoașterii reciproce a semnăturilor electronice cu UE, extinderea ecosistemului Furnizorilor de servicii de încredere calificați (QTSP) pentru a încuraja concurența, desfășurarea de campanii de sensibilizare publică și oferirea de stimulente pentru a promova adoptarea identității digitale de către cetățeni, precum și consolidarea capacității instituționale prin instruirea și recrutarea personalului specializat.
- 115.Moldova recunoaște **securitatea cibernetică** drept un pilon esențial al securității naționale și al transformării digitale.
- 116.Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2025, reprezintă un pas important în alinierea parțială a cadrului normativ național la Directiva NIS 2, precum și la Liniile directe privind aplicarea articolului 3 alineatul (4) din această directivă. Legea stabilește cerințe obligatorii pentru securitatea rețelelor și a sistemelor informatice gestionate atât de entitățile juridice publice, cât și de cele private, în furnizarea de servicii considerate esențiale pentru funcționarea sectoarelor critice ale societății și economiei.
- 117.Pentru a asigura implementarea efectivă a Legii privind securitatea cibernetică, la 21 martie 2024 a fost adoptată Legea nr. 58/2024 pentru modificarea unor acte normative. Legea nr. 58/2024 a introdus modificări în actele legislative existente care reglementează sectoarele critice și activitatea viitorilor furnizori de servicii.
- 118.În ceea ce privește legislația secundară, Moldova a adoptat o serie de acte normative pentru a facilita implementarea Legii privind securitatea cibernetică. Acestea includ Hotărârea Guvernului nr. 1028/2023, prin care a fost instituită Agenția pentru Securitate Cibernetică, în calitate de autoritate națională competentă în domeniul securității cibernetice; Hotărârea Guvernului nr. 333/2024, prin care a fost instituit Consiliul de coordonare în domeniul securității cibernetice, ca organ consultativ însărcinat cu planificarea strategică și coordonarea în domeniul securității cibernetice; și Hotărârea Guvernului nr. 112/2025, prin care au fost modificate acte normative subordonate pentru a asigura alinierea acestora la Legea nr. 48/2023 și la legile conexe.

119. Pentru a permite Agenției pentru Securitate Cibernetică să își exercite efectiv mandatul legat de identificarea și înregistrarea furnizorilor de servicii, la 18 decembrie 2024 a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 860/2024 privind identificarea furnizorilor de servicii. Prin această hotărâre se aprobă lista sectoarelor și subsectoarelor critice, precum și tipurile și categoriile de entități juridice care furnizează servicii în cadrul acestor sectoare și subsectoare. Totodată, se stabilește procedura de identificare a furnizorilor de servicii și modalitatea de creare, menținere și actualizare a Listei furnizorilor de servicii. Au fost luate în considerare Orientările Comisiei privind aplicarea articolului 3 alineatul (4) din Directiva NIS 2.
120. Ca parte complementară a acestui cadru, la 3 septembrie 2025, Guvernul a aprobat Hotărârea nr. 562 privind modul de implementare a obligațiilor de securitate cibernetică ale furnizorilor de servicii din sectoarele critice. Prin această hotărâre este introdus un set de măsuri de securitate menite să asigure un nivel uniform și adecvat de maturitate în rândul furnizorilor de servicii, în ceea ce privește protejarea securității rețelelor și a sistemelor informatice aflate în gestiunea acestora.
121. Etapa următoare de operaționalizare a Agenției pentru Securitate Cibernetică va fi facilitată prin adoptarea, până la sfârșitul anului 2025, a mai multor acte normative orientate spre implementarea Legii privind securitatea cibernetică. Acestea vor include reglementările privind supravegherea conformității furnizorilor de servicii, efectuarea controlului de stat, coordonarea procesului național de divulgare a vulnerabilităților și aprobarea cadrului metodologic pentru elaborarea, actualizarea și implementarea Planului național de răspuns la incidente și crize cibernetică, în conformitate cu Legea nr. 48/2023.
122. La nivel guvernamental, securitatea sistemelor și rețelelor informatice este asigurată de Instituția Publică „Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică” (ITSec), care funcționează drept Centru guvernamental de răspuns la incidente de securitate cibernetică (CERT-GOV-MD).
123. Pentru a promova dezvoltarea profesională în domeniul securității cibernetică, a spori competențele și a crește nivelul de conștientizare în rândul funcționarilor publici, în noiembrie 2024 a fost instituit Institutul Național de Inovații în Securitate Cibernetică „Cybercor”. Acesta oferă o gamă de programe de instruire, cursuri de perfecționare și exerciții de securitate cibernetică, având ca obiectiv dotarea studenților și profesioniștilor atât din sectorul public, cât și din cel privat cu expertiza necesară.
124. Consolidarea capacităților Republicii Moldova în materie de pregătire, detectare și răspuns la incidente de securitate cibernetică a devenit un imperativ în actualul mediu de securitate regional. Moldova își reafirmă angajamentul de a avansa în procesul de integrare în spațiul digital european și în scutul european de securitate cibernetică și salută includerea sa în Rezerva de securitate cibernetică a UE, care extinde asocierea la Obiectivul specific nr. 3: „Securitate cibernetică și încredere” al Programului Europa Digitală.

125. Pentru perioada următoare, un angajament-cheie îl constituie elaborarea Programului național de securitate cibernetică pentru anii 2026–2030, derivat din Strategia națională de securitate și Strategia de transformare digitală, care stabilesc obiective strategice pentru consolidarea rezilienței cibernetice naționale, protecția infrastructurilor critice și promovarea cooperării intersectoriale.
126. Moldova este, de asemenea, angajată în transpunerea și implementarea deplină a Directivei NIS 2, inclusiv prin adoptarea unui cadru normativ secundar cuprinzător pentru a asigura aplicarea efectivă și gestionarea riscurilor în entitățile esențiale și importante. Până la sfârșitul anului 2026, se prevede atingerea alinierii depline prin aprobarea modificărilor și actelor subordonate aferente.
127. Până la sfârșitul anului 2026, Moldova își va consolida în continuare capacitățile instituționale prin desemnarea Institutului Național „Cybercor” pentru inovații în securitatea cibernetică drept Centru național pentru coordonarea competențelor industriale, tehnologice și de cercetare în domeniul securității cibernetice, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/887. Va formaliza, de asemenea, participarea la inițiativa UE „Academia pentru competențe în domeniul securității cibernetice” (COM(2023)207), având ca obiectiv reducerea deficitului de forță de muncă în domeniul securității cibernetice prin dezvoltarea competențelor și instruire.
128. Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/296 a Comisiei din 24 februarie 2015 de stabilire a procedurilor de cooperare între statele membre privind identificarea electronică, în temeiul articolului 12 alineatul (7) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă, va deveni aplicabilă la data aderării.
129. În ceea ce privește **Actul privind reziliența cibernetică (CRA)**, Moldova se angajează să își alinieze legislația la prevederile CRA până la sfârșitul anului 2027. Pentru implementarea Actului, Moldova solicită o perioadă de tranziție de șase ani de la data aderării sau până la 31 decembrie 2035, pentru implementarea deplină a Actului. Pentru detalii privind solicitarea perioadei de tranziție, a se vedea Anexa I.
130. În ceea ce privește implementarea deplină a **Setului de instrumente al UE pentru securitatea 5G**, Moldova va aplica o abordare etapizată pentru excluderea treptată a echipamentelor furnizorilor cu risc ridicat din rețelele existente, în conformitate cu angajamentele asumate în Agenda de reforme. Moldova, în consultare cu UE, va efectua o evaluare națională cuprinzătoare a riscurilor privind activele și furnizorii până la sfârșitul anului 2025, ale cărei rezultate vor fi disponibile până la mijlocul anului 2026. Evaluarea, realizată în conformitate cu recomandările Setului de instrumente 5G, va contribui la identificarea furnizorilor cu risc sporit și la stabilirea duratei exacte a perioadei necesare pentru excluderea acestora din rețea. Ulterior, Moldova va adopta restricțiile/excluderile necesare în privința furnizorilor cu risc sporit pentru activele-cheie definite drept critice și cu un grad înalt de sensibilitate în evaluarea coordonată a riscurilor la nivelul UE pentru rețelele 5G și în conformitate cu Setul de instrumente UE de securitate cibernetică pentru 5G până în decembrie 2027.

131. Moldova salută posibilitatea de a avea acces la Rezerva de securitate cibernetică a UE, care va fi esențială pentru consolidarea rezilienței sale cibernetică și protejarea instituțiilor democratice, în conformitate cu valorile și prioritățile UE.

132. Detaliile privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 4 de mai jos:

Tabelul 4. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ÎNCREDERII DIGITALE ȘI AL SECURITĂȚII CIBERNETICE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
ÎNCREDEREA DIGITALĂ			
Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 iulie 2014 privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă și de abrogare a Directivei 1999/93/CE și care a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2024/1183 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024, în ceea ce privește instituirea Cadrului european privind identitatea digitală (CELEX: 32024R1183)	Până în septembrie 2026: Modificarea Legii nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere.	Până în iunie 2026: Asigurarea efectuării de către o instituție de evaluare a conformității din UE a unui audit de conformitate asupra furnizării serviciilor de încredere calificate de către furnizorul național de servicii de încredere.	Nu se solicită
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1501 al Comisiei din 8 septembrie 2015 privind cadrul de interoperabilitate prevăzut la articolul 12 alineatul (8) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. (CELEX: 32015R1501)		Până în septembrie 2027: Agenția de Guvernare Electronică va asigura cadrul de interoperabilitate între sistemele naționale și europene de identificare electronică.	Nu se solicită
Regulamentul (UE) 2024/1183 al		Până în decembrie 2027:	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 în ceea ce privește instituirea Cadrului european pentru identitatea digitală. (CELEX: 32024R1183)		- Agenția de Guvernare Electronică (AGE) va lansa Portofelul de identitate digitală în conformitate cu Regulamentul (UE) 2024/1183. - AGE va desfășura campanii de sensibilizare pentru a spori adoptarea/utilizarea portofelului de identitate digitală.	
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/1502 al Comisiei din 8 septembrie 2015 de stabilire a unor specificații și proceduri tehnice minime pentru nivelurile de asigurare a încrederii ale mijloacelor de identificare electronică în temeiul articolului 8 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. (CELEX: 32015R1502)	Până în septembrie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind nivelurile de identificare electronică.	-	Nu se solicită
Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/1505 a Comisiei din 8 septembrie 2015 de stabilire a specificațiilor tehnice și a formatelor pentru listele sigure în temeiul articolului 22 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă.	Până în septembrie 2026: Modificarea Ordinului directorului SIS nr. 57/2024 privind aprobarea cerințelor tehnice în domeniul serviciilor de încredere.	-	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
(CELEX: 32015D1505)			
Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/1984 a Comisiei din 3 noiembrie 2015 de stabilire a circumstanțelor, a formatelor și a procedurilor de notificare, în conformitate cu articolul 9 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. (CELEX: 32015D1984)		-	Nu se solicită
Decizia de punere în aplicare (UE) 2015/1506 a Comisiei din 8 septembrie 2015 de stabilire a specificațiilor referitoare la formatele semnăturilor și sigiliilor electronice avansate care trebuie recunoscute de către organismele din sectorul public în temeiul articolului 27 alineatul (5) și al articolului 37 alineatul (5) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. (CELEX: 32015D1506)	-	-	Nu se solicită
Decizia de punere în aplicare (UE) 2016/650 a Comisiei din 25 aprilie 2016 de stabilire a standardelor pentru evaluarea securității dispozitivelor de creare a	Până în septembrie 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 184/2023 privind aprobarea Regulamentului	-	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
semnăturilor și a sigiliilor calificate în temeiul articolului 30 alineatul (3) și al articolului 39 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. (CELEX: 32016D0650)	privind activitatea prestatorilor de servicii de încredere calificați.		
SECURITATE CIBERNETICĂ			
Recomandarea (UE) 2019/534 a Comisiei din 26 martie 2019 „Securitatea cibernetică a rețelelor 5G” C/2019/2335 (CELEX: 32019H0534)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Legii privind securitatea cibernetică a rețelelor 5G.	Până în decembrie 2025: Elaborarea unui studiu de impact și analiză a riscurilor privind implementarea setului de instrumente pentru securitatea cibernetică a rețelelor 5G în Republica Moldova.	Durata perioadei de tranziție solicitate pentru aplicarea Recomandării Comisiei 2019/534 privind securitatea cibernetică a rețelelor 5G va fi determinată pe baza evaluării naționale cuprinzătoare a riscurilor, care urmează să fie realizată până la sfârșitul anului 2025. Detalii suplimentare se regăsesc în Anexa I.
Comunicarea Comisiei COM(2020)50 final – Implementarea securizată a rețelelor 5G în UE – Punerea în aplicare a setului de instrumente al UE. (Link)			
Document de lucru al serviciilor Comisiei SWD(2020)357 final – Raport privind impactul Recomandării Comisiei din 26 martie 2019 referitoare la securitatea cibernetică a rețelelor 5G. (Link)		-	
Comunicarea Comisiei C(2023) 4049 final din 15 iunie 2023 privind punerea în aplicare a setului de instrumente pentru securitatea cibernetică a rețelelor 5G. (Link)		-	

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Regulamentul (UE) 2021/887 al Parlamentului European și al Consiliului de înființare a Centrului european de competențe în domeniul industrial, tehnologic și de cercetare în materie de securitate cibernetică și a Rețelei de centre naționale de coordonare. (CELEX: 32021R0887)	Până în decembrie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind împuternicirea CyberCor în calitate de Centru național pentru coordonarea competențelor industriale, tehnologice și de cercetare în domeniul securității cibernetică.	-	Nu se solicită
Comunicarea Comisiei C(2021)7412 „Orientări privind evaluarea capacității centrelor naționale de coordonare de a gestiona fonduri pentru îndeplinirea misiunii și a obiectivelor stabilite în Regulamentul (UE) 2021/887” (Link)			Nu se solicită
Comunicarea Comisiei COM(2023) 207 final „Reducerea deficitului de talente în domeniul securității cibernetică pentru a stimula competitivitatea, creșterea și reziliența UE («Academia pentru competențe în domeniul securității cibernetică»)		Până în mai 2026: CyberCor va semna un acord cu Academia pentru competențe în domeniul securității cibernetică pentru a avea acces la programe educaționale.	Nu se solicită
Directiva (UE) 2022/2555 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind măsuri pentru un nivel comun ridicat de securitate cibernetică în Uniune, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 910/2014 și a Directivei (UE) 2018/1972 și de abrogare a Directivei (UE) 2016/1148 (Directiva NIS 2). (CELEX: 32022L2555)	Până în august 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind implementarea măsurilor de securitate pentru rețelele și sistemele informatice de către furnizorii de servicii din sectoarele critice.	Până în martie 2027: Implementarea de către toți furnizorii de servicii din sectoarele a măsurilor de securitate pentru rețelele și sistemele informatice.	Nu se solicită
	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de ținere a Registrului de	Până în martie 2026: Crearea Registrului de stat al incidentelor cibernetică și a Sistemului informațional de ținere a Registrului.	-

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
	stat al incidentelor cibernetice.	Până în martie 2026: Instituirea Platformei de gestionare a incidentelor cibernetice și de schimb de informații.	-
	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind supravegherea și controlul de stat al modului în care furnizorii de servicii respectă prevederile Legii nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică.	Până în decembrie 2026: Agenția pentru Securitate Cibernetică asigură procedurile necesare pentru supravegherea și controlul furnizorilor de servicii din sectoarele critice.	-
	Până în decembrie 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind modul în care Agenția pentru Securitate Cibernetică desfășoară procesul de divulgare coordonată a vulnerabilităților.	Până în iulie 2026: Lansarea platformei de divulgare coordonată a vulnerabilităților pe pagina web a Agenției pentru Securitate Cibernetică.	-
	Până în decembrie 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea cadrului normativ referitor la elaborarea, actualizarea și implementarea prevederilor Planului național de răspuns la incidente și crize cibernetice în domeniul securității cibernetice.	Până în mai 2026: Agenția pentru Securitate Cibernetică aprobă Planul național de răspuns la incidente și crize cibernetice în domeniul securității cibernetice.	-
	Până în decembrie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de semnare de către persoanele juridice de drept public a acordurilor de schimb de informații în	-	-

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
	domeniul securității cibernetice.		
	Până în noiembrie 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 48/2023 privind securitatea cibernetică.	Până în decembrie 2026: Alinierea deplină la NIS 2.	-
	Până în septembrie 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind implementarea măsurilor de securitate pentru rețelele și sistemele informatice de către furnizorii de servicii din sectoarele critice.	-	-
Regulamentul (UE) 2024/2847 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2024 privind cerințele orizontale în materie de securitate cibernetică pentru produsele cu elemente digitale și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 168/2013 și (UE) 2019/1020, precum și a Directivei (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind reziliența cibernetică). (CELEX: 32024R2847)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Legii privind cerințele orizontale de securitate cibernetică pentru produse.	Până în octombrie 2027: Desemnarea autorității naționale împuternicite cu responsabilități privind supravegherea pieței, monitorizarea respectării regulilor și cerințelor stabilite prin Regulamentul privind reziliența cibernetică.	Se solicită o perioadă de tranziție de șase (6) ani de la data aderării la UE sau până la 31 decembrie 2035 pentru aplicarea Regulamentului. Detalii suplimentare se regăsesc în Anexa I.
Comunicare comună adresată Parlamentului European și Consiliului „Strategia de securitate cibernetică a UE pentru deceniul digital”. (CELEX: 52020JC0018)	Până în aprilie 2026: Adoptarea Hotărârii Parlamentului privind documentul de politică publică în domeniul securității cibernetice.	Rapoarte anuale de implementare (2027–2030): Monitorizarea implementării Punctului național de contact în domeniul securității cibernetice. Până în decembrie 2026: Consolidarea capacității operaționale a Agenției pentru Securitate Cibernetică.	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Regulamentul (UE) 2019/881 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind ENISA (Agenția Uniunii Europene pentru Securitate Cibernetică) și privind certificarea securității cibernetice pentru tehnologia informației și comunicațiilor și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 526/2013 (Regulamentul privind securitatea cibernetică). (CELEX: 32019R0881)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea sistemului național de certificare în domeniul securității cibernetice.	Până în noiembrie 2027: Instituirea unui mecanism național de certificare în domeniul securității cibernetice, care să includă un set de norme, cerințe tehnice, standarde și proceduri aplicabile certificării sau evaluării conformității produselor TIC, serviciilor TIC și proceselor TIC.	Nu se solicită
Recomandarea (UE) 2017/1584 a Comisiei din 13 septembrie 2017 privind răspunsul coordonat la incidentele și crizele de securitate cibernetică de mare amploare, C/2017/6100. (CELEX: 32017H1584)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind răspunsul coordonat la incidente și crize de securitate cibernetică de mare amploare.	Până în martie 2027: Efectuarea unei analize a mecanismelor naționale de gestionare a crizelor și verificarea măsurii în care acestea abordează în mod adecvat răspunsul la incidentele de securitate cibernetică, precum și instituirea procedurilor necesare de cooperare în contextul cadrului UE.	Nu se solicită

VI. MASS-MEDIA AUDIOVIZUALĂ

133. Ministerul Culturii este instituția responsabilă de politicile publice în domeniul mass-mediei, iar Consiliul Audiovizualului este autoritatea națională de reglementare însărcinată cu aplicarea Codului serviciilor media audiovizuale.
134. Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul serviciilor media audiovizuale.
135. Cadrul legal privind libertatea de exprimare și libertatea mass-mediei include Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare, Legea presei nr. 243/1994, Codul serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018, Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, Legea nr. 50/2024 privind Fondul pentru Subvenționarea Mass-Mediei și Codul deontologic al jurnalistului din Moldova din anul 2011.
136. Moldova este *parțial aliniată* la Actul european privind libertatea mass-mediei, precum și la o serie de principii prevăzute în Recomandarea Comisiei (UE) 2021/1534 privind

asigurarea protecției, siguranței și împuternicirii jurnaliștilor și a altor profesioniști din mass-media în Uniunea Europeană. Moldova se va alinia în continuare la Regulamentul (UE) 2024/1083 (Actul european privind libertatea mass-mediei) până la sfârșitul anului 2026.

137. Moldova își asumă angajamentul de a se alinia în continuare la Directiva 2010/13/UE privind serviciile media audiovizuale, inclusiv la modificările introduse prin Directiva (UE) 2018/1808. În acest sens, Codul serviciilor media audiovizuale a fost modificat la 10 iulie 2025 și va intra în vigoare odată cu publicarea în Monitorul Oficial (până la sfârșitul lunii august 2025). Modificările vizează independența autorității de reglementare în domeniu prin schimbarea mecanismului de numire și revocare a membrilor Consiliului Audiovizualului, ai Consiliului de Supraveghere al companiei publice naționale de radiodifuziune și televiziune „Teleradio-Moldova”, precum și a Directorului General al acesteia, în conformitate cu recomandările experților Comisiei de la Veneția și ale Consiliului Europei, precum și cu recomandările CE formulate în rapoartele privind statul de drept și progresele în procesul de extindere.
138. La 10 iulie 2025, Parlamentul a adoptat amendamente la Legea nr. 62/2022 cu privire la publicitate, prin care au fost introduse reglementări privind publicitatea de stat, conform prevederilor Regulamentului european privind libertatea mass-mediei (EMFA), precum și un capitol revizuit referitor la mesajele de interes public.
139. Proiectul noii Legi privind mass-media, transmis în primăvara anului 2025 Comisiei de la Veneția, Comisiei Europene și Consiliului Europei pentru aviz juridic, are drept scop conformarea la cerințele UE privind transparența proprietății în presa scrisă și mass-media online. Moldova intenționează să adopte noua Lege până la sfârșitul anului 2026.
140. Moldova își va alinia în continuare legislația privind Fondul pentru Subvenționarea Mass-Mediei până la data aderării, inclusiv în ceea ce privește verificarea structurilor de proprietate ale instituțiilor mass-media care aplică la fond. Mecanismele de verificare pentru evaluarea unei posibile excluderi a instituțiilor mass-media vor fi transparente și conforme cu standardele europene.
141. Moldova își asumă, de asemenea, angajamentul de a spori garanțiile și protecția pentru jurnaliști. În acest sens, au fost deja întreprinse măsuri prin includerea protecției împotriva programelor spyware și a supravegherii în cadrul amendamentelor din iulie 2025 la Codul serviciilor media audiovizuale, precum și la Codul penal și Codul contravențional.
142. Alinierea la *acquis*-ul UE privind protecția persoanelor împotriva acțiunilor în justiție vădit nefondate sau abuzive, precum și desemnarea unui punct focal Anti-SLAPP, urmează să fie realizate până la sfârșitul anului 2027.
143. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează a fi asumate sunt prezentate în Tabelul 5 de mai jos:

Tabelul 5. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul MASS-MEDIEI AUDIOVIZUALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 2010/13/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 martie 2010 privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) (versiune codificată) (CELEX: 02010L0013)	Până în iulie 2025: Modificarea Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018. Până în februarie 2026: Adoptarea Regulamentului Consiliului Audiovizualului privind selectarea a 2 membri ai Consiliului de Supraveghere al serviciului public de media „Teleradio-Moldova”; Modificarea Regulamentului privind conținutul audiovizual și comunicările comerciale.	-
Directiva (UE) 2018/1808 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 noiembrie 2018 de modificare a Directivei 2010/13/UE privind coordonarea anumitor dispoziții stabilite prin acte cu putere de lege sau acte administrative în cadrul statelor membre cu privire la furnizarea de servicii mass-media audiovizuale (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale) având în vedere evoluția realităților pieței (CELEX: 3A32018L1808)		-
Regulamentul (UE) 2024/1083 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de stabilire a unui cadru comun pentru serviciile mass-media în cadrul pieței interne și de modificare a Directivei 2010/13/UE (Regulamentul european privind libertatea mass-mediei) (CELEX: 3A32024R1083)	Până în iulie 2025: Modificarea Legii cu privire la publicitate nr. 62/2022. Până în iunie 2026: Adoptarea Legii privind mass-media.	Până în decembrie 2026: Agenția Achiziții Publice va institui Registrul publicității de stat după intrarea în vigoare, la 1 ianuarie 2026, a modificărilor la Legea cu privire la publicitate, în conformitate cu dispozițiile finale și tranzitorii.
Recomandarea Comisiei (UE) 2021/1534 din 16 septembrie 2021 referitoare la garantarea protecției, a siguranței și a capacității jurnaliștilor și a celorlalți profesioniști din domeniul mass-mediei în Uniunea Europeană (CELEX: 32021H1534)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea ordinului Ministerului Culturii privind planul de acțiuni referitor la securitatea jurnaliștilor. Până în iunie 2026: Adoptarea Legii privind mass-media.	-

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicarea Comisiei – Orientări privind aplicarea practică a criteriului funcționalității esențiale din definiția „serviciului de platformă de partajare a materialelor video” în temeiul Directivei serviciilor media audiovizuale 2020/C 223/02	Până în iulie 2025: Modificarea Codului serviciilor media audiovizuale nr. 174/2018.	-
Comunicarea Comisiei – Orientări în temeiul articolului 13 alineatul (7) din Directiva serviciilor media audiovizuale privind calcularea ponderii operelor europene în cataloagele la cerere și privind definirea noțiunilor de audiență redusă și cifră de afaceri redusă 2020/C 223/03	Până în decembrie 2025 A se alinia prin revizuirea Regulamentului privind conținutul audiovizual și comunicările comerciale.	-

Notă: Tabelul nu conține coloana referitoare la perioadele de tranziție, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii aferente acquis-ului indicat în tabel.

VII. SEMICONDUCTORI

144. Moldova își asumă angajamentul de a alinia legislația națională la Actul european privind cipurile (EU Chips Act) până la sfârșitul anului 2026. Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție pentru implementarea deplină, la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, având în vedere stadiul incipient al aplicării și nivelul de pregătire operațională chiar în cadrul Uniunii Europene.
145. Pentru a se alinia la Actul UE privind cipurile, Moldova intenționează să introducă terminologia semiconductorilor în cadrul juridic și să înființeze un punct național unic de contact. Aceste măsuri vor fi urmate de o evaluare ce va fi elaborată până la sfârșitul anului 2027, care va ghida elaborarea cadrului juridic și instituțional, în vederea asigurării armonizării cu programele multianuale ale UE și cu aplicarea integrală a Regulamentului privind cipurile.
146. Sunt depuse eforturi pentru consolidarea cercetării, inovării și atragerii de investiții în domeniul electronicii. Sectorul electronic, definit ca prioritar prin Programul național pentru dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028, este acum eligibil pentru ajutor de stat și regional, cu un accent puternic pe stimularea investițiilor, atragerea ISD și sprijinirea dezvoltării forței de muncă.
147. Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării va asigura aplicarea și implementarea Actului european privind cipurile la nivel național.
148. Moldova este țară asociată la programul Orizont Europa și este eligibilă să aplice pentru a participa la Întreprinderea comună pentru cipuri a UE.
149. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 6 de mai jos:

Tabelul 6. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SEMICONDUCTORILOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Regulamentul (UE) 2023/1781 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 septembrie 2023 de stabilire a unui cadru de măsuri pentru consolidarea ecosistemului european al semiconductoarelor și de modificare a Regulamentului (UE) 2021/694 (Regulamentul privind cipurile) (CELEX: 32023R1781)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Legii privind investițiile, aliniată la Regulamentul (UE) 2023/1781.	-	Republica Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție pentru implementarea Actului UE.
Regulamentul (UE) 2021/2085 al Consiliului din 19 noiembrie 2021 de instituire a întreprinderilor comune din cadrul programului Orizont Europa și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 219/2007, (UE) nr. 557/2014, (UE) nr. 558/2014, (UE) nr. 559/2014, (UE) nr. 560/2014, (UE) nr. 561/2014 și (UE) nr. 642/2014 (CELEX: 32021R2085)	Până în martie 2026: Adoptarea Ordinului Ministrului educației și cercetării privind aprobarea Foii de parcurs pentru participarea Republicii Moldova la întreprinderile comune din cadrul Orizont Europa.	-	Nu se solicită
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Actul european privind cipurile (CELEX: 52022DC0045)		Până la sfârșitul anului 2027: Efectuarea evaluării opțiunilor de participare a Republicii Moldova la inițiativele UE și a reformelor instituționale și de politici conexe necesare.	Nu se solicită

VIII. INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ (IA)

150. Moldova se află într-un stadiu incipient de elaborare a politicilor și a cadrului de reglementare în domeniul inteligenței artificiale. Cu toate acestea, conform Indicelui de pregătire a guvernelor pentru IA (Government AI Readiness Index) 2024, Moldova se situează pe locul 63 din cele 193 de țări evaluate, înaintea multor state din regiune.

151. Guvernul a semnat la 5 septembrie 2024 Convenția-cadru a Consiliului Europei privind inteligența artificială, drepturile omului, democrația și statul de drept.

152. În octombrie 2024, Subconsiliul Național pentru Inteligență Artificială și Guvernanța Datelor, constituit pe platforma Consiliului Național pentru Digitalizare, a aprobat

Cartea Albă privind Inteligența Artificială și Guvernanța Datelor, elaborată în baza prevederilor Strategiei de transformare digitală a Republicii Moldova pentru anii 2023–2030. Cartea Albă prezintă viziunea Guvernului asupra ecosistemului și cadrului de politici naționale în domeniul inteligenței artificiale (IA) și guvernanței datelor. Ea servește drept ghid strategic pentru viitoarele politici naționale complementare.

153. Moldova se va alinia la Regulamentul privind inteligența artificială (AI Act) până la sfârșitul anului 2026, cu instituirea structurilor necesare de guvernanță și aplicare. Moldova ar putea solicita, la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, o perioadă de tranziție pentru implementarea deplină, având în vedere stadiul incipient al aplicării și nivelul de pregătire operațională chiar în cadrul Uniunii Europene. Acest cadru, deși adoptat formal, se află încă în fazele inițiale de interpretare, ghidare tehnică și operaționalizare la nivelul UE, fiind în așteptarea unor clarificări suplimentare din partea Comisiei Europene și bazându-se pe rapoarte de recomandări în curs de elaborare pentru a determina cele mai bune practici de transpunere.
154. În prezent, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării este autoritatea responsabilă de elaborarea politicilor în domeniul inteligenței artificiale și al guvernanței datelor.
155. În ceea ce privește Decizia Comisiei C/2024/390 din 24 ianuarie 2024 de instituire a Oficiului European pentru Inteligență Artificială, prevederile acesteia se vor aplica de la data aderării la UE.
156. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 7 de mai jos:

Tabelul 7. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul INTELIGENȚEI ARTIFICIALE (IA)

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Regulamentul (UE) 2024/1689 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 iunie 2024 de stabilire a unor norme armonizate privind inteligența artificială și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 300/2008, (UE) nr. 167/2013, (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1139 și (UE) 2019/2144 și a Directivelor 2014/90/UE, (UE)	Până în decembrie 2026: Adoptarea cadrului juridic privind inteligența artificială, cu prevederi de aplicare inițială (intrate în vigoare în 2024), interdicția sistemelor de IA prohibite și promovarea alfabetizării în domeniul IA, precum și guvernanța IA cu scop general (General Purpose Artificial Intelligence – GPAI)	Până în decembrie 2026: - Instituirea/desemnarea Autorității Naționale pentru IA. - Elaborarea procedurilor interne: redactarea procedurilor pentru evaluările de conformitate, monitorizare, raportare, aplicare, investigații și posibile scheme de certificare, în conformitate cu cadrul prevăzut de Actul privind IA al UE. - Desfășurarea programelor de informare și instruire pentru actorii relevanți.	Republica Moldova ar putea solicita o perioadă de tranziție pentru aplicarea Regulamentului privind inteligența artificială (AI Act).

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
2016/797 și (UE) 2020/1828 (Regulamentul privind inteligența artificială) (CELEX: 32024R1689)	Până în decembrie 2028-2030: Adoptarea prevederilor privind conformitatea sistemelor de IA cu grad ridicat de risc, prevăzute în Anexa III.		

IX. MĂSURI ANTICORUPȚIE

157. Moldova a instituit un cadru legal și instituțional cuprinzător în domeniul măsurilor anticorupție din sectoarele transformării digitale și mass-mediei, punând un accent deosebit pe integritate, transparență și protecția avertizorilor de integritate. Programul național de integritate și anticorupție 2024–2028 și registrele sectoriale de riscuri contribuie la atenuarea riscurilor de corupție în aceste domenii.
158. Moldova își asumă angajamentul de a consolida capacitatea și de a îmbunătăți aplicarea măsurilor în domeniul transformării digitale și mass-mediei. Instituțiile relevante pentru acest capitol vor beneficia de instruiți privind măsurile de integritate instituțională, pentru a-și consolida în continuare guvernanta internă și responsabilitatea.
159. Procedurile de numire a conducătorilor instituțiilor de reglementare în domeniul mass-mediei și ai serviciului public de media au fost aduse în conformitate cu standardele UE prin noile modificări la Codul serviciilor media audiovizuale, în concordanță cu recomandările Consiliului Europei, adoptate de Parlament la 10 iulie 2025. Noile proceduri de numire prevăd o participare mai largă a societății civile.
160. În prezent, Curtea de Conturi desfășoară un audit planificat de conformitate al Consiliului Audiovizualului pentru perioada 2021–2024. Un apel de depunere a candidaturilor pentru funcția de auditor la Consiliul Audiovizualului va fi organizat până la sfârșitul anului 2025.
161. Moldova își reafirmă angajamentul de a consolida protecția avertizorilor de integritate, precum și mecanismele de depistare, raportare și sancționare a faptelor de corupție în sectoarele digital și media.

CAPITOLUL 16 – FISCALITATE

162. Sistemul fiscal al Republicii Moldova este reglementat de Codul fiscal nr. 1163/1997, care este *parțial aliniat* la cadrul UE. De la declararea independenței țării, Codul fiscal a fost revizuit periodic pentru a reflecta tranziția de la economia planificată la cea de piață, dar și evoluția relațiilor economice. De-a lungul timpului, acesta a fost completat cu capitole noi privind noțiunile financiare actuale, inclusiv administrarea fiscală și Cadrul incluziv al OCDE privind combaterea erodării bazei de impozitare și a transferului profiturilor (BEPS). Amendamentele anuale se fac în cadrul procesului bugetar, determinate de cerințele finanțelor publice și de complexitatea crescândă a tranzacțiilor economice.
163. Ministerul Finanțelor este autoritatea de reglementare, în timp ce Serviciul Fiscal de Stat (SFS) este responsabil de implementare. SFS tinde să schimbe abordarea în raport cu contribuabilii - de la impunere coercitivă la prestator de servicii publice - cu scopul de a construi cu ei o relație de încredere și de parteneriat. Acest lucru marchează o schimbare semnificativă a relațiilor dintre autoritatea fiscală și public.
164. În pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană, anumite atribuții specifice legate de accize vor fi transferate de la SFS la Serviciul Vamal. În plus, în urma recomandărilor Fondului Monetar Internațional (FMI), departamentul responsabil pentru contribuabilii mari va fi consolidat semnificativ pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea acestuia. În prezent, SFS se axează pe câteva priorități esențiale pentru a-și îmbunătăți activitatea, iar principalele sale obiective includ: implementarea de noi instrumente informatice cu scopul de a moderniza și a eficientiza procesele; asigurarea formării continue a personalului pentru diversificarea competențelor și îmbunătățirea calității serviciilor prestate contribuabililor.
165. Moldova a făcut *progrese semnificative* în domeniul fiscalității. O realizare majoră este aderarea la BEPS, semnalând astfel un angajament ferm de aliniere la standardele fiscale internaționale. S-au înregistrat progrese importante atât în domeniul impozitării directe, cât și în cel al impozitării indirecte, inclusiv în privința digitalizării administrării fiscale.
166. Eforturile de asigurare a conformării fiscale au fost intensificate. În 2024, a fost efectuat primul schimb automat de informații privind conturile financiare în cadrul OCDE, care a demonstrat angajament pentru implementarea standardelor internaționale de transparență fiscală.
167. În 2014, Moldova a inițiat transpunerea Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al TVA, marcând începutul eforturilor de aliniere a sistemului național de TVA la standardele UE. De atunci, s-au făcut progrese în domeniul impozitării atât directe, cât și indirecte. Moldova rămâne angajată să alinieze cadrul juridic național la *acquis*-ul UE în domenii precum impozitarea directă și indirectă, accizele și impozitarea autovehiculelor. La fel, va fi implementat unui sistem transparent și eficient de rambursare a TVA.

168. De asemenea, Moldova și-a sporit competențele în materie de cooperare administrativă și asistență reciprocă în domeniul fiscal.

169. Guvernul va continua îmbunătățirea competențelor de administrare ale autorității fiscale, consolidarea sistemului de gestionare a riscurilor și efectuarea controalelor fiscale în baza riscurilor, precum și implementarea soluțiilor informatice relevante. Prioritățile-cheie sunt adoptarea Programului de dezvoltare informațională și a Foii de parcurs pentru modernizarea infrastructurii informatice a autorității fiscale, în vederea îmbunătățirii schimbului de date, analizei riscurilor și consolidării eforturilor pentru asigurarea interconectării și interoperabilității cu sistemele informatice ale UE.

170. Moldova acceptă *acquis*-ul Uniunii Europene cuprins în Capitolul 16 „Fiscalitate”, în vigoare la data prezentării poziției de negociere, cu excepția următoarelor aspecte identificate la această etapă a procesului de transpunere și pentru care se solicită perioade sau măsuri tranzitorii:

- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **patru ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA, fără drept de deducere, la vânzarea și închirierea de terenuri și proprietăți rezidențiale. În această perioadă, scutirile existente vor fi menținute pentru a evita denaturarea pieței și a preveni o creștere bruscă a prețurilor pentru bunurile imobiliare, ce ar putea afecta negativ accesul la locuințe și stabilitatea pieței. Măsura tranzitorie propusă va oferi timpul necesar pentru a pune în aplicare mecanisme de atenuare a potențialelor creșteri de prețuri și pentru a compensa impactul asupra nivelului real al puterii de cumpărare.
- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **zece ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea TVA pentru utilități și furnizarea de energie electrică pentru uz rezidențial. Pentru a facilita tranziția și a oferi Guvernului suficient timp pentru a pune în aplicare măsuri de sprijin pentru gospodăriile vulnerabile, se solicită o perioadă de tranziție pentru scutirile de TVA până în 2037. Acest lucru va permite ajustarea treptată a puterii de cumpărare a populației. În plus, pentru a atenua și mai mult impactul economic și social al creșterii costurilor utilităților, Moldova va introduce treptat o cotă redusă de TVA de 5% pentru utilități pe o perioadă de trei ani, între 2037 și 2039. În cadrul acestui plan, un nou tip de utilitate va fi supus cotei reduse de TVA în fiecare an.
- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **cinci ani** de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA pentru inputurile și echipamentele agricole. În această perioadă, Moldova va menține scutirile existente pentru a sprijini sectorul agricol în adaptarea la condițiile fiscale și de piață ale pieței interne a UE. Această măsură este esențială pentru a asigura modernizarea sectorului agricol, reducerea costurilor de producție pentru producătorii primari și consolidarea competitivității în zonele rurale. Perioada de tranziție va permite o transpunere treptată a Directivei 2006/112/CE privind TVA, protejând în același timp sustenabilitatea socioeconomică a economiei agricole a Moldovei.

- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **cinci ani** de la data aderării în ceea ce privește creșterea treptată a ratei accizei pentru motorină, pentru a atinge nivelul minim de impozitare aplicabil combustibililor pentru motoare în UE, de 330 de euro pe 1000 de litri, astfel cum este stabilit în Directiva 2003/96/CE privind impozitarea energiei. Această perioadă de tranziție este solicitată pentru a putea implementa o ajustare treptată a impozitării combustibililor, ținând cont de contextul economic actual al Moldovei, și pentru a gestiona presiunile inflaționiste.
- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **cinci ani** de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a regimului fiscal al zonelor economice libere (ZEL). Regimul fiscal al ZEL este un instrument important, care a fost modificat recent în conformitate cu evoluția relațiilor dintre Moldova și UE. Această perioadă de tranziție va avea un impact asupra unui număr de 52 de agenți economici, permițându-le să-și încheie operațiunile existente după cum au fost planificate și în conformitate cu acordurile juridice încheiate cu Guvernul.
- Moldova solicită o perioadă de tranziție de **șase ani** de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a regimului fiscal al parcurilor pentru tehnologia informației. Regimul parcurilor IT a fost conceput ca un motor de creștere economică pentru țară și ca un factor de stimulare a creării locurilor de muncă. Adoptarea acestui regim fiscal a fost o acțiune singulară, aplicabilă pentru o perioadă limitată de timp - din 2016 până la sfârșitul anului 2035. Respectiva perioadă de tranziție este necesară pentru a putea atinge rezultatele economice preconizate prin punerea în aplicare a acestui regim fiscal preferențial.

171. Solicitățile de măsuri tranzitorii enumerate mai sus survin într-un moment în care economia globală se confruntă cu o instabilitate profundă, marcată de șocuri imprevizibile și de transformări structurale ce reprezintă o provocare pentru fundamentele prognozelor macroeconomice clasice. Disfuncționalitățile geopolitice au devenit o sursă permanentă de turbulențe economice. Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, războaiele comerciale și sancțiunile fragmentează lanțurile globale de aprovizionare, în timp ce piețele de energie rămân vulnerabile la șocurile politice care alimentează inflația și erodează încrederea consumatorilor. Piețele imobiliare au fost destabilizate, iar cheltuielile de consum au slăbit și rămân limitate. Accelerarea tehnologică adaugă un alt nivel de complexitate. Adoptarea rapidă a inteligenței artificiale și a automatizării remodelează, alături de platformele digitale, piața muncii și industria mai rapid decât pot fi adaptate politicile publice. Indicatorii actuali ai ocupării forței de muncă și ai productivității sunt depășiți, îngreunând evaluarea economiei și planificarea viitoarelor creșteri economice.

172. Ținând cont de aceste evoluții, politicile publice rigide sunt nepotrivite într-o lume definită de incertitudine și schimbări rapide. Factorii de decizie trebuie să opteze pentru abordări flexibile, bazate pe scenarii, iar adaptabilitatea - să fie o prioritate ce permite strategii fiscale și monetare prompte, capabile să absoarbă șocurile și să fie recalibrate după necesitate.

173. Ținând cont de structura economică a Republicii Moldova, de capacitatea fiscală și de nivelul de pregătire instituțională, precum și de tendințele demografice și de dimensiunea redusă a pieței, Republica Moldova ar putea solicita perioade de tranziție suplimentare în mai multe domenii ale fiscalității pentru a asigura o aliniere graduală și sustenabilă la *acquis*-ul UE. Aceste domenii includ, printre altele, convergența treptată a accizelor pentru energie și alte bunuri sensibile; alinierea progresivă a normelor privind TVA, inclusiv în ceea ce privește scutirile, cotele reduse și mecanismele de rambursare aplicabile sectoarelor prioritare precum agricultura, serviciile publice, turismul, sănătatea, produsele alimentare și întreprinderile mici și mijlocii; precum și adaptarea unor regimuri fiscale preferențiale care susțin în prezent sectoare strategice-cheie, inclusiv inovația, dezvoltarea industrială și platformele de investiții regionale. De asemenea, Republica Moldova anticipează necesitatea unor perioade de implementare graduală pentru anumite măsuri ce țin de cadrul de impozitare locală, inclusiv impozitele pe proprietate și cele municipale, în condițiile în care capacitatea și nivelul de digitalizare la nivel subnațional rămân limitate. Măsuri tranzitorii suplimentare pot fi necesare și în contextul „fiscalității verzi”, în special pentru introducerea treptată a instrumentelor de taxare a emisiilor de carbon, pe măsură ce Moldova dezvoltă infrastructura instituțională și tehnică necesară implementării lor eficiente. În ceea ce privește consolidarea cooperării administrative internaționale, Moldova ar putea analiza și posibilitatea unor perioade de tranziție pentru implementarea anumitor elemente din Directiva privind Cooperarea Administrativă (DAC), în special a celor care necesită sisteme informatice avansate și cadre sigure de schimb de date. Toate aceste solicitări potențiale, în cazul în care sunt solicitate la o etapă ulterioară a negocierilor de aderare, vor fi limitate ca domeniu de aplicare și durată, însoțite de planuri detaliate de aliniere și concepute astfel încât să evite denaturarea pieței interne, asigurând totodată capacitatea Republicii Moldova de a atrage investiții, de a susține ocuparea forței de muncă și de a implementa reformele structurale necesare pentru o aderare cu succes la Uniunea Europeană.

I. CADRUL JURIDIC ȘI COOPERAREA ADMINISTRATIVĂ

I.A. IMPOZITAREA INDIRECTĂ. TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ

174. Taxa pe valoare adăugată (TVA) în Republica Moldova este reglementată de Codul fiscal nr. 1163/1997 (titlurile III și IV), Codul vamal nr. 95/2021 și Legea nr. 1417/1997 pentru punerea în aplicare a titlului III din Codul fiscal. În conformitate cu articolul 96 din Codul fiscal, cota redusă de TVA de 8% se aplică anumitor bunuri și servicii, inclusiv produselor alimentare de bază, serviciilor legate de energie și serviciilor din sectorul ospitalității, produselor medicale și dispozitivelor medicale etc. Dreptul de rambursare a TVA este acordat agenților economici înregistrați ca plătitori de TVA pentru diverse activități comerciale, cum ar fi exporturile, serviciile de transport internațional, proiectele de asistență tehnică, livrările în zone economice libere și investițiile de capital.

175. Referitor la **impozitarea indirectă**, legislația Republicii Moldova în materie de TVA este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE, în special în ceea ce privește aplicarea cotei

standard de TVA (20%), a cotelor reduse (8%) și a anumitor scutiri. Moldova confirmă angajamentul de a continua transpunerea Directivei 2006/112/CE prin modificarea Codului fiscal până la sfârșitul anului 2026, cu intrarea în vigoare la data aderării, cu excepția prevederilor pentru care se solicită perioade de tranziție.

176. Modificările legislative ulterioare se vor concentra pe alinierea cotelor reduse de TVA și a scutirilor la cerințele Directivei UE privind TVA. Totodată, Moldova se angajează să pună în aplicare, până la data aderării, normele transfrontaliere privind TVA, inclusiv principiile UE privind tranzacțiile intracomunitare, precum și procedurile **de rambursare a TVA**, asigurând conformitatea cu standardele UE.

177. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE. TAXA PE VALOARE ADĂUGATĂ

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2025/425 a Consiliului din 18 februarie 2025 (CELEX: 32006L0112)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea titlului III din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La expirarea perioadelor de tranziție. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Hotărârii de Guvern pentru aprobarea regulamentului privind aplicarea titlului III din Codul fiscal.	Începând cu 2027: Consolidarea competențelor Serviciului Fiscal de Stat prin formarea funcționarilor fiscali în ceea ce privește normele armonizate privind TVA. Dezvoltarea unui sistem informatic pentru: - extinderea facturării electronice (e-factură). - asigurarea schimbului automat de informații prin integrarea cu CSOP. - asigurarea schimbului automat de informații prin integrarea cu VIES. - ajustarea formularului digital pentru declararea și achitarea TVA și sistemul de solicitări electronice. - crearea unui portal online dedicat înregistrării și declarării TVA în cadrul regimului special - One Stop Shop. Organizarea campaniilor de sensibilizare cu privire la modificările legislative.	Se solicită următoarele perioade de tranziție: - patru ani de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA la vânzarea și închirierea de terenuri și proprietăți rezidențiale (a se vedea detaliile din anexa II a, b); - zece ani de la data aderării în ceea ce privește aplicarea regimului preferențial de TVA pentru utilități și furnizarea de energie electrică pentru uz

		Acordarea asistenței tehnice contribuabililor. Pilotarea soluțiilor IT care urmează să fie implementate în conformitate cu dispozițiile directivei. Sistemele informatice urmează să fie operaționale până la data aderării.	rezidențial (a se vedea detaliile din anexa II c); - cinci ani de la data aderării în ceea ce privește aplicarea scutirilor de TVA pentru inputurile și echipamentele agricole (a se vedea detaliile din anexa II d).
Directiva 2008/9/CE a Consiliului din 12 februarie 2008 de stabilire a normelor detaliate privind rambursarea taxei pe valoarea adăugată, prevăzută în Directiva 2006/112/CE, persoanelor impozabile care nu sunt stabilite în statul membru de rambursare, ci în alt stat membru (CELEX: 32008L0009)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea Hotărârii de Guvern nr. 93/2013. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2028: Proiectarea și dezvoltarea soluțiilor informatice pentru: - depunerea electronică a cererilor de rambursare; - comunicarea și urmărirea stării cererilor; - monitorizarea termenelor limită ale cererilor. Asigurarea interoperabilității cu sistemele altor state membre, cu integrarea ulterioară în VIES sau în rețele echivalente.	Nu se solicită
A treisprezecea Directivă 86/560/CEE a Consiliului din 17 noiembrie 1986, privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri - Sisteme de restituire a taxei pe valoarea adăugată persoanelor impozabile care nu sunt stabilite pe teritoriul Comunității (CELEX: 31986L0560)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante referitoare la impozitele pe cifra de afaceri. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2028: - Pregătirea unei liste oficiale a țărilor terțe eligibile, care urmează să fie aprobată prin Hotărâre de Guvern sau ordin al ministrului și actualizată periodic. - Stabilirea unor canale de comunicare cu autoritățile fiscale străine pentru validarea solicitanților și confirmarea reciprocității. - Pregătirea și publicarea unui ghid oficial multilingv pentru solicitanții străini privind impozitele pe cifra de afaceri.	Nu se solicită

Directiva 2009/132/CE a Consiliului din 19 octombrie 2009 de stabilire a domeniului de aplicare a articolului 143 literele (b) și (c) din Directiva 2006/112/CE în ceea ce privește scutirea de taxa pe valoarea adăugată la importul final al anumitor bunuri (versiune codificată) (CELEX: 32009L0132)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea modificărilor la titlul III din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Până la data aderării: - Elaborarea procedurilor administrative legate de noile prevederi rezultate prin transpunerea directivei UE.	Nu se solicită
Directiva 2009/55/CE a Consiliului din 25 mai 2009 privind scutirile fiscale aplicabile introducerii definitive dintr-un stat membru a bunurilor personale ale persoanelor fizice (versiune codificată) (CELEX: 32009L0055)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea titlului III din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Până la sfârșitul anului 2029: - Publicarea unui ghid multilingv privind bunurile eligibile; pașii și documentele necesare; termenele-limită și restricțiile-cheie. - Informarea cu privire la noile dispoziții a cetățenilor stabiliți în străinătate - prin intermediul ambasadelor, consulatelor și rețelelor diasporei. - Lansarea unei pagini dedicate întrebărilor și răspunsurilor pe site-ul autorității vamale.	Nu se solicită
Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 282/2011 al Consiliului din 15 martie 2011 de stabilire a măsurilor de punere în aplicare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (reformare) (CELEX: 32011R0282)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2028: - Desfășurarea consultărilor publice și a comunicărilor; - Organizarea de campanii de sensibilizare cu privire la modificările legislative; - Înființarea unui centru de asistență tehnică și consultanță pentru contribuabili.	Nu se solicită

I. B. IMPOZITAREA INDIRECTĂ: ACCIZE ARMONIZATE. DISPOZIȚII GENERALE

178. Accizele sunt reglementate de Codul fiscal nr. 1163/1997 (titlul IV), Codul vamal nr. 95/2021, Legea nr. 1054/2000 pentru punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal și Hotărârea Guvernului nr. 1123/2006 pentru aprobarea Regulamentului privind rambursarea accizelor. În conformitate cu legislația națională, produsele accizabile

inclus alcoolul etilic și băuturile alcoolice, tutunul și produsele conexe, precum și produsele petroliere.

179. Moldova se angajează să își alinieze legislația națională la Directiva (UE) 2020/262, care stabilește cadrul general pentru **accize**, până în 2025, cu intrarea în vigoare la data aderării. În același timp, Moldova va adopta toate soluțiile informatice necesare pentru punerea în aplicare a sistemului de circulație și control al accizelor (EMCS). Acest lucru va îmbunătăți monitorizarea produselor supuse accizelor și va sprijini conformarea voluntară. Moldova va implementa, de asemenea, Sistemul UE pentru schimbul de date privind accizele (SEED), inclusiv crearea unui registru electronic al operatorilor economici autorizați să comercializeze produse accizabile.

180. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: ACCIZE ARMONIZATE. DISPOZIȚII GENERALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva (UE) 2020/262 a Consiliului din 19 decembrie 2019 de stabilire a regimului general al accizelor (reformare) (CELEX: 02020L0262-20220426)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: - Consolidarea competențelor Serviciului Vamal de a transfera responsabilitatea ce rezultă din dispozițiile transpuse ale directivei. - Elaborarea procedurilor administrative necesare cu referire la dispozițiile directivei privind regimul general al accizelor. Începând cu 2026: Dezvoltarea sistemelor informatice pentru: - a asigura gestionarea circulației produselor accizabile, monitorizarea stocurilor și trasabilitatea tranzacțiilor în țară și la nivelul Uniunii (de exemplu, EMCS, SEED); - a asigura interoperabilitatea cu sistemele statelor membre ale UE, cu integrarea ulterioară în SEED, EMCS. La data aderării: Asigurarea procedurii de rambursare a accizelor aferente stocurilor pentru care accizele au fost plătite de către depozitarii autorizați la momentul achiziționării acestora, pentru punerea în aplicare a regimului de suspendare a accizelor.
Regulamentul delegat (UE) 2022/1636 al Comisiei din	Până la sfârșitul anului 2027:	Începând cu 2026:

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
5 iulie 2022 de completare a Directivei (UE) 2020/262 a Consiliului prin stabilirea structurii și a conținutului documentelor schimbate în contextul deplasării de mărfuri accizabile și prin stabilirea unui prag pentru pierderile cauzate de natura mărfurilor (CELEX: 32022R1636)	Modificarea actelor normative relevante prin stabilirea structurii și a conținutului documentelor schimbate în contextul circulației mărfurilor accizabile și prin stabilirea unui prag pentru pierderile datorate naturii mărfurilor. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Dezvoltarea și operaționalizarea componentelor Uniune și non-Uniune ale sistemului informatic și a costurilor actuale de funcționare. Începând cu 2027: Dezvoltarea sistemelor informatice relevante pentru: - a asigura gestionarea circulației produselor accizabile, monitorizarea stocurilor și trasabilitatea tranzacțiilor în cadrul țării și la nivelul Uniunii (de exemplu, EMCS, SEED); - a asigura interoperabilitatea cu sistemele statelor membre ale UE, cu integrarea viitoare în SEED, EMCS. Până la data aderării: Asigurarea interoperabilității cu componenta Uniune a sistemului.
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1637 al Comisiei din 5 iulie 2022 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei (UE) 2020/262 a Consiliului în ceea ce privește utilizarea documentelor în contextul circulației produselor accizabile în regim de suspendare a accizelor și al circulației produselor accizabile după punerea în consum, precum și de stabilire a formularului care trebuie utilizat pentru certificatul de scutire (CELEX: 32022R1637)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante pentru a reglementa utilizarea documentelor în contextul circulației produselor accizabile în regim de suspendare a accizelor și al circulației produselor accizabile după punerea în uz, precum și prin stabilirea formularului care trebuie utilizat pentru certificatul de scutire. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: Dezvoltarea componentelor non-UE ale sistemului computerizat. Până la data aderării: Asigurarea interoperabilității sistemului informatic național cu componenta Uniune a sistemului.
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/2266 al Comisiei din 17 decembrie 2021 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei 92/83/CEE a Consiliului în ceea ce privește certificarea și auto-certificarea micilor producători independenți de băuturi alcoolice în scopul aplicării accizelor (CELEX: 32021R2266)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante privind stabilirea certificării și auto-certificării micilor producători independenți de băuturi alcoolice în scopul aplicării accizelor. Data intrării în vigoare: La data aderării.	

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Decizia (UE) 2020/263 a Parlamentului European și a Consiliului din 15 ianuarie 2020 privind informatizarea circulației și supravegherii produselor accizabile (reformare) (CELEX: 32020D0263)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante privind informatizarea circulației și supravegherii produselor accizabile. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: Dezvoltarea și operaționalizarea componentelor non-UE ale sistemului informatizat și a costurilor de funcționare actuale. Până la data aderării: Asigurarea interoperabilității cu componenta Uniunii a sistemului.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul menționat în tabel.

I.C. IMPOZITAREA INDIRECTĂ: ACCIZE PE PRODUSELE ENERGETICE

181. **Produsele energetice** și ratele corespunzătoare ale accizelor sunt reglementate de Codul fiscal nr. 1163/1997 (titlul IV), Legea nr. 1054/2000 privind punerea în aplicare a titlului IV din Codul fiscal și alte acte legislative naționale.

182. Moldova se angajează să alinieze Codul fiscal și alte acte legislative naționale la Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității și la Directiva 95/60/CE a Consiliului din 27 noiembrie 1995 privind marcarea fiscală a motorinei și a kerosenului până la data aderării. Moldova își va alinia, de asemenea, legislația cu Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/197 până la sfârșitul anului 2027.

183. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3 de mai jos:

Tabelul 3. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: ACCIZE PE PRODUSELE ENERGETICE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Directiva 2003/96/CE a Consiliului din 27 octombrie 2003 privind restructurarea cadrului comunitar de impozitare a produselor energetice și a electricității (CELEX: 02003L0096-20180915)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: Cinci (5) ani de la data aderării.	Începând cu 2026: Organizarea cursurilor de formare pentru: - funcționarii Serviciului Vamal și ai Serviciului Fiscal de Stat; - informarea agenților economici cu privire la noile norme privind impozitarea produselor energetice; - consolidarea capacității Serviciului Vamal de a asigura punerea în aplicare a dispozițiilor directivei;	Se solicită următoarea perioadă de tranziție: - cinci (5) ani de la data aderării pentru aplicarea Directivei Consiliului (a se vedea

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
		- elaborarea procedurilor aferente dispozițiilor directivei.	detaliile din anexa III).
Directiva 95/60/CE a Consiliului din 27 noiembrie 1995 privind marcarea fiscală a motorinei și a kerosenului (CELEX: 31995L0060)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Până la data aderării: - Organizarea sesiunilor de instruire cu funcționarii din cadrul Serviciului Vamal și Serviciului Fiscal de Stat. - Informarea agenților economici cu privire la noile norme privind marcarea fiscală a motorinei și a kerosenului. - Elaborarea și aprobarea mecanismelor de marcă a motorinei și a kerosenului. - Elaborarea de mecanisme pentru verificarea aplicării corespunzătoare a marcajului fiscal pentru aceste tipuri de produse.	Nu se solicită.
Decizia de punere în aplicare (UE) 2022/197 a Comisiei din 17 ianuarie 2022 de stabilire a unui marcator fiscal comun pentru motorină și kerosen (notificată cu numărul C(2022) 74) (CELEX: 32022D0197)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Până la data aderării: Informarea agenților economici cu privire la noile norme privind marcarea fiscală a motorinei și a kerosenului.	Nu se solicită

I.D. IMPOZITAREA INDIRECTĂ: ACCIZE LA PRODUSELE DIN TUTUN

184. Moldova aplică aceeași cotă a accizelor atât pentru produsele din tutun fabricate în țară, cât și pentru cele importate. Cotele accizelor sunt prevăzute în anexa nr. 1 la titlul IV din Codul fiscal nr. 1163/1997, pentru o perioadă de trei ani.
185. Moldova se angajează să transpună integral Directiva 2011/64 privind structura și cotele accizelor pentru tutunul prelucrat, care va intra în vigoare la data aderării.
186. Moldova va alinia legislația națională la Decizia Comisiei de punere în aplicare privind datele statistice referitoare la structura și cotele accizelor pentru tutunul prelucrat până în 2028.
187. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 4 de mai jos:

Tabelul 4. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: ACCIZE LA PRODUSELE DIN TUTUN

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/aliniere	Angajament privind implementarea
Directiva 2011/64/UE a Consiliului din 21 iunie 2011 privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat (CELEX: 32011L0064)	Până la sfârșitul anului 2025: Actualizarea calendarului de aliniere. Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: Dezvoltarea unei soluții informatice relevante pentru a gestiona circulația produselor accizabile, monitoriza stocurile și trasabilitatea tranzacțiilor în țară și în Uniune (de exemplu, EMCS, SEED); Până la data aderării: Asigurarea funcționalității soluției informatice și a interoperabilității cu componenta Uniune a sistemului.
Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 28 iulie 2011 privind lista datelor statistice referitoare la structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat, care trebuie furnizate de statele membre în conformitate cu Directivele 92/79/CEE și 92/80/CEE ale Consiliului (notificată cu numărul C (2011) 5291) (CELEX: 32011D0480)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante privind lista datelor statistice referitoare la structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: Dezvoltarea unei soluții informatice pentru a gestiona circulația produselor accizabile, monitoriza stocurile și trasabilitatea tranzacțiilor în țară și în Uniune (de exemplu, EMCS, SEED). Începând cu 2027: Dezvoltarea unei soluții informatice pentru a asigura interoperabilitatea cu sistemele altor state membre, cu integrarea ulterioară în SEED, EMCS. Până la data aderării: Asigurarea funcționalității soluției informatice și a interoperabilității cu UE.

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul menționat în tabel.*

I.E. IMPOZITAREA INDIRECTĂ: ACCIZE PE PRODUSELE ALCOOLICE

188. Produsele alcoolice sunt supuse accizelor după cum este reglementat în anexa nr. 1 la titlul IV din Codul fiscal nr. 1163/1997.
189. Moldova se angajează să își alinieze cadrul juridic atât la Directiva 92/84/CEE a Consiliului privind apropierea ratelor accizelor la alcool și băuturi alcoolice, cât și la Directiva 92/83/CEE a Consiliului privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice, în ceea ce privește clasificarea alcoolului și a băuturilor alcoolice, prin modificarea Codului fiscal până la sfârșitul anului 2025.
190. De asemenea, Moldova va modifica în continuare cadrul său juridic național pentru a se alinia la Regulamentul (CE) nr. 3199/93.
191. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 5 de mai jos:

Tabelul 5. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: ACCIZE LA PRODUSELE ALCOOLICE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 92/83/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind armonizarea structurilor accizelor la alcool și băuturi alcoolice (CELEX: 01992L0083-20220101)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2026: Dezvoltarea soluțiilor informatice pentru a asigura: - gestionarea circulației produselor accizabile, monitorizarea stocurilor și trasabilitatea tranzacțiilor în interiorul țării și la nivelul Uniunii (de exemplu, EMCS, SEED); - interoperabilitatea cu sistemele statelor membre ale UE, cu integrarea ulterioară în SEED, EMCS.
Directiva 92/84/CEE a Consiliului din 19 octombrie 1992 privind apropierea ratelor accizelor la alcool și băuturi alcoolice (CELEX: 31992L0084)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului IV din Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Până la data aderării: Asigurarea funcționalității soluțiilor informatice și a interoperabilității cu componenta Uniune a sistemului.
Regulamentul (CE) nr. 3199/93 al Comisiei din 22 noiembrie 1993 privind recunoașterea reciprocă a procedurilor de denaturare completă a alcoolului în scopul scutirii de accize (CELEX: 01993R3199-20181223)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante pentru stabilirea procedurilor privind recunoașterea reciprocă a procedurilor de denaturare completă a alcoolului în scopul scutirii de accize. Data intrării în vigoare: La data aderării.	

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul menționat în tabel.*

I.F IMPOZITAREA INDIRECTĂ: ACCIZE NEARMONIZATE

192. Legislația fiscală națională actuală nu prevede impozite indirecte pe **majorarea capitalului**. Moldova își reafirmă angajamentul de a menține această abordare, și anume, de a nu aplica impozite indirecte pe majorările de capital.

193. Moldova va adopta modificările necesare la Codul fiscal pentru a se alinia în totalitate la dispozițiile Directivei 2008/7/CE până la sfârșitul anului 2027, îndeplinind astfel obligațiile asumate în domeniul impozitării capitalului la data aderării.

I.G IMPOZITAREA AUTOVEHICULELOR

194. În ceea ce privește impozitarea autovehiculelor, legislația națională este *parțial aliniată* la Directiva 83/182/CEE și la Directiva 2006/112/CE.

195. Vehiculele sunt scutite de TVA, dar rămân supuse accizelor. Codul vamal stabilește norme specifice privind importul temporar de autovehicule pentru uz personal. În conformitate cu articolul 318 alineatele (1) și (2), mărfurile introduse în țară în cadrul

regimului de admitere temporară pot fi utilizate în scopuri specificate pe teritoriul vamal, cu scutire totală sau parțială de taxe de import și fără a fi supuse altor taxe sau restricții comerciale.

196. Moldova aplică în prezent taxă de înmatriculare a autovehiculelor: Serviciul Vamal impune acciza în funcție de vechimea vehiculului și capacității cilindrice a motorului, conform prevederilor din anexa nr. 2 la titlul IV din Codul fiscal. În plus, se aplică taxă rutieră în conformitate cu titlul IX din Codul fiscal, sub forma taxelor pentru folosirea drumurilor. Acestea sunt taxe percepute pentru utilizarea drumurilor, a zonelor publice rutiere și a zonelor de protecție ale acestora situate în afara zonelor urbane. Moldova se va alinia în totalitate la Directiva 83/182/CEE prin modificarea Codului fiscal până la sfârșitul lui 2026.

197. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 6 de mai jos:

Tabelul 6. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: IMPOZITAREA AUTOVEHICULELOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 83/182/CEE a Consiliului din 28 martie 1983 privind scutirile fiscale în cadrul Comunității pentru anumite mijloace de transport importate temporar într-un stat membru dintr-un alt stat membru (CELEX: 01983L0182-20130701)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Codul fiscal. Data intrării în vigoare: La data aderării.	
Directiva 2009/55/CE a Consiliului din 25 mai 2009 privind scutirile fiscale aplicabile introducerii definitive dintr-un stat membru a bunurilor personale ale persoanelor fizice (versiune codificată) (CELEX: 32009L0055)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea actelor normative relevante pentru a prevedea scutiri fiscale aplicabile importului permanent de bunuri personale de către persoanele fizice dintr-un stat membru. Data intrării în vigoare: La data aderării.	

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul menționat în tabel.*

I.H IMPOZITAREA DIRECTĂ

198. Titlul II din Codul fiscal reglementează impozitul pe venit pentru persoanele fizice și juridice în Republica Moldova. Impozitul pe venit al persoanelor fizice are cotă unică de 12%. Persoanele juridice și persoanele fizice care desfășoară activități economice sunt supuse impozitului pe venit de 12% în cadrul regimului fiscal general.

199. În temeiul Legii nr. 440/2001 privind zonele economice libere (ZEL), Moldova s-a angajat să mențină un regim fiscal preferențial și alte măsuri de sprijin pentru rezidenții ZEL până în 2034. Pentru a respecta prevederile acestei legi și în scopul conformării cu

angajamentele de transpunere a reglementărilor UE, Moldova **solicită o perioadă de tranziție de cinci ani** de la data aderării. Această perioadă va permite eliminarea treptată a regimului fiscal al ZEL (a se vedea anexa IV).

200. În conformitate cu Legea nr. 77/2016, rezidenții parcurilor pentru tehnologia informației beneficiază de un regim fiscal special, care urmează să fie menținut până la 31 decembrie 2035. Acest regim fiscal a fost creat pentru a acorda previzibilitate agenților economici și pentru a proteja climatul investițional pentru întreprinderile ce își desfășoară activitatea în anumite sectoare. Pentru a gestiona această particularitate, Moldova **solicită o perioadă de tranziție de șase ani** de la data aderării, care va permite eliminarea treptată a regimului fiscal al parcurilor pentru tehnologia informației (a se vedea anexa V).
201. Creșterea de capital este impozitată la nivelul persoanelor fizice care nu desfășoară activități de întreprinzător - rezidenți sau nerezidenți. Creșterea sau pierderea de capital rezultate din vânzarea, schimbul sau alte forme de cedare a activelor de capital sunt calculate în conformitate cu prevederile capitolului 5 din titlul II al Codului fiscal. Pentru persoanele fizice care nu desfășoară activități de întreprinzător, doar 50% din creșterea netă de capital (suma care depășește pierderile de capital din același an fiscal) este supusă unei cote de impozitare de 12%. În schimb, persoanele juridice nerezidente sunt impozitate cu o cotă de 12% pe întreaga sumă a creșterii de capital.
202. Ministerul Finanțelor a creat un grup de lucru dedicat, responsabil de monitorizarea armonizării legislației naționale cu principalele directive ale UE. În acest sens, Moldova se angajează să-și alinieze cadrul de reglementare la Directiva privind fuziunile - Directiva 2009/133/CE a Consiliului din 19 octombrie 2009 privind regimul fiscal comun ce se aplică fuziunilor, divizărilor, divizărilor parțiale, cesionării de active și schimburilor de acțiuni între societățile din state membre diferite, și transferului sediului social al unei SE sau SCE între statele membre.
203. O altă prioritate importantă este transpunerea Directivei (UE) 2015/121 a Consiliului din ianuarie 2015 privind societățile-mamă și filialele, Directivei 2003/49/CE a Consiliului din 3 iunie 2003 privind impozitul pe veniturile din dobânzi și Directivei (UE) 2016/1164 din 12 iulie 2016, Directivei (UE) 2022/2523 a Consiliului privind pilonul 2, Directivei (UE) 2017/1852 a Consiliului din 10 octombrie 2017 privind mecanismele de soluționare a litigiilor fiscale în Uniunea Europeană și Directivei 2011/96/UE a Consiliului din 30 noiembrie 2011 privind regimul fiscal comun care se aplică societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre.
204. La data aderării, Moldova va deveni parte la Convenția privind eliminarea dublei impuneri în legătură cu ajustarea profiturilor întreprinderilor asociate („Convenția de arbitraj” 90/463/CEE).
205. În același timp, Moldova își va evalua legislația națională în raport cu standardele și practicile Codului de conduită (Impozitarea) privind măsurile fiscale preferențiale ce ar putea cauza prejudicii, precum și cadrul fiscal general. Moldova se va alinia la Codul de conduită până la data aderării.

206. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 7 de mai jos:

Tabelul 7. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII DIRECTE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Directiva (UE) 2017/1852 a Consiliului din 10 octombrie 2017 privind mecanismele de soluționare a litigiilor fiscale în Uniunea Europeană (CELEX: 32017L1852)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea titlului V din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: Decembrie 2028.	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea procedurilor administrative interne pentru stabilirea responsabilităților Comisiei consultative a Serviciului Fiscal de Stat.	Nu se solicită
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/652 al Comisiei din 24 aprilie 2019 de stabilire a normelor standard de funcționare pentru Comisia consultativă sau Comisia alternativă de soluționare a litigiilor și a unui formular standard pentru comunicarea informațiilor privind publicitatea deciziei finale în conformitate cu Directiva (UE) 2017/1852 a Consiliului (CELEX:32017L1852)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Regulamentului privind mecanismul de soluționare a litigiilor fiscale prin Ordinul Ministrului Finanțelor. Data intrării în vigoare: Decembrie 2028.		
Directiva 2011/96/UE a Consiliului din 30 noiembrie 2011 privind sistemul comun de impozitare aplicabil în cazul societăților-mamă și filialelor acestora din diferite state membre (reformare) (CELEX: 02011L0096-20150217)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului II din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2027: Organizarea sesiunilor de instruire pentru contribuabili cu privire la procedurile actualizate de impozitare a dividendelor primite de la și plătite către statele membre ale UE.	Nu se solicită
Directiva 2009/133/CE a Consiliului din 19 octombrie 2009 privind regimul fiscal comun aplicabil fuziunilor, divizărilor, divizărilor parțiale, transferurilor de active și schimburilor de acțiuni între societăți din diferite state membre, precum și	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea titlului II din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2027: Informarea agenților economici cu privire la noile prevederi ale directivei.	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
transferului sediului social al unei SE sau SCE între state membre (CELEX: 02009L0133-20130701)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Hotărârii de Guvern pentru aprobarea Regulamentului de punere în aplicare. Data intrării în vigoare: La data aderării.		
Directiva 2003/49/CE a Consiliului din 3 iunie 2003 privind sistemul comun de impozitare, aplicabil plăților de dobânzi și redevențe efectuate între societăți asociate din state membre diferite (CELEX: 02003L0049-20130701)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea titlului II din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2027: Organizarea instruirilor pentru contribuabili cu privire la procedurile actualizate pentru dobânzile și redevențele plătite statelor membre ale UE.	Nu se solicită
Directiva (UE) 2016/1164 a Consiliului din 12 iulie 2016 de stabilire a normelor împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale ce au incidență directă asupra funcționării pieței interne (modificată prin Directiva (UE) 2017/592 a Consiliului din 29 mai 2017) (CELEX: 02016L1164-20220101)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea titlului V din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2028: Consolidarea competențelor Serviciului Fiscal de Stat, prin organizarea cursurilor de formare pentru funcționari și contribuabili cu privire la procedurile aferente normelor împotriva practicilor de evitare a obligațiilor fiscale.	Nu se solicită
Directiva (UE) 2022/2523 a Consiliului din 14 decembrie 2022 privind asigurarea unui nivel minim global de impozitare a grupurilor de întreprinderi multinaționale și grupurilor naționale de mari dimensiuni în Uniune (CELEX: 32022L2523)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Legii privind asigurarea unui nivel minim de impozitare pentru grupurile de întreprinderi multinaționale și	Începând cu 2028: Organizarea instruirilor specifice pentru contribuabili, pentru a asigura punerea în aplicare eficientă	Se solicită următoarele perioade de tranziție: - cinci ani de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
	grupurile naționale de mari dimensiuni. Data intrării în vigoare: Conform cererii de perioadă de tranziție.	a procedurilor actualizate în materie de impozitare.	regimului fiscal al zonelor economice libere (ZEL) (a se vedea detaliile în anexa IV). -șase ani de la data aderării în ceea ce privește eliminarea treptată a regimului fiscal al parcului IT (a se vedea detaliile în anexa V).
Convenția privind eliminarea dublei impuneri în legătură cu ajustarea profiturilor întreprinderilor asociate (90/463/CEE) (CELEX: 41990A0436)	Data intrării în vigoare: La data aderării.		Nu se solicită
Codul de conduită pentru punerea în aplicare efectivă a Convenției privind eliminarea dublei impuneri în legătură cu ajustarea profiturilor întreprinderilor asociate (CELEX: 42009X1230(01))	Data intrării în vigoare: La data aderării.		Nu se solicită

II COOPERAREA ADMINISTRATIVĂ

207. Moldova este membră a Convenției multilaterale privind asistența administrativă reciprocă în materie fiscală a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), care prevede schimbul de informații la cerere între autoritățile fiscale.
208. Moldova are 51 de acorduri pentru evitarea dublei impuneri, dintre care 25 cu state membre ale UE. Danemarca și Suedia sunt singurele state membre ale UE cu care Moldova nu are un astfel de acord. Respectivetele acorduri vor fi analizate și revizuite pentru a asigura ca prevederile acordurilor în cauză să reflecte exigențele economice de ultimă oră și cerințele aderării la UE. Acest lucru va contribui la crearea unui mediu fiscal mai eficient și mai coerent pentru toate părțile.
209. Moldova a adoptat regulamentul privind punerea în aplicare a Acordului multilateral al autorităților competente pentru schimbul automat de informații privind conturile financiare (Standardul comun de raportare CRS) al OCDE. Temeiul juridic pentru schimbul automat de informații fiscale este prevăzut de Legea nr. 45/2022 și Legea nr.

69/2023. Moldova a început efectiv schimbul de informații privind conturile financiare în 2024.

210. Republica Moldova este *parțial aliniată* la Directiva 2010/24/UE privind asistența reciprocă pentru recuperarea creanțelor legate de impozite, taxe și alte măsuri, în special aplicarea unor norme juridice fiind asigurată prin punerea în aplicare a Convenției OCDE. Moldova se angajează să transpună integral această directivă până la sfârșitul anului 2026.

211. Republica Moldova este *parțial aliniată* la Directiva 2011/16/UE a Consiliului privind cooperarea administrativă în domeniul fiscalității, prin adoptarea Legii nr. 69/2023 privind schimbul automat de date privind conturile financiare și a Ordinului nr. 102/2023 al Ministrului Finanțelor pentru aprobarea regulamentului privind schimbul automat de informații. Moldova se angajează să transpună în totalitate această directivă până la sfârșitul anului 2027.

212. Moldova își va alinia pe deplin cadrul de reglementare național cu Directiva (UE) 2015/2376 a Consiliului (DAC3); Directiva (UE) 2016/881 a Consiliului (DAC4); Directiva (UE) 2016/2258 a Consiliului (DAC5); Directiva (UE) 2018/822 a Consiliului (DAC6) și Directiva (UE) 2021/514 a Consiliului (DAC7) până la data aderării.

213. Va fi implementată cooperarea administrativă în domeniul impozitării indirecte, inclusiv recuperarea impozitelor, și anume, Regulamentul (UE) nr. 389/2012 al Consiliului din 2 mai 2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2073/2004 și Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 612/2013 al Comisiei privind funcționarea registrului operatorilor economici și a antrepozitelor fiscale, statisticile conexe și raportarea în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 389/2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/323 al Comisiei din 24 februarie 2016 de stabilire a normelor detaliate privind cooperarea și schimbul de informații între statele membre cu privire la produsele accizabile în temeiul Regulamentului (UE) nr. 389/2012 al Consiliului.

214. Moldova a aderat la Cadrul incluziv privind BEPS în mai 2024. O foaie de parcurs pentru implementare a fost aprobată prin regulamentul intern al Ministerului Finanțelor în august 2025.

215. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 8 de mai jos:

Tabelul 8. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul IMPOZITĂRII INDIRECTE: COOPERAREA ADMINISTRATIVĂ

<i>Acquis</i>	Angajament de transpunere/aliniere	Angajament de punere în aplicare
Directiva 2010/24/UE a Consiliului din 16 martie 2010 privind asistența reciprocă în materie de recuperare a creanțelor legate	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare:	Până la data aderării: Asigurarea interconectării sistemului informatic al SFS cu rețeaua

<i>Acquis</i>	Angajament de transpunere/aliniere	Angajament de punere în aplicare
de impozite, taxe și alte măsuri (CELEX: 32010L0024)	La data aderării.	comună de comunicare a UE (RCC).
Directiva 2011/16/UE a Consiliului din 15 februarie 2011 privind cooperarea administrativă în domeniul fiscal și de abrogare a Directivei 77/799/CEE (CELEX: 32011L0016)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea titlului V din Codul fiscal nr. 1163/1997. Data intrării în vigoare: Cu un an înainte de data aderării. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Regulamentului privind cooperarea administrativă prin Ordin al Ministrului Finanțelor. Data intrării în vigoare: Cu un an înainte de data aderării.	Începând cu 2026: Adoptarea și punerea în aplicare a unui plan de acțiune pentru a asigura interoperabilitatea cu platformele și sistemele UE.
Regulamentul (UE) nr. 389/2012 al Consiliului din 2 mai 2012 privind cooperarea administrativă în domeniul accizelor și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2073/2004 (CELEX: 02012R0389-20230213)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Regulamentului pentru stabilirea procedurilor de cooperare administrativă în domeniul accizelor prin Ordin al Ministrului Finanțelor. Data intrării în vigoare: La data aderării.	Începând cu 2029: Consolidarea competențelor Serviciului Vamal prin organizarea cursurilor de formare pentru funcționarii serviciului vamal în domeniul procedurilor administrative.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, deoarece nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la acquis-ul menționat în tabel.

II. STRUCTURA INSTITUȚIONALĂ, CAPACITĂȚILE ADMINISTRATIVE ȘI OPERAȚIONALE ȘI DIGITALIZAREA

216. Un obiectiv strategic fundamental al SFS este îmbunătățirea continuă a capacităților sale informatice. Cu toate acestea, mediul IT existent s-a dezvoltat în mod fragmentat, sistemele fiind create în mod ad-hoc. Pentru a remedia această situație, este în curs de desfășurare o inițiativă la nivel guvernamental de unificare a abordărilor IT la nivel național. În paralel, SFS lucrează la implementarea instrumentelor IT pentru a asigura interoperabilitatea fiscală și vamală cu statele membre UE, în conformitate cu normele și procedurile comune ale UE, adoptând cele mai bune practici în materie de administrare fiscală de la omologii din UE.

217. Guvernul urmează să aprobe un Program cuprinzător privind dezvoltarea sistemelor informatice al Serviciului Fiscal de Stat pentru perioada 2025-2027, inclusiv un Plan de acțiuni. Programul este aliniat la Strategia de transformare digitală a Republicii Moldova pentru perioada 2023-2030, cu scopul de a asigura interconectarea și interoperabilitatea cu sistemele fiscale ale UE. În cadrul Serviciului Fiscal de Stat, mai multe sisteme

informatică sunt în prezent operaționale în domeniul fiscalității, în special sistemul de raportare electronică, sistemul de facturare electronică, contul curent al contribuabilului și sistemul electronic de monitorizare a vânzărilor, printre altele.

218. Moldova se angajează să consolideze în continuare capacitatea instituțională și administrativă a Serviciului Fiscal de Stat și a Ministerului Finanțelor, oferind oportunități suplimentare de formare și continuând procesul de digitalizare.
219. Până la sfârșitul anului 2026, Serviciul Fiscal de Stat își propune să digitalizeze 90% din serviciile destinate contribuabililor.
220. Moldova continuă să implementeze recomandările FMI din raportul pentru anul 2022 privind Instrumentului de evaluare diagnostică a administrației fiscale (TADAT) prin acțiunile incluse în planul anual de acțiuni al Serviciului Fiscal de Stat. Moldova va solicita efectuarea unei noi evaluări TADAT până la sfârșitul anului 2026.
221. Până la sfârșitul anului 2027, Moldova se angajează să modernizeze autoritatea fiscală, inclusiv prin implementarea unui sistem automatizat de gestionare a riscurilor de conformare și prin dezvoltarea unui nou program pentru conformare, inclusiv pentru contribuabilii mari. În același timp, controlul fiscal va fi îmbunătățit prin implementarea unui sistem automatizat de gestionare a cazurilor și prin crearea unui depozit de date.
222. Moldova se angajează să asigure mentenanța și gestionarea eficientă a registrului contribuabililor, într-un mod care să asigure o administrarea fiscală eficientă și să se alinieze la nevoile și așteptările actuale. Calitatea datelor va fi îmbunătățită până la sfârșitul anului 2026.

III. LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

223. Moldova dispune de structurile și instrumentele necesare pentru a preveni corupția în sistemul fiscal.
224. Moldova se angajează să intensifice eforturile de prevenire a corupției prin îmbunătățirea funcționării sistemului în ansamblu, pentru a spori concurența, conformarea și profesionalizarea. Moldova va continua să consolideze capacitatea administrativă a autorității fiscale pentru a asigura respectarea cadrului de reglementare existent în domeniul anticorupție și al transparenței. Se va acorda o atenție specială formării și consolidării competențelor funcționarilor fiscali din cadrul Serviciului Fiscal de Stat, pentru a spori integritatea și profesionalismul la toate nivelurile.
225. Guvernul va consolida în continuare coordonarea interinstituțională între Ministerul Finanțelor și Ministerul Justiției.
226. Moldova se angajează să sporească rezultatele în materie de urmărire penală a cazurilor de corupție aferente domeniului fiscal și vamal. În acest scop, Moldova va îmbunătăți mecanismele de monitorizare a corupției în sectoarele fiscal și vamal și va consolida capacitățile instituționale ale organelor de aplicare a legii pentru a investiga și a urmări penal în mod eficient astfel de cazuri.

CAPITOLUL 17 – POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ

227. Moldova recunoaște importanța Titlului VIII (art. 119–144) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) pentru *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul politicii economice și monetare, rolul central al Statutului SEBC/BCE, precum și principiile fundamentale ale independenței băncii centrale, interdicția de finanțare directă a sectorului public, interdicția de acces privilegiat la instituțiile financiare și obligația de a trata politicile economice naționale și cele privind cursul de schimb ca aspecte de interes comun. Moldova acceptă pe deplin aceste obligații, ca piloni esențiali ai unei economii europene stabile și reziliente.
228. Moldova se angajează să aducă cadrul său normativ și instituțional în conformitate cu TFUE și Statutul SEBC/BCE. Continuăm să înregistrăm progrese în alinierea politicilor economice și monetare ale Republicii Moldova la standardele și practicile Uniunii Europene și rămânem angajați în consolidarea guvernantei fiscale și a independenței Băncii Naționale a Moldovei (BNM).
229. Deși cadrul normativ al Republicii Moldova este deja *aliniat într-o mare măsură* la *acquis*-ul UE privind interdicția de acces privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare și este *parțial aliniat* la *acquis*-ul UE privind independența băncii centrale și interdicția finanțării monetare a sectorului public, vor fi depuse în continuare eforturi pentru modificarea acestuia, acolo unde este necesar, în vederea alinierii depline.
230. Moldova se angajează să se alinieze în continuare la *acquis*-ul UE privind independența funcțională, instituțională, personală și financiară a BNM până la sfârșitul anului 2026 și să asigure respectarea deplină de către BNM a interdicției de finanțare monetară și a interdicției de acces privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare.
231. În ceea ce privește guvernanta bugetar-fiscală, Moldova are ca scop să consolideze disciplina și transparența bugetar-fiscală și, prin urmare, se angajează să creeze o Instituție Fiscală Independentă (IFI) printr-un set coerent de măsuri instituționale, legislative și operaționale, în conformitate cu bunele practici internaționale. Moldova se angajează, de asemenea, să îmbunătățească statisticile sale macroeconomice și ale finanțelor publice, precum și să consolideze procesul de prognoză, prin alinierea în continuare a legislației sale fiscale la cerințele Directivei 2011/85/UE și prin asigurarea alinierii la timp și a transmiterii de înaltă calitate a tuturor datelor relevante în contextul Procedurii privind dezechilibrele macroeconomice (PDM).
232. Printre prioritățile esențiale (dintr-o perspectivă macroeconomică), pe care Moldova le va urma până la data aderării, se numără pregătirea pentru alinierea la mecanismele de coordonare a politicii economice ale UE, ca direcție strategică majoră. Moldova va dezvolta capacități pentru participarea la Semestrul European, va consolida disciplina bugetar-fiscală și va adopta practici avansate de transparență și sustenabilitate fiscală, pentru a fi pregătită să contribuie în mod eficient la politicile economice comune ale Uniunii, începând cu data aderării la UE.

233. Republica Moldova acceptă *acquis*-ul Uniunii Europene inclus în Capitolul 17 – Politica economică și monetară, în vigoare la data prezentării poziției de negociere, și se angajează să îl implementeze până la data aderării, cu excepția unor regulamente care vor fi aplicate începând cu data aderării la zona euro. Moldova nu solicită nicio adaptare specifică sau măsuri tranzitorii pentru acest capitol.
234. Moldova recunoaște că, urmare a aderării la Uniunea Europeană, va participa la Uniunea Economică și Monetară în calitate de stat membru cu o derogare, în temeiul articolului 139 din TFUE. După îndeplinirea criteriilor de convergență, Moldova planifică să adopte euro ca monedă oficială și să implementeze reglementările relevante pentru zona euro.
235. În concluzie, Moldova reiterează că parcursul său de reforme nu constituie o povară pentru Uniunea Europeană, ci o investiție în stabilitatea, reziliența și integrarea pieței europene. Un proces de aderare previzibil și bine etapizat, care îmbină repere clare cu sprijin adaptat, ne va permite să convergem în mod credibil cu standardele UE, să respectăm integritatea pieței unice și a ordinii monetare și — la momentul oportun — să ne asumăm obligațiile și să beneficiem de drepturile aferente calității de membru deplin al Uniunii Europene.

POLITICA MONETARĂ

I.A. INDEPENDENȚA BĂNCII CENTRALE

236. Legislația Republicii Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE privind independența băncii naționale, și Moldova se angajează să se alinieze complet până la sfârșitul anului 2026.
237. În ceea ce privește **independența funcțională** a băncii centrale, Moldova va alinia obiectivul secundar al BNM la articolul 127 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și se angajează să modifice, în acest sens, Legea nr. 548/1995 privind Banca Națională a Moldovei (Legea BNM) până la sfârșitul anului 2026. Modificările legislative, care vor intra în vigoare până la data aderării, vor prevedea că BNM va sprijini politicile economice generale ale Uniunii, contribuind la realizarea obiectivelor Uniunii prevăzute la articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană, fără a atinge obiectivul său principal prevăzut în articolul 4 alineatul (1) din Legea BNM.
238. Pentru a asigura alinierea în continuare la *acquis*-ul UE privind **independența instituțională** a băncii centrale, Moldova se angajează să adopte modificări la Legea BNM până la sfârșitul anului 2026, și anume la:
- Articolul 1 alineatul (2) din Legea BNM pentru a defini în mod explicit BNM drept persoană juridică publică independentă și va clarifica faptul că răspunderea sa față de Parlament nu implică, în niciun fel, că BNM ar putea lua sau primi instrucțiuni de la Parlament, asigurând astfel independența sa instituțională;

- Articolul 5 lit. c) din Legea BNM pentru a stipula în mod explicit că BNM va efectua analize economice și monetare, poate înainta propuneri Guvernului și publica rezultatele acestor analize, iar acest proces nu va implica nicio consultare ex-ante cu Guvernul și nici nu va permite vreo formă de instrucțiune din partea Guvernului. Modificarea va introduce garanții juridice efective pentru a asigura compatibilitatea deplină cu TFUE și cu Statutul SEBC/BCE;
- Articolul 6 alineatul (4) din Legea BNM pentru a fi aliniat integral, până la data aderării, la articolul 130 din TFUE, prin interzicerea expresă a faptului ca BNM și factorii săi de decizie să solicite sau să accepte instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a oricărui guvern al unui stat membru sau a oricărui alt organ;
- Articolul 5 alineatul (5) din Legea BNM pentru a introduce garanții juridice efective pentru a preveni orice ingerință ex-ante în procesul de adoptare a măsurilor de stabilizare financiară în contextul crizelor financiare sistemice și pentru a asigura compatibilitatea deplină cu TFUE și cu Statutul SEBC/BCE;
- Articolul 6 alineatul (1) din Legea BNM pentru a prevedea garanții prin care cooperarea cu organele statului se va desfășura fără a crea vreun mecanism formal prin care Guvernul să poată influența deciziile finale ale BNM, garantând astfel compatibilitatea deplină cu TFUE și cu Statutul SEBC/BCE.
- Articolul 8 alineatul (3) din Legea BNM pentru a consolida garanțiile privind capacitatea membrilor individuali ai BNM – Guvernatorul, membrii Comitetului executiv și ai Consiliului de supraveghere – de a adopta independent decizii referitoare la sarcinile legate de SEBC sau de a implementa decizii adoptate la nivelul SEBC, îndeplinind totodată obligația de a explica Parlamentului sau comisiilor sale permanente politica BNM și de a prezenta avize asupra proiectelor de legi, la solicitarea Parlamentului.

239. În ceea ce privește **independența personală** a băncii centrale, Moldova se angajează să modifice Legea BNM până la sfârșitul anului 2026, pentru a prevedea că, de la data aderării, decizia privind revocarea Guvernatorului poate fi contestată la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, în conformitate cu articolul 14.2 din Statutul SEBC/BCE.

240. În ceea ce privește **independența financiară** a băncii centrale, Moldova se angajează să adopte modificări la Legea BNM până la sfârșitul anului 2026, pentru a se alinia în continuare la *acquis*-ul UE, și anume să modifice:

- Articolul 37 alineatul (2) din Legea BNM, pentru a asigura că procesul de consultare reciprocă desfășurat de BNM și Guvern, conform funcțiilor BNM de agent și bancher al statului, nu implică nicio consultare ex-ante în legătură cu deciziile BNM, incompatibilă cu Tratatul și Statutul SEBC/BCE, precum și faptul că Guvernul nu dispune de mijloace pentru a exercita vreo influență directă sau indirectă asupra deciziilor BNM în materie monetară și financiară;

- Articolul 69 din Legea BNM, pentru a specifica faptul că prezentarea și publicarea situațiilor financiare și a rapoartelor se face strict în scop informativ și nu determină ca BNM să primească instrucțiuni din partea Parlamentului;
- Articolul 21 din Legea BNM, pentru a garanta că toate auditurile sunt efectuate pe o bază apolitică, respectă interdicția de a da instrucțiuni către BNM și organelor sale de decizie și nu acoperă sarcinile BNM legate de SEBC.

I.B. INTERDICȚIA FINANȚĂRII MONETARE A SECTORULUI PUBLIC

241. Moldova se angajează să modifice legislația națională până la sfârșitul anului 2026 pentru a asigura o aliniere deplină la *acquis*-ul UE privind interdicția finanțării monetare a sectorului public. În acest scop, modificările vor prevedea că:

- Împrumuturile acordate de BNM Fondului de garantare a depozitelor, în temeiul Legii privind garantarea depozitelor în sistemul bancar, vor fi acordate pe termen scurt, pentru a face față situațiilor urgente, în cazurile în care stabilitatea sistemică este în pericol, iar deciziile vor fi la discreția BNM;
- Pentru o aliniere deplină la articolul 123 din TFUE, aplicabilă de la data aderării la UE, interdicția finanțării monetare a sectorului public va fi extinsă pentru a acoperi instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii, guvernele centrale, autoritățile publice regionale, locale sau alte autorități publice, alte entități de drept public sau întreprinderile publice ale statelor membre. În plus, va fi interzisă cumpărarea directă de către BNM a instrumentelor de datorie emise de acestea;
- Cadrul normativ aplicabil Depozitarului Central Unic al Valorilor Mobiliare este conform cu interdicția finanțării monetare și va deveni aplicabil de la data aderării;
- Moldova se angajează să asigure că transferul activelor BNM către stat este conform cu interdicția finanțării monetare.

I.C. INTERDICȚIA ACCESULUI PRIVILEGIAT AL SECTORULUI PUBLIC LA INSTITUȚIILE FINANCIARE

242. Moldova are deja un *nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul UE privind interdicția accesului privilegiat al sectorului public la instituțiile financiare. Pentru o aliniere deplină, Republica Moldova va modifica articolul 39 din Legea BNM până la sfârșitul anului 2026, pentru a specifica faptul că posibilitatea de a conveni asupra condițiilor în care o bancă poate primi depozite guvernamentale, în baza unei autorizări acordate de BNM, nu conferă Guvernului acces privilegiat la serviciile bancare.

243. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 1 de mai jos.

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul POLITICII MONETARE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene: Articolele 119 alin. (2), 123, 127 alin. (1), 130 (CELEX:12016M/TXT)	a) Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 548/1995 privind Banca Națională a Moldovei (privind guvernanta instituțională); b) Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 548/1995 privind Banca Națională a Moldovei (aliniearea la art. 3 alin. (3) din TUE, art. 119 alin. (2), 123, 127 alin. (1), 130 din TFUE și la articolele 7, 14, 21 alin. (1) din Protocolul nr. 4 privind Statutul SEBC (Sistemul European al Băncilor Centrale) și al BCE (Banca Centrală Europeană)).	Data intrării în vigoare: o lună de la data publicării în Monitorul Oficial. Data intrării în vigoare: o lună de la data publicării în Monitorul Oficial*, cu excepția dispozițiilor care prevăd cooperarea cu instituțiile UE, care vor intra în vigoare la data aderării la Uniunea Europeană.** * punctele: 6 (alin. 1, 2, 4, 5); 8, 10 (alin. 1, 4) ** punctele: 5, 6 (alin. 3, 6); punctele 7, 10 (alin. 2, 3)
Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene: articolul 123 (CELEX:12016M/TXT)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 548/1995 privind Banca Națională a Moldovei (abrogarea art. 76¹). În plus, rugăm să rețineți și angajamentul de la litera b) de mai sus.	Data intrării în vigoare: Decembrie 2026. Până la sfârșitul anului 2026: Rezoluționarea Acordului privind reemisiunea valorilor mobiliare de stat emise în urma conversiunii împrumuturilor contractate anterior de la Banca Națională a Moldovei din 8 februarie 2019, încheiat între Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei.
Protocolul nr. 4 privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene: articolele 7, 14, 21 alin. (1) (CELEX: 12016M/PRO/04)	Vă rugăm să rețineți angajamentul de la litera b) de mai sus.	
Decizia Consiliului (98/415/CE) privind consultarea Băncii Centrale Europene de către autoritățile naționale cu privire la proiectele de reglementare (CELEX: 31998D0415)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la cadrul legal pentru a asigura că Decizia Consiliului 98/415/CE va fi aplicabilă de la data aderării la Uniunea Europeană.	Data intrării în vigoare: la data aderării la Uniunea Europeană.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (CE) nr. 3604/93 al Consiliului de stabilire a definițiilor pentru aplicarea interdicției accesului privilegiat prevăzute la articolul 104a din tratat (CELEX:31993R3604)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Legii de modificare a unor acte normative (interdicția accesului privilegiat al autorităților publice și entităților din sectorul public la servicii financiare).	Data intrării în vigoare: la data aderării la Uniunea Europeană.

II. POLITICA ECONOMICĂ

II.A. PARTICIPAREA LA PROCEDURA DE COORDONARE A POLITICILOR ECONOMICE

244. Moldova participă la Dialogul economic și financiar anual cu UE și la procesul Programului de Reformă Economică (PRE), începând cu anul 2024. În acest context, primul PRE 2024–2026 a fost prezentat Comisiei Europene la 15 ianuarie 2024. Al doilea PRE 2025–2027 a fost elaborat și prezentat, în conformitate cu Ghidul Comisiei Europene pentru PRE 2025–2027 al țărilor candidate și potențial candidate, la 17 ianuarie 2025.

245. Moldova se angajează să se alinieze pe deplin la cerințele articolului 121 din TFUE privind coordonarea și supravegherea politicilor economice prin instituirea cadrului normativ pentru mecanismul de coordonare a PRE printr-un Ordin intern al Ministerului Finanțelor (MF), până la sfârșitul anului 2025. Acest regulament va asigura un mecanism cuprinzător de consultare publică cu toate părțile interesate implicate.

246. Moldova va asigura elaborarea prognozelor pentru piața muncii și sectorul extern (balanța de plăți), precum și instituirea și operaționalizarea unui mecanism integrat de prognoză macroeconomică, până în anul 2027.

247. Prevederile Titlului I: Competențele UE, art. 2 alin. (3), art. 5; Titlul VIII: Politica economică și monetară, Capitolul 1 – art. 121–126 și Capitolul 4 – art. 136 vor fi aplicabile de la data aderării, iar Moldova se angajează să alinieze pe deplin cadrul normativ național până atunci.

II.B. SUPRAVEGHEREA FISCALĂ

248. Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale oferă un cadru legal solid pentru o gestionare responsabilă a finanțelor publice, introducând reguli privind deficitul bugetar și disciplina fiscală. Pentru menținerea disciplinei fiscale, deficitul anual al bugetului public național, excluzând granturile, nu trebuie să depășească 2,5% din PIB. Totuși, depășirea nivelului-limită al deficitului bugetului

public național se permite în condițiile existenței surselor reale de finanțare a proiectelor de investiții capitale finanțate din surse externe.

249. Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul supravegherii fiscale. Guvernul se angajează să își consolideze capacitatea de a elabora variabile ciclice, analize privind sustenabilitatea datoriei, estimări pe termen lung ale cheltuielilor în domeniile de protecție socială, sănătate și educație, în vederea pregătirii planurilor bugetar-fiscale pe termen mediu până la data aderării. Deficitul și datoria guvernamentală vor fi pe deplin aliniate la Sistemul European de Conturi 2010 (SEC-2010) până în decembrie 2029.

250. Moldova se angajează să continue alinierea cadrului normativ național în domeniul supravegherii fiscale la regulamentele și protocolul UE până în anul 2027, prin modificarea legislației pentru a respecta Tratatul privind Uniunea Europeană (Protocolul nr. 12), Regulamentul (UE) 2024/1263 și Regulamentul Consiliului (CE) nr. 479/2009. Vor fi întreprinse, de asemenea, măsuri pentru a integra obligațiile relevante privind politicile de sustenabilitate a datoriei și pentru a reglementa o regulă bugetar-fiscală explicită referitoare la nivelul datoriei guvernamentale.

II.C. CONTABILITATE ȘI STATISTICĂ

251. Metodologia utilizată de Ministerul Finanțelor pentru compilarea datelor privind operațiunile Bugetului Public Național este, în linii mari, conformă cu cadrul analitic stabilit în „Manualul de statistică a finanțelor publice 2001” (“[GFSM 2001](#)”) al FMI. Datele privind executarea bugetului de stat și a bugetelor autorităților publice locale sunt compilate din sistemul informațional al Trezoreriei. Contabilitatea și raportarea în sectorul bugetar se bazează pe metoda de angajamente, cu utilizarea unor elemente ale metodei de casă. În special, evidența contabilă se ține: (i) în cadrul sistemului trezorerial pentru executarea bugetului public național – pe baza metodei de casă; (ii) în cadrul autorităților/instituțiilor bugetare – pe baza metodei de angajamente.

252. Metoda de casă este utilizată la executarea bugetului public național, iar metoda angajamentelor este utilizată pentru înregistrarea contabilă a veniturilor și cheltuielilor efective ale autorităților/instituțiilor bugetare, a activelor financiare și nefinanciare, a datoriilor și a rezultatelor financiare. Utilizarea metodei de casă pentru executarea bugetului oferă, la moment, Guvernului cea mai bună imagine de ansamblu pentru luarea deciziilor pe termen mediu.

253. Moldova este *parțial aliniată* la Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind sistemul european de conturi naționale și regionale în Uniunea Europeană prin Ordinul Biroului Național de Statistică (BNS) nr. 18(a)/2017 privind aprobarea Metodologiei și metodelor de elaborare a produsului intern brut regional; și la Statisticile PDE (Protocolul nr. 12 al TFUE) prin art. 15 alin. (1) și art. 3 din Legea nr. 181/2014.

254. În acest context, Moldova se angajează să se alinieze complet la *acquis*-ul UE în domeniul contabilității și statisticii, pentru a asigura că sistemul de contabilitate publică

acoperă toate sectoarele administrației publice generale și că datele sunt disponibile pentru generarea datelor pe baza metodei angajamentelor, conform SEC 2010. De asemenea, sistemul de contabilitate publică va fi supus în continuare controlului intern și auditurilor independente.

255. Datele bugetar-fiscale pentru toate subsectoarele administrației publice vor fi puse la dispoziție în mod regulat și la timp.

II.D. PROGNOZE MACROECONOMICE ȘI BUGETARE

256. Prognoza veniturilor și cheltuielilor este determinată conform cadrului de resurse estimat, separat pentru fiecare componentă a bugetului public național (bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat, fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală, bugetul local). Procesul de prognoză prevede consultări cu autoritățile publice și instituțiile specializate și este aprobat prin intermediul unui grup de lucru dedicat. Regulile bugetar-fiscale din Legea nr. 181/2014 se aplică la estimarea deficitului, iar prognozele finale sunt prevăzute în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM).

257. În ceea ce privește politica economică, cadrul bugetar va fi îmbunătățit prin transpunerea integrală a Directivei 2011/85/UE privind cerințele pentru cadrele bugetare naționale în legislația națională până la sfârșitul anului 2026. Articolul 4 din Directiva 2011/85/UE a fost transpus în întregime: a) prin art. 20 alin. (1) din Legea nr. 181/2014, care vizează elaborarea CBTM, și b) prin pct. 71 alin. (1) din Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 124/2023.

258. Moldova se angajează să creeze o Instituție Fiscală Independentă până la sfârșitul anului 2028, prin modificarea Legii nr. 181/2014 și adoptarea cadrului normativ secundar necesar. Responsabilitățile acesteia vor include: a) evaluarea și validarea prognozelor macroeconomice multianuale; b) evaluarea ex-post a prognozelor macroeconomice și bugetare multianuale. Pentru a consolida procesul de prognoză macroeconomică, Moldova se angajează să întreprindă măsuri pentru perfecționarea cadrului actual de prognoză macroeconomică și pentru a asigura funcționalitatea acestuia până în anul 2027.

II.E. REGULI FISCALE NUMERICE

259. Regulile privind politica bugetar-fiscală în Moldova, stabilite prin Legea nr. 181/2014, prevăd că deficitul anual al bugetului public național, excluzând granturile, nu trebuie să depășească 2,5% din PIB, cu excepția situațiilor justificate de existența surselor reale de finanțare a proiectelor de investiții capitale finanțate din surse externe. Clauze derogatorii permit depășirea temporară a acestui plafon în cazuri excepționale, crize economice sau financiare. În astfel de situații, Guvernul este obligat să informeze Parlamentul în mod regulat. Legea stabilește nivelul soldului bugetar și modificările acestuia, iar orice decizie care afectează veniturile sau cheltuielile bugetare trebuie să fie prevăzută în bugetul aprobat. Adicional, nu sunt admise alocările financiare prin alte acte normative decât legea bugetară anuală.

260. Există mai multe clauze derogatorii care permit excepții de la regula generală, și anume: în caz de catastrofe naturale și alte situații excepționale care pun în pericol securitatea națională, în cazul unui declin al activității economice sau dacă nivelul inflației depășește nivelul prognozat cu 10 puncte procentuale, în cazul necesității acoperirii soldului debitar al fondului general de rezervă al BNM, precum și în cazul unei crize financiare sistemice, pentru capitalizarea băncilor și pentru garantarea creditelor de urgență acordate băncilor de către BNM.
261. În cazul în care regulile fiscale nu sunt respectate, Guvernul este obligat să informeze Parlamentul, oferind o explicație clară a motivelor abaterii, măsurile corective planificate și calendarul revenirii la conformitate pentru o perioadă maximă de trei ani.
262. Legislația națională a Republicii Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE privind stabilirea regulilor fiscale. Articolele 5, 6 și 7 din Directiva 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie 2011 privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre, modificată prin Directiva Consiliului (UE) 2024/1265, au fost transpuse parțial în art. 15 alin. (1), (3)–(5), art. 48 și art. 50–53 din Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale, precum și prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 124/2023 cu privire la aprobarea Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului.
263. Moldova se angajează să transpună complet *acquis*-ul UE prin modificarea Legii nr. 181/2014 până la sfârșitul anului 2026, pentru a revizui regula actuală privind deficitul și pentru a introduce regula pe datorie.
264. Moldova se angajează, de asemenea, să creeze o Instituție Fiscală Independentă (IFI) până la sfârșitul anului 2028. Pe lângă responsabilitățile sale privind evaluarea prognozei macroeconomice, IFI va asigura monitorizarea respectării regulilor fiscale naționale.

II.F. CADRUL BUGETAR PE TERMEN MEDIU

265. CBTM acoperă o perioadă de trei ani: anul bugetar următor și următorii doi ani. Articolul 48 din Legea nr. 181/2014, susținut de cadru normativ secundar (Ordinul MF nr. 124/2023), care stabilește procesul de planificare bugetară, îi oferă fundamentul juridic. CBTM include prognoze macroeconomice, principalii indicatori fiscali și nivelurile datoriei. Acesta definește prioritățile de politică fiscală ale Guvernului și impactul lor bugetar. Plafoanele de cheltuieli sectoriale, stabilite prin consultări cu ministerele, se bazează pe strategii și priorități de cheltuieli.
266. Moldova se angajează să transpună integral Directiva 2011/85/UE privind cerințele referitoare la cadrele bugetare până la sfârșitul anului 2026. Modificările cadrului normativ vor prevedea, printre altele: a) evaluarea impactului politicilor publice în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM); b) evaluarea și validarea în mod independent de către IFI a prognozelor macroeconomice care stau la baza CBTM; c) elaborarea analizei privind sustenabilitatea datoriei.

II.G. TRANSPARENȚA FINANTELOR PUBLICE ȘI SFERA DE APLICARE A CADRELOR BUGETARE

267. Conform articolului 12 din Legea nr. 181/2014, transparența în finanțele publice reprezintă un principiu-cheie. Proiectele de acte normative în acest domeniu sunt supuse consultării publice, iar bugetele sunt elaborate, aprobate și gestionate pe baza unui calendar clar, cu proceduri și responsabilități bine definite. Informațiile bugetare și rapoartele de executare sunt publicate online, într-un format accesibil, asigurând gestionarea responsabilă și deschisă a fondurilor publice.
268. Adicional, pentru a asigura o mai bună înțelegere a procesului bugetar și a deciziilor adoptate la elaborarea bugetului, gestionarea mai eficientă a finanțelor publice și armonizarea cu cele mai bune practici internaționale, Ministerul Finanțelor publică anual Bugetul cetățeanului privind bugetele aprobate și executate pe pagina sa web oficială.
269. Moldova se angajează să transpună integral Directiva 2011/85/UE până la sfârșitul anului 2026, pentru a spori transparența finanțelor publice. Aceasta se referă la obligarea entităților extrabugetare să raporteze, începând cu bugetul pentru anul 2027.
270. Până la sfârșitul anului 2026, Moldova va asigura adaptarea și implementarea instrumentului „Stress testing”, care are drept scop estimarea dimensiunii riscurilor fiscale asociate cu întreprinderile de stat.

II.H. PROCEDURA PRIVIND DEZECHILIBRELE MACROECONOMICE

271. Moldova este *parțial aliniată* la cerințele actuale pentru tabelul de punctaj al PDM și se angajează ca, până la data aderării, să asigure colectarea, producerea și raportarea tuturor indicatorilor PDM, precum și alinierea metodologiei indicatorilor PDM la prevederile Regulamentului (UE) nr. 1176/2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice.
272. Moldova se angajează, până în anul 2028, să îmbunătățească și/sau să elaboreze următorii indicatori:
- Datoria gospodăriilor, inclusiv a instituțiilor fără scop lucrativ aflate în serviciul gospodăriilor, consolidată (% din stocul datoriei t-1);
 - Datoria societăților nefinanciare, consolidată (% din PIB);
 - Fluxul de credite al societăților nefinanciare, excluzând investițiile străine directe, consolidat (% din stocul datoriei t-1, excluzând investițiile străine directe);
 - Cursul de schimb efectiv real – 42 de parteneri comerciali, deflatori ai Indicelui Armonizat al Prețurilor de Consum (HICP)/ai Indicelui Prețurilor de Consum (CPI) (variația % pe 3 ani);
 - Indicele prețurilor locuințelor;
 - Indicele costului unitar nominal al muncii.
273. Detalii privind angajamentele suplimentare ce urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 2 de mai jos.

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul POLITICII ECONOMICE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
Versiunea consolidată a Tratatului privind Uniunea Europeană – PROTOCOALE – Protocolul (nr. 12) privind procedura aplicabilă deficitelor excesive (CELEX:12008M/PRO/12)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 181/2014 pentru a asigura alinierea la prevederile Protocolului nr. 12.	-
Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului (CELEX:32024R1263)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale. Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea cadrului normativ secundar pentru reglementarea atribuțiilor privind utilizarea instrumentului de analiză a sustenabilității datoriei.	Până la sfârșitul anului 2027: -Consolidarea capacităților instituționale pentru implementarea cerințelor UE referitoare la regulile bugetar-fiscale naționale. -Îmbunătățirea capacităților pentru a asigura participarea efectivă la Semestrul european. -Consolidarea capacităților necesare pentru elaborarea și utilizarea instrumentelor de analiză a sustenabilității datoriei.
Regulamentul (CE) nr. 479/2009 al Consiliului din 25 mai 2009 privind aplicarea Protocolului privind procedura aplicabilă deficitelor excesive, anexat la Tratatul de instituire a Comunității Europene (CELEX:32009R0479)	Până în august 2027: Aprobarea Ordinului Biroului Național de Statistică (BNS) privind aprobarea inventarului PDE.	Până în septembrie 2027: Elaborarea inventarului PDE (Procedura privind deficitul excesiv). Până în august 2028: Elaborarea, producerea și diseminarea statisticilor privind statisticile finanțelor publice (GFS) și PDE (Procedura privind deficitul excesiv).
Regulamentul (UE) nr. 549/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 mai 2013 privind Sistemul european de conturi naționale și regionale din Uniunea Europeană (CELEX:32013R0549)	Până la sfârșitul anului 2027: Ajustarea cadrului normativ național pentru a alinia pe deplin conturile naționale la cerințele SEC 2010 prin aprobarea Ordinului BNS privind validarea Metodologiei de elaborare a conturilor naționale.	Până în octombrie 2028: Elaborarea tabelului resurse-utilizări în baza SEC 2010. Până în octombrie 2029: Alinierea suplimentară a conturilor naționale la cerințele SEC 2010; implementarea regulamentelor UE privind conturile naționale nefinanciare.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea / alinierea	Angajament privind implementarea
Statistici PDE (Protocolul nr. 12 la TFUE) (CELEX:12008M/PRO/12)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală.	Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea capacităților instituționale pentru implementarea cerințelor UE aferente regulilor fiscale naționale.
Directiva 2011/85/UE a Consiliului din 8 noiembrie 2011 privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre, modificată prin Directiva (UE) 2024/1265. (CELEX:02011L0085-20240430)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea cadrului normativ secundar și inițierea instituirii IFI (Instituția Fiscală Independentă).	Până la sfârșitul anului 2025: Efectuarea unei analize pentru evaluarea capacităților și a implicațiilor de cost aferente instituirii Consiliului fiscal. Până la sfârșitul anului 2026: Ajustarea cadrului legal pentru constituirea și operaționalizarea unei instituții independente pentru evaluarea politicii bugetare și fiscale (Consiliul fiscal); Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea capacităților instituționale necesare pentru funcționarea IFI (Instituția Fiscală Independentă). Până la sfârșitul anului 2028: Instituția Fiscală Independentă (IFI) va fi funcțională.

III. LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

274. Raportul din 2024 al Fondului Monetar Internațional (FMI) privind *Revizuirea Codului de Transparență al Băncilor Centrale* a acordat BNM un scor de 95% pentru principiile de transparență stabilite.

275. Moldova rămâne angajată să continue implementarea și monitorizarea riguroasă a măsurilor anticorupție în instituțiile relevante pentru Capitolul 17, asigurând totodată aplicarea cadrului instituțional și normativ general anticorupție.

276. Guvernul va continua să consolideze cultura anticorupție/integrității în domeniul politicii economice și monetare.

CAPITOLUL 19 – POLITICA SOCIALĂ ȘI OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ

277. Moldova este ferm angajată să alinieze politicile și cadrul normativ la *acquis*-ul UE în domeniul ocupării forței de muncă și al politicii sociale. Moldova recunoaște importanța investițiilor în oameni și este hotărâtă să se alinieze pe deplin la standardele UE în domeniile politicii de ocupare a forței de muncă, incluziunii sociale și protecției sociale.
278. Deși Moldova a înregistrat *un anumit nivel de pregătire* în domeniul ocupării forței de muncă și al politicii sociale, în ultimii ani au fost înregistrate progrese semnificative în ceea ce privește apropierea legislativă în majoritatea domeniilor. Principalele evoluții includ: consolidarea cadrului legislativ pentru combaterea muncii nedecarate și simplificarea cerințelor privind inspecțiile inopinate în domeniul securității și sănătății în muncă (SSM); consolidarea dialogului social prin facilitarea înregistrării sindicatelor și a asociațiilor patronale; și reformarea Inspectoratului de Stat al Muncii (ISM) și a Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM) pentru a îmbunătăți furnizarea și rezultatele pe piața muncii.
279. În plus, au fost aduse modificări semnificative Codului Muncii nr. 154/2003 privind protecția tinerilor la locul de muncă, condiții de muncă mai previzibile și mai transparente pentru toți angajații, reglementarea angajării prin intermediul agențiilor de muncă temporară etc., precum și Legii nr. 186/2008 a securității și sănătății în muncă care reglementează protecția în domeniul sănătății și securității pentru mai multe categorii de lucrători (de exemplu, minorii, lucrătorii individuali, lucrătorii agențiilor de muncă temporară). În plus, sunt puse în aplicare programe strategice, care vizează îmbunătățirea securității și sănătății în muncă, consolidarea protecției și sprijinului pentru grupurile vulnerabile, promovarea inițiativelor de ocupare a forței de muncă, încurajarea îmbătrânirii active și sănatoase și promovarea egalității de gen. De asemenea, digitalizarea continuă a serviciilor de protecție socială și de muncă este o prioritate-cheie a eforturilor de reformă ale Moldovei.
280. Pentru a transpune cu succes *acquis*-ul UE, Moldova va finaliza alinierea cadrului normativ național la directivele UE privind toate aspectele legislației muncii, inclusiv condițiile de muncă, informarea și consultarea lucrătorilor și protecția drepturilor angajaților în situații specifice, cum ar fi insolvența sau transferul de întreprinderi. Atenție suplimentară va fi acordată finalizării transpunerii directivelor privind securitatea și sănătatea în muncă, nediscriminarea și egalitatea între bărbați și femei în politica socială și ocuparea forței de muncă, cu accent pe punerea în aplicare a transparenței salariale și a securității sociale.
281. Moldova este hotărâtă să consolideze capacitatea administrativă a instituțiilor de a implementa și de a pune în aplicare în mod eficient *acquis*-ul UE. Prioritățile-cheie, în acest sens, includ reforma instituțională în curs de desfășurare a Inspectoratului de Stat al Muncii pentru a spori capacitățile sale de executare, în special în ceea ce privește combaterea muncii nedecarate și creșterea mandatului pentru inspecții inopinate în

domeniul securității și sănătății în muncă, precum și consolidarea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă pentru a oferi servicii mai eficiente, integrate și moderne persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și angajatorilor. Guvernul va continua reforma „RESTART”, care vizează modernizarea sistemului de asistență socială, îmbunătățirea direcționării, în special pentru cei mai vulnerabili, și digitalizarea serviciilor. Un alt obiectiv-cheie este consolidarea cadrului normativ pentru negocierile colective, susținută de măsuri de consolidare a capacității partenerilor sociali de a se angaja eficient în dialogul bipartit și tripartit. În plus, se vor depune eforturi specifice pentru stabilirea cadrului instituțional necesar pentru gestionarea viitoare a Fondului Social European Plus (FSE+).

282. Moldova acceptă *acquis*-ul UE și standardele relevante bazate pe cele mai bune practici internaționale incluse în Capitolul 19 „Politica socială și ocuparea forței de muncă”, în vigoare la data prezentării poziției de negociere, și se angajează să le pună în aplicare integral până la data aderării.

I. PILONUL EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE

283. Moldova s-a aliniat oficial la Pilonul european al drepturilor sociale (EPSR) în iunie 2023, prin semnarea Declarației de angajament și asumându-și integrarea celor 20 de principii ale pilonului, structurate în jurul egalității de șanse, condițiilor de muncă echitabile și protecției și incluziunii sociale, în întreaga legislație și în toate programele privind ocuparea forței de muncă și politica socială. Principiile EPSR sunt transversale și sunt abordate în detaliu în cadrul secțiunilor tematice ale prezentei poziții de negociere.

284. Moldova este determinată să integreze și să promoveze în continuare principiile încorporate în Pilonul european al drepturilor sociale în toate politicile, strategiile și reformele legislative naționale relevante în domeniile reglementate de capitolul 19. Acest angajament este reflectat în inițiativele legislative, programarea politicilor și reformele instituționale în domeniul politicii sociale și al ocupării forței de muncă.

285. Detalii privind angajamentele suplimentare, care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul PILONULUI EUROPEAN AL DREPTURILOR SOCIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Privind instituirea unui Pilon european al drepturilor sociale (CELEX: 52017DC0250)	Principiile EPSR să fie încorporate în documentele naționale de politică și să fie ghidate de obiectivele și țintele stabilite în planul de acțiuni EPSR, adaptându-le la contextul național. Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea unui nou cadru politic pentru sprijinirea integrării romilor pentru perioada 2026-2029, în deplină conformitate cu <i>acquis</i> -ul UE.	Până la sfârșitul anului 2027: Negocierea acordurilor bilaterale în domeniul securității sociale, în special cu statele membre ale UE. Până la sfârșitul anului 2028: Evaluarea impactului Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice pentru anii 2017-2027. În curs de desfășurare: - Asigurarea punerii în aplicare eficiente a Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030; - Integrarea principiilor EPSR în elaborarea și evaluarea tuturor politicilor și programelor sociale și de ocupare a forței de muncă; - Promovarea dialogului social și a implicării părților interesate în punerea în aplicare și monitorizarea EPSR.
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Plan de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale (CELEX: 52021DC0102)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030.	

II. DREPTUL MUNCII

II.A. INFORMAREA, CONSULTAREA ȘI PARTICIPAREA LUCRĂTORILOR ȘI TRANSFERUL DE ÎNTREPRINDERI

286. Moldova dispune de un cadru normativ cuprinzător, care reglementează diverse aspecte ale dreptului muncii, inclusiv informarea, consultarea și participarea lucrătorilor, drepturile în cazul transferului de întreprinderi, organizarea timpului de lucru și condițiile generale de muncă. Acest cadru este stabilit în principal de Constituția Republicii Moldova, Codul muncii nr. 154/2003 și alte legi speciale aplicabile exclusiv anumitor categorii de relații sociale sau subiecte strict determinate, cu mecanisme de aplicare stabilite în Codul contravențional nr. 218/2008. În plus față de aceste instrumente legislative primare, convențiile colective la nivel național reglementează aspecte specifice, cum ar fi timpul de lucru, perioadele de odihnă și principalele dispoziții care trebuie reglementate prin contractele individuale de muncă. Există, de asemenea, mecanisme de implementare pentru protecția drepturilor angajaților, care pot fi puse în aplicare prin intermediul inspecțiilor muncii și al procedurilor judiciare.

287. Procedura concedierilor colective este reglementată în mod specific de Codul muncii, parțial aliniat la Directiva 98/59/CE a Consiliului prin Legea nr. 85/2018. Legislația națională impune angajatorilor să notifice reprezentanții lucrătorilor și agenția pentru ocuparea forței de muncă cu trei luni înainte de concedierile colective (articolul 185¹ alineatul (3) din Codul muncii), o perioadă mai extinsă decât cea minimă prevăzută de

directivă, considerată o adaptare națională pentru o mai bună gestionare a impactului. Consultările sunt în general limitate la 30 de zile (articolul 42¹ alineatul (5) din Codul muncii). Cu toate acestea, există dispoziții ale Directivei 98/59/CE a Consiliului, care nu sunt încă transpuse (de exemplu, transmiterea unei copii a informațiilor furnizate reprezentanților lucrătorilor cu privire la concedieri către autoritatea publică competentă). Transpunerea directivei este planificată pentru 2026, prin modificarea Codului muncii.

288. Dispozițiile privind informarea, consultarea și participarea lucrătorilor sunt reglementate de articolul 42¹ din Codul muncii și sunt aliniate la dispozițiile Directivei 2002/14/CE de stabilire a unui cadru general de informare și consultare a lucrătorilor din Comunitatea Europeană. Dispozițiile privind sancțiunile [articolul 8 alineatul (2) din Directivă] sunt planificate să fie transpuse în 2026.

289. În domeniul transferului de întreprinderi, Directiva 2001/23/CE a Consiliului este transpusă parțial prin articolul 197¹ din Codul muncii. Dispozițiile referitoare la transferul unei nave maritime care face parte din transferul unei întreprinderi [articolul 1 alineatul (3)], la responsabilitatea angajatorului în cazul în care contractul de muncă sau raportul de muncă încetează deoarece transferul implică o modificare substanțială a condițiilor de muncă în detrimentul angajatului [articolul 4 alineatul (2)] și la nivelul decizional în ceea ce privește obligațiile de informare și consultare (articolul 7) urmează să fie transpuse în 2026.

290. Cadrul normativ al Republicii Moldova nu este încă aliniat la Directiva 2001/86/CE a Consiliului, Directiva 2003/72/CE a Consiliului și Directiva 2009/38/CE (astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2015/1794). Transpunerea completă a acestor acte va fi realizată prin modificarea Codului muncii până la sfârșitul anului 2026. Prevederile vor intra în vigoare la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

II.B. CONDIȚIILE DE MUNCĂ, TIMPUL DE LUCRU ȘI DREPTUL MUNCII ÎN SECTORUL TRANSPORTURILOR

291. În ceea ce privește condițiile generale de muncă, Moldova a transpus în mare măsură Directiva 1999/70/CE cu privire la munca pe durată determinată și Directiva 97/81/CE cu privire la munca pe fracțiune de normă. Legislația națională prevede motive obiective pentru contractele pe durată determinată și măsuri pentru prevenirea abuzurilor (articolul 55¹ din Codul muncii). În conformitate cu Codul muncii, tratamentul mai puțin favorabil al angajaților cu fracțiune de normă în raport cu angajații cu normă întreagă care prestează muncă echivalentă în aceeași unitate nu este permis, dacă un astfel de tratament se bazează exclusiv pe durata timpului de lucru zilnic sau săptămânal, și nu are nicio justificare obiectivă. Moldova se angajează să transpună complet Directiva 1999/70/CE și Directiva 97/81/CE până la sfârșitul anului 2026.

292. Directiva 2003/88/CE privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru este transpusă parțial prin mai multe legi (Codul muncii, Codul contravențional, Legea nr. 186/2008 a securității și sănătății în muncă, Legea nr. 263/2005 cu privire la drepturile

- și responsabilitățile pacientului, Convenția colectivă (la nivel național) nr. 2/2004 cu privire la timpul de muncă și timpul de odihnă și Legea nr. 193/2025 privind modificarea unor acte normative (Codul muncii nr. 154/2003, Codul contravențional nr. 218/2008, Legea nr. 140/2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii, Legea nr. 756/1999 a asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale.). Transpunerea dispozițiilor privind „timpul de gardă” la locul de muncă și timpul de „așteptare”, lucrătorii mobili și munca offshore, lucrătorii de la bordul navelor de pescuit maritim și raportarea este prevăzută pentru 2026.
293. Directiva 2008/104/CE privind munca prin agent de muncă temporară și Directiva 91/383/CEE a Consiliului au fost transpuse în Legea nr. 193/2025 pentru modificarea anumitor acte normative (Codul muncii, Codul contravențional, Legea nr. 186/2008 a securității și sănătății în muncă, Legea nr. 140/2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii) adoptată la 10 iulie 2025. Aceste modificări vor intra în vigoare în 2026. Pentru punerea lor în aplicare, Moldova va depune eforturi continue pentru a consolida capacitatea Inspectoratului de Stat al Muncii în domeniul identificării și legalizării lucrătorilor nedeclarați, și pentru a organiza cursuri de formare specifice privind aspectele legate de securitatea și sănătatea la locul de muncă.
294. Moldova a transpus parțial Directiva 94/33/CE a Consiliului privind protecția tinerilor la locul de muncă prin Legea nr. 46/2024, care a introdus sancțiuni mai aspre pentru angajatorii care angajează minori în muncă nedeclarată, inclusiv conceptul de „muncă ușoară” pentru persoanele de 15-16 ani, precum și prin Legea nr. 193/2025 pentru modificarea unor acte normative (Codul muncii, Codul contravențional, Legea nr. 186/2008 a securității și sănătății în muncă, Legea nr. 140/2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii). Transpunerea anexei privind lista neexhaustivă de agenți, procese și lucrări este prevăzută pentru sfârșitul anului 2025.
295. Directiva (UE) 2019/1152 privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă este transpusă parțial în Codul muncii nr. 154/2003. Prin Legea nr. 193/2025, adoptată la 10 iulie 2025, au fost introduse dispoziții suplimentare privind informarea angajaților cu privire la salarizare, ore suplimentare, programul schimburilor, perioadele de probă, identitatea utilizatorului în cadrul agenției de muncă temporară, dreptul la dezvoltare profesională, perioadele de preaviz și dreptul de a solicita un loc de muncă mai previzibil. Această lege modifică Codul muncii, Codul contravențional, Legea nr. 186/2008 și Legea nr. 140/2001 și va intra în vigoare la 1 ianuarie 2026. Dispozițiile privind lucrătorii de pe navele de pescuit maritim și lucrătorii detașați vor fi transpuse până la sfârșitul anului 2026.
296. Moldova are un salariu minim legal unificat, actualizat anual după consultări cu partenerii sociali. Salariul minim lunar și salariul minim orar, calculate pe baza normei lunare privind timpul de lucru, sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, după consultarea organizațiilor patronale și sindicale. Cuantumul salariului minim este stabilit și revizuit pe baza condițiilor economice concrete, a nivelului salarial mediu din economia națională, a ratei inflației preconizate și a altor factori socioeconomici. În prezent, cadrul normativ național include dispoziții privind stabilirea salariului minim și

ajustarea acestuia, prevăzute în Codul muncii nr. 154/2003 și în Legea salarizării nr. 847/2002. Este în curs de elaborare un plan de acțiuni tripartit pentru promovarea negocierilor colective, având în vedere necesitatea de a crește rata actuală de acoperire de 38,5 % a contractelor colective de muncă. În acest context, Directiva (UE) 2022/2041 privind salariile minime adecvate este planificată pentru transpunerea completă în 2025.

297. Moldova dispune de un cadru normativ care reglementează parțial legislația muncii în sectorul transporturilor și întreprinde eforturi axate pe alinierea la directivele și regulamentele specifice ale UE.

298. În ceea ce privește transportul maritim, Hotărârea de Guvern nr. 342/2024 transpune parțial Directiva 1999/63/CE a Consiliului privind timpul de lucru al navigatorilor și Directiva 1999/95/CE privind aplicarea dispozițiilor referitoare la timpul de lucru al navigatorilor la bordul navelor care fac escală în porturile Comunității. Este necesară adaptarea legislației speciale aplicabilă navigatorilor, cu referire la specificul orelor de odihnă (acestea nu includ perioadele de repaus scurte), munca de noapte, concediile de odihnă având la bază reglementările generale prevăzute de legislația națională a muncii. Transpunerea completă a Directivei 2009/13/CE a Consiliului (cu privire la punerea în aplicare a Convenției privind munca în sectorul maritim, 2006) va fi finalizată până la sfârșitul anului 2026.

299. În ceea ce privește sectorul feroviar, condițiile de muncă pentru lucrătorii mobili sunt reglementate în prezent de dispozițiile generale ale Codului muncii nr. 154/2003. Directivele UE specifice în acest domeniu urmează să fie transpuse.

300. Moldova își va continua eforturile de aliniere a cadrului normativ național la *acquis-ul* UE în domeniul legislației muncii în sectorul transporturilor. Acest lucru implică transpunerea integrală a directivelor restante și asigurarea implementării și executării efective a actelor deja transpuse. Legislația națională va fi modificată pentru a asigura protecție completă a lucrătorilor din toate modurile de transport, în conformitate cu standardele UE privind siguranța, timpul de lucru și perioadele de odihnă.

301. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 2.B. de mai jos:

Tabelul 2.B. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis-ul* UE în domeniul DREPTULUI MUNCII/ CONDIȚII DE MUNCĂ, TIMP DE MUNCĂ ȘI DREPTUL MUNCII ÎN SECTORUL TRANSPORTURILOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Codul muncii și la Legea nr. 140/2001	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității ISM de a îmbunătăți prevenirea, monitorizarea și	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
(CELEX: 32003L0088)	privind Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM).	aplicarea drepturilor angajaților legate de timpul de lucru și de odihnă, în conformitate cu cadrul normativ, prin formare specifică. Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea Ghidului angajatorului care va facilita și sprijini angajatorii în gestionarea eficientă a relațiilor de muncă și respectarea legislației muncii.	
Directiva 1999/70/CE a Consiliului din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată, încheiat între CES, UNICE și CEEP (CELEX: 31999L0070)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea amendamentelor la Codul Muncii pentru transpunerea completă a directivei.	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea Ghidului angajatorului, care va facilita și sprijini angajatorii în gestionarea eficientă a relațiilor de muncă și respectarea legislației muncii.	Nu se solicită
Directiva 97/81/CE a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind acordul-cadru cu privire la munca pe fracțiune de normă, încheiat de UCIP, CEIP și CES (CELEX: 31997L0081)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea amendamentelor la Codul Muncii pentru transpunerea completă a directivei.	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității ISM de a identifica și a legaliza lucrătorii nedeclarați prin formare specifică.	Nu se solicită
Directiva 94/33/CE a Consiliului din 22 iunie 1994 privind protecția tinerilor la locul de muncă (CELEX: 31994L0033)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 541/2014.	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității Inspectoratului de Stat al Muncii în domeniul securității și sănătății în muncă a tinerilor, prin cursuri de formare, și ateliere de lucru.	Nu se solicită
Directiva (UE) 2019/1152 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității Inspectoratului de Stat	Nu se solicită.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în Uniunea Europeană (CELEX 32019L1152)	la legislația națională pentru transpunerea dispozițiilor privind lucrătorii de la bordul navelor de pescuit maritim și detașarea lucrătorilor.	al Muncii în ceea ce privește identificarea și legalizarea lucrătorilor nedeclarați, precum și în materie de dialog social, prin cursuri de formare specifice.	
Directiva (UE) 2024/2831 a Parlamentului European și a Consiliului privind îmbunătățirea condițiilor de muncă în cadrul muncii pe platforme (CELEX: 32024L2831)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea unei legi privind munca pe platformele digitale și adoptarea de modificări la anumite acte normative (privind reglementarea activităților persoanelor care desfășoară activități pe platformele digitale, precum și sănătatea la locul de muncă și securitatea).	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității Inspectoratului de Stat al Muncii în ceea ce privește identificarea și legalizarea lucrătorilor nedeclarați, precum și în materie de securitate și sănătate la locul de muncă și de dialog social, prin cursuri de formare specifice. Până la sfârșitul anului 2027: Desfășurarea de campanii de informare și sensibilizare a societății cu privire la legislația muncii și la dispozițiile privind protecția sănătății și securității, inclusiv a lucrătorilor de pe platforme.	Nu se solicită.
Directiva (UE) 2022/2041 a Parlamentului European și a Consiliului din 19 octombrie 2022 privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană (CELEX: 32022L2041)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea legii privind metoda de stabilire și revizuire a salariului minim.	Până la sfârșitul anului 2026: - Adoptarea planului de acțiuni pentru promovarea negocierii colective, în urma consultărilor cu partenerii sociali, pentru creșterea progresivă a ratei de acoperire a negocierii colective. - Crearea unei baze de date electronice pentru înregistrarea și accesul public la acorduri și	Nu se solicită.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
		contracte colective și publicarea acestora pe site-urile web ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și Inspectoratului de Stat al Muncii. În curs de desfășurare: Elaborarea și punerea în aplicare a unui plan național de consolidare a capacității partenerilor sociali de a negocia și încheia contracte colective de muncă, ca parte a transpunerii Directivei UE privind salariul minim adecvat în vederea creșterii ratei de acoperire a contractelor colective de muncă.	
Directiva 2008/94/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 octombrie 2008 privind protecția lucrătorilor salariați în cazul insolvenței angajatorului (CELEX: 32008L0094)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea legii privind protecția angajaților în caz de insolvență a angajatorului.	Până în iunie 2026: Elaborarea unui studiu de fezabilitate privind crearea unui fond de garantare a angajaților în caz de insolvență a angajatorului.	Dispozițiile Directivei 2008/94/CE referitoare la protecția angajaților în cazul insolvenței angajatorului lor necesită o evaluare aprofundată a impactului pentru a determina data de începere a aplicării directivei.
Directiva 2014/112/UE a Consiliului din 19 decembrie 2014 de punere în aplicare a Acordului european privind anumite aspecte ale organizării	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea	Până la sfârșitul anului 2028: Consolidarea capacității autorităților naționale de a monitoriza și de a	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
timpului de lucru în transportul pe căi navigabile interioare, încheiat de „European Barge Union” (Uniunea Europeană a Navigației Interioare (EBU), „European Skippers Organisation” (Uniunea Europeană a Marinarilor Fluviali (ESO) și Federația Europeană a Lucrătorilor din Transporturi (ETF) (CELEX: 32014L0112)	Regulamentului privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru în transportul pe căile navigabile interioare.	asigura respectarea dispozițiilor privind timpul de lucru în transportul pe căile navigabile interioare prin formare profesională specifică.	
Directiva 2005/47/CE a Consiliului din 18 iulie 2005 privind acordul dintre Comunitatea Căilor Ferate Europene (CER) și Federația Europeană a Lucrătorilor în Transporturi (ETF) asupra anumitor aspecte legate de condițiile de muncă ale lucrătorilor mobili care prestează servicii de interoperabilitate transfrontalieră în sectorul feroviar	Până în octombrie 2026: Adoptarea Hotărârii de Guvern privind reglementarea condițiilor de muncă și a drepturilor lucrătorilor mobili care efectuează servicii de transport feroviar transfrontalier.	Până la sfârșitul anului 2028: Consolidarea capacității autorităților competente de a supraveghea și impune în mod eficient respectarea condițiilor de muncă convenite pentru lucrătorii mobili care prestează servicii transfrontaliere interoperabile în sectorul feroviar.	Nu se solicită
Directiva 1999/63/CE a Consiliului din 21 iunie 1999 privind Acordul de organizare a timpului de lucru al navigatorilor, încheiat între Asociația Proprietarilor de Nave din Comunitatea Europeană (ECSA) și Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Transporturi din Uniunea Europeană (FST) (CELEX: 31999L0063)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 342/2024 privind aprobarea Regulamentului privind regimul de muncă al navigatorilor.	Până la sfârșitul anului 2028 Consolidarea capacității instituționale a autorităților competente de a asigura supravegherea și aplicarea eficace a reglementărilor privind timpul de lucru al navigatorilor prin organizarea de schimburi de experiență cu omologii din statele membre ale UE, precum și prin ateliere dedicate și formare pentru personal.	Nu se solicită
Directiva (UE) 2017/159 a Consiliului din 19 decembrie	Până la sfârșitul anului 2026:	La această etapă, este planificată includerea	Nu se solicită

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea	Perioade de tranziție (dacă se solicită)
2016 de punere în aplicare a Acordului referitor la punerea în aplicare a Convenției din 2007 a Organizației Internaționale a Muncii privind munca în domeniul pescuitului încheiat la 21 mai 2012 între Confederația Generală a Cooperativelor Agricole din Uniunea Europeană (COGECA), Federația Europeană a Lucrătorilor din Transporturi (ETF) și Asociația Organizațiilor Naționale ale Întreprinderilor de Pescuit din Uniunea Europeană („Europêche”) (CELEX: 32017L0159)	Adoptarea cadrului juridic pentru a asigura transpunerea Directivei (UE) 2017/159 a Consiliului.	conceptelor necesare în cadrul juridic; Nu există măsuri de implementare din cauza absenței acestor tipuri de nave/ activități în Moldova.	

II.C. DETAȘAREA LUCRĂTORILOR

302. Pentru a alinia legislația națională la *acquis*-ul UE privind detașarea lucrătorilor, Moldova va întreprinde o serie de acțiuni-cheie pentru a transpune Directiva 96/71/CE (astfel cum a fost modificată) și Directiva 2014/67/UE. Va fi elaborat un cadru juridic specific pentru a garanta că lucrătorii detașați în Moldova sunt protejați de termenii și condițiile esențiale de angajare, cum ar fi ratele minime de remunerare și timpul de lucru. Aceasta va include definirea unor obligații clare pentru întreprinderile care detașază. În plus, vor fi create mecanisme eficiente de punere în aplicare prin desemnarea Inspectoratului de Stat al Muncii ca autoritate competentă responsabilă pentru monitorizarea și controlul, și prin dezvoltarea capacității de cooperare administrativă transfrontalieră, în special prin integrarea viitoare cu Sistemul de informare al pieței interne (IMI).

303. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 2.C de mai jos:

Tabelul 2.C Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul DREPTULUI MUNCII/POSTĂȚIEI MUNCII

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 96/71/CE a Parlamentului European și a	Până la sfârșitul anului 2026:	Până la sfârșitul anului 2026:

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Consiliului din 16 decembrie 1996 privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii (CELEX: 31996L0071)	- Adoptarea modificărilor la Codul muncii, Codul contravențional, Codul de executare și Legea nr. 140/2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii pentru reglementarea detașării lucrătorilor în cadrul prestării de servicii.	Dezvoltarea sistemului electronic necesar pentru depunerea declarației prealabile de detașare.
Directiva 2014/67/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind asigurarea respectării aplicării Directivei 96/71/CE privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1024/2012 privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”) (CELEX: 32014L0067)	- Adoptarea unei Hotărâri de Guvern privind punerea în aplicare a cadrului de reglementare privind detașarea lucrătorilor în cadrul prestării de servicii.	Până la sfârșitul anului 2027: Crearea unei pagini web unice pentru informarea angajaților și angajatorilor cu privire la specificul detașării în Moldova. De la data aderării la UE: Integrarea în sistemul european IMI. În curs de desfășurare: Consolidarea capacităților ISM de a pune în aplicare serviciile de detașare a lucrătorilor și de a asigura cooperarea în cadrul sistemului IMI în domeniul lucrătorilor detașați transnațional prin dezvoltarea expertizei tehnice și a procedurilor instituționale necesare pentru ca ISM să se integreze pe deplin în sistemul IMI și să funcționeze în cadrul acestuia în vederea unei cooperări eficiente în ceea ce privește detașarea transnațională a lucrătorilor.

III. SĂNĂTATEA ȘI SECURITATEA LA LOCUL DE MUNCĂ

III. A. CADRUL GENERAL

304. Moldova a întreprins pași importanți în alinierea cadrului de securitate și sănătate în muncă la standardele UE prin transpunerea directivelor-cheie. Moldova se angajează să asigure un nivel ridicat de securitate și sănătate în muncă (SSM) pentru forța sa de muncă, aliniind cadrul național la standardele UE și la cele mai bune practici internaționale. Legislația primară privind SSM include Codul muncii nr. 154/2003, Legea nr. 186/2008 cu privire la securitatea și sănătatea în muncă și Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice. Acestea sunt completate de diverse hotărâri de Guvern care transpun directivele UE specifice privind SSM (de exemplu, cerințele minime de SSM pentru locul de muncă, SSM pe șantierele temporare și mobile, cerințele minime privind utilizarea echipamentului de lucru și a echipamentului individual de protecție la locul de muncă, cerințele minime de securitate și sănătate la locul de muncă pentru manipularea manuală a încărcăturilor care prezintă riscuri pentru lucrători, în special riscuri de rănire a spatelui, etc.).

305. Directiva-cadru 89/391/CEE a fost transpusă parțial în Legea nr. 186/2008 privind securitatea și sănătatea în muncă. Această lege reglementează domeniul de aplicare

(toate sectoarele, publice și private, cu unele excepții pentru forțele armate/poliție/protecția civilă), responsabilitatea angajatorului pentru toate aspectele legate de securitatea și sănătatea în muncă, consultarea și participarea lucrătorilor (inclusiv prin intermediul comitetelor pentru securitate și sănătate în muncă instituite prin Hotărârea Guvernului nr. 95/2009), obligațiile de evaluare a riscurilor pentru angajatori, precum și formarea și informarea lucrătorilor. Inspectoratul de Stat al Muncii este responsabil cu punerea în aplicare. Articolul 17 litera (a) și articolul 19 din directiva-cadru vor fi transpuse până la sfârșitul anului 2026.

306. Moldova este aliniată la Recomandarea Consiliului (2003/134/CE) din 18 februarie 2003 privind îmbunătățirea protecției sănătății și securității la locul de muncă pentru lucrătorii care practică activitate independentă în modificările introduse prin Legea nr. 193/2025 pentru modificarea unor acte normative la 10 iulie 2025.

307. Următoarele acte – Decizia Consiliului din 22 iulie 2003 de instituire a unui Comitet consultativ pentru securitate și sănătate la locul de muncă; Regulamentul (UE) 2019/126 de instituire a Agenției Europene pentru Securitate și Sănătate în Muncă (EU-OSHA); Decizia 95/319/CE a Comisiei de instituire a unui Comitet al inspectorilor de muncă principali; și Decizia 2014/113/UE a Comisiei privind constituirea Comitetului științific pentru stabilirea valorilor-limită de expunere profesională la agenți chimici – vor fi direct aplicabile la data aderării.

308. Moldova se angajează să consolideze punerea în aplicare, în special în ceea ce privește formarea personalului și testarea nivelurilor maxime de expunere.

309. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3.A de mai jos:

Tabelul 3.A. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SĂNĂTĂȚII ȘI SIGURANȚEI ÎN MUNCĂ/ CADRU GENERAL

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea (UE) 2022/2337 a Comisiei din 28 noiembrie 2022 privind Lista europeană a bolilor profesionale (CELEX: 32022H2337)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea cadrului juridic pentru a asigura alinierea la Recomandarea (UE) 2022/2337 a Comisiei din 28 noiembrie 2022 privind Lista europeană a bolilor profesionale.	În curs de desfășurare: Consolidarea resurselor umane în serviciile de sănătate ocupațională prin formarea specialiștilor în medicina muncii.
Directiva Consiliului 89/391/CEE din 12 iunie 1989 privind punerea în aplicare de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Legea nr. 186/2008 privind SSM pentru a asigura raportarea cu privire la aplicarea regulamentelor UE privind SSM.	Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea capacităților operaționale ale Inspecției de Stat a Muncii și consolidarea capacităților profesionale ale inspectorilor de muncă pe segmentul SSM prin operaționalizarea mandatului sporit acordat în temeiul modificărilor la Legea nr. 131/2012. A

și sănătății lucrătorilor la locul de muncă (CELEX: 31989L0391)		se cupla cu formarea inspectorilor prin intermediul proiectului Twinning în curs de desfășurare, și cu elaborarea de proceduri interne pentru a asigura documentarea, urmărirea și raportarea corespunzătoare.
---	--	--

III.B. ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI CADRUL STRATEGIC AL UE PRIVIND SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ (SSM)

310. Programul de ameliorare a securității și sănătății în muncă în domenii cu riscuri înalte (construcții, agricultură, industrie prelucrătoare, transport și depozitare) pentru anii 2024-2028, aprobat în aprilie 2024, este principalul document de politici care vizează reducerea accidentelor și bolilor la locul de muncă. Acesta este aliniat la *Cadrul strategic al Comisiei Europene privind sănătatea și securitatea la locul de muncă 2021-2027*.
311. Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM) este principalul organism de punere în aplicare a legislației în materie de SSM. În perioada 2022-2023, ISM a fost supus unei serii de reorganizări, optimizând numărul de angajați și realocând economiile pentru majorarea salariilor inspectorilor în vederea combaterii muncii nedecarate prin inspecții inopinate. Reforma continuă pentru a alinia cadrul național de reglementare pentru inspecțiile inopinate în domeniul SSM la Convențiile OIM nr. 81 și nr. 129. Modificările care abordează această lacună au fost adoptate prin Legea nr. 195/2025. Legea va intra în vigoare la 31 iulie 2026.
312. Agenția Națională de Sănătate Publică (ANSP), aflată în subordinea Ministerului Sănătății, este responsabilă de supravegherea de stat a sănătății publice, inclusiv de aspectele legate de sănătatea la locul de muncă și de monitorizarea bolilor. Supravegherea sănătății lucrătorilor este reglementată în Legea nr. 186/2008, Legea nr. 10/2009 și Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii, care stabilesc cerințele minime pentru supravegherea sănătății în ceea ce privește riscurile profesionale.
313. Moldova se va concentra pe consolidarea capacităților instituționale ale Inspectoratului de Stat al Muncii și ale Agenției Naționale de Sănătate Publică prin programe de formare specifice pentru inspectori și prin dezvoltarea de instrumente și metodologii moderne pentru evaluarea și controlul riscurilor. Vor continua eforturile de aliniere deplină a cadrului național în domeniul SSM la *acquis*-ul UE, inclusiv transpunerea dispozițiilor restante din directivele și recomandările-cheie.
314. Promovarea unei culturi preventive în domeniul SSM în rândul angajatorilor și lucrătorilor va fi o prioritate, sprijinită de campanii de sensibilizare și de elaborarea a materialelor de orientare practică. Dialogul social în domeniul SSM va fi consolidat în continuare pentru a asigura participarea activă a tuturor părților interesate la îmbunătățirea condițiilor de muncă.

315. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3.B de mai jos:

Tabelul 3.B. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SĂNĂTĂȚII ȘI SIGURANȚEI ÎN MUNCĂ/ ASPECTE INSTITUȚIONALE ȘI CADRUL STRATEGIC UE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Cadrul strategic al UE privind sănătatea și securitatea la locul de muncă 2021-2027 Securitatea și sănătatea în muncă într-o lume a muncii în schimbare (CELEX: 52021DC0323)	-	În curs de desfășurare: Îmbunătățirea resurselor umane în serviciile de sănătate ocupațională prin formarea de medici specializați în medicina muncii. Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea capacităților operaționale ale Inspectoratului de Stat al Muncii și consolidarea capacităților profesionale ale inspectorilor de muncă pe segmentul SSM. Până la sfârșitul anului 2027: - Consolidarea rețelei naționale de laboratoare din cadrul ANSP (în domeniul factorilor chimici, fizici, biologici și măsurătorilor instrumentale). - Formare eficientă la nivelul unității economice, prin activități de informare și sensibilizare comune cu partenerii sociali pentru a ajunge la cel puțin 40% dintre angajatorii din sectoarele cu riscuri înalte de accidentare la locul muncă.

III.C. LOCURI DE MUNCĂ (GENERALE ȘI SPECIFICE)

316. În ceea ce privește locurile de muncă, Hotărârea Guvernului nr. 353/2010 transpune Directiva 89/654/CEE a Consiliului privind siguranța la locul de muncă, stabilind obligații cuprinzătoare ale angajatorilor, cum ar fi asigurarea unei ventilații adecvate, a iluminatului, a igienei, a pregătirii pentru situații de urgență și a unor condiții adecvate pentru lucrătorii vulnerabili. De asemenea, aceasta impune evaluarea riscurilor și formarea continuă. Hotărârea Guvernului va fi revizuită odată cu transpunerea Corrigendum-ului la Directiva 89/654/CEE a Consiliului, prevăzută pentru 2025, și a dispozițiilor directivei privind cerințele de raportare de către statele membre. Dispozițiile privind cerințele de raportare vor intra în vigoare la data aderării la UE.

317. Directiva 2009/104/CE privind echipamentele de lucru este transpusă parțial în Hotărârea Guvernului nr. 603/2011. Aceasta subliniază obligațiile angajatorului legate de siguranța echipamentelor, normele de utilizare, inspecțiile periodice și considerentele ergonomice. În timp ce anexele prevăd standarde tehnice detaliate pentru diferite tipuri de echipamente, nu au fost încă elaborate instrucțiuni privind inspecția echipamentelor,

a căror siguranță a muncii depinde de condițiile de instalare. Acestea vor fi adoptate până la sfârșitul anului 2026.

318. Utilizarea echipamentului individual de protecție (EIP), conform Directivei 89/656/CEE a Consiliului (modificată prin Directiva (UE) 2019/1832), este transpusă parțial în Hotărârea Guvernului nr. 906/2020. Aceasta impune angajatorilor să efectueze evaluări ale riscurilor, să furnizeze gratuit EIP adecvate și compatibile, să asigure întreținerea și să instruiască lucrătorii. Hotărârea Guvernului nr. 906/2020 va fi revizuită pentru a transpune directiva privind cerințele de raportare de către statele membre, pentru a intra în vigoare la data aderării la UE.
319. Manipularea manuală a încărcăturilor, conform Directivei 90/269/CEE a Consiliului, este transpusă în Hotărârea Guvernului nr. 584/2016, fiind reglementate strategiile de reducere a riscurilor și considerentele ergonomice. Dispozițiile articolului 9 privind comunicarea către Comisie a cadrului național de reglementare adoptat vor deveni aplicabile la data aderării la UE.
320. Directivele 90/270/CEE (DSE) și 92/58/CEE (semnalizarea de securitate) ale Consiliului sunt transpuse parțial. Directiva 90/270/CEE a Consiliului a fost transpusă în Hotărârea Guvernului nr. 819/2016 și va fi modificată cu dispozițiile articolului 1 alineatul (3) din directivă până la sfârșitul anului 2025. Directiva 92/58/CEE a Consiliului a fost transpusă în Hotărârea Guvernului nr. 918/2013 și va fi modificată cu dispozițiile privind corecțiile pentru amestecurile periculoase și consultarea lucrătorilor până la sfârșitul anului 2025.
321. Directiva 92/57/CEE a Consiliului privind punerea în aplicare a cerințelor minime de securitate și sănătate pe șantierelor temporare sau mobile (a opta directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) a fost transpusă în Hotărârea Guvernului nr. 80/2012 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru șantierelor temporare sau mobile. Prevederile articolelor 14 și 15 din prezenta directivă privind comunicarea către Comisie vor fi aplicabile de la data aderării la UE.
322. Directiva 92/91/CEE a Consiliului din 3 noiembrie 1992 privind cerințele minime de îmbunătățire a protecției securității și sănătății lucrătorilor din industria extractivă de foraj (a unsprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) și Directiva 92/104/CEE a Consiliului din 3 decembrie 1992 privind cerințele minime pentru îmbunătățirea securității și protecției sănătății lucrătorilor din industria extractivă de suprafață și subterană (a douăsprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) au fost transpuse parțial în Hotărârea Guvernului nr. 151/2019 privind aprobarea Cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă în industria extractivă prin lucrări la suprafață sau subterane și în industria extractivă prin foraj. Hotărârea Guvernului nr. 151/2019 va fi revizuită pentru a transpune Directiva privind cerințele de raportare de către statele membre, care va intra în vigoare la data aderării la UE.

323. De asemenea, se va pune accentul pe consolidarea capacității de implementare a Inspectoratului de Stat al Muncii în ceea ce privește cerințele specifice locului de muncă și pe creșterea gradului de conștientizare în rândul angajatorilor și angajaților.

324. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3.C. de mai jos:

Tabelul 3.C. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SĂNĂTĂȚII ȘI SIGURANȚEI ÎN MUNCĂ / LA LOCURILE DE MUNCĂ (GENERALE ȘI SPECIFICE)

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 2009/104/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 septembrie 2009 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă (a doua directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 32009L0104)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Ordinului Ministerului Muncii și Protecției Sociale pentru aprobarea Instrucțiunii privind inspecția echipamentelor de muncă, a căror siguranță depinde de condițiile de instalare, pentru adaptarea la dispozițiile articolului 5 din Directiva 2009/104 în vederea stabilirii condițiilor în care se efectuează aceste inspecții.	-
Directiva 90/270/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la monitor (a cincea directivă individuală în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 87/391/CEE) (CELEX: 31990L0270)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 819/2016 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru lucrul cu echipamente cu monitor.	-
Directiva 92/58/CEE a Consiliului din 24 iunie 1992 privind cerințele minime pentru semnalizarea de securitate și sănătate la locul de muncă (a noua directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 31992L0058)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 918/2013 privind cerințele minime pentru semnalizarea de securitate și sănătate la locul de muncă.	-
Directiva 93/103/CE a Consiliului din 23 noiembrie 1993 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă la bordul navelor de pescuit (a treisprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva nr. 89/391/CEE) (CELEX: 31993L0103)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea cadrului juridic pentru a asigura transpunerea Directivei 93/103/CE a Consiliului.	Acțiuni de implementare nu sunt identificate în acest moment, deoarece nu există nave de pescuit înregistrate în Republica Moldova.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 92/29/CEE a Consiliului din 31 martie 1992 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru promovarea unei mai bune asistențe medicale la bordul navelor, astfel cum a fost modificată în Directiva 2007/30/CE a Parlamentului European și a Consiliului (CELEX: 31992L0029)	Până în octombrie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea cerințelor minime de sănătate și siguranță pentru îmbunătățirea tratamentului medical la bordul navelor.	Până la sfârșitul anului 2028: Consolidarea capacității autorităților competente de a monitoriza și impune în mod eficient respectarea cerințelor minime de sănătate și siguranță pentru îmbunătățirea tratamentului medical la bordul navelor.

III.D. RISCURI SPECIFICE (AGENȚI BIOLOGICI, CHIMICI ȘI FIZICI)

325. Moldova se angajează să susțină principiul prevenirii în ceea ce privește protecția lucrătorilor expuși la riscuri specifice la locul de muncă.
326. Actele legislative primare în acest domeniu sunt: Legea nr. 186/2008 privind sănătatea și securitatea în muncă, care stabilește principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea riscurilor, informarea, consultarea, formarea lucrătorilor și a reprezentanților acestora, precum și orientările generale privind aplicarea principiilor menționate mai sus, și Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice, care stabilește cerințele generale de sănătate publică, stabilind cele mai bune oportunități posibile pentru fiecare persoană de a-și atinge potențialul maxim în ceea ce privește sănătatea pe tot parcursul vieții prin intermediul eforturilor colective ale societății de a evita bolile, de a proteja și promova sănătatea populației și de a spori calitatea vieții.
327. Moldova a instituit un cadru structurat de securitate și sănătate în muncă (SSM) care abordează riscurile generate de agenții fizici, chimici și biologici. Guvernul depune eforturile necesare în vederea alinierii depline.
328. Pentru agenții fizici, Moldova a transpus Directiva 2002/44/CE privind vibrațiile (Hotărârea Guvernului nr. 589/2016), Directiva 2003/10/CE privind zgomotul (Hotărârea Guvernului nr. 362/2014) și Directiva 2013/35/UE privind câmpurile electromagnetice (Hotărârea Guvernului nr. 697/2018). Mai recent, Directiva 2006/25/CE privind radiațiile optice artificiale a fost transpusă parțial în Hotărârea Guvernului nr. 577/2024, iar Directiva 2000/54/CE privind agenții biologici în Hotărârea Guvernului nr. 639/2024. În ceea ce privește riscurile chimice, Directiva 98/24/CE (agenți chimici) este transpusă parțial, Hotărârea Guvernului nr. 640/2024 urmând să înlocuiască vechea Hotărâre a Guvernului nr. 324/2013 începând cu ianuarie 2026. Directivele OEL indicative (Directiva 91/322/CEE a Comisiei, Directiva 2000/39/CE a Comisiei, Directiva (UE) 2017/164 a Comisiei, Directiva (UE) 2019/1831

a Comisiei) sunt transpuse în Hotărârea Guvernului nr. 640/2024 privind aprobarea Regulamentului privind protecția sănătății și securității lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici la locul de muncă.

329. Directiva 2010/32/UE a Consiliului din 10 mai 2010 de punere în aplicare a Acordului-cadru privind prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în sectorul spitalicesc și al asistenței medicale, încheiat între HOSPEEM și EPSU, este transpusă în Codul muncii, Codul contravențional, Legea nr. 186/2008 privind sănătatea și securitatea în muncă și Hotărârea Guvernului nr. 633/2024 privind aprobarea Regulamentului privind cerințele minime de sănătate și securitate în muncă pentru prevenirea rănilor provocate de obiecte ascuțite în activitățile de asistență medicală.
330. Moldova abordează cerințele Directivei 1999/92/CE, privind standardele minime pentru îmbunătățirea securității și protecției sănătății lucrătorilor expuși riscului în medii explozive, în Hotărârea Guvernului nr. 12/2022 de aprobare a Regulamentului privind „cerințele minime pentru îmbunătățirea securității și protecției sănătății lucrătorilor expuși riscului în medii explozive”. În conformitate cu legislația, angajatorii trebuie să pună în aplicare măsuri tehnice și organizatorice preventive, să efectueze evaluări complete ale riscurilor de explozie și să clasifice locurile în care pot apărea atmosfere explozive în zone specifice. De asemenea, angajatorii trebuie să elaboreze și să mențină un document specific privind protecția împotriva exploziilor, asigurându-se că toate riscurile sunt identificate, evaluate și gestionate corespunzător. Transpunerea completă este planificată până la sfârșitul anului 2026.
331. Moldova acordă prioritate realizării transpunerii complete a tuturor directivelor privind riscurile specifice. Aceasta include finalizarea actualizărilor legislative pentru agenții biologici, azbest și agenți cancerigeni/mutageni/reprotoxine până la sfârșitul anului 2025. În 2026, vor fi actualizate dispozițiile privind infracțiunile administrative, inclusiv actele care constituie contravenții, procedura de contravenție și sancțiunile aferente în domeniul sănătății și securității în muncă.
332. Au fost constituite grupuri de lucru pentru elaborarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind actualizarea „Regulamentului privind supravegherea sănătății lucrătorilor”, pentru elaborarea Hotărârii Guvernului privind „Regulamentul privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă”, precum și a Hotărârii Guvernului privind „Regulamentul privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la substanțe cancerigene, mutagene sau reprotoxice”. Ultimele două proiecte au fost supuse consultărilor publice cu partenerii sociali, reprezentanții societății civile și operatorii economici în iunie 2025, în conformitate cu cerințele de reglementare aplicabile. Acestea urmează să fie adoptate până la sfârșitul anului 2025.
333. Ca parte a dezvoltării strategice a supravegherii sănătății la locul de muncă, Ministerul Sănătății intenționează să creeze un registru electronic destinat monitorizării sistematice a lucrătorilor expuși la factori de risc profesional până la sfârșitul anului 2026.

334. Moldova va continua să consolideze eforturile de a aborda protecția lucrătorilor expuși la riscuri specifice la locul de muncă prin prioritizarea investițiilor în consolidarea capacităților pentru ISM și ANSP, consolidarea mecanismelor de supraveghere medicală a lucrătorilor și asigurarea unei supravegheri robuste a sănătății. În paralel, Moldova s-a angajat să elaboreze orientări tehnice detaliate pentru angajatori.

335. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3.D. de mai jos:

Tabelul 3.D. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SĂNĂTĂȚII ȘI SECURITĂȚII ÎN MUNCĂ / RISCURI SPECIFICE (AGENȚII BIOLOGICI, CHIMICI ȘI FIZICI)

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 2000/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 septembrie 2000 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la agenți biologici la locul de muncă (a șaptea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 32000L0054)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii ale lucrătorilor pentru a asigura alinierea cu dispozițiile privind supravegherea medicală.	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea unui plan de formare pentru consolidarea resurselor umane din serviciile de sănătate ocupațională (medici specialiști în medicina muncii). Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea registrului electronic pentru monitorizarea lucrătorilor expuși la factori de risc profesional.
Directiva 2006/25/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2006 privind cerințele minime de securitate și de sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (radiații optice artificiale) (a nouăsprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 32006L0025)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii ale lucrătorilor. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Codul contravențional pentru a asigura transpunerea articolelor privind sancțiunile de la art. 9 din Directiva 2006/25/CE și art. 20 din Directiva 2009/148/CE. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 577/2024 pentru aprobarea Regulamentului privind	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea unui plan de formare pentru consolidarea resurselor umane din serviciile de sănătate ocupațională (medici specialiști în medicina muncii). Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea registrului electronic pentru monitorizarea lucrătorilor expuși la factori de risc profesional. Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea rețelei naționale de laboratoare din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, în ceea ce privește evaluarea și măsurarea nivelurilor de radiații optice artificiale la locul de muncă.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	cerințele minime de securitate și sănătate pentru lucrătorii expuși riscurilor generate de acțiunea radiațiilor optice artificiale pentru a asigura transpunerea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2006/25/CE.	
Directiva 98/24/CE a Consiliului din 7 aprilie 1998 privind protecția sănătății și securității lucrătorilor împotriva riscurilor legate de prezența agenților chimici la locul de muncă (a paisprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 31998L0024)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii ale lucrătorilor pentru a asigura alinierea cu dispozițiile privind supravegherea medicală.	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea unui plan de formare pentru consolidarea resurselor umane din serviciile de sănătate ocupațională (medici specialiști în medicina muncii). Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea registrului electronic pentru monitorizarea lucrătorilor expuși la factori de risc profesional. Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea rețelei naționale de laboratoare din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, în ceea ce privește evaluarea și măsurarea nivelurilor de radiații optice artificiale la locul de muncă.
Directiva 2009/148/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă (CELEX: 32009L0148)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii ale lucrătorilor pentru a asigura alinierea cu dispozițiile privind supravegherea medicală. - Adoptarea unei Hotărâri de Guvern cu privire la Regulamentul privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă. Până la sfârșitul anului 2026:	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea unui plan de formare pentru consolidarea resurselor umane din cadrul serviciilor de sănătate ocupațională (medici specialiști în medicina muncii). Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea registrului electronic pentru monitorizarea lucrătorilor expuși la factori de risc profesional. Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea rețelei naționale de laboratoare din cadrul Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, în ceea ce privește evaluarea și măsurarea nivelurilor de radiații optice artificiale la locul de muncă.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	Modificarea Codului contravențional pentru a asigura transpunerea articolelor privind sancțiunile prevăzute în articolul 9 din Directiva 2006/25/CE și articolul 20 din Directiva 2006/148/CE.	
Directiva 2004/37/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunere la agenți cancerigeni sau mutageni la locul de muncă (a șasea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE a Consiliului) (CELEX: 32004L0037)	Până la sfârșitul anului 2025: -Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1079/2023 privind examenele medicale profilactice obligatorii ale lucrătorilor pentru a asigura alinierea cu dispozițiile privind supravegherea medicală. - Adoptarea unei Hotărâri de Guvern pentru aprobarea Regulamentului privind protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la substanțe cancerigene, mutagene sau reprotoxice.	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea unui plan de formare pentru consolidarea resurselor umane din serviciile de sănătate ocupațională (medici specialiști în medicina muncii). Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea registrului electronic pentru monitorizarea lucrătorilor expuși la factori de risc profesional. Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea rețelei naționale de laboratoare din cadrul Agenției Naționale de Sănătate Publică, în ceea ce privește evaluarea nivelurilor de concentrație a agenților chimici în aerul de la locul de muncă.
Directiva 1999/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 1999 privind cerințele minime pentru îmbunătățirea protecției sănătății și securității lucrătorilor expuși unui potențial risc în medii explozive (a cincisprezecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 31999L0092)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 12/2022 privind aprobarea cerințelor minime pentru îmbunătățirea protecției sănătății și securității lucrătorilor expuși la un risc potențial în medii explozive.	Începând cu 2027: Consolidarea capacității Inspectoratului de Stat al Muncii privind cerințele minime pentru îmbunătățirea protecției sănătății și securității lucrătorilor expuși la un risc potențial în medii explozive, prin cursuri de formare specifice.

IV. DIALOGUL SOCIAL

336. Moldova recunoaște dialogul social drept piatra de temelie a modelului social și se angajează să consolideze cooperarea bipartită și tripartită. Cadrul normativ pentru

dialogul social este bine stabilit, în primul rând, în Constituția Republicii Moldova, care garantează dreptul de a se asocia și de a forma sindicate, Codul muncii nr. 154/2003, Legea sindicatelor nr. 1129/2000 și Legea patronatelor nr. 976/2000.

337. Cadrul normativ național este parțial aliniat la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, partea a treia: Politicile și acțiunile interne ale Uniunii, Titlul X: Politica socială, articolele 151-155, și pe deplin aliniat la Carta drepturilor fundamentale (articolele 12, 27 și 28). Moldova va depune eforturile necesare pentru a se asigura că este pregătită să aplice pe deplin dispozițiile privind dialogul social la nivelul UE la data aderării la UE.
338. Moldova recunoaște relevanța Deciziei Comisiei 98/500/CE din 20 mai 1998 privind constituirea comitetelor de dialog sectorial, menite să promoveze dialogul între partenerii sociali la nivel european, precum și a Deciziei (UE) 2016/1859 a Consiliului din 13 octombrie 2016 privind o Reuniune socială tripartită la nivel înalt pentru creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Acestea vor deveni pe deplin aplicabile la data aderării.
339. Codul Muncii definește drepturile și obligațiile tuturor angajaților, indiferent de sectorul economic, și detaliază procedurile de negociere colectivă, inclusiv garanțiile și compensațiile pentru participanți. Codul garantează că atât reprezentanții angajaților, cât și cei ai angajatorilor au autonomia de a stabili domeniul de aplicare al contractelor colective și impune divulgarea tuturor informațiilor necesare pentru a facilita negocierile eficiente.
340. Dialogul social tripartit este organizat în principal prin intermediul Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective (CNCNC), o structură care cuprinde reprezentanți ai Guvernului, ai sindicatelor și ai asociațiilor patronale. Activitatea CNCNC s-a desfășurat într-un mod regulat, având loc 8 reuniuni în 2023, 5 reuniuni în 2024 și 5 reuniuni până la jumătatea anului 2025. Au fost discutate aspecte socioeconomice-cheie, cum ar fi modificările Codului muncii, bugetele, revizuirile salariului minim, ratificarea convențiilor OIM (inclusiv Convenția nr. 190 privind violența și hărțuirea, ratificată în decembrie 2023) și provocările cu care se confruntă negocierile colective.
341. Moldova a depus eforturi pentru a promova dialogul social. În iulie 2023, Legea nr. 234/2023 a scutit sindicatele și asociațiile patronale de taxele de înregistrare, o măsură menită să încurajeze sindicalizarea și formarea organismelor patronale. Punerea în aplicare a Convenției colective tripartite nr. 20 din 29 iulie 2022 privind dezvoltarea și promovarea parteneriatului social este în curs, cu scopul de a stimula parteneriatul social la toate nivelurile. Începând cu 2022, s-au înregistrat progrese semnificative în consolidarea dialogului social la nivel de ramură, prin înființarea a șase noi structuri în sectoare precum sănătatea, cultura și transporturile, precum și prin încheierea a șase noi convenții colective la nivel de sector, ajungând astfel la un total de 16 contracte colective active. În 2024, Inspectoratul de Stat al Muncii a înregistrat 520 de noi contracte colective de muncă la nivel de unitate, cu un total de 4,275 de astfel de contracte în vigoare.

342. Consolidarea capacităților partenerilor sociali este urmărită în mod activ, adesea în colaborare cu Organizația Internațională a Muncii (OIM) prin intermediul programelor de țară privind munca decentă din Moldova. În cadrul Programului de Țară pentru Muncă Decentă pentru Republica Moldova pentru anii 2021-2024, au fost organizate sesiuni de formare privind stabilirea salariului minim, tratamentul egal, analiza pieței muncii, diferențele de remunerare între femei și bărbați, soluționarea conflictelor de muncă și funcționarea eficientă a comisiilor de consultare la nivel teritorial și de ramură. Dialogul social este o prioritate în Programul de Țară pentru Muncă Decentă pentru anii 2025-2027, semnat la 3 iunie 2025 în cadrul celei de-a 113-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii.

343. În plus, o declarație comună semnată de Guvern și sindicate în ianuarie 2024 a afirmat angajamentul acestora de a sprijini calea de integrare în UE a Moldovei prin eforturi de cooperare.

344. Moldova se angajează să consolideze în continuare dialogul social, având ca obiectiv principal creșterea substanțială a densității sindicatelor și a acoperirii contractelor colective de muncă, pentru a atinge o rată de acoperire de 80%. În acest sens, va fi acordat sprijin direcționat organizațiilor partenerilor sociali, promovarea dialogului bipartit atât la nivel de întreprindere, cât și la nivel sectorial, precum și consolidarea continuă a capacităților. În plus, cadrul juridic care reglementează Comisia națională pentru consultări și negocieri colective va fi îmbunătățit, iar capacitatea partenerilor sociali va fi consolidată pentru o implicare eficientă în formularea politicilor, cu un accent deosebit pe participarea acestora la grupurile de lucru legate de UE. Aceste măsuri constituie componente integrale ale angajamentului Moldovei de a consolida dialogul social la toate nivelurile, de a promova condiții de muncă echitabile și coeziunea socială.

345. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 4 de mai jos:

Tabelul 4. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul DIALOGULUI SOCIAL

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Consolidarea dialogului social în Uniunea Europeană prin valorificarea întregului său potențial de gestionare a tranzițiilor echitabile COM/2023/40 final (CELEX: 52023DC0040)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la anumite acte normative (pentru consolidarea dialogului social).	În curs de desfășurare: - Consolidarea implicării partenerilor sociali în diverse activități de dialog social ale UE. - Consolidarea capacității partenerilor sociali de a

Recomandare a Consiliului din 12 iunie 2023 privind consolidarea dialogului social în Uniunea Europeană (CELEX: 32023H01389)		negocia și încheia contracte colective de muncă.
--	--	--

V. POLITICA DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ

V.A. CADRUL GENERAL PENTRU POLITICILE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ, ECONOMIA SOCIALĂ ȘI TRANZIȚIA ECHITABILĂ

346. Moldova a stabilit un cadru național de politici pentru ocuparea forței de muncă, care cuprinde mai multe documente strategice, care orientează politicile Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării și Ministerului Educației și Cercetării, toate fiind concepute pentru a echilibra cererea și oferta de muncă. Programul național de ocupare a forței de muncă pentru perioada 2022-2026, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 785/2022, este în prezent în curs de implementare. Acesta este completat de Strategia națională de dezvoltare economică 2030, care urmărește să sporească competitivitatea economică prin crearea de locuri de muncă, și de Strategia națională de educație 2030, care se concentrează pe dezvoltarea ofertei de forță de muncă prin îmbunătățirea calității și accesibilității educației. Dispozițiile din cadrul acestor programe sunt în mare parte aliniate la recomandările *acquis*-ului UE.

347. Antreprenoriatul social este reglementat în principal de Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi, care a fost modificată în 2017 pentru a include dispoziții specifice referitoare la antreprenoriatul social. Legea definește antreprenoriatul social ca o formă de activitate de afaceri menită să abordeze provocările sociale în beneficiul comunității și introduce conceptele de întreprinderi sociale și întreprinderi de integrare socială, fiecare cu roluri și obiective distincte. Cadrul de politici publice privind antreprenoriatul social va fi consolidat prin încorporarea unui obiectiv specific în cadrul noului plan de acțiuni, privind implementarea în perioada 2026-2027 a Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și sporirea competitivității (PACC) 2023-2027. În acest sens, Moldova va defini conceptul de economie socială și va revizui definiția juridică a întreprinderilor sociale prin modificări la Legea nr. 845/1992, asigurând alinierea cu standardele europene relevante.

348. Moldova recunoaște importanța unei tranziții echitabile atunci când abordează provocările energetice și de mediu, precum și promovarea unei societăți durabile și incluzive, corelând-o cu educația și competențele pentru economia verde. Principalele instrumente de politici, care sprijină această tranziție includ Programul de promovare a economiei verzi și circulare 2024-2028, Programul de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii și Planul național integrat pentru energie și climă (PNIEC 2025-2030) adoptat în februarie 2025. Aceste documente strategice urmăresc să orienteze țara către o dezvoltare cu emisii reduse de carbon, promovând în același timp reziliența economică. În acest context, Ministerul Muncii și Protecției Sociale joacă un rol central în sprijinirea integrării grupurilor vulnerabile pe piața muncii, în special a celor afectate de tranziția verde. Până în 2030, eforturile direcționate vor asigura că forța de muncă va fi pregătită

în mod adecvat pentru a răspunde cerințelor în evoluție ale pieței muncii, contribuind la o tranziție echitabilă și incluzivă.

349. Moldova se angajează să creeze o piață a muncii incluzivă și orientată spre viitor, capabilă să răspundă provocărilor economice și să atingă obiectivele stabilite la nivelul UE în cadrul Pilonului european al drepturilor sociale. În acest scop, în 2026 va fi elaborat un nou Program național de ocupare a forței de muncă pentru perioada 2027-2030, conceput pentru a integra pe deplin Orientările UE privind ocuparea forței de muncă și alte recomandări relevante. Acesta va fi însoțit de modificări la Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj și la Hotărârea Guvernului nr. 1276/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă.

350. Moldova își propune să integreze obiectivul specific de dezvoltare a antreprenoriatului social în documentele de politici publice guvernamentale și să revizuiască cadrul juridic până în 2026 pentru a facilita creșterea sectorului, astfel cum este prevăzut în Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității pentru anii 2023-2027. În plus, se vor depune eforturi pentru a dezvolta strategii de cartografiere a competențelor în cooperare cu partenerii sociali și sectorul privat pentru a asigura recalificarea și perfecționarea necesară a lucrătorilor, în special în sectoarele cu emisii ridicate, ca parte a cadrului de tranziție echitabilă.

351. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 5.A. de mai jos:

Tabelul 5.A. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul POLITICII DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ/ CADRUL GENERAL PENTRU POLITICILE DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ, ECONOMICA SOCIALĂ ȘI TRANZIȚIA ECHITABILĂ

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene Partea a treia: Politicile și acțiunile interne ale Uniunii Titlul IX: Ocuparea forței de muncă Articolele 145-150 (CELEX: C2010/083/01)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030, inclusiv planul de acțiuni pentru implementarea acestuia.	Până la sfârșitul anului 2030: Asigurarea implementării efective a planului de acțiuni pentru Programul național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030.
Decizia (UE) 2023/2528 a Consiliului din 9 octombrie 2023 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre (CELEX: 32023D2528)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030, inclusiv a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.	Până la sfârșitul anului 2026: Consolidarea capacităților SPO pentru o mai bună corelare a cererii și ofertei de forță de muncă.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
		Până la sfârșitul anului 2027: Dezvoltarea unui nou sistem IT pentru SPO pentru a asigura automatizarea eficientă a proceselor operaționale interne ale SPO.
Recomandarea Consiliului din 27 noiembrie 2023 privind dezvoltarea condițiilor-cadru ale economiei sociale (CELEX: 32023H01344)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Legii nr. 845/1992 privind antreprenoriatul și întreprinderile, pentru a introduce definiția economiei sociale și a alinia definiția întreprinderilor sociale.	-
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Construirea unei economii în serviciul cetățenilor: un plan de acțiune pentru economia socială (CELEX:52021DC0778)		
Recomandare a Consiliului din 16 iunie 2022 privind asigurarea unei tranziții echitabile către neutralitatea climatică CELEX: 32022H0627(04)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030, inclusiv a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.	-

V.B. SCHEME DE SPRIJIN PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR

352.Principalul act legislativ care reglementează acest domeniu este Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj, care prevede un pachet cuprinzător de măsuri active pe piața forței de muncă (MAPM) pentru șomeri și servicii de ocupare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă. Aceste servicii sunt furnizate de Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM) prin intermediul celor 35 de subdiviziuni teritoriale.

353.Indicatorii pieței forței de muncă arată o ușoară îmbunătățire. În 2024, rata de participare la forța de muncă era de 59,1% pentru populația cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani. Rata de ocupare a forței de muncă pentru aceeași grupă de vârstă a fost de 56,8%, în timp ce rata șomajului a fost de 3,9%. Rata tinerilor fără loc de muncă, educație sau formare (NEET) în vârstă de 15-34 de ani a fost de 25,4% în 2024.

Ocuparea informală a fost estimată la 20,6% în 2024, cu cele mai ridicate rate în agricultură și construcții.

354. Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă (ANOFM) este supusă unui proces de reformă pentru a-și spori eficiența. Printre măsurile-cheie puse în aplicare se numără formarea profesională, subvențiile pentru locuri de muncă, bursele de mobilitate și sprijinul pentru activitățile independente. 26 de echipe mobile sunt acum active și desfășoară activități de informare pentru a stimula persoanele inactive.
355. În 2023, ANOFM a introdus o nouă procedură internă de gestionare bazată pe performanță și a revizuit procedura de stabilire a indicatorilor de performanță. Au fost elaborate profiluri locale ale pieței muncii pentru toate cele 35 raioane ale Moldovei. Datele din aceste profiluri sunt utilizate în prezent pentru elaborarea planificării anuale a performanței și pentru stabilirea indicatorilor de performanță pentru ANOFM. Ministerul Muncii și Protecției Sociale efectuează evaluări lunare ale ANOFM pe baza unor indicatori cum ar fi numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă la 10,000 de persoane active, per specialist ANOFM, per 100 de locuri de muncă vacante înregistrate, etc.
356. Începând cu 1 august 2023, salariile personalului ANOFM au fost majorate cu aproximativ 20%, atât la nivel național, cât și la nivel local. În septembrie 2024, Hotărârea de Guvern nr. 990/2018 cu privire la organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă a fost modificată. Ca urmare, ANOFM a adoptat o nouă structură organizatorică începând cu 1 ianuarie 2025, adăugând 6 posturi la nivel național, axate pe punerea în aplicare a măsurilor EURES, a măsurilor active pe piața muncii și a cooperării internaționale.
357. ANOFM are 56 de posturi prevăzute în schema sa de personal și coordonează 35 de subdiviziuni teritoriale de ocupare a forței de muncă situate în fiecare raion. Aceste subdiviziuni au 176 de angajați din 189 de posturi planificate, în medie aproximativ 4-5 membri ai personalului pe subdiviziune.
358. În ceea ce privește ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, ANOFM pune în aplicare măsuri specifice, cum ar fi oportunități de angajare subvenționate pentru tinerii fără îngrijire părintească care sunt înregistrați la ANOFM și măsuri active pe piața muncii (formare profesională, formare la locul de muncă, stagii, asistență pentru tinerii care doresc să își deschidă propria afacere, orientare profesională, informații privind piața muncii). În 2023-2024, ANOFM a pilotat un instrument Garanția pentru Tineret adresată tinerilor romi, care include componente de informare, consiliere și intermediere pentru ocuparea forței de muncă a tinerilor romi din Chișinău.
359. ANOFM implementează măsuri specifice pentru a sprijini șomerii de lungă durată – definiți ca șomeri de mai mult de 12 luni – în conformitate cu articolul 23 din Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj. Această categorie de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă este recunoscută ca având nevoie de un sprijin sporit pentru a reintra pe piața muncii și, prin urmare, este eligibilă pentru o serie de măsuri de ocupare subvenționate. În temeiul articolului 36 din

aceeași lege, angajatorii care angajează șomeri pe termen lung pot primi o subvenție din partea ANOFM în valoare de 80% din salariul plătit, plafonată la 50% din salariul mediu național (732 EUR în 2024). În plus, șomerii de lungă durată beneficiază de planuri individualizate de ocupare a forței de muncă care pot include diverse măsuri active pe piața muncii, cum ar fi educația și formarea profesională (VET), formarea la locul de muncă, stagii, recunoașterea competențelor dobândite prin învățare non-formală și informală, locuri de muncă subvenționate pentru grupurile vulnerabile, adaptarea locului de muncă pentru persoanele cu dizabilități, sprijin pentru activități independente și înființarea de întreprinderi și subvenții pentru crearea de locuri de muncă în zonele rurale prin inițiative locale de ocupare a forței de muncă.

360. În Moldova, stagiile sunt reglementate de Legea nr. 123/2023 cu privire la stagiile plătite în serviciul public și de Legea voluntariatului nr. 121/2010. Aceste dispoziții legale oferă baza pentru experiențe de învățare structurate atât în sectorul public, cât și în cel non-profit. Cancelaria de Stat și Agenția Națională pentru Dezvoltarea Programelor și Activității de Tineret oferă oportunități de stagii în cadrul instituțiilor publice, alături de activități de voluntariat organizate, care vizează implicarea tinerilor și consolidarea capacităților. În plus, ANOFM joacă un rol-cheie în asigurarea calității stagiilor oferite persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă. Companiile care oferă stagii de practică încheie un acord tripartit cu ANOFM și cu persoana aflată în căutarea unui loc de muncă și sunt obiectul unor vizite la fața locului din partea personalului ANOFM cu scop de monitorizarea și asigurarea respectării condițiilor și a standardelor de calitate convenite.
361. Moldova este deja aliniată la Comunicarea privind sprijinul pentru ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor: o punte către locuri de muncă pentru următoarea generație din 1 iulie 2020. De asemenea, Moldova se angajează să se alinieze la Decizia 2000/98/CE a Consiliului din 24 ianuarie 2000 de constituire a Comitetului pentru ocuparea forței de muncă, precum și la Decizia (UE) 2020/1782 de modificare a Deciziei nr. 573/2014/UE privind cooperarea consolidată între serviciile publice de ocupare a forței de muncă (ANOFM). Moldova recunoaște importanța acestor cadre în promovarea politicilor coordonate de ocupare a forței de muncă și consolidarea rolului serviciilor publice de ocupare a forței de muncă. În consecință, dispozițiile ambelor acte juridice vor fi pe deplin aplicabile și implementate de la data aderării.
362. Consolidarea capacității instituționale și administrative a ANOFM și a direcției relevante în cadrul Ministerului Muncii și Protecției Sociale este o prioritate-cheie. Acest lucru va fi realizat prin programe de formare continuă axate pe îmbunătățirea calității serviciilor de ocupare a forței de muncă și a eficienței măsurilor active de pe piața muncii. Va fi dezvoltat și pus în aplicare un nou sistem de informare modernizat privind „piața muncii” pentru a sprijini digitalizarea procedurilor interne și monitorizarea eficientă a indicatorilor de performanță.
363. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 5.B de mai jos:

Tabelul 5.B Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul POLITICII DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ/SISTEMELOR DE SPRIJINIRE A OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ÎN RÂNDUL TINERILOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 15 februarie 2016 privind integrarea șomerilor de lungă durată pe piața forței de muncă (CELEX: 32016H0220(01))	Până mai 2026: Adoptarea Ordinului privind procedura de lucru cu șomerii de lungă durată.	-
Recomandarea Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 22 aprilie 2013 privind înființarea unei garanții pentru tineret 2020/C 372/01 (CELEX: 32020H1104(01))	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Programului național de ocupare a forței de muncă pentru anii 2027-2030, inclusiv a planului de acțiuni pentru implementarea acestuia.	-
Recomandarea Consiliului din 10 martie 2014 privind un cadru de calitate pentru stagii (CELEX: 32014H0327(01))	Până la sfârșitul anului 2025: -Modificarea Legii nr. 123/2023 privind stagiile plătite în serviciul public. -Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 532/2023 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și desfășurarea stagiilor plătite în serviciul public.	În curs de desfășurare: Implementarea continuă a programului de stagii plătite în serviciul public.

VI. PROTECȚIE SOCIALĂ ȘI INCLUZIUNE SOCIALĂ

VI.A. ASPECTE INSTITUȚIONALE ALE PROTECȚIEI ȘI INCLUZIUNII SOCIALE

364. Moldova este ferm angajată să instituie un sistem de protecție socială solid și incluziv, în conformitate cu principiile încorporate în Pilonul european al drepturilor sociale. Cadrul național este ancorat în Constituția Republicii Moldova, care garantează dreptul fundamental la asistență și protecție socială pentru toți cetățenii. Sistemul funcționează pe baza unei structuri cu doi piloni, cuprinzând un sistem de asigurări sociale și un sistem de asistență socială. Acest cadru este reglementat de legislația-cheie, inclusiv Legea nr. 547/2003 privind asistența socială, Legea nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii, Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, Legea nr. 756/1999 privind asigurarea pentru accidente de muncă și boli profesionale, Legea nr. 133/2008 cu privire la ajutorul social, Legea nr. 123/2010

cu privire la serviciile sociale, Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului.

365. Ministerul Muncii și Protecției Sociale servește drept autoritate centrală de coordonare pentru elaborarea politicilor în acest domeniu. Arhitectura sa de implementare include 10 agenții teritoriale de asistență socială și 33 de structuri teritoriale de asistență socială, Agenția pentru Gestionarea Serviciilor Sociale cu Specializare Înaltă, Inspectoratul Social de Stat, care este responsabil de asigurarea calității, acreditarea și controlul furnizorilor și Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și a Capacității de Muncă. Casa Națională de Asigurări Sociale este o autoritate administrativă centrală subordonată Guvernului, care administrează și gestionează sistemul public de asigurări sociale.
366. O reformă cuprinzătoare a sistemului de asistență socială, „RESTART”, a fost inițiată în 2023 pentru a moderniza sistemul, a spori calitatea și accesibilitatea serviciilor la nivel național, a direcționa mai bine persoanele aflate în dificultate, a asigura punerea în aplicare a planurilor bugetare și de investiții în servicii sociale bazate pe performanță și a digitalizării serviciilor. Reforma „Restart” urmărește să extindă accesul la serviciile sociale pentru populația vulnerabilă cu 35% anual până în 2026 (aproximativ 18,000 de beneficiari/an) și să continue politica de dezinstituționalizare, aliniindu-se la principiul „nu lăsa pe nimeni în urmă” al Strategiei „Moldova 2030”. Reforma unifică politicile de asistență socială și utilizează un mecanism de finanțare pentru planurile de investiții și bugetarea bazată pe performanță. Reforma promovează dreptul la protecție și asistență socială și urmărește să garanteze accesul uniform și echitabil la servicii sociale de calitate pentru toate grupurile vulnerabile, prin respectarea standardelor internaționale privind drepturile omului.
367. Moldova se angajează să implementeze în continuare reforma „RESTART” pentru a crea un sistem de protecție socială eficient, transparent și orientat către beneficiari. O prioritate centrală este dezvoltarea și lansarea sistemului informațional unificat „e-Social” până la sfârșitul anului 2027, care va digitaliza și va integra toate prestațiile și serviciile sociale într-o platformă cu ghișeu unic, îmbunătățind astfel gestionarea, monitorizarea și furnizarea serviciilor.
368. În 2024, Direcția politici în domeniul serviciilor sociale a raportat un total național de 735 de servicii sociale prestate. Dintre acestea, 603 sunt servicii publice care au ajuns la 70,260 de beneficiari și 132 de servicii private care au ajuns la 20,006 beneficiari.
369. S-au înregistrat progrese semnificative în mai multe domenii-cheie de politică. Programul *Ajutor Social* oferă sprijin direcționat familiilor cu venituri reduse, venitul lunar minim garantat fiind supus indexării anuale. A fost introdusă o abordare de gestionare a cazurilor pentru a reduce dependența pe termen lung și a promova integrarea activă pe piața muncii. În 2019, 6% din populația Moldovei au beneficiat de ajutor social, în timp ce în 2024, acest procent a scăzut la 3,53%, reprezentând o reducere de aproximativ 41,2%.

370. Cadrul normativ al Moldovei este aliniat la Recomandarea Consiliului din 30 ianuarie 2023 privind venitul minim adecvat care asigură incluziunea activă, precum și la Recomandarea Comisiei din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii.

371. Dispozițiile Deciziei 2004/689/CE a Consiliului din 4 octombrie 2004 de instituire a unui Comitet pentru protecție socială și de abrogare a Deciziei 2000/436/CE vor fi pe deplin aplicabile și puse în aplicare de la data aderării.

372. Pentru a asigura implementarea efectivă a *acquis*-ului UE, Moldova se va concentra pe consolidarea capacității administrative și instituționale a agențiilor teritoriale de asistență socială nou înființate și a furnizorilor de servicii sociale prin programe de formare specifice și prin dezvoltarea unor mecanisme solide de gestionare a calității. În plus, regulamentul privind asigurarea calității și standardele minime de calitate va fi îmbunătățit și actualizat.

373. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 6.A. de mai jos:

Tabelul 6.A. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul PROTECȚIEI SOCIALE ȘI INCLUZIUNII SOCIALE/ ASPECTE INSTITUȚIONALE ALE PROTECȚIEI ȘI INCLUZIUNII SOCIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului (2019/C387/01) din 8 noiembrie 2019 privind accesul la protecție socială pentru lucrători și pentru persoanele care desfășoară o activitate independentă (CELEX: 32019H1115(01))	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la anumite acte normative (privind activitatea economică independentă a persoanelor fizice).	-

VI.B. ÎNGRIJIREA PE TERMEN LUNG ȘI PROTECȚIA ȘI ÎNGRIJIREA COPIILOR

374. În aliniere cu principiile Garanției europene pentru copii, Moldova pune în aplicare principalul document de politici privind protecția copilului, Programul național pentru protecția copilului pentru anii 2022-2026, orientat spre prevenirea și combaterea violenței împotriva copiilor; dezvoltarea serviciilor pentru copiii victime ale violenței; dezvoltarea serviciilor de tip familial pentru plasamentul copiilor lipsiți de îngrijire părintească; continuarea dezinstituționalizării copiilor, etc. De asemenea, documentele de politici de stat prevăd majorarea indemnizației de naștere unică și extinderea mesei școlare gratuite pentru toți elevii din clasele I-IX.

375. Moldova depune eforturi susținute pentru a spori calitatea și relevanța predării și învățării, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul obiectivelor de la Barcelona (Recomandarea Consiliului din 8 decembrie 2022 privind educația și

îngrijirea timpurie a copiilor), prin implementarea programelor „Investim în educatori” și „Investim în profesori”, care au asigurat dezvoltarea profesională a peste 6,000 de cadre didactice în 2023-2024. În 2025, alți 2,000 de educatori și 4,000 de profesori beneficiază de programe de formare asigurate de stat, susținute printr-o alocare de 12,6 milioane de lei din bugetul național. Aceste eforturi vizează consolidarea competențelor pedagogice și asigurarea alinierii practicilor de predare la necesitățile educaționale actuale.

376. Ca parte a eforturilor continue ale Moldovei de a avansa în procesul de dezinstituționalizare, numărul copiilor plasați în instituții rezidențiale a fost redus de la 617 în 2023 la 460 în 2024, dintre care 84 erau copii cu dizabilități și 267 aveau vârste cuprinse între 7 și 15 ani. La sfârșitul anului 2024, un total de 3,716 copii au fost plasați în servicii de plasament de tip familial, inclusiv tutelă, centre de plasament și case de copii de tip familial. Această cifră include 147 de copii în vârstă de 0-2 ani și 238 de copii cu dizabilități. În Moldova, următoarele servicii sociale sunt disponibile pentru a sprijini copiii și familiile cu copii: centre de zi pentru copiii aflați în situație de risc; centre de plasament pentru copiii separați de părinți; centre maternale; case comunitare pentru copiii aflați în situație de risc; servicii de plasament de tip familial; servicii de case de copii de tip familial; servicii de sprijin social pentru familiile cu copii; linia telefonică de asistență pentru copii – 116,111; centre integrate de asistență pentru copii victime/ martori ai infracțiunilor, în conformitate cu Standardele minime de calitate (Modelul de tip Barnahus).
377. Pentru a asigura dreptul persoanelor cu dizabilități de a trăi independent și pentru a facilita integrarea lor în societate, diverse servicii sociale sunt funcționale. Locuințe protejate, casă comunitară, echipă mobilă, Respiro, asistență personală, plasament familial pentru adulți și centre de zi pentru persoanele cu dizabilități. Ca urmare, s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește extinderea numărului de echipe mobile, care acum totalizează 33 de servicii, oferind sprijin pentru 973 de beneficiari, inclusiv 656 de copii și 232 de adulți cu dizabilități. În plus, există 19 case comunitare, care sprijină 100 de beneficiari. În plus, numărul asistențelor personale a fost majorat la 8.500 pentru a spori sprijinul acordat persoanelor cu dizabilități.
378. Cadrul de îngrijire pe termen lung prevede o serie de servicii, inclusiv îngrijire la domiciliu, centre de plasament pentru vârstnici, centre de plasament pentru persoane cu dizabilități, plasament familial pentru adulți, locuințe protejate și asistență personală. Calitatea este menținută printr-un sistem de acreditare obligatoriu pentru toți furnizorii publici și privați (Legea nr. 129/2012) și este monitorizată de Inspectoratul Social de Stat. În plus, Moldova continuă să avanseze în tranziția de la îngrijirea instituțională la cea comunitară. Între 2016 și 2024, numărul copiilor din instituțiile rezidențiale a scăzut de la 2,141 la 460, inclusiv 84 de copii cu dizabilități și 267 de copii de vârstă cuprinsă între 7 și 15 ani. În paralel, numărul persoanelor cu dizabilități din instituțiile rezidențiale a scăzut de la 2,260 în 2016 la 1,700 în 2024. Aceste cifre reflectă eforturile susținute de a promova alternative bazate pe familie și comunitate, în conformitate cu standardele internaționale și angajamentele strategice ale Moldovei.

379. De asemenea, Moldova va intensifica măsurile de promovare a incluziunii pe piața muncii a grupurilor vulnerabile prin consolidarea legăturii dintre asistența socială și serviciile de ocupare a forței de muncă, asigurând o cale coordonată de la asistență socială la muncă.

380. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 6.B. de mai jos:

Tabelul 6.B. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul PROTECȚIEI SOCIALE ȘI INCLUZIUNII SOCIALE/ÎNGRIJIREA PE TERMEN LUNG ȘI PROTECȚIA ȘI ÎNGRIJIREA COPIILOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 8 decembrie 2022 privind accesul la servicii de îngrijire pe termen lung de înaltă calitate și accesibile din punct de vedere financiar (CELEX: 32022H1215(01)) Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Strategia europeană privind serviciile de îngrijire (CELEX: 52022DC0440)	Până la sfârșitul anului 2025: Actualizarea Regulamentului privind asigurarea calității și a standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale.	În curs de desfășurare: Continuarea dezvoltării serviciilor de îngrijire pe termen lung și a acțiunilor de dezinstituționalizare. Până la sfârșitul anului 2027: -Punerea în aplicare eficientă a Programului național pentru o îmbătrânire activă și sănătoasă pentru anii 2023-2027. -Dezvoltarea a 5.000 de locuri noi de îngrijire a copiilor.
Recomandarea (UE) 2021/1004 a Consiliului din 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii (CELEX: 32021H1004)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 347/2022 pentru aprobarea Programului național privind protecția copilului în vederea alinierii acestuia la Garanția europeană pentru copii.	Până la sfârșitul anului 2027: Angajarea a 200 de specialiști în sfera protecției copilului la nivel local.
Recomandare a Consiliului din 8 decembrie 2022 privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor: obiectivele de la Barcelona pentru 2030 (CELEX: 32022H1220(01))	Până la sfârșitul anului 2025 Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei de Dezvoltare „Educația 2030” pentru anii 2026-2030	Până la sfârșitul anului 2025: - 200 de grădinițe vor fi dotate cu echipamente, materiale didactice și mobilier necesare. -grupele de creșă vor fi extinse în peste 15 grădinițe. Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea efectivă a programelor naționale „Investim în educatori” și „Investim în profesori”.

VI.C. NEDISCRIMINAREA ÎN OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI POLITICA SOCIALĂ

381. Moldova se angajează să susțină principiul nediscriminării și să asigure egalitatea în toate sferele vieții, inclusiv ocuparea forței de muncă și politica socială, ca piatră de temelie a cadrului normativ și politic. Acest angajament este consacrat în articolul 16 din Constituția Republicii Moldova, care garantează egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii, indiferent de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, sex, opinie, etc.
382. Principalul act legislativ în acest domeniu este Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, care oferă un cadru cuprinzător pentru prevenirea și combaterea discriminării pe orice motiv, inclusiv rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, orientare sexuală sau origine socială. Această lege interzice în mod explicit discriminarea directă și indirectă atât în sectorul public, cât și în cel privat, și este aliniată la *acquis*-ul UE. Legislația acoperă discriminarea atât împotriva persoanelor fizice, cât și împotriva grupurilor de persoane. În plus, modificările introduse în 2023 prin Legea nr. 2/2023 au actualizat criteriile de nediscriminare pentru a include în mod explicit identitatea de gen și orientarea sexuală, precum și au consolidat dispozițiile care interzic discriminarea la angajare, accesul la bunuri și servicii și educație.
383. Cadrul normativ consacră principiile egalității și nediscriminării. Codul muncii (nr. 154/2003) interzice discriminarea în relațiile de muncă, garantând drepturi egale pentru toți angajații și clarificând în același timp faptul că distincțiile bazate pe cerințe specifice ale postului sau pe măsuri de protecție pentru grupurile vulnerabile nu se califică drept discriminatorii. Legea nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj asigură accesul nediscriminatoriu la măsurile de ocupare a forței de muncă, promovând echitatea pentru toți solicitanții de locuri de muncă. În plus, Legea nr. 123/2010 cu privire la serviciile sociale asigură egalitatea de șanse ca principiu de bază în furnizarea de servicii sociale.
384. Cadrul legislativ de bază, menționat mai sus, este în mare parte aliniat la articolele 2 și 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană și la articolul 8 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), precum și la articolul 23 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Directivele 2000/78/CE și 2000/43/CE ale Consiliului au fost transpuse integral în legislația națională.
385. Arhitectura instituțională pentru susținerea nediscriminării este solidă. Consiliul pentru Egalitate, instituit prin Legea nr. 121/2012, este o autoritate autonomă responsabilă de prevenirea și combaterea discriminării. Competențele sale includ examinarea legislației pentru compatibilitatea cu standardele de nediscriminare, monitorizarea punerii în aplicare, examinarea plângerilor și sensibilizarea publicului. Modificările legislative din 2023 au consolidat în mod semnificativ capacitatea Consiliului prin creșterea personalului și clarificarea competențelor sale de investigare. Politicile de ocupare a forței de muncă sunt puse în aplicare de Serviciul public de ocupare a forței de muncă,

în timp ce asistența socială este furnizată de agențiile și structurile teritoriale de asistență socială. Începând cu luna mai 2025, inspectorii de muncă au dreptul de a verifica reglementarea procedurilor, precum și punerea în aplicare de către angajator a măsurilor care vizează prevenirea și combaterea cazurilor de discriminare și hărțuire sexuală la locul de muncă. Programul de dezvoltare strategică 2025-2029 al Consiliului pentru Egalitate, aprobat în martie 2025, definește domeniile prioritare de acțiune: egalitatea economică; respectul și recunoașterea persoanelor; coeziunea interculturală; incluziunea digitală a persoanelor, în special a celor din grupurile vulnerabile; protecția și promovarea egalității.

386. Agenția Relații Interetnice (ARI) este autoritatea administrativă centrală responsabilă de punerea în aplicare a politicilor de stat privind relațiile interetnice. Deși nu este desemnată ca organism de promovare a egalității, ARI joacă un rol crucial în promovarea dialogului intercultural, monitorizarea integrării minorităților naționale și colaborarea cu Consiliul pentru Egalitate și Avocatul Poporului (Ombudsman) în cazurile de discriminare.
387. În ceea ce privește punerea în aplicare, legislația Moldovei permite transferarea sarcinii probei în cazurile de discriminare. În conformitate cu articolul 19 din Legea nr. 121/2012, odată ce un reclamant prezintă fapte care permit prezumția unui act discriminatoriu, sarcina probei precum că faptele nu constituie discriminare revine pârâtului. Acest lucru se aplică tuturor cazurilor de discriminare, cu excepția celor care implică răspundere penală, și este un mecanism-cheie de remediere efectivă pentru victime. Protecția împotriva victimizării este, de asemenea, prevăzută în mod explicit în Legea nr. 121/2012 și sancționată în temeiul Codului contravențional.
388. Moldova recunoaște necesitatea de a continua consolidarea practicii judiciare și a colectării de date în domeniul nediscriminării. Institutul Național al Justiției asigură formarea continuă a judecătorilor și procurorilor privind nediscriminarea și aplicarea jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. În ceea ce privește colectarea datelor, „Registrul informațiilor criminalistice și criminologice” a fost îmbunătățit pentru a înregistra cu exactitate infracțiunile motivate de prejudecăți, dezagregate în funcție de criteriile protejate.
389. Moldova rămâne ferm angajată să transpună integral și să pună în aplicare efectivă *acquis*-ul UE în domeniul nediscriminării. Eforturile viitoare se vor concentra pe finalizarea alinierii legislative, consolidarea capacităților instituționale și întărirea mecanismelor de implementare pentru a garanta că egalitatea și nediscriminarea sunt respectate în practică.
390. Transpunerea și aplicarea Directivelor (UE) 2024/1499 și (UE) 2024/1500 până la sfârșitul anului 2026 reprezintă o prioritate legislativă esențială. În plus, va fi dezvoltat un mecanism de monitorizare a punerii în aplicare a recomandărilor Consiliului pentru Egalitate până la sfârșitul anului 2027.
391. În plus, se vor depune eforturi susținute în vederea consolidării sistemului judiciar și a aplicării legii prin formare specializată privind aplicarea practică a legislației în

domeniul nediscriminării. Campaniile de sensibilizare a publicului vor rămâne o prioritate pentru informarea atât a cetățenilor, cât și a grupurilor profesionale-cheie cu privire la drepturile și obligațiile lor în temeiul cadrului național privind nediscriminarea, promovând o societate mai incluzivă și mai echitabilă.

392. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 6.C. de mai jos:

Tabelul 6.C. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul PROTECȚIEI SOCIALE ȘI INCLUZIUNII SOCIALE/ NEDISCRIMINĂRII ÎN DOMENIUL OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI POLITICII SOCIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva (UE) 2024/1499 a Consiliului din 7 mai 2024 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității în domeniul egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică, în domeniul egalității de tratament în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă, indiferent de religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și în domeniul egalității de tratament între femei și bărbați în materie de securitate socială și în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii și de modificare a Directivelor 2000/43/CE și 2004/113/CE (CELEX 32024L1499)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, și a altor acte normative.	Până la sfârșitul anului 2027: Elaborarea unui mecanism de monitorizare a punerii în aplicare a recomandărilor Consiliului pentru Egalitate. În curs de desfășurare: Promovarea egalității prin creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la fenomenul discriminării și sporirea cunoștințelor publicului cu privire la modul de revendicare a dreptului la egalitate și nediscriminare.
Directiva (UE) 2024/1500 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 mai 2024 privind standardele aplicabile organismelor de promovare a egalității de tratament și a egalității de șanse între femei și bărbați în materie de încadrare în muncă și de ocupare a forței de muncă și de modificare a Directivelor 2006/54/CE și 2010/41/UE (CELEX: 32024L1500)		

VII. EGALITATEA ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN DOMENIUL OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL POLITICII SOCIALE

VII.A. CADRUL GENERAL

393. Republica Moldova se angajează față de principiul egalității de șanse și de tratament pentru bărbați și femei, și a stabilit în acest scop un cadru legislativ și strategic cuprinzător, aliniat la standardele europene. Fundamentul acestui cadru este Constituția Republicii Moldova, care garantează egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii.

394. Principalele acte legislative sunt Legea nr. 5/2006 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați, care oferă cadrul normativ specific pentru prevenirea și

eliminarea tuturor formelor de discriminare bazate pe sex, și Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, care stabilește un cadru juridic general pentru prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare, inclusiv pe motive de sex și identitate de gen, în toate sferele vieții publice.

395. Acest cadru juridic este susținut de documente strategice, în special de Programul național pentru promovarea și asigurarea egalității între femei și bărbați pentru perioada 2023-2027, care vizează integrarea dimensiunii egalității de gen în sectoare-cheie precum sănătatea, educația, piața muncii și protecția socială. Consolidând și mai mult acest angajament, Programul național de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice pentru perioada 2023-2027 este pus în aplicare în mod activ.
396. Cadrul instituțional include Ministerul Muncii și Protecției Sociale și autoritățile sale subordonate, Consiliul pentru Egalitate, Avocatul Poporului, comitetele specializate, precum și unitățile de gen ale autorităților publice.
397. În contextul alinierii la *acquis*-ul UE, Moldova a înregistrat progrese semnificative, în special în ceea ce privește dezvoltarea unui cadru de politici care sprijină promovarea femeilor, echilibrul între viața profesională și cea privată, politicile familiale, precum și transpunerea directivelor referitoare la egalitatea de gen, protecția socială și echilibrul între viața profesională și cea privată.
398. Directiva 2006/54/CE, care se referă la punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă, a fost transpusă în legislația națională. Principiul remunerării egale pentru muncă egală sau muncă de valoare egală este stipulat în mod explicit în articolul 128 din Codul muncii nr. 154/2003. Această dispoziție a fost consolidată prin modificările introduse în Legea nr. 107/2022, care oferă definiții juridice pentru termenii „muncă egală” și „muncă de valoare egală”. Angajatorii sunt obligați să utilizeze criterii obiective și nediscriminatorii atunci când evaluează și clasifică posturile. În sectorul public, Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar garantează că salariile sunt stabilite pe baza evaluării obiective a funcțiilor postului, fără discriminare pe criterii de gen.
399. Moldova rămâne ferm angajată să finalizeze alinierea cadrului normativ și instituțional național la *acquis*-ul UE în domeniul egalității de gen, în special pentru asigurarea principiilor egalității de tratament în domeniile ocupării forței de muncă și politici sociale. Transpunerea directivelor-cheie ale UE și consolidarea mecanismelor de punere în aplicare sunt planificate pentru anul 2026.
400. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 7.A. de mai jos:

Tabelul 7.A. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul EGALITĂȚII ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN DOMENIUL OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL POLITICII SOCIALE/ CADRU GENERAL

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025 (CELEX: 52020DC0152)	-	Până la sfârșitul anului 2026: Consolidarea capacităților grupurilor de coordonare în materie de gen din cadrul autorităților publice. Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea furnizării de servicii de îngrijire a copiilor cu un număr de locuri de îngrijire a copiilor care să ajungă la încă 5,000 de copii.

VII.B. EGALITATEA DE TRATAMENT ȘI DE REMUNERARE ÎN OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI ÎN POLITICA SOCIALĂ

401. Moldova este parțial aliniată la Directiva 79/7/CEE privind aplicarea progresivă a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale. Sistemul public național de asigurări sociale se bazează pe principiul egalității și asigură egalitatea de tratament a tuturor persoanelor asigurate în ceea ce privește drepturile și obligațiile.
402. Directiva (UE) 2023/970 de consolidare a aplicării principiului egalității de remunerare prin transparență salarială este transpusă parțial. Modificările aduse Codului Muncii obligă angajatorii să informeze angajații cu privire la diferențele salariale existente între femei și bărbați și să adopte măsuri corective în cazul în care sunt identificate discrepante.
403. Moldova va întreprinde, de asemenea, acțiuni pentru consolidarea capacităților instituționale. Aceasta include consolidarea rolului grupurilor de coordonare în materie de gen în cadrul autorităților publice, consolidarea expertizei inspectorilor de muncă și a personalului Consiliului pentru Egalitate și promovarea aplicării principiilor egalității de remunerare. În plus, vor continua eforturile de sensibilizare a opiniei publice care vizează atât angajatorii, cât și angajații, concentrându-se asupra importanței echității salariale și promovând o cultură la locul de muncă bazată pe echitate și nediscriminare.
404. Moldova recunoaște importanța promovării egalității de gen în sectoarele economice cheie, în special în știință, tehnologie, inginerie și matematică (STEM), unde reprezentarea femeilor rămâne limitată. Cadrele naționale de politici, cum ar fi Strategia de transformare digitală pentru anii 2023-2030 și Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați pentru anii 2023-2027, subliniază angajamentul Moldovei de a promova echilibrul de gen în educație și ocuparea forței de muncă, de a aborda stereotipurile profesionale și de a crea medii favorabile pentru participarea femeilor în sectoarele emergente. Programe emblematic, cum ar fi GirlsGoIT, au oferit formare în domeniul competențelor digitale și mentorat pentru peste 3,200 de femei

tinere, vizând în special regiunile rurale și slab deservite pentru a reduce decalajul de acces. În plus, inițiative precum Tech Women Moldova, susținute de parteneriate public-private precum Tekwill, se concentrează pe dezvoltarea profesională, crearea de rețele și mentoratul femeilor care lucrează deja în sectorul tehnologiei. Acest ecosistem este consolidat și mai mult prin implicarea directă a companiilor tehnologice private, care oferă stagii structurate și oportunități de carieră, creând o legătură tangibilă între educație și angajare.

405. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 7.B. de mai jos:

Tabelul 7.B. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul EGALITĂȚII ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL POLITICII SOCIALE/ EGALITĂȚII DE TRATARE ȘI SALARIU ÎN OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL POLITICII SOCIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva (UE) 2023/970 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de consolidare a aplicării principiului egalității de remunerare pentru aceeași muncă sau pentru o muncă de aceeași valoare între bărbați și femei prin transparență salarială și mecanisme de asigurare a respectării legii (CELEX: 32023L0970)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea unei Legi de modificare a unor acte normative (pentru asigurarea egalității de remunerare prin transparența salarială).	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității inspectorilor de muncă și a angajaților Consiliului pentru Egalitate în domeniul egalității de remunerare pentru muncă egală și muncă de valoare egală.
Directiva (UE) 2022/2381 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 noiembrie 2022 privind consolidarea echilibrului de gen în rândul administratorilor societăților cotate la bursă și măsuri conexe (CELEX: 32022L2381)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea Legii nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni pentru a asigura consolidarea echilibrului de gen în organele de conducere ale societăților cotate.	
Directiva 2010/41/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 iulie 2010 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbații și femeile care desfășoară o activitate independentă și de abrogare a Directivei 86/613/CEE a Consiliului (CELEX 32010L0041)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la anumite acte normative pentru a asigura aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei care desfășoară o activitate independentă.	

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (CELEX 31979L0007)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale pentru a asigura aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale.	
Recomandarea Comisiei 2014/124/UE din 7 martie 2014 referitoare la consolidarea principiului egalității de remunerare între bărbați și femei prin transparență (CELEX 32014H0124)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la anumite acte normative (pentru a asigura egalitatea de remunerare prin transparența salarială).	În curs de desfășurare: Consolidarea capacității inspectorilor de muncă și a personalului Consiliului pentru Egalitate cu privire la principiile egalității de remunerare și desfășurarea de campaniilor de sensibilizare a angajatorilor cu privire la asigurarea unei remunerări egale pentru muncă egală și muncă de valoare egală între bărbați și femei.

VII.C. PARENTALITATE

406. Legislația națională a Moldovei este aliniată la Directiva (UE) 2019/1158 privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor. Codul muncii include dispoziții privind concediul de maternitate și un concediu de paternitate de 15 zile calendaristice, precum și un concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului, disponibil până când copilul împlinește vârsta de trei ani. În plus, se acordă un concediu suplimentar neplătit pentru îngrijirea copilului, alături de condiții de lucru flexibile menite să sprijine echilibrul dintre responsabilitățile profesionale și cele familiale. În plus, cadrul juridic actual include garanții specifice, care protejează salariații împotriva concedierii pe perioada unui astfel de concediu, reflectând accentul pus în directivă pe securitatea locului de muncă pentru părinții și îngrijitorii care lucrează.

407. Directiva 92/85/CEE privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și a sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează este transpusă parțial. Codul muncii nr. 154/2003 și regulamentele care îl însoțesc oferă temeiul juridic pentru concediul de maternitate și stabilesc măsuri specifice de protecție pentru lucrătoarele gravide. Acestea includ garanții împotriva concedierii, dreptul la consultații medicale în timpul orelor de lucru și obligația angajatorilor de a asigura condiții de muncă sigure, adaptate sănătății și bunăstării angajatelor gravide.

408. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 7.C. de mai jos:

Tabelul 7.C. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul EGALITĂȚII ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI ÎN OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI AL POLITICII SOCIALE/ PARENTALITATEA

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 92/85/CEE din 19 octombrie 1992 privind introducerea de măsuri pentru promovarea îmbunătățirii securității și a sănătății la locul de muncă în cazul lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează (a zecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE) (CELEX: 31992L0085)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1408/2016 privind cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru protecția lucrătoarelor gravide, care au născut de curând sau care alăptează.	-

VIII. FONDUL SOCIAL EUROPEAN

409. Moldova se angajează să se alinieze la articolul 162 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene la momentul aderării la UE.

410. Moldova stabilește în mod activ cadrele instituționale, administrative și financiare necesare pentru gestionarea și punerea în aplicare eficace a Fondului Social European Plus (FSE+) la data aderării. În temeiul Acordului Moldova-UE privind participarea Moldovei la componenta „Ocuparea forței de muncă și inovare socială” (EaSI) a Fondului Social European Plus (FSE+), semnat la Bruxelles, la 21 mai 2024, și ratificat prin Legea nr. 165 din 4 iulie 2024, și în conformitate cu articolul 2 alineatul (3) din Acord, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a desemnat observatori principali și observatori supleanți în cadrul Grupului de lucru tehnic pentru componenta EaSI al Comitetului FSE+ în octombrie 2024.

411. La 16 iulie 2025, a fost adoptată Hotărârea Guvernului nr. 449/2025 pentru aprobarea Regulamentului privind participarea Republicii Moldova la componenta „Ocuparea forței de muncă și inovare socială” (EaSI) a Fondului Social European Plus (FSE+). Acest regulament transpune parțial dispozițiile Regulamentului (UE) 2021/1057, cu un accent special pe partea a III-a privind punerea în aplicare a componentei EaSI. Acesta stabilește cadrul instituțional și procedural necesar pentru operaționalizarea Acordului cu Uniunea Europeană și facilitarea accesului la finanțarea sectorială a UE. Ministerul Muncii și Protecției Sociale este desemnat drept punctul focal național responsabil de punerea în aplicare a EaSI. Regulamentul definește rolurile și responsabilitățile ministerului, precum și modalitățile de cooperare cu alte instituții naționale pentru a asigura gestionarea eficientă a fondurilor EaSI. În plus, regulamentul detaliază criteriile de eligibilitate, etapele procedurale de depunere a cererilor pentru proiectele legate de

EaSI și dispozițiile financiare, inclusiv informații privind cerințele naționale de cofinanțare, dispozițiile antifraudă și auditurile.

412.În vederea consolidării capacității instituționale, Moldova investește în dezvoltarea profesională continuă a funcționarilor publici. Personalul din ministerele și agențiile relevante participă activ la sesiuni de formare specializate și vizite de studiu găzduite de statele membre ale UE, facilitând adoptarea celor mai bune practici și stabilirea de parteneriate cu, de exemplu, România, Lituania, Letonia, Republica Cehă.

413.Moldova se angajează să consolideze capacitatea și eficiența administrației sale publice pentru a asigura pregătirea deplină pentru punerea în aplicare a programelor FSE+.

414.Eforturile vor fi îndreptate către dezvoltarea profesională continuă a personalului din cadrul tuturor organismelor relevante pentru a crea expertiza necesară pentru gestionarea fondurilor UE în conformitate cu standardele UE. Coordonarea interinstituțională va fi consolidată și parteneriatele strategice cu organizațiile societății civile, instituțiile de învățământ și autoritățile locale vor fi promovate pentru a asigura implementarea eficientă și favorabilă incluziunii a programelor FSE+.

415.În acest context, la 7 mai 2025, Moldova a instituit Sistemul național antifraudă prin aprobarea Hotărârii Guvernului nr. 271/2025, în conformitate cu articolele 424-432 din Acordul de Asociere UE - Republica Moldova și în conformitate cu articolul 325 din TFUE. Acest mecanism urmărește să consolideze prevenirea, detectarea și raportarea fraudelor, inclusiv în gestionarea fondurilor UE.

416.Pentru a îmbunătăți cadrul de gestionare și supraveghere, Moldova va efectua o analiză cuprinzătoare a lacunelor și va elabora recomandări bazate pe scenarii până la sfârșitul anului 2025 cu scopul de a perfecționa cadrul instituțional pentru gestionarea fondurilor. Cadrul normativ va fi ajustat complet până în anul 2026 pentru a facilita gestionarea fondurilor UE. Această ajustare va include introducerea instrumentelor de cofinanțare la nivel național și a mecanismelor bugetare pentru a sprijini participarea Moldovei la programele gestionate direct. Atenție deosebită va fi acordată identificării soluțiilor juridice și operaționale, care să permită Moldovei să participe în mod eficient la consorțiile transnaționale, inclusiv în calitate de solicitant co-lider.

417.Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 8 de mai jos:

Tabelul 8. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul FONDULUI SOCIAL EUROPEAN

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune,	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Legii privind conceptul referitor la cadrul instituțional și mecanismul de gestionare indirectă a fondurilor	Până la sfârșitul anului 2025: Realizarea unei analize a lacunelor și a unor recomandări bazate pe scenarii privind sistemul instituțional implicat în gestionarea eficientă a fondurilor.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize PE/47/2021/INIT (CELEX: 32021R1060)	structurale.	Până la sfârșitul anului 2027: - Consolidarea capacităților funcționarilor publici, atât la nivel central, cât și la nivel local, prin organizarea de vizite de studiu și cursuri de formare tematice axate pe absorbția și gestionarea fondurilor UE. - Consolidarea capacităților beneficiarilor potențiali și reali ai programelor Interreg prin sesiuni de informare specifice și activități de consolidare a capacităților pentru a asigura implementarea eficientă a proiectelor.

IX. MĂSURI ANTICORUPȚIE

418. Pentru a spori transparența și a preveni corupția, Moldova va continua să promoveze digitalizarea serviciilor publice. Inițiativele-cheie includ dezvoltarea și punerea în aplicare a:

- unui sistem digital de gestionare a cazurilor în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii, care să acopere întregul ciclu de inspecție până în anul 2027;
- sistemului informațional „E-Social”, până la sfârșitul anului 2027, care va sprijini furnizarea integrată de servicii sociale;
- continuării modernizării sistemului de securitate socială și interoperabilitatea acestuia cu sistemele relevante din statele membre ale UE în cadrul EESSI.

419. Cadrul instituțional pentru punerea în aplicare a politicii anticorupție va fi, de asemenea, consolidat. Măsurile includ îmbunătățirea modelului de evaluare a riscurilor al Inspectoratului de Stat al Muncii prin intermediul unor instrumente de predicție bazate pe algoritmi.

CAPITOLUL 20 – ÎNTREPRINDERI ȘI POLITICA INDUSTRIALĂ

420. Moldova este *parțial aliniată* la cadrul UE privind politica industrială și antreprenorială. În urma unei tranziții dificile către economia de piață, sectorul industrial continuă să se confrunte cu provocări legate de dezechilibre structurale, instabilitate regională și volatilitate globală. Politicile guvernamentale se concentrează pe protejarea stabilității macroeconomice, promovând în același timp tranziția verde și digitală, cu o atenție sporită acordată întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri).
421. Moldova are *un anumit nivel de pregătire* în acest domeniu și a avansat în procesul de aproximare legislativă în majoritatea sectoarelor. Documentele-cheie de politici includ: Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027, Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028 și Strategia națională de dezvoltare economică 2030. Cadrul legislativ a fost consolidat prin adoptarea noii Legi privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii (Legea nr. 22/2025) și prin modificările aduse legislației cu privire la parteneriatul public-privat (Legea nr. 32/2025). Procedurile simplificate de înregistrare a afacerilor, digitalizarea serviciilor și simplificarea legislației privind societățile comerciale au redus sarcinile administrative. Participarea la pilonul IMM-uri al Programului UE privind Piața Unică și acordul de asociere aferent semnat în septembrie 2023 au sprijinit în continuare alinierea la standardele UE și au consolidat sprijinul pentru inovare, acces la finanțare și concurență echitabilă pentru întreprinderi.
422. Moldova promovează un dialog public-privat sistematic și a adoptat un model de ciclu de politici care pune accent pe luarea deciziilor bazate pe dovezi și pe evaluarea continuă. Prioritățile actuale includ armonizarea politicilor și schemelor de sprijin pentru IMM-uri cu *acquis*-ul UE, alinierea definiției IMM-urilor și transpunerea treptată a Directivei (UE) 2024/1760 privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor până în 2026. Alte măsuri vizează actualizarea cadrului normativ pentru autorizarea executării lucrărilor de construcție până în 2026, modernizarea curriculumului din învățământul profesional și superior (2025–2027), cu accent pe competențele verzi și digitale, dezvoltarea ofertei turistice naționale pentru 2025–2028, adoptarea unui Program național privind utilizarea durabilă a resurselor minerale până la mijlocul anului 2026 și alinierea la Regulamentul UE privind materiile prime critice până la sfârșitul anului 2026.
423. Consolidarea instituțională reprezintă o prioritate transversală. Eforturile de consolidare a capacităților și de digitalizare vizează Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA), Agenția de Investiții, Agenția pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii (ADMA) și Agenția de Guvernare Electronică, inclusiv instituirea unor mecanisme de monitorizare a plăților întârziate, în conformitate cu Directiva 2011/7/UE. Aceste măsuri reflectă angajamentul Republicii Moldova față de reformele structurale, dezvoltarea economică durabilă și integrarea treptată în Piața Unică Europeană.

424. Moldova acceptă *acquis*-ul UE care este inclus în Capitolul 20 „Politica industrială și antreprenorială”, în vigoare la data prezentării poziției de negociere. Moldova nu solicită adaptări specifice sau măsuri tranzitorii pentru acest capitol.

I. ASPECTE ORIZONTALE ALE POLITICII INDUSTRIALE

425. Viziunea strategică care stă la baza politicii industriale a Republicii Moldova este una orizontală și intersectorială, având drept scop stimularea unei economii competitive, orientate spre export, în special în sectorul IMM-urilor, pentru a impulsiona reformele structurale și a crea un mediu mult mai favorabil pentru atragerea investițiilor directe. Principalul cadru de politici care ghidează dezvoltarea industrială este Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028 (PNDI), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 280/2024.

426. Prioritățile PNDI se concentrează pe accelerarea transformării verzi și digitale a industriei și pe consolidarea unui sector industrial rezilient și competitiv, bine integrat în Piața Unică Europeană. Programul este pe deplin aliniat la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (Agenda 2030) și la angajamentele Republicii Moldova în calitate de țară candidată la UE, punând un accent puternic pe modernizarea sectorului de producție și pe sporirea contribuției acestuia la creșterea economică națională.

427. Cele trei priorități strategice ale PNDI sunt orientate spre: (a) Îmbunătățirea guvernanței și modernizarea instituțională prin consolidarea cadrului normativ și dezvoltarea unei infrastructuri moderne de afaceri; (b) Mobilizarea capitalului și a forței de muncă prin stimularea investițiilor și facilitarea accesului la o forță de muncă calificată; (c) Sporirea productivității și avansarea tranziției verzi prin stimularea inovației, consolidarea competitivității industriale și sprijinirea transformării industriale durabile. Aceste priorități sunt detaliate suplimentar în Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027 și în Programul național de atragere a investițiilor și de promovare a exporturilor pentru anii 2024–2028. Documentele de politici în domeniul educației sunt aliniate la Comunicarea COM/2016/381 – O nouă agendă pentru competențe în Europa.

428. Programul național de specializare inteligentă pentru anii 2024–2027 „Smart Moldova”, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 588/2024, identifică și prioritizează sectoare economice cheie, precum agricultura și prelucrarea alimentelor, tehnologia informației și comunicațiilor, energia și biomedicina/ biofarmaceutica. Prin implementarea Programului „Smart Moldova”, Guvernul își propune să alinieze capacitățile de cercetare și inovare la nevoile în continuă evoluție ale comunității de afaceri și cu dezvoltarea forței de muncă. Este de remarcat că Programul include un obiectiv specific (3.1) axat pe dezvoltarea competențelor în inovație, specializare inteligentă și antreprenoriat inovator. În acest sens, Republica Moldova este determinată să sprijine dezvoltarea abilităților antreprenoriale pentru valorificarea inovației în scopul creșterii economice, prin sprijinirea tinerilor cercetători și instituirea unor programe de

mentorat pentru cercetătorii-inovatori, în special în nișele de specializare inteligentă din cadrul ecosistemului antreprenorial.

429. Moldova nu dispune de o industrie militară și spațială dezvoltată, însă acțiunile aferente Programului național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028, precum și Programului „Smart Moldova”, sunt în sinergie cu prevederile Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024–2034 și în conformitate cu prevederile COM/2021/70 – Planului de acțiuni privind sinergiile dintre industria civilă, industria de apărare și industria spațială.

430. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ASPECTELOR ORIZONTALE ALE POLITICII INDUSTRIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
COM/2020/102 - O nouă Strategie industrială pentru Europa (CELEX: 52020DC0102)	-	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea schemei regionale de ajutor de stat pentru investiții în sectoarele industriale; - Crearea și operaționalizarea a 4 platforme industriale multifuncționale (PIM).
COM/2021/350 - Actualizarea noii Strategii industriale 2020: construirea unei piețe unice mai puternice pentru a sprijini redresarea Europei (CELEX:52021DC0350)	-	Până la sfârșitul anului 2027: - Dotarea laboratoarelor de testare din domeniul chimiei și tehnologiei chimice ale instituțiilor care furnizează servicii de testare.
COM/2016/381 - O nouă Agendă pentru competențe în Europa: Să lucrăm împreună pentru consolidarea capitalului uman, a capacității de inserție profesională și a competitivității (CELEX: 52016DC0381)	-	Până la sfârșitul anului 2027: - Actualizarea programelor de formare profesională (învățământ profesional tehnic și superior) cu 30%; - Majorarea cu 30% a numărului de studenți în învățământul dual; - Extinderea rețelei de educație non-formală și informală prin crearea a 3 centre de validare pentru recunoașterea învățării anterioare; - Modernizarea infrastructurii pentru cel puțin 20 de instituții de învățământ.
Responsabilitate socială corporativă (RSC) (link)	Până la sfârșitul anului 2026:	Intrarea în vigoare: La data aderării.

Parcursul de tranziție pentru economia de proximitate și economia socială (link)	Adoptarea Legii privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor.	
Directiva (UE) 2024/1760 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iunie 2024 privind diligența necesară în materie de durabilitate a întreprinderilor și de modificare a Directivei (UE) 2019/1937 și a Regulamentului (UE) 2023/2859 (Text cu relevanță pentru SEE) (CELEX: 32024L1760)		

II. POLITICA ANTREPRENORIALĂ ȘI INSTRUMENTELE AFERENTE

II.A. STRATEGIA PENTRU ÎNTEPRINDERILE MICI ȘI MIJLOCII (IMM)

431. În ultimii ani, Moldova a consolidat un ecosistem coerent de politici publice orientat spre sprijinirea dezvoltării IMM-urilor. Prioritățile sunt reflectate în documentele strategice-cheie la toate nivelurile. Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (adoptată prin Legea nr. 315/2022) plasează dezvoltarea IMM-urilor ca o prioritate transversală, integrată în mai multe programe strategice de implementare, ceea ce aliniază legislația națională la *acquis*-ul UE și pune bazele Strategiei naționale de dezvoltare economică 2030.

432. Strategia națională de dezvoltare economică 2030 ghidează eforturile Moldovei către o economie rezilientă, verde și digitală, centrată pe un sector al serviciilor dinamic și pe o bază industrială extinsă. Aceasta are drept obiectiv crearea unui mediu de afaceri stabil și competitiv, stimularea unor fluxuri puternice de investiții, consolidarea capacităților de inovare și dotarea capitalului uman cu competențe digitale și antreprenoriale.

433. Prioritățile legate de IMM-uri din cadrul Strategiei naționale de dezvoltare economică 2030 sunt implementate prin programe sectoriale pe termen mediu: (a) Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027, principalul cadru de politici pentru dezvoltarea IMM-urilor, aliniat la obiectivele de integrare în UE, la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și la recomandările Actului pentru întreprinderile mici și mijlocii pentru Europa al OCDE; (b) Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028; și (c) Programul național de atragere a investițiilor și de promovare a exporturilor pentru anii 2024–2028. Aceste programe stabilesc acțiuni concrete, surse de finanțare și indicatori de performanță și servesc drept documente de referință pentru planificarea bugetară și de reglementare pe termen mediu, inclusiv Planul național de dezvoltare 2025–2027 și Planul național de reglementări 2025.

434. Definiția IMM-urilor în Moldova este *parțial aliniată* la definiția UE și la standardele internaționale, aplicând criterii de ocupare a forței de muncă, cifră de afaceri și bilanț. Pragurile financiare rămân sub nivelurile de referință ale UE, reflectând venitul pe cap de locuitor mai scăzut al țării. Modificările adoptate în iulie 2025 au aliniat pragurile

- privind cifra de afaceri și bilanțul pentru microîntreprinderi și întreprinderi mici la Recomandarea 2003/361/CE, în timp ce pragurile pentru întreprinderile mijlocii au fost stabilite la 50% din nivelurile UE. Ajustările viitoare vor ține cont de structura și specializarea economiei și se vor baza pe indicatori fundamentați pe dovezi, inclusiv pe gradul de convergență cu economia UE.
435. Moldova recunoaște relevanța tot mai mare a sprijinirii întreprinderilor care depășesc definiția IMM-urilor, în conformitate cu recomandările recente ale UE. În acest sens, va fi realizată o evaluare națională pentru a examina fezabilitatea introducerii unei categorii de întreprinderi mici cu capitalizare medie în cadrul național de clasificare a întreprinderilor.
436. Guvernul utilizează activ instrumente diferențiate dedicate IMM-urilor. Definiția IMM-urilor are, prin urmare, implicații pentru mai multe domenii de politici. Aceasta se referă la: i) accesul la finanțare și la programele de sprijin implementate prin ODA, ii) posibilitatea de a utiliza facilități fiscale, iii) accesul diferențiat la Fondul de subvenționare în agricultură, iv) accesul la ajutor de stat, v) avantaje în alegerea furnizorului de gaze sau vi) facilități în procesul de raportare financiară.
437. Moldova se angajează să consolideze cooperarea dintre IMM-uri și comunitatea de cercetare prin extinderea accesului la rețelele Orizont Europa și Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT), promovarea clusterelor verzi și digitale transfrontaliere și consolidarea mecanismelor de sprijin pentru întreprinderile aflate în dificultate. Acest angajament include alinierea procedurilor naționale accelerate de insolvență la standardele UE, instituirea unui registru electronic al cauzelor de insolvabilitate până la sfârșitul anului 2026, îmbunătățirea asistenței post-faliment și dezvoltarea unei rețele naționale de sprijin pentru a doua șansă.
438. Moldova rămâne angajată să promoveze un mediu de afaceri care sprijină inovația, reziliența și reintegrarea antreprenorilor după faliment prin măsuri legislative, educaționale și instituționale țintite.
439. Moldova a întreprins pași semnificativi către alinierea cadrului său de politici privind IMM-urile la *acquis*-ul Uniunii Europene, în special la principiile Actului Întreprinderilor mici și mijlocii pentru Europa (Small Business Act for Europe, SBA) și ale Strategiei industriale a UE.
440. În raport cu PIB, creditarea IMM-urilor în Moldova este aproape la cel mai scăzut nivel din regiune, în timp ce accesul la finanțare se menține constant în top 3 constrângeri pentru desfășurarea afacerilor în Moldova. Pentru a atenua aceste constrângeri, Guvernul a lansat în 2023 Fondul pentru Antreprenoriat și Creștere Economică al Moldovei (FACEM), un instrument alternativ de finanțare cu cost redus pentru proiectele de investiții/dezvoltare și extindere inițiate de IMM-uri. Primul instrument utilizat în cadrul portofoliului FACEM este Programul de stimulare a investițiilor '373', lansat în 2023, care subvenționează ratele dobânzilor și care a facilitat deja investiții productive de peste 5 miliarde MDL, la situația din iulie 2025. În anul 2025, FACEM și-a extins suplimentar portofoliul cu noi instrumente. FACEM este un mecanism-cheie

pentru atragerea de finanțare pentru IMM-uri în contextul eforturilor de realizare a convergenței economice cu Uniunea Europeană.

441. Fondul de Garantare a Creditelor (FGC) reprezintă un alt instrument important pentru a spori accesul IMM-urilor la finanțare. FGC este deja aliniat la cele mai bune practici din cadrul Facilității UE de garantare pentru IMM-uri și oferă atât garanții individuale, cât și garanții de portofoliu pentru a reduce cerințele de garanții și a spori bonitatea IMM-urilor. De la lansare și până în iulie 2025, FGC a emis peste 3,000 de garanții, facilitând investiții în economie în valoare de aproximativ 8,0 miliarde MDL. În anul 2024, introducerea garanțiilor de portofoliu a optimizat scalabilitatea Fondului și impactul acestuia în sectorul financiar.

II.B. PROGRAMUL PRIVIND PIAȚA UNICĂ A UNIUNII EUROPENE

442. În 2023, Moldova a aderat la Programul privind Piața Unică a Uniunii Europene, obținând acces la instrumente europene esențiale care sporesc competitivitatea, inovația și sustenabilitatea IMM-urilor. Pentru a asigura o implementare eficientă și pentru a valorifica beneficiile Programului, Moldova se angajează să: (a) desfășoare campanii naționale de informare pentru a comunica IMM-urilor și părților interesate despre oportunitățile disponibile; (b) dezvolte un mecanism de sprijin bazat pe performanță pentru clusterelor industriale; (c) avanseze în continuare eforturile de sprijinire a internaționalizării clusterelor și să intensifice acțiunile pentru a facilita participarea clusterelor moldovenești la Platforma europeană de colaborare a clusterelor (ECCP); (d) consolideze participarea la inițiativele UE, precum Rețeaua Enterprise Europe Network, la care Moldova a aderat în iulie 2025, și programul Erasmus pentru Tinerii Antreprenori; (e) consolideze capacitatea instituțională prin instruirii țintite pentru a asigura absorbția și gestionarea eficientă a sprijinului UE. Aceste acțiuni vor susține o integrare mai profundă în spațiul economic al UE și vor contribui la realizarea obiectivelor strategice ale țării în domeniul politicii pentru IMM-uri și al politicii industriale.

II.C. DIRECTIVA PRIVIND COMBATAREA ÎNTÂRZIERII ÎN EFECTUAREA PLĂȚILOR

443. Directiva 2011/7/UE privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale este transpusă parțial în Codul civil, adoptat prin Legea nr. 1107/2002 (Capitolul Obligații, art. 862, art. 942, art. 945), și în Legea nr. 66/2025 privind combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată în temeiul contractelor încheiate între profesioniști sau între profesioniști și autoritățile publice.

444. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul POLITICII ANTREPRENORIALE ȘI AL INSTRUMENTELOR AFERENTE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
COM/2020/103 - O strategie pentru IMM-uri pentru o Europă sustenabilă și digitală (CELEX: 52020DC0103)	Până la sfârșitul anului 2025: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 653/2023 pentru aprobarea Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027 (Programul PACC 2027) în vederea aprobării Planului de acțiuni pentru perioada 2026–2027.	Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea metodologiei de monitorizare și evaluare a programelor de granturi ale ODA, în conformitate cu criteriile OCDE – DAC, precum și instituirea și operaționalizarea unui Sistem de monitorizare a programelor de grant gestionate de ODA. Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea Programului de sprijin pentru mici producători (Hotărârea Guvernului nr. 531/2024), care are drept scop consolidarea sectorului micilor producători și stimularea investițiilor în dezvoltarea produselor locale prin facilitarea accesului la finanțare și cunoștințe.
COM/2023/535 – Pachetul de măsuri de ajutorare a IMM-urilor (CELEX: 52023DC0535)	Până la sfârșitul anului 2025: - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 653/2023 pentru aprobarea Programului național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027 (Programul PACC 2027), în vederea aprobării Planului de acțiuni pentru perioada 2026–2027; - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea extinderii Programului „373”, care compensează rata dobânzii pentru creditele acordate IMM-urilor. Până la sfârșitul anului 2026: - Adoptarea Hotărârii Guvernului de aprobare a Regulamentului-cadru, care consolidează și optimizează cel puțin 5 mecanisme de sprijin existente într-un cadru unificat; - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de	Până la sfârșitul anului 2026: - Consolidarea procedurilor interne ale Fondului de Garantare a Creditelor (FGC), gestionat de ODA; - Realizarea unei analize a lacunelor cadrului normativ național actual și instituirea cadrului normativ necesar pentru a asigura transpunerea actelor UE privind creditele la export; - Operaționalizarea a 2 produse noi de garantare în cadrul Fondului de Garantare a Creditelor (FGC), inclusiv cu accent pe IMM-urile orientate spre export, în conformitate cu Programul de promovare a exporturilor; - Efectuarea unei evaluări a următoarelor instrumente ODA de sprijinire a accesului întreprinderilor la finanțare bancară: Programul de stimulare a investițiilor „373” în cadrul FACEM și garanțiile financiare individuale în cadrul Fondului de Garantare a Creditelor (FGC). Până la sfârșitul anului 2026: - Operaționalizarea a 2 produse financiare noi ale Fondului pentru Antreprenoriat și Creștere Economică a Moldovei (FACEM) (împrumuturi preferențiale pentru investiții și un mecanism de împrumut pentru portofoliul de credite);

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	sprijin „A doua șansă pentru IMM-uri”.	- Sprijinirea pieței de capital din Republica Moldova prin crearea unui Fond de fonduri (FdF); - Consolidarea controalelor interne și a supravegherii printr-un cadru de evaluare a riscurilor și crearea unei unități separate de gestionare a riscurilor; - Asigurarea digitalizării proceselor interne privind planificarea, evidența și raportarea activității ODA. Până la sfârșitul anului 2028: - Asigurarea implementării Programului de creștere a competitivității producătorilor locali și integrare în lanțurile valorice (Hotărârea Guvernului nr. 30/2025). Consolidarea pregătirii IMM-urilor pentru export prin: - Dezvoltarea și lansarea acceleratoarelor de afaceri de către ODA, orientate spre susținerea exporturilor; - Furnizarea de servicii de sprijin pentru export IMM-urilor prin metodologia de evaluare a pregătirii pentru export; - Promovarea platformei businesslink.md. În proces de desfășurare: - Promovarea continuă a instruirilor în domeniul alfabetizării și competențelor antreprenoriale, în cadrul sectoarelor economice prioritare (de ex. comerț electronic, Tehnologia Informației și a Comunicațiilor - TIC) și pentru diferite categorii de beneficiari: femei, tineri, start-up-uri, mici producători etc., în cadrul Programului de instruire antreprenorială al ODA; - Elaborarea unui Program de instruire a formatorilor în domeniul antreprenoriatului și a unui Program de mentorat pentru antreprenorii aflați în etapa de creștere și dezvoltare a afacerii; - Consolidarea capacităților și extinderea Rețelei naționale a incubatoarelor de afaceri.
Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 privind definiția microîntreprinderilor și	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Legii nr. 179/2016 privind	

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
a întreprinderilor mici și mijlocii (Text cu relevanță pentru SEE) C(2003) 1422 (CELEX: 32003H0361)	întreprinderile mici și mijlocii, pentru a asigura alinierea la pragurile UE pentru IMM-uri.	
Directiva 2011/7/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 februarie 2011 privind combaterea întârzierii în efectuarea plăților în tranzacțiile comerciale (CELEX: 32011L0007)	Până la sfârșitul anului 2026: - Modificarea Legii nr. 66/2025 privind combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată în temeiul contractelor încheiate între profesioniști sau între profesioniști și autoritățile publice; - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea modelului de raportare și monitorizare a obligațiilor bănești care decurg din contractele comerciale Pa2b și B2B.	Până la sfârșitul anului 2027: Crearea unui modul de căutare pentru datele despre termenele scadente ale plăților și informațiile despre obligațiile de plată întârziate rezultate din contractele comerciale Pa2b și B2B, prin intermediul Platformei de interoperabilitate (MConnect).

III. SECTOARE INDUSTRIALE

III.A. TURISM

445. Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE în domeniul turismului. Acesta reprezintă un pilon-cheie al dezvoltării economice naționale și regionale, având un impact semnificativ asupra stimulării creșterii economice și creării de noi locuri de muncă. Responsabilitatea pentru elaborarea politicilor în domeniul turismului revine Ministerului Culturii, în timp ce atribuțiile legate de promovarea Republicii Moldova ca destinație turistică, atât pe plan intern, cât și internațional, sunt exercitate de Oficiul Național al Turismului (ONT).
446. Programul național de dezvoltare a turismului „Turism 2028” se află în proces de adoptare. Acesta stabilește obiectivele de dezvoltare pe termen mediu pentru sectorul turismului și conturează principalele domenii de intervenție. Programul va include, de asemenea, elaborarea unui cadru normativ pentru armonizarea colectării și raportării datelor cu standardele UE.
447. Activitățile de turism sunt reglementate de Legea nr. 352/2006 cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice în Republica Moldova, care servește drept cadru legal pentru actorii implicați în acest sector. De asemenea, Hotărârea de Guvern nr. 643/2003 cu privire la aprobarea Normelor metodologice și criteriilor de clasificare a structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare și de servire a mesei definește tipurile de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare și de servire a mesei din Republica Moldova, precum și criteriile de clasificare pentru aceste structuri.

- 448.În vederea stimulării creșterii economice regionale, din anul 2023 este în curs de implementare Programul de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii în domeniul turismului. Scopul acestuia este de a promova și facilita activitățile turistice și antreprenoriale în cadrul ecosistemului IMM-urilor din acest domeniu, cu obiectivul de a crea noi afaceri, de a spori veniturile în sectorul turismului și în industriile conexe și de a contribui la promovarea și exportul produselor și serviciilor turistice specifice Republicii Moldova. De la lansarea sa, programul a acordat finanțări nerambursabile în valoare totală de 1,3 milioane EUR (25,84 milioane MDL) pentru 80 de antreprenori, generând o investiție economică estimată la 1,8 milioane EUR (36,1 milioane MDL).
- 449.Începând cu anul 2023, a fost pilotat primul model de Organizație de Management al Destinațiilor (OMD), iar cadrul normativ pentru constituirea și funcționarea unor astfel de structuri urmează să fie elaborat până la sfârșitul anului 2026. În plus, pentru anul 2028 este planificată constituirea a șapte OMD-uri locale.
- 450.Totodată, a fost introdus voucherul de vacanță, un nou instrument de politică publică. Acest beneficiu este acordat de angajatori salariaților pentru a acoperi cheltuielile pentru servicii turistice prestate de structuri de primire turistică din mediul rural. Măsura are drept scop stimularea cererii de turism intern și promovarea dezvoltării turismului rural. Până la începutul anului 2026 va fi elaborat regulamentul privind funcționarea voucherelor de vacanță. La 27 iunie 2025 au fost aprobate modificările la Legea cu privire la organizarea și desfășurarea activității turistice, pentru a reglementa activitatea OMD-urilor și modul de emitere a voucherelor de vacanță, precum și instituirea inventarului agenților economici din industria turismului.

III.B. TEXTILE

- 451.Industria ușoară reprezintă unul dintre cele mai vechi și mai dezvoltate sectoare ale economiei naționale, contribuind semnificativ la producția industrială și ocuparea forței de muncă. Recunoscând importanța sa strategică, Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028 identifică industria ușoară drept sector prioritar în cadrul mai larg al politicii industriale. În conformitate cu obiectivele Programului, întreprinderile din industria ușoară sunt încurajate să se angajeze într-o transformare treptată de la subcontractare și prestarea de servicii pentru partenerii străini către dezvoltarea și exportul de produse competitive, cu marcă proprie. Această schimbare strategică are drept scop sporirea valorii adăugate a sectorului și a competitivității sale internaționale.
- 452.În ultima perioadă, modernizarea întreprinderilor a căpătat o dinamică accelerată. Acțiunile prevăzute în acest sens în Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028, Programul național pentru promovarea antreprenoriatului și creșterea competitivității în anii 2023–2027, și politicile pentru IMM-uri implementate de Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului vor continua să contribuie la sporirea competitivității produselor autohtone, dezvoltarea și implementarea inovațiilor,

creșterea productivității prin adaptarea tehnologiilor moderne, perfecționarea proceselor de producție și dezvoltarea întreprinderilor.

453. La implementarea Acordului de Asociere UE – Republica Moldova, mai multe regulamente tehnice pentru anumite tipuri de produse au fost aliniate la *acquis*-ul UE, inclusiv cele prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 1007/2011 privind denumirile fibrelor textile și etichetarea corespunzătoare și marcarea compoziției fibroase a produselor textile, astfel cum a fost transpus în Hotărârea Guvernului nr. 11/2024. Multe întreprinderi din sectorul industriei ușoare implementează standardele de management al calității ISO 9000.
454. Moldova se aliniază voluntar la obiectivele Strategiei UE pentru textile sustenabile și circulare (COM/2022/141) și recunoaște cerințele viitoare ale următorului Regulament UE privind proiectare ecologică pentru produsele sustenabile (ESPR). În cadrul Programului național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028 (PNDI), Republica Moldova este determinată să promoveze industrializarea durabilă, eficiența utilizării resurselor și inovația ecologică.
455. În paralel cu monitorizarea continuă a posibilelor modificări ale Directivei-cadru privind deșeurile (2008/98/CE) și a posibilei introduceri a unor obligații de Răspundere Extinsă a Producătorului (REP) pentru sectorul de textile, Moldova întreprinde pași pregătitori în cadrul politicii sale industriale pentru a sprijini tranziția verde a industriei prelucrătoare, inclusiv a sectorului textil. Republica Moldova își va alinia proactiv eforturile de dezvoltare industrială la obiectivele de durabilitate ale UE pentru a asigura conformitatea pe termen lung, dezvoltând progresiv infrastructura de gestionare a deșeurilor textile și de REP. În acest sens, Moldova planifică până în 2027 implementarea planurilor de acțiuni pentru tranziția verde în cel puțin șase întreprinderi industriale, inclusiv companii textile, precum și sprijinirea preluării voluntare a principiilor de proiectare ecologică, a certificărilor de mediu (de ex. OEKO-TEX, GRS, EU Ecolabel) și a mecanismelor de trasabilitate digitală.

III.C. CONSTRUCȚII

456. Moldova este *parțial aliniată* la standardele europene în sectorul construcțiilor. Odată cu adoptarea Codului urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023, au fost înregistrate progrese semnificative, inclusiv în procesul de digitalizare a sectorului. Vor fi întreprinse acțiuni suplimentare pentru a asigura alinierea completă la cerințele UE.
457. Astfel, actualizarea Codului practic în construcții CP A.09.04:2014 „Gestionarea deșeurilor din construcții și demolări”, este planificată în vederea alinierii la prevederile reglementărilor europene privind deșeurile, până la sfârșitul anului 2028.
458. De asemenea, este planificată elaborarea și aprobarea până la sfârșitul anului 2026 a unui Plan de acțiuni privind armonizarea reglementărilor tehnice relevante din domeniul construcțiilor cu legislația și standardele europene pentru anii 2026–2030.

459. Moldova își propune să consolideze capacitățile instituționale prin seminare țintite, programe de instruire specializată și vizite de studiu pentru a spori expertiza în domenii critice (eficiența energetică a clădirilor, tehnologii moderne de construcție și digitalizarea în sectorul construcțiilor, eliberarea autorizațiilor prin SIA GEAP) până la sfârșitul anului 2026. Campanii de comunicare strategică vor fi organizate în parteneriat cu mediul academic pentru a atrage specialiști calificați, îmbunătățind astfel recrutarea și menținerea talentelor în cadrul instituțiilor relevante.
460. Specialiștii din autoritățile publice locale vor beneficia de instruire continuă privind utilizarea sistemului informațional automatizat SIA GEAP pentru eliberarea autorizațiilor de construcție.
461. De asemenea, până la sfârșitul anului 2026 va fi elaborat un registru de stat în domeniul construcțiilor, care va fi gestionat de Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (INST).

III.D. MATERII PRIME

462. Cadrul normativ al Republicii Moldova este parțial aliniat la Regulamentul (UE) 2024/1252 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice, în special în ceea ce privește instituirea unor proceduri simplificate de autorizare pentru materiile prime critice și strategice.
463. Procedura de exploatare a resurselor minerale, inclusiv de cercetare și explorare, este prevăzută în Codul subsolului. Moldova nu dispune de reglementări specifice privind materiile prime critice și nici de instituții specializate în acest domeniu, întrucât pe teritoriul său nu au fost deocamdată identificate materii prime critice, astfel cum sunt definite în Regulamentul (UE) 2024/1252.
464. Moldova a început procesul de aliniere a cadrului său normativ național la prevederile Regulamentului (UE) 2024/1252 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice. Articolul 2 – Definiții a fost transpus în mai multe acte legislative naționale, inclusiv: Codul subsolului nr. 246/2024; Legea nr. 209/2016 privind deșeurile; Legea nr. 131/2007 privind siguranța traficului rutier; și Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor. Pași suplimentari pentru a asigura alinierea completă la Regulament sunt planificați până la sfârșitul anului 2026, inclusiv elaborarea unui cadru legal și instituțional dedicat pentru a sprijini utilizarea sigură, durabilă și responsabilă a materiilor prime critice (a se vedea Tabelul 3).
465. COM(2020) 474 „Reziliența materiilor prime critice: trasarea unui model pentru îmbunătățirea securității și a durabilității” va fi utilizată drept referință pentru elaborarea politicilor și strategiilor naționale în domeniul mineritului, asigurând alinierea la obiectivele europene privind reziliența și utilizarea durabilă a resurselor minerale.
466. În vederea consolidării protecției mediului și alinierii la standardele UE privind gestionarea durabilă a resurselor, Moldova întreprinde o serie de reforme în sectorul

extractiv, care urmează a fi implementate etapizat în perioada 2025–2027. Ca prioritate, pentru anul 2025 este prevăzută adoptarea unui mecanism de garantare financiară. Acest mecanism va servi la prevenirea degradării mediului și la asigurarea reabilitării terenurilor afectate de activitățile extractive, în conformitate cu cele mai bune practici ale UE.

467.În paralel, sunt întreprinse măsuri pentru consolidarea transparenței, supravegherii și responsabilității în sector. În acest scop, adoptarea unui Concept al Sistemului informațional privind trasabilitatea substanțelor minerale utile extrase este planificată până în decembrie 2025. Această soluție digitală este menită să consolideze monitorizarea și controlul asupra extracției, transportului și utilizării resurselor minerale. Recunoscând necesitatea modernizării actualului sistem de clasificare a resurselor, bazat încă pe un cadru post-sovietic, Moldova își propune să îl alinieze la Clasificarea-cadru a ONU (UNFC) până la sfârșitul anului 2027. Această aliniere va facilita o coerență mai mare cu standardele UE și cu normele internaționale de raportare.

468.În plus, Guvernul planifică adoptarea până la mijlocul anului 2026 a unui Program privind utilizarea durabilă a resurselor minerale. Programul va stabili o abordare strategică și integrată a gestionării și exploatării resurselor minerale, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile și cu *acquis*-ul UE.

469.Moldova își propune să consolideze capacitățile instituționale și operaționale ale autorităților competente responsabile de supravegherea pieței și evaluarea conformității produselor care conțin magneți permanenți. Acest obiectiv va fi realizat prin revizuirea procedurilor și alinierea cerințelor tehnice naționale la prevederile relevante ale articolelor 28, 29, 33 și 34 din Regulamentul (UE) 2024/1252. Alinierea deplină și implementarea operațională sunt planificate a fi finalizate până la sfârșitul anului 2027.

470.Moldova dorește să adere la EuroGeoSurveys pentru a se alinia la practicile UE în domeniul explorării și mineritului.

III.E. SIDERURGIA

471.Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024–2028, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 280/2024, include măsuri de stimulare a sectoarelor relevante sau complementare industriei metalurgice, în special sectorul materialelor de construcție și industria constructoare de mașini. Se preconizează că aceste sectoare vor beneficia de sprijin direcționat pentru modernizare, inovație tehnologică și integrare mai profundă în lanțurile valorice europene, în conformitate cu prioritățile generale de dezvoltare industrială ale Republicii Moldova.

472.Singura companie din Republica Moldova din sectorul oțelului, Uzina Metalurgică Râbnîța, activează în regiunea transnistreană. Până la sfârșitul anului 2028, Republica Moldova își asumă angajamentul de a realiza o evaluare a oportunităților de dezvoltare a industriei siderurgice, în conformitate cu următoarele documente de politici ale UE: COM(2016) 155 – Siderurgia: păstrarea locurilor de muncă și a creșterii economice durabile în Europa; COM(2018) 773 privind strategia UE până la mijlocul secolului;

SWD/2021/353 – spre un sector siderurgic european competitiv și curat; COM(2013) 407 – Plan de acțiune pentru o industrie siderurgică competitivă și durabilă în Europa; COM(2025) 125 – Un Plan de acțiune european privind oțelul și metalele.

III.F. SPAȚIU

- 473.În prezent, Moldova nu dispune de strategii sau programe naționale dedicate în mod specific sectorului spațial. Activitățile de cercetare și dezvoltare în acest domeniu sunt concentrate în principal în mediul academic (și anume, Centrul Național pentru Tehnologii Spațiale (CNTS) din cadrul Universității Tehnice a Moldovei (UTM)). Baza științifică și inițiativele educaționale dezvoltate la UTM și CNTS asigură o fundație solidă pentru dezvoltarea viitoare a acestui domeniu, în conformitate cu prioritățile și standardele europene.
- 474.Prioritățile de cercetare spațială în Moldova sunt aliniate la obiectivele Uniunii Europene privind cercetarea și dezvoltarea tehnologică, astfel cum sunt prevăzute în Regulamentul (UE) 2021/696 privind Programul spațial al Uniunii Europene. În 2022, a fost proiectat și lansat primul nanosatelit al Republicii Moldova, TUMnanoSAT. Odată cu TUMnanoSAT, cercetătorii moldoveni pot colecta propriile date privind nivelurile de radiații și concentrațiile de gaze din spațiu, marcând un pas important în consolidarea capacității naționale de cercetare spațială.

III.G. APĂRARE

- 475.Moldova nu dispune în prezent de o industrie de apărare dedicată, însă există capacități de producție a mărfurilor cu dublă utilizare. Dezvoltarea industriei de apărare este sprijinită prin programele guvernamentale de stimulare și este integrată atât în Strategia națională de apărare (2024–2034), cât și în Programul național de dezvoltare industrială (2024–2028). Sunt depuse, de asemenea, eforturi pentru consolidarea capacității instituționale și elaborarea de instrumente legale și de politici menite să atragă investiții în sector.
- 476.Documentele strategice ale Republicii Moldova sunt parțial aliniate la COM(2013)542 – către un sector al apărării și securității mai competitiv și mai eficient, însoțit de SWD(2013)279 și de Foaia de parcurs pentru implementare COM(2014)387; COM(2016)950 – Planul de acțiune european în domeniul apărării; COM(2017)295 – lansarea Fondului european de apărare; precum și la Regulamentul (UE) 2021/697 de instituire a Fondului european de apărare, în special în domenii precum majorarea bugetului pentru apărare, dezvoltarea capacităților, reducerea consumului de energie în cadrul forțelor armate și atenuarea distorsiunilor pieței. Totuși, alinierea deplină este limitată de lipsa accesului actual al Republicii Moldova la instrumentele UE în domeniul apărării, inclusiv la piața unică, cercetarea și dezvoltarea comună (R&D) și cadrele comune de achiziții.

477. Printre acțiunile viitoare esențiale se numără adoptarea Strategiei militare în anul 2026. Această măsură va sprijini integrarea ulterioară a Republicii Moldova în arhitectura de apărare a UE.

478. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 3 de mai jos:

Tabelul 3. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SECTOARELOR INDUSTRIALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
JOIN(2023)9 – Strategia spațială a Uniunii Europene pentru securitate și apărare (link)	-	Până la sfârșitul anului 2028: Realizarea unui studiu de evaluare privind oportunitatea de a participa la programe în domeniul spațial.
Regulamentul (UE) 2021/696 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a Programului spațial al Uniunii și a Agenției Uniunii Europene pentru Programul spațial (CELEX: 32021R0696R(03))		
Comunicarea comună către Parlamentul European și Consiliu — O abordare a UE privind managementul traficului spațial (JOIN/2022/4) (CELEX: 52022JC0004)		
Regulamentul (UE) 2023/588 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2023 de instituire a Programului Uniunii privind conectivitatea securizată pentru perioada 2023-2027. (CELEX: 32023R0588)		
Calea de tranziție pentru turism (link)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Programului național de dezvoltare a turismului „Turism 2028”.	Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea unui mecanism de sprijin pentru antreprenorii din industria turismului, destinat dezvoltării și digitalizării ofertei turistice și promovării principiilor de sustenabilitate.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
		Până la sfârșitul anului 2028: Elaborarea de programe de consolidare a capacităților și organizarea de instruiți pentru actorii din industria turismului.
		Continuu: Desfășurarea de activități pentru promovarea Republicii Moldova ca destinație turistică.
		Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind crearea și funcționarea Organizațiilor de Management al Destinațiilor.
		Până la sfârșitul anului 2028: Crearea și dezvoltarea a 7 Organizații de Management al Destinațiilor turistice.
		Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind colectarea și schimbul de date referitoare la serviciile de închiriere pe termen scurt.
		Până la sfârșitul anului 2028: Elaborarea și operaționalizarea platformei digitale pentru închirierile pe termen scurt.
		Până la sfârșitul anului 2025: Aprobarea Regulamentului intern privind publicarea, actualizarea și gestionarea conținutului informațional al site-ului oficial al Oficiului Național al Turismului.
		Până la sfârșitul anului 2025: Lansarea site-ului oficial al Oficiului Național al Turismului, o platformă de sprijin pentru actorii din industria turismului.
Regulamentul (UE) 2024/1252 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 de instituire a unui cadru pentru asigurarea aprovizionării sigure și durabile cu materii prime critice și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 și (UE) 2019/1020 (CELEX: 32024R1252)	Până la sfârșitul anului 2026: - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 646/2010 cu privire la aprobarea Listei substanțelor minerale utile de importanță națională; - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 439/2023 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Agenția de Investiții; - Modificarea Legii nr. 162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor.	-

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
COM/2022/141 - Strategia UE pentru textile sustenabile și circulare (CELEX: 52022DC0141)	-	Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea unui studiu pentru evaluarea poluării (apă, aer, mediu) în industria prelucrătoare, cu recomandări pentru remediere. Până la sfârșitul anului 2027: Elaborarea și implementarea planurilor de acțiuni pentru tranziția verde a 6 întreprinderi din sectoarele industriale-cheie, inclusiv din industria textilă.

IV. LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

479. În ceea ce privește eforturile de combatere a corupției în domeniul politicii antreprenoriale și industriale, vor fi întreprinse următoarele activități:

- Consolidarea implementării standardelor de integritate în cadrul entităților publice vizate de Capitolul 20;
- Promovarea standardelor de integritate în cadrul entităților private, inclusiv prin activități de instruire și sensibilizare, precum și promovarea respectării Codului de guvernanță, a standardelor de transparență, a sistemelor de conformitate și a raportării cazurilor de corupție;
- Asigurarea respectării stricte a procedurilor de achiziții publice;
- Asigurarea transparenței acționarilor, directorilor și beneficiarilor efectivi finali;
- Implementarea măsurilor preventive anticorupție în întreprinderile de stat;
- Consolidarea colectării de date privind cazurile de corupție care implică mediul de afaceri;

CAPITOLUL 25 – ȘTIINȚĂ ȘI CERCETARE

480. Moldova dispune de capacitatea instituțională necesară pentru a putea contribui la activitățile UE privind cercetarea și inovarea. În general, legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE, iar țara dispune de capacitate suficientă pentru a asigura în continuare implementarea sa.
481. Moldova este hotărâtă să își dezvolte în continuare ecosistemul de cercetare și inovare pentru a stimula competitivitatea economică și pentru a contribui în comun la piața UE pentru cercetare, inovare și tehnologie.
482. În domeniul științei și cercetării, Moldova este *moderat pregătită*. Au fost elaborate și aprobate documente-cheie de politică în conformitate cu prioritățile UE în domeniul cercetării și inovării, integrând institutele de cercetare în universități pentru consolidarea infrastructurii de cercetare și dezvoltarea profesională a specialiștilor, a fost adoptată o nouă Metodologie de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării în 2023, iar colaborarea internațională a crescut atât la nivel bilateral, cât și multilateral.
483. Activitatea continuă privind implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării 2024-2027, a Programului național de specializare inteligentă al Moldovei 2024-2027, sporirea finanțării instituționale a persoanelor juridice în domeniul cercetării și inovării, precum și elaborarea și ajustarea legislației actuale demonstrează angajamentul ferm al Moldovei față de prioritățile europene în domeniul cercetării și inovării și alinierea la *acquis*-ul UE.
484. În calitate de țară asociată la programul-cadru Orizont Europa, Moldova a înființat Oficiul Național Orizont Europa, oferind sprijin continuu Rețelei Punctelor Naționale de Contact Orizont Europa, reprezentanților oficiali și experților naționali pentru a spori participarea Moldovei la program.
485. Prioritățile-cheie ale Moldovei includ:
- continuarea implementării Programului național de specializare inteligentă 2024-2027 „Smart Moldova” în conformitate cu Planul său de acțiuni;
 - creșterea fondurilor alocate domeniului cercetării și inovării de la bugetul de stat, sectorul privat și partenerii internaționali de dezvoltare;
 - consolidarea participării țării la programul-cadru Orizont Europa și la viitorul program-cadru FP10 prin acordarea de sprijin continuu Oficiului Național Orizont Europa, Rețelei Punctelor Naționale de Contact, reprezentanților oficiali și experților naționali și prin dezvoltarea de stimulente pentru organizațiile care desfășoară activități de cercetare pentru a participa la programele-cadru ale UE;
 - sprijinirea inovării în domeniul științei prin consolidarea legăturilor dintre cercetare și întreprinderi, activități de transfer tehnologic, crearea de întreprinderi noi (start-up-uri) și spin-offs.

- dezvoltarea infrastructurii de cercetare și inovare prin depășirea fragmentării și integrarea cu Consorțiile Europene pentru Infrastructură de Cercetare (ERIC).

486. Moldova acceptă *acquis*-ul UE și standardele relevante bazate pe cele mai bune practici internaționale reglementate de capitolul 25 „Știință și cercetare”, în vigoare la data prezentării acestei poziții de negociere, și se angajează să le pună în aplicare integral până la data aderării. Moldova nu solicită adaptări, măsuri tranzitorii sau perioade specifice pentru acest capitol.

I. POLITICA DE CERCETARE ȘI INOVARE

I.A. CADRU INSTITUȚIONAL ȘI MĂSURI

487. La nivel național, Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este autoritatea guvernamentală responsabilă de elaborarea și gestionarea politicilor publice în domeniul cercetării și inovării.

488. Ministerul Culturii, Ministerul Sănătății și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare sunt fondatori de entități juridice publice în domeniul cercetării și inovării. Fiecare dintre aceste instituții numește un membru în Consiliul Consultativ pentru Știință și Tehnologie și alocă finanțare instituțională organizațiilor din subordinea lor în conformitate cu dispozițiile Hotărârii Guvernului nr. 864/2023 privind Metodologia de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării.

489. Ministerul Educației și Cercetării este sprijinit de alte câteva instituții:

- Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare (ANCD), o autoritate administrativă centrală din cadrul Guvernului, este responsabilă de implementarea politicii de stat în domeniul cercetării. Aceasta include gestionarea Oficiului național Orizont Europa, precum și coordonarea Rețelei Punctelor Naționale de Contact, a reprezentanților oficiali și a experților naționali. Țara va consolida ANCD prin crearea unei noi subdiviziuni structurale cu competențe în domeniul digitalizării și gestionării datelor pentru cercetare și inovare. În plus, Guvernul va pune în aplicare prevederile proiectului privind învățământul superior convenit cu Banca Mondială pentru a îmbunătăți capacitatea instituțională a ANCD de gestionare și finanțare a cercetării;
- Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC), care funcționează în subordinea Ministerului Educației și Cercetării, este responsabilă de evaluarea organizațiilor de cercetare și inovare și a personalului științific;
- Academia de Științe a Moldovei asigură consiliere strategică Guvernului, contribuind la stabilirea priorităților de cercetare, oferind consultări atunci când este necesar, și elaborând rapoarte anuale privind starea științei în țară.

- 490.Țara va oferi sprijin și formare cercetătorilor naționali în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală (DPI) și va asigura măsuri pentru implementarea noii Agende Europene de Inovare până la sfârșitul anului 2027.
- 491.Fiind inclusă în Tabloul european de bord al inovării în 2024, Moldova va continua să consolideze colaborarea cu UE în acest sens, pentru a furniza date mai cuprinzătoare pentru o evaluare mai obiectivă a performanței țării în domeniul cercetării și inovării.
- 492.Pentru a îmbunătăți ecosistemul de cercetare și inovare și pentru a se integra în continuare în Spațiul european de cercetare (SEC), Moldova va beneficia de Instrumentul de Sprijin pentru Politici cuprins în Programul Orizont Europa - PSF Open în rezultatul aprobării cererii în februarie 2025.

I.B. FINANȚARE LA NIVEL NAȚIONAL

- 493.Moldova se angajează să dezvolte mecanisme eficiente de finanțare a cercetării și inovării. Noua Metodologie de finanțare instituțională a organizațiilor de drept public din domeniile cercetării și inovării, aprobată în noiembrie 2023, are drept scop sporirea eficacității și sustenabilității activităților de cercetare prin asigurarea unei finanțări adecvate din bugetul public. Finanțarea instituțională este împărțită în trei capitole: finanțarea instituțională de bază; finanțarea instituțională compensatorie și finanțarea instituțională complementară.
- 494.În scopul creșterii participării cercetătorilor la proiecte naționale și internaționale, normele de plată pentru desfășurarea activităților în cadrul proiectelor de cercetare, inovare și transfer tehnologic, obținute pe bază de competiție și finanțate din surse externe sau interne de către personalul instituțiilor de învățământ superior cu autonomie financiară, au fost dublate prin Hotărârea Guvernului nr. 878/2024.
- 495.Mai mult, în efortul de a susține doctoranzii, Ministerul Educației și Cercetării a majorat cuantumul burselor lunare de doctorat, precum și cuantumul Bursei de excelență a Guvernului și al Bursei în domenii științifice. Moldova va continua să sprijine tinerii cercetători prin alocarea mai multor fonduri pentru finanțarea competitivă, creșterea alocațiilor bugetare pentru cercetare și, de asemenea, va dezvolta programele de doctorat în sectoarele industriale până la sfârșitul anului 2027, pentru a reduce decalajul dintre cercetarea academică și necesitățile industriei.
- 496.Țara va crește ponderea finanțării competitive prin lansarea mai multor apeluri, inclusiv apeluri orientate către priorități de specializare inteligentă, dezvoltarea de Centre de Excelență și apeluri de propuneri dedicate pentru infrastructura de cercetare, cu sprijinul împrumutului Băncii Mondiale și al altor surse.
- 497.Ca parte a eforturilor de implementare a Programului „Smart Moldova”, Ministerul Educației și Cercetării a lansat în martie 2025 Fondul național pentru inovare și transfer tehnologic. Fondul își propune să consolideze colaborarea dintre sectorul științific și cel de afaceri, să identifice și să implementeze soluții inovatoare care să contribuie la creșterea economică, progresul tehnologic și progresul societății prin proiecte de

inovare, inițiative de transfer tehnologic și scheme de vouchere pentru inovare. În plus, finanțarea proiectelor de colaborare între mediul de afaceri și cel academic, cum ar fi proiectele de inovare, voucherele de inovare și oficiile de transfer tehnologic, va fi sporită prin intermediul bugetului național și cu sprijinul partenerilor internaționali de dezvoltare.

498. În ciuda faptului că cheltuielile interne brute pentru cercetare și dezvoltare (GERD) au rămas la 0,22%, cheltuielile pentru cercetare și inovare au crescut cu 4,2% în 2024 comparativ cu 2023. Moldova se angajează să crească în continuare finanțarea publică pentru cercetare și inovare, în conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, sporind totodată și ponderea fondurilor private investite în acest domeniu.

I.C. COOPERAREA ȘTIINȚIFICĂ ȘI TEHNOLOGICĂ INTERNAȚIONALĂ

499. Cooperarea internațională este esențială pentru dezvoltarea continuă a ecosistemului de cercetare și inovare din Moldova. Sunt stabilite parteneriate bilaterale cu România, Germania, Turcia, Georgia și Polonia. Sunt lansate apeluri de proiecte comune. Noi parteneriate bilaterale vor fi stabilite cu statele membre ale UE pentru a sprijini mobilitatea cercetătorilor și integrarea lor în continuare în Spațiul european de cercetare.

500. Ca parte a angajamentului său față de cooperarea și colaborarea internațională, Moldova este membru cu drepturi depline al COST Actions, Enterprise Europe Network, UNECE Sub-regional Innovation Policy Outlook (IPO). Moldova participă la Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR), Interreg Europe și EURAXESS, și prezidează Grupul de lucru al Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN) privind cooperarea în domeniul științei și tehnologiei de la 1 iulie 2024 până la 30 iunie 2026. Moldova dorește să își consolideze poziția de lider în cadrul organizațiilor internaționale, în special în cadrul COST Actions.

501. Cooperarea cu diaspora științifică este un instrument important pentru implementarea și schimbul de bune practici în domeniul politicii de cercetare și inovare. Guvernul a lansat concursul de proiecte „ReBRAIN” în februarie 2025 pentru a impulsiona colaborarea cu diaspora științifică și pentru a canaliza finanțarea spre creșterea nivelului de internaționalizare și vizibilitate a organizațiilor de cercetare și inovare din Moldova în conformitate cu prioritățile SEC. Moldova se angajează să aprofundeze cooperarea bilaterală și multilaterală în domeniul cercetării și inovării și să faciliteze implicarea diasporei științifice prin acordarea de fonduri suficiente pentru concursul „ReBRAIN”, precum și prin creșterea numărului de experți din diasporă implicați în evaluarea și implementarea proiectelor naționale până la sfârșitul anului 2027.

II. PROGRAMUL-CADRU ȘI SPAȚIUL EUROPEAN DE CERCETARE

II.A. ORIZONT EUROPA

502. Moldova este asociată la programele-cadru ale UE din 2012, iar la Orizont Europa din 2021. Guvernul apreciază această participare și a întreprins o serie de măsuri pentru a asigura implicarea activă a entităților moldovenești, inclusiv:

- înființarea Oficiului Național Orizont Europa în mai 2023;
- acordarea de sprijin părților interesate naționale și rețelei Punctelor Naționale de Contact (PNC) în cadrul Orizont Europa, rețelei de reprezentanți oficiali și experți naționali în cadrul comitetelor de program și misiunilor UE, care sunt implicate activ în sprijinirea părților interesate din Moldova în procesul de depunere a propunerilor de succes;
- dezvoltarea de stimulente financiare pentru organizațiile care desfășoară activități de cercetare.

503. Comitetul mixt UE-Moldova pentru cercetare și inovare contribuie la implementarea Acordului de Asociere Orizont Europa din 2022 prin reuniuni anuale, cea de-a patra fiind programată pentru octombrie 2025. Moldova este hotărâtă să participe în continuare la Comitetul mixt pentru cercetare și inovare.

504. Moldova se angajează să își consolideze participarea la Programul-cadru Orizont Europa și la următorul Program-cadru 10 prin susținerea activității Oficiului Național Orizont Europa și a rețelei PNC-uri. Guvernul va consolida capacitățile instituționale ale organizațiilor moldovenești de a aplica pentru proiectele Orizont Europa prin furnizarea de formare continuă și campanii de informare cu privire la oportunitățile din cadrul Programului-cadru Orizont Europa.

505. În acest context, Moldova beneficiază, de asemenea, de Proiectul „Moldovan Horizon Europe Office Empowering Research, Expanding Horizons (M-HERO)”, acordat de Comisia Europeană, începând cu 1 septembrie 2025. Proiectul este conceput pentru a consolida strategic Oficiul Național Orizont Europa, a sprijini rețeaua Punctelor Naționale de Contact și a spori cooperarea cu Oficiul Moldovei pentru Știință și Tehnologie din Bruxelles (MOST) până la sfârșitul anului 2028.

506. Prin intermediul proiectului „Moldovan Horizon Europe Office Empowering Research, Expanding Horizons (M-HERO)”, țara va pune în aplicare măsuri de sprijin dedicate întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-urilor) și întreprinderilor nou-înființate, recunoscând nevoile lor specifice în accesarea finanțării din partea Orizont Europa.

507. Moldova își propune să identifice oportunități de participare în cadrul Întreprinderilor comune din cadrul Orizont Europa.

508. Moldova este implicată în trei Parteneriate Europene: JPIAMR; Biodiversa+ și Water4All, și s-a angajat deja să se alăture la patru noi parteneriate europene în cadrul planului strategic Orizont Europa 2025-2027: (1) Sănătatea creierului; (2) Pădurile și silvicultura pentru un viitor durabil; (3) Materii prime pentru tranziția ecologică și digitală; (4) Pregătirea pentru pandemii, patrimoniul cultural rezilient, inclusiv să contribuie financiar la fiecare parteneriat. În plus, Moldova a aderat deja la Parteneriatul

European „O singură sănătate împotriva rezistenței la antimicrobiene” (One Health Antimicrobial Resistance) la 1 iunie 2025.

509. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ORIZONT EUROPA

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Actul de bază unic pentru întreprinderile comune - Regulamentul (UE) 2021/2085 al Consiliului din 19 noiembrie 2021 de instituire a întreprinderilor comune din cadrul programului Orizont Europa și de abrogare a Regulamentelor (CE) nr. 219/2007, (UE) nr. 557/2014, (UE) nr. 558/2014, (UE) nr. 559/2014, (UE) nr. 560/2014, (UE) nr. 561/2014 și (UE) nr. 642/2014 (CELEX: 32021R2085)	Până în martie 2026: - Elaborarea și aprobarea unei Foi de parcurs privind participarea Moldovei la întreprinderile comune.	Până la sfârșitul anului 2027: - Participarea la cel puțin o întreprindere comună.
Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului Orizont Europa - Programul-cadru pentru cercetare și inovare, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1290/2013 și (UE) nr. 1291/2013 (CELEX: 32021R0695)		- Implementarea Planului de acțiune al Programului național în domeniile cercetării și inovării 2024-2027. - Sprijinirea activităților Oficiului Național Orizont Europa și ale Rețelei Punctelor Naționale de Contact Orizont Europa.
Decizia (UE) 2021/764 a Consiliului din 10 mai 2021 de instituire a programului specific de implementare a Programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și de abrogare a Deciziei 2013/743/UE (CELEX: 32021D0764)		- Organizarea de programe de formare și sesiuni de redactare a propunerilor, desfășurate cu parteneri internaționali, pentru pregătirea și gestionarea propunerilor competitive în domeniul învățământului superior.

II.B. PRIORITĂȚILE SPAȚIULUI EUROPEAN DE CERCETARE

510. Moldova este ferm angajată în continuarea integrării ecosistemului său de cercetare și inovare în Spațiul European de Cercetare (SEC) prin implementarea celor nouă acțiuni SEC până la sfârșitul anului 2027.

511. Țara adoptă principiul științei deschise și va elabora un regulament național cuprinzător privind știința deschisă până la sfârșitul anului 2025.

512. Pentru a spori în continuare egalitatea de gen în știință, în 2026 va fi elaborată o Foaie de parcurs națională privind egalitatea de gen în cercetare și inovare, care va contribui la implementarea Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați pentru 2023-2027.
513. Moldova se angajează să întreprindă noi acțiuni incluse în Agenda politicii SEC 2025-2027, aprobată de Consiliul Uniunii Europene la 23 mai 2025. Până la sfârșitul trimestrului III al anului 2025, vom desemna Puncte de contact pentru reprezentarea la Forumul SEC și participarea în politicile structurale și acțiunile incluse în noua Agendă de politici SEC 2025-2027.
514. Programul național în domeniile cercetării și inovării pentru 2024-2027 include o prioritate strategică dedicată tehnologiilor inovatoare. Aceasta este, de asemenea, o componentă-cheie a Programului „Smart Moldova”. Până la mijlocul anului 2026, Moldova va promova atât înființarea de noi oficii de transfer tehnologic, cât și activitățile oficiilor de transfer tehnologic existente în cadrul organizațiilor care desfășoară activități de cercetare, prin adoptarea unui regulament care să reglementeze funcționarea acestora și prin introducerea unor stimulente specifice.
515. Cu scopul de a sprijini dezvoltarea infrastructurii de cercetare, Moldova va lansa un exercițiu de cartografiere a infrastructurii de cercetare existente și va elabora un regulament privind utilizarea și partajarea infrastructurii publice de cercetare până la sfârșitul anului 2025. Infrastructura de cercetare existentă va fi actualizată, iar cea nouă va fi creată, în funcție de fondurile disponibile.
516. În prezent, țara participă la un Consorțiu European pentru Infrastructura de Cercetare (ERIC): DANUBIUS-RI. Participarea la această infrastructură de cercetare paneuropeană va permite cercetătorilor moldoveni să acceseze instrumente și resurse de ultimă oră, să participe la colaborarea transfrontalieră și să atingă excelența științifică. Moldova intenționează să participe la cel puțin un alt ERIC până la finalizarea actualului program-cadru european.
517. Ca parte a eforturilor sale de aliniere a ecosistemului de inovare la cel european, Moldova va întreprinde măsuri pentru a promova o cooperare mai strânsă cu Institutul European de Inovare și Tehnologie (EIT) și Consiliul European pentru Inovare (EIC).
518. Un sprijin specializat pentru aplicarea la EIC Accelerator va fi oferit IMM-urilor inovatoare pentru aplicarea cu succes la instrumentele EIC.
519. Ca parte a Proiectului „CONNECT Moldova-UE”, implementat începând cu 1 iulie 2025, consorțiul Moldovei va desfășura o serie de activități și servicii identificate în colaborare cu IMM-urile din Moldova. Acestea sunt aliniate la obiectivele principale ale Rețelei Enterprise Europe Network (EEN) și includ furnizarea de servicii integrate prin cooperarea cu rețeaua Punctelor Naționale de Contact, monitorizarea oportunităților de finanțare ale UE legate de inovare și evaluarea nevoilor IMM-urilor pentru astfel de servicii.
520. Prin intermediul EEN Moldova, vor fi efectuate diagnostice privind inovarea în afaceri pentru a evalua potențialul de inovare al IMM-urilor și pentru a identifica oportunități

de finanțare prin intermediul programului Orizont Europa, precum și surse alternative, inclusiv capitalul de risc.

521. Moldova va continua să dezvolte și să îmbunătățească infrastructura de cercetare și inovare, inclusiv prin crearea Centrelor de Excelență în domeniile de specializare inteligentă: agricultură și procesarea alimentelor; tehnologia informației și comunicațiilor; energie; biomedicină și biofarmaceutică până la sfârșitul anului 2027.

522. Guvernul va utiliza fonduri din împrumutul Băncii Mondiale (Legea nr. 148/2025) pentru a dezvolta infrastructura de cercetare în domeniile prioritare ale specializării inteligente și în alte domenii științifice emergente.

523. Moldova va continua să se alinieze la ecosistemul european de inovare. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul PRIORITĂȚILOR SPAȚIULUI EUROPEAN DE CERCETARE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/ alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (UE) 2021/695 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a programului Orizont Europa - Programul-cadru pentru cercetare și inovare, de stabilire a normelor sale de participare și de diseminare și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1290/2013 și (UE) nr. 1291/2013 (CELEX: 32021R0695)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea unei Foi de parcurs privind angajamentul față de cea de-a doua Agendă de politici SEC 2025-2027. - Adoptarea unui Regulament privind știința deschisă. Până în martie 2026: - Adoptarea unei Foi de parcurs privind egalitatea de gen în domeniile cercetării și inovării.	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea acțiunilor asumate în a doua Agendă de politici privind SEC 2025-2027. Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea principiilor științei deschise incluse în Regulamentul privind organizațiile care efectuează activități de cercetare. - Obligatorietatea unor planuri privind egalitatea de gen pentru organizațiile care desfășoară activități de cercetare. - Asigurarea instruirilor privind egalitatea de gen și cercetarea incluzivă.
Regulamentul (UE) 2021/819 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 privind Institutul European de Inovare și Tehnologie (reformare) (CELEX: 32021R0819)	Până la jumătatea anului 2026: - Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind activitățile oficiilor de transfer tehnologic. Până la sfârșitul anului 2025: - Elaborarea și	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea Programului național în domeniile cercetării și inovării 2024-2027. - Implementarea Planului de acțiuni al Programului național de specializare inteligentă pentru anii 2024-2027 „Smart Moldova”. - Extinderea inițiativei privind voucherele pentru inovare.

	aprobarea unei Foi de parcurs privind colaborarea dintre mediul de afaceri și mediul academic.	
Regulamentul (CE) nr. 723/2009 al Consiliului din 25 iunie 2009 privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC) (CELEX: 32009R0723)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea unui Regulament privind accesul la infrastructura publică de cercetare și inovare.	Până la sfârșitul anului 2027: - Creșterea gradului de utilizare a infrastructurii publice de cercetare de către sectorul privat. - Instituirea unui sistem operațional accesibil publicului.

III. LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

524. Moldova dispune de un cadru legal și instituțional cuprinzător pentru abordarea riscurilor de corupție în sectorul cercetării și inovării.

525. Eforturile anticorupție relevante pentru capitolul 25 se vor concentra pe:

- formarea cercetătorilor pe teme de integritate, anticorupție, achiziții publice și standarde etice în cercetare;
- implementarea unui program (software) antiplagiat la nivel național;
- dezvoltarea unui sistem e-Cercetare pentru mai multă transparență, responsabilitate și supraveghere;
- implementarea principiilor științei deschise;
- stabilirea unor mecanisme clare de monitorizare și raportare a rezultatelor.

CAPITOLUL 26 – EDUCAȚIE ȘI CULTURĂ

526. Politicile Moldovei în domeniul educației, culturii, tineretului și sportului se bazează pe principiile echității, incluziunii, egalității de gen și respectului pentru diversitatea culturală, în conformitate cu articolele 165 și 167 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).
527. Legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis*-ul UE. Moldova are un nivel moderat de pregătire în ceea ce privește alinierea la cadrul instituțional al UE.
528. Progresele înregistrate includ participarea activă la Spațiul European al Educației prin implementarea deplină a obiectivelor Procesului de la Bologna, participarea la Procesul de la Torino, ajustarea Cadrului Național al Calificărilor (CNC) la Cadrul European al Calificărilor (EQF), dezvoltarea curriculumului național în conformitate cu competențele-cheie promovate de UE pentru învățarea bazată pe competențe, consolidarea resurselor umane în sectorul educației și integrarea drepturilor omului, a diversității culturale și a democrației, promovând în același timp incluziunea și egalitatea de șanse.
529. Prioritățile-cheie ale Moldovei includ raționalizarea și îmbunătățirea calității educației de la educația timpurie și preșcolară la învățământul primar, secundar, profesional și superior prin consolidarea capacității instituționale, dezvoltarea în continuare a standardelor de calificare și a pachetelor educaționale. Moldova își propune să investească în cadrele didactice prin îmbunătățirea formării inițiale și continue, îmbunătățirea calității resurselor educaționale și crearea unor medii de învățare sigure și incluzive.
530. Moldova acordă o atenție deosebită echității și nediscriminării, sprijinind grupurile vulnerabile, cum ar fi comunitățile rome, tinerii aflați în situații de risc, copiii cu nevoi educaționale speciale, migranții, și refugiații ucraineni. Eforturile vizează, de asemenea, dezvoltarea profesională, oportunitățile de recalificare și perfecționare profesională și implementarea micro-certificărilor pentru a răspunde mai bine nevoilor pieței muncii.
531. Digitalizarea și sustenabilitatea reprezintă priorități transversale. Moldova dezvoltă sisteme integrate de gestionare a educației, creează materiale digitale de înaltă calitate și consolidează competențele digitale atât pentru profesori, cât și pentru elevi. Principiile tranziției ecologice sunt integrate în curricula școlară, alături de educația pentru cetățenie democratică, înțelegerea interculturală și multilingvism. În paralel, programele naționale consolidează participarea tinerilor, angajamentul civic și capacitatea organizațiilor conduse de tineri ca parteneri strategici pentru instituțiile publice.
532. În domeniul sportului, Moldova se aliniază la standardele UE, concentrându-se pe investițiile în infrastructură, sprijinirea sportivilor și a inițiativelor de activități sportive pentru toți.

533. În sectorul cultural, reformele acordă prioritate îmbunătățirii accesului la patrimoniul cultural și la resursele culturale digitale, sprijinirii industriilor creative, îmbunătățirii statutului artiștilor și combaterii traficului ilicit de bunuri culturale. Diplomația culturală, programele de rezidență și mobilitate sunt în curs de extindere, în timp ce siturile de patrimoniu sunt restaurate și integrate în turism.
534. Moldova acceptă *acquis*-ul UE și standardele relevante bazate pe cele mai bune practici internaționale reglementate de capitolul 26 „Educație și cultură”, în vigoare la data prezentării poziției de negociere și se angajează să le implementeze până la data aderării. Moldova nu solicită adaptări specifice, măsuri sau perioade tranzitorii pentru acest capitol.

I. EDUCAȚIE ȘI FORMARE

I.A. CADRUL GENERAL DE EDUCAȚIE ȘI FORMARE

535. Ministerul Educației și Cercetării (MEC) este responsabil de elaborarea politicilor în domeniul educației, tineretului și sportului, cu mai multe agenții de sprijin însărcinate cu implementarea politicilor: Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, Institutul Național pentru Educație și Leadership, Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică, Centrul de Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație.
536. Strategia de dezvoltare „Educația 2030” servește drept cadru strategic cheie, care este aliniat la obiectivele educaționale ale Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova europeană 2030”. Codul Educației, adoptat în 2014, împreună cu alte legi, regulamente și hotărâri ale Guvernului, stabilește baza legală pentru sectorul educației.
537. Programul de dezvoltare a educației incluzive pentru 2024-2027, aflat în curs de implementare, promovează educația incluzivă și asigură accesul la oportunități de învățare pentru toți copiii, inclusiv pentru cei cu cerințe educaționale speciale, la toate nivelurile de învățământ.
538. Implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului 2023-2027 vizează eliminarea barierelor pentru grupurile dezavantajate, inclusiv copiii cu dizabilități, minoritățile etnice și cei din zonele rurale, în toate sectoarele. În contextul crizei refugiaților ucraineni, Moldova a elaborat protocoale de integrare școlară și programe de învățare a limbii, precum și a echipat școlile și a instruit cadrele didactice în aspecte specifice relevante pentru copiii strămutați.
539. Moldova a stabilit un Cadru Național al Calificărilor (CNC) solid, care se aliniază la Cadrul European al Calificărilor (EQF). De asemenea, raportul de referințiere a CNC la EQF va fi finalizat până la sfârșitul anului 2025.
540. Moldova se angajează să promoveze digitalizarea la toate nivelurile de educație prin dezvoltarea unor sisteme informaționale integrate de gestionare, crearea de materiale de învățare digitale de înaltă calitate și îmbunătățirea competențelor digitale atât ale elevilor, cât și ale profesorilor, consolidând reziliența generală a sistemului de educație.

541. În domeniul educației, Moldova a dezvoltat mai multe sisteme de tehnologii informaționale pentru colectarea datelor care servesc, de asemenea, în scopul elaborării politicilor: Sistemul Informațional de Management în Educație (SIME), pentru colectarea datelor în învățământul general și în învățământul profesional. Conceptul Sistemului Informațional de Management în Învățământul Superior (SIMIS) a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 4/2024, iar Biroul Național de Statistică este responsabil de colectarea, prelucrarea și diseminarea statisticilor oficiale din domeniul educației.
542. Moldova a înregistrat progrese semnificative în alinierea sistemului său educațional la tranzițiile digitală și ecologică. Cadrul DigCompEdu a fost adoptat oficial, urmat de elaborarea unui curriculum național, a unei metodologii de evaluare și certificare și a unor materiale de formare. Pentru a sprijini eforturile de certificare a cadrelor didactice, a fost lansată o inițiativă națională ce include cursuri de formare de nivel A, începând cu 9 iunie 2025 și cu scopul de a instrui aproximativ 10.000 de cadre didactice din învățământul general până în aprilie 2026 - făcând astfel certificarea mai accesibilă și mai atractivă pentru un număr mai mare de cadre didactice. Planul de acțiune în domeniul educației digitale pentru anii 2024-2027 este în curs de implementare. Standardele de competență digitală pentru directorii de școli și grădinițe au fost, de asemenea, aprobate, împreună cu conceptul național de învățământ la distanță. Proiecte precum *Tekwill în fiecare școală* și *Clasa viitorului* continuă să se extindă, dotând școlile cu instrumente digitale, formare pentru profesori, seturi de robotică și platforme interactive de învățare. În același timp, tranziția ecologică este integrată ca temă transversală în noul curriculum.
543. În învățământul secundar, Moldova se angajează să îmbunătățească calitatea educației, precum și performanța elevilor, printr-un curriculum modernizat axat pe STEM, tranziții digitale și ecologice, competențe transversale și de viață, asigurând dezvoltarea holistică a copilului: cognitivă, socio-emoțională, fizică, lingvistică și legată de sănătate.
544. Eforturile Moldovei se vor concentra pe o finanțare mai eficientă și pe consolidarea rețelei școlare, prin modernizarea infrastructurii educaționale și promovarea transparenței și responsabilității în gestionarea resurselor educaționale.
545. Moldova a transpus parțial Directiva Consiliului privind educația copiilor lucrătorilor migranți (77/486/CEE) în Legea nr. 200/2025 privind libera circulație și ședere pe teritoriul Republicii Moldova a cetățenilor Uniunii Europene și a membrilor de familie ai acestora. Această lege introduce definiția cetățeanului UE și consacră principiul nediscriminării atunci când se asigură accesul la educație. Republica Moldova își reafirmă angajamentul de a-și alinia în continuare legislația primară și secundară la principiul nediscriminării pe criteriul cetățeniei, asigurându-se astfel că cetățenii UE beneficiază de acces egal la educație în aceleași condiții ca și cetățenii moldoveni, în deplină conformitate cu *acquis*-ul UE.
546. În conformitate cu obiectivele Directivei 77/486/CEE, Moldova va depune, de asemenea, eforturi pentru a consolida măsurile de integrare instituțională și socială a copiilor lucrătorilor migranți, inclusiv: îmbunătățirea accesului la instrumentele de

instruire lingvistică; sprijinirea formării profesorilor și a adaptării pedagogice; promovarea incluziunii culturale și, după caz, predarea limbii materne și a culturii de origine.

547. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ÎNVĂȚĂMÂNTULUI GENERAL ȘI A CADRULUI DE FORMARE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Directiva 77/486/CEE a Consiliului din 25 iulie 1977 privind educația copiilor lucrătorilor migranți (CELEX: 31977L0486)	-	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea Programului național „Investim în profesori”.
Articolul 24 din Directiva 2004/38/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind dreptul la liberă circulație și sedere pe teritoriul statelor membre pentru cetățenii Uniunii și membrii familiilor acestora, de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 și de abrogare a Directivelor 64/221/CEE, 68/360/CEE, 72/194/CEE, 73/148/CEE, 75/34/CEE, 75/35/CEE, 90/364/CEE, 90/365/CEE și 93/96/CEE (Text cu relevanță pentru SEE) (CELEX: 32004L0038)	Până în martie 2026: Adoptarea modificărilor la Hotărârea de Guvern nr. 504/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova.	-
Rezoluția Consiliului din 26 februarie 2021 privind un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației (2021-2030) 2021/C 66/01 (CELEX: 32021G0226(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”.	Până la sfârșitul anului 2027: Consolidarea capacităților instituționale și participarea continuă la reuniunile anuale ale grupurilor de lucru ale Cadrului strategic pentru Spațiul european al educației pentru ciclul 2021-2025 și ulterior, și ale altor structuri europene și internaționale.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Rezoluția Consiliului privind structura de guvernare a Cadrului strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a Spațiului european al educației (2021-2030), 2021/C 497/01 (CELEX: 32021G1210(01))		
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind progresele înregistrate în direcția realizării Spațiului european al educației (CELEX: 52022DC0700)		
Recomandarea Consiliului din 13 mai 2024 „Europa în mișcare” – oportunități de mobilitate în scopul învățării pentru toți (CELEX:32024H03364)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”. - Adoptarea Programului de internaționalizare a învățământului superior pentru anii 2026-2028. Până la sfârșitul anului 2026: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind majorarea burselor în cadrul Programului de mobilitate CEEPUS IV. Până în martie 2026: - Adoptarea modificărilor la Hotărârea de Guvern nr. 504/2017 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova.	Până la sfârșitul anului 2030: - Implementarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”; - Implementarea măsurilor pregătitoare pentru asocierea la programul Erasmus+.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Concluzii ale Consiliului privind contribuția educației și a formării la consolidarea valorilor europene comune și a cetățeniei democratice (CELEX: 52023XG01419) Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind promovarea valorilor comune, a educației favorabile incluziunii și a dimensiunii europene a predării (CELEX: 32018H0607(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea noului curriculum pentru învățământul general.	Până la sfârșitul anului 2027: Inserarea dimensiunii europene a predării în materialele metodologice, precum și în modulele de formare continuă pentru personalul didactic din învățământul general.
Rezoluția Consiliului din 21 noiembrie 2008 privind o strategie europeană în favoarea multilingvismului (CELEX: 32008G1216(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2029.	Până la sfârșitul anului 2025: Implementarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2023-2025. Începând cu luna septembrie 2025: Implementarea Regulamentului privind examenul de evaluare a competențelor lingvistice în limba română pentru adulți și elevi de liceu. Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea Conceptului de educație multilingvă.
Recomandare a Consiliului din 16 iunie 2022 privind învățarea pentru tranziția verde și dezvoltarea durabilă 2022/C 243/01 (CELEX: 32022H0627(01))	Până la sfârșitul anului 2026: - Adoptarea noului curriculum pentru învățământul general. - Elaborarea și adoptarea Conceptului de educație pentru dezvoltare durabilă pentru instituțiile de învățământ superior.	Începând cu septembrie 2027: - Implementarea noului curriculum pentru învățământul general. - Integrarea educației pentru tranziția ecologică și dezvoltarea durabilă în programele de formare inițială și continuă a cadrelor didactice.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
		Până la sfârșitul anului 2026: - Aprobarea și dezvoltarea a cel puțin 4 programe de Învățământ profesional tehnic (IPT) axate pe tranziția verde, în strânsă colaborare cu sectorul privat.
Concluziile Consiliului privind sporirea mobilității cadrelor didactice și a formatorilor, în special a mobilității europene, în timpul educației și formării lor inițiale și continue 2022/C 167/02 (CELEX: 52022XG0421(01)) Concluziile Consiliului privind rolul transformator al educației pentru dezvoltare durabilă și cetățenia globală ca instrument esențial pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) (Link)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”.	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea Programului național „Investim în profesori” și „Investim în educatori”. - Implementarea Ghidului metodologic „Guvernarea democratică a școlilor din Moldova”. - Dezvoltarea de activități non-formale pentru punerea în aplicare a Cadrului de referință al Consiliului Europei (CoE) privind competențele pentru cultura democratică.
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Planul de acțiune pentru educația digitală 2021-2027 Resetarea educației și formării pentru era digitală (CELEX: 52020DC0624) Concluziile Consiliului privind educația digitală în societățile cunoașterii din Europa 2020/C 415/10 (CELEX: 52020XG1201(02))		Până la sfârșitul anului 2027: - Îmbunătățirea competențelor digitale ale managerilor și profesorilor prin cursuri de formare aliniate la standardele DigCompEdu - cel puțin 70 % din numărul total. - Implementarea unui sistem centralizat de informații privind gestionarea învățământului

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Concluziile Consiliului privind sprijinirea stării de bine în educația digitală 2022/C 469/04 (CELEX: 52022XG1209(01))	privind funcționarea și utilizarea acestuia.	superior în toate universitățile.
Recomandarea Consiliului din 23 noiembrie 2023 privind factorii favorizanți esențiali pentru succesul educației și formării digitale (CELEX: 32024H01115)	- Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului Informațional de Personalizare a Actelor de Studii (SI PAS) și a Regulamentului privind funcționarea și utilizarea Sistemului SI PAS.	- Implementarea registrelor electronice în toate școlile și instituțiile ÎPT.
Recomandarea Consiliului din 23 noiembrie 2023 privind îmbunătățirea ofertei de competențe digitale în educație și formare (CELEX: 32024H01030)	- Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Conceptului sistemului informațional Platforma națională de resurse deschise în educație.	- Asigurarea standardelor minime de echipamente TIC (SMD) în toate școlile.

I.B. ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE BAZĂ ȘI CEL SECUNDAR

548. În Moldova, educația și îngrijirea timpurie (EIT) reprezintă o prioritate-cheie prevăzută în Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, aliniată la obiectivele UE privind calitatea, accesibilitatea și incluziunea. Serviciile EIT sunt furnizate gratuit pentru toți copiii până la vârsta de 7 (șapte) ani.

549. În iulie 2025, Ministerul Educației și Cercetării a aprobat Planul-cadru pentru învățământul preșcolar, care vizează organizarea procesului educațional în grădinițele publice și private. Implementarea noului document va asigura un cadru unitar pentru desfășurarea activităților educaționale care să răspundă atât nevoilor de dezvoltare ale copiilor, cât și realităților instituționale.

550. Unul dintre obiectivele principale în legătură cu Recomandarea Consiliului din 22 mai 2019 privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor este de a spori disponibilitatea serviciilor de educație și îngrijire a copiilor preșcolari, în special în zonele rurale și pentru comunitățile defavorizate. Moldova acordă prioritate înființării de noi grupuri de creșă pentru copii cu vârsta sub 2 (doi) ani, formării cadrelor didactice și îmbunătățirii infrastructurii grădinițelor, inclusiv furnizării de materiale de predare și învățare și jucării.

551. Pentru a îmbunătăți infrastructura instituțiilor de învățământ și a asigura calitatea educației, precum și pentru a aborda disparitățile dintre mediul rural și cel urban, Moldova a lansat în 2023 Inițiativa privind Rețeaua de Școli Model, axată pe renovarea și reproiectarea a 35 de școli. Inițiativa își propune să asigure o infrastructură modernă adaptată nevoilor elevilor și profesorilor, laboratoare performante, echipamente digitale

și facilități sanitare adecvate. Pentru a sprijini proiectul, începând din 2024, Ministerul Educației și Cercetării oferă compensații financiare părinților pentru transferul elevilor și achiziționează autobuze școlare pentru a asigura transportul în siguranță al copiilor către școlile model. Se preconizează că rețeaua de Școli Model va crește la 90 de școli până în 2030.

552. Începând cu 1 septembrie 2025, toți elevii din clasele 1-9 beneficiază de mese gratuite la școală.

553. În prezent, Moldova întreprinde o revizuire cuprinzătoare a curriculei școlare în învățământul primar și secundar, cu scopul de a forma la elevi competențele necesare pentru o cetățenie activă și responsabilă, inclusiv cunoașterea valorilor europene și a temelor transversale, cum ar fi educația pentru pace, democrația, înțelegerea interculturală, multilingvismul, egalitatea de gen, digitalizarea, cetățenia globală și altele.

554. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ÎNVĂȚĂMÂNTULUI DE BAZĂ ȘI A CELUI SECUNDAR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea (UE) 2021/1004 a Consiliului din 14 iunie 2021 de instituire a unei Garanții europene pentru copii (CELEX: 32021H1004)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Hotărârea Guvernului nr. 868/2014 privind finanțarea pe baza costului standard per elev în instituțiile de învățământ primar și secundar general aflate sub autoritatea administrațiilor publice locale de nivelul al doilea.	Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive pentru perioada 2024-2027. Până la sfârșitul anului 2030: Implementarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare "Educația 2030".
Recomandarea a Consiliului din 8 decembrie 2022 privind educația și îngrijirea timpurie a copiilor: obiectivele de la Barcelona pentru 2030 2022/C 484/01 (CELEX: 32022H1220(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Metodologiei de finanțare a instituțiilor publice de învățământ preșcolar pe baza costului standard per copil.	Până la sfârșitul anului 2025: - Dotarea a 200 de grădinițe cu echipamente, materiale didactice și mobilier necesare. - Extinderea grupelor de creșă în peste 15 grădinițe. Până la sfârșitul anului 2027: - Creșterea până la 5.000 a numărului de locuri în grădinițe.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 22 mai 2019 privind sisteme de înaltă calitate de educație și îngrijire timpurie a copiilor (CELEX: 32019H0605(01))		- Implementarea Programului național "Investim în educatori".
Recomandare a Consiliului din 29 noiembrie 2021 privind abordările bazate pe învățarea mixtă pentru un învățământ primar și secundar de înaltă calitate și incluziv 2021/C 504/03 (CELEX: 32021H1214(01))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare "Educația 2030". - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Conceptului și Regulamentului privind Sistemul informațional de management al datelor în domeniul educației incluzive. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea noului curriculum pentru învățământul general.	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Moldova pentru 2024-2027. În curs de desfășurare: - Implementarea Proiectului "Școli model" cu scopul de a îmbunătăți calitatea învățământului general și de a aborda disparitățile rural-urban. - Implementarea Programului de învățare a limbii române, inclusiv pentru populația adultă, pentru anii 2026-2029. - Implementarea Programului de mese gratuite pentru elevii claselor a V-a - a IX-a. - Dezvoltarea sistemului de evidență și monitorizare a copiilor cu cerințe educaționale speciale (CES). - Implementarea cursului opțional <i>Educație pentru sănătate</i>: elaborarea de materiale pentru profesori și furnizarea de formare pentru profesori. Până la sfârșitul anului 2030: Extinderea la 90 a numărului de școli care fac parte din rețeaua Proiectului "Școli Model".

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea consiliului din 28 noiembrie 2022 privind căile către succesul școlar și de înlocuire a Recomandării Consiliului din 28 iunie 2011 privind politicile de reducere a părăsirii timpurii a școlii 2022/C 469/01 (CELEX: 32022H1209(01))		
Concluziile Consiliului privind echitatea și incluziunea în educație și formare în vederea promovării succesului educațional pentru toți 2021/C 221/02 (CELEX: 52021XG0610(01))		
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre privind o abordare cuprinzătoare a sănătății mintale a tinerilor în Uniunea Europeană (CELEX: 52023XG01337)		

I.C. ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

555. Apartenența Republicii Moldova la Spațiul European al Învățământului Superior (EHEA) din 2005 a condus la reforme structurale semnificative pentru introducerea ciclurilor de studii, dezvoltarea CNC, stabilirea structurilor de finanțare și de guvernare pentru instituțiile de învățământ superior, fortificarea autonomiei universitare și participarea sporită la proiectele Erasmus+.

556. Eforturile vor fi îndreptate spre implementarea Strategiei Europene pentru Universități, aliniind astfel sistemul național la Spațiul European al Educației.

557. Moldova va adopta și implementa Programul de internaționalizare a învățământului superior pentru 2026-2028 și va consolida mecanismele de asigurare a calității. De asemenea, consolidarea autonomiei universitare și înregistrarea Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (ANACEC) în Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (EQAR), referențierea Cadrului Național al Calificărilor la EQF, alinierea programelor de studii la cerințele pieței muncii, alocarea/atragerea de investiții substanțiale în infrastructură și dezvoltarea profesională a cadrelor didactice sunt obiective-cheie.

558. Pentru a aborda disparitățile regionale și pentru a asigura accesul și incluziunea în

învățământul superior, în conformitate cu Comunicatul de la Roma, în 2025 a fost adoptat Regulamentul de organizare și desfășurare a învățământului la distanță și cu frecvență redusă în cadrul studiilor superioare de licență și master.

559. Moldova se angajează să integreze institutele de cercetare în universități, pentru a facilita sinergiile dintre educație, cercetare și dezvoltarea profesională a specialiștilor și pentru a utiliza mai eficient resursele financiare.

560. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 3 de mai jos:

Tabelul 3. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 26 noiembrie 2018 privind promovarea recunoașterii reciproce automate a calificărilor dobândite în cadrul învățământului superior și a celor dobândite ca urmare a absolvirii unui ciclu secundar superior de învățământ și formare, precum și a rezultatelor perioadelor de învățare petrecute în străinătate (CELEX: 32018H1210(01))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Ordinului privind aprobarea cadrelor sectoriale ale calificărilor pentru sectoarele pilot: Educație, Sănătate și TIC. Integrarea tuturor nivelurilor și domeniilor de formare profesională necesare sectorului (calificări sectoriale). - Adoptarea Regulamentului pentru elaborarea cadrului normativ de recunoaștere a rezultatelor învățării obținute prin programe de mobilitate academică la nivelurile 1-4 ale CNC, în conformitate cu standardele europene. Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind recunoașterea și echivalarea actelor de studii și a calificărilor obținute în contexte diferite, în conformitate cu prevederile Convenției Globale privind Învățământul Superior și a altor tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.	Până la sfârșitul anului 2027: Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional pentru recunoașterea calificărilor obținute în străinătate, în conformitate cu standardele Spațiului european de recunoaștere (LRC, ENIC-NARIC).
Concluziile Consiliului privind măsurile suplimentare necesare pentru ca recunoașterea reciprocă automată în domeniul educației și al formării să devină o realitate 2023/C 185/10 (CELEX: 52023XG0526(03))		

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind crearea de punți pentru o cooperare europeană eficientă în domeniul învățământului superior 2022/C 160/01 (CELEX: 32022H0413(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”. Până în martie 2026: - Actualizarea Metodologiei de evaluare externă a calității în învățământul superior, formarea profesională și formarea adulților, cu includerea criteriului de integritate în standardele de acreditare. - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1009/2006 privind cuantumul burselor, alocațiilor lunare și al altor forme de asistență socială pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ și formare profesională postsecundară și nonterțiară, din învățământul profesional secundar și persoanele care urmează studii postuniversitare.	Până la sfârșitul anului 2027: - Revizuirea curriculei universitare și conectarea acestora la nevoile pieței muncii, cu implicarea mediului de afaceri. - Modernizarea infrastructurii pentru atragerea absolvenților de liceu să aleagă universități din Moldova.
Concluziile Consiliului privind o strategie europeană de capacitate a instituțiilor de învățământ superior pentru viitorul Europei 2022/C 167/03 (CELEX: 52022XG0421(02))	Până în octombrie 2026: Adoptarea Hotărârii de Guvern privind aprobarea Conceptului de platformă digitală pentru urmărirea parcursului educațional al absolvenților.	
Recomandarea Consiliului din 20 noiembrie 2017 privind monitorizarea parcursului profesional al absolvenților. (CELEX: 32017H1209(01))		
Decizia de punere în aplicare (UE) 2021/1877 a Comisiei din 22 octombrie 2021 privind cadrul de măsuri de incluziune pentru programele Erasmus+ și Corpul european de solidaritate 2021-2027 (CELEX: 32021D1877)	Până în martie 2026: Adoptarea modificărilor la Hotărârea de Guvern nr. 504/2017 privind aprobarea Regulamentului cu privire la studiile străinilor în instituțiile de învățământ din Republica Moldova. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea modificărilor la Hotărârea de Guvern nr. 56/2014 pentru aprobarea Regulamentului-cadru privind mobilitatea academică în învățământul superior.	

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind o strategie europeană pentru universități (CELEX: 52022DC0016)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”. - Adoptarea Programului de internaționalizare a învățământului superior pentru anii 2026-2028. - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 343/2020 privind aprobarea Metodologiei de finanțare bugetară a instituțiilor publice de învățământ superior. Până în martie 2026: - Actualizarea Metodologiei de evaluare externă a calității în învățământul superior, formarea profesională și formarea adulților cu includerea criteriului de integritate în standardele de acreditare.	Începând cu 2026: - Implementarea Programului de internaționalizare a învățământului superior pentru anii 2026-2028. - Implementarea sistemului electronic privind admiterea (e-Admitere) pentru instituțiile de învățământ superior. Până la sfârșitul anului 2026: - Dezvoltarea și implementarea Sistemului informațional de management în învățământul superior (SIMIS). - Implementarea unui program (software) național antiplagiat. Până la sfârșitul anului 2027: Obținerea acreditării internaționale pentru cel puțin 25% din programele de doctorat. Continuu: Actualizarea Nomenclatorului domeniilor și ocupațiilor/ profesiilor din învățământul superior prin adăugarea de noi calificări.

II. EDUCAȚIE ȘI FORMARE PROFESIONALĂ ȘI COMPETENȚE PENTRU ANGAJARE ȘI ÎNVĂȚARE PE TOT PARCURSUL VIEȚII

561. Prin aderarea la Alianța Europeană pentru Ucenicii (EAfA) în 2022, Moldova a stabilit ritmul pentru reforme avansate în domeniu.

562. Cadrul normativ pentru domeniul educației și formării profesionale a fost actualizat semnificativ prin aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ profesional tehnic (IPT) în 2024. Noul cadru reglementează, printr-un singur act normativ, funcționarea și activitatea tuturor tipurilor de instituții din învățământul profesional tehnic (școli profesionale, colegii, centre de excelență).

563. Noile nomenclatoare de profesii și specialități pentru educația și formarea profesională sunt actualizate periodic pentru a se alinia la nevoile pieței muncii. Cele mai recente actualizări din 2024 și 2025 au introdus noi specialități „ecologice”, cu scopul de a promova ocupațiile și competențele ecologice care sprijină mediul de afaceri în tranziția către o economie circulară.
564. Eforturile pentru dezvoltarea educației și formării profesionale au condus la implementarea cu succes a învățământului profesional dual și la o participare activă a întreprinderilor în acest proces.
565. Moldova se angajează să promoveze educația și formarea profesională prin continuarea implementării Legii nr. 110/2022 cu privire la învățământul dual. Aceasta include creșterea numărului de elevi înscriși în învățământul profesional secundar dual cu cel puțin 10 procente anual, precum și actualizarea periodică a Nomenclatorului domeniilor și specialităților de formare profesională.
566. Pentru a asigura calitatea educației în cadrul sistemului ÎPT, Moldova se angajează să elaboreze și să actualizeze standardele ocupaționale și de calificare. În plus, cel puțin 50% din programele de învățământ și materialele de învățare, inclusiv resursele digitale, vor fi revizuite pentru a alinia mai bine formarea de competențe la nevoile în continuă evoluție ale pieței muncii.
567. O prioritate-cheie este dezvoltarea centrelor de excelență în domeniul ÎPT, permițându-le să pună pe deplin în aplicare funcțiile de bază, cum ar fi crearea de materiale didactice și programe de învățământ, coordonarea și sprijinirea instituțiilor afiliate și oferirea de formare profesională continuă pentru profesori.
568. Pentru a răspunde mai bine cerințelor pieței muncii, sistemul de validare a învățării non-formale este implementat în cadrul a 16 centre active din întreaga țară.
569. Conceptul de „micro-calificare/calificare parțială”, introdus în 2023, permite dobândirea unei calificări complete pentru desfășurarea activităților profesionale.
570. Moldova se angajează să dezvolte și să implementeze în mod continuu noi programe de educație și formare a adulților (recalificare, perfecționare și micro-calificări) în conformitate cu nevoile pieței muncii.
571. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 4 de mai jos:

Tabelul 4. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul EDUCAȚIEI ȘI FORMĂRII PROFESIONALE, al COMPETENȚELOR PENTRU OCUPAREA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI al ÎNVĂȚĂRII PE TOT PARCURSUL VIEȚII

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 15 martie 2018 privind un Cadru	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea modificărilor la Regulamentul privind	Continuu: Implementarea învățământului dual în

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
european pentru ucenicii de calitate și eficace (CELEX: 32018H0502(01))	procedura de compensare a costurilor unitare în învățământul dual, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 97/2023 (creșterea cuantumului compensației pentru remunerarea studenților).	sistemul ÎPT și de învățământ superior.
Decizia Consiliului din 26 februarie 2004 de stabilire a Regulamentului Comitetului consultativ pentru formare profesională (CELEX: 32004D0223)		Continuu: Participarea la reuniunile anuale ale Comitetului consultativ pentru formare profesională (CCFP).
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Privind instituirea unui Pilon european al drepturilor sociale (CELEX: 52017DC0250) Recomandarea Consiliului din 24 noiembrie 2020 privind educația și formarea profesională (EFP) pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență 2020/C 417/01 (CELEX: 32020H1202(01)) Agenda competențelor: către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Agenda europeană a competențelor pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență (CELEX: 52020DC0274)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educație 2030”. Până la sfârșitul anului 2025: Aprobarea Metodologiei de implementare a educației incluzive în învățământul profesional și tehnic (ÎPT).	Până la sfârșitul anului 2027: - Asigurarea faptului că cel puțin 50 % din programele de studiu ÎPT active sunt aliniate la programe de studii bazate pe calificări. - Asigurarea faptului că numărul total de elevi înscriși în programe de învățământ profesional dual e de cel puțin 6.000 cumulativ pentru perioada 2025-2027. - Modernizarea infrastructurii pentru cel puțin 20 de instituții ÎPT. - Asigurarea ca cel puțin 50% din programele active de învățământ tehnic și profesional sunt predate de profesori ÎPT care au absolvit cursuri de formare continuă și aplică materiale de predare și învățare care integrează perspectiva de gen și dizabilitate. - Îmbunătățirea continuă a capacității Centrelor de Excelență.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre reușiți în cadrul Consiliului din 21 noiembrie 2008 privind o mai bună integrare a orientării de-a lungul vieții în strategiile de învățare de-a lungul vieții (CELEX: 42008X1213(02))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului pentru anii 2026-2030 al Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”.	Continuu: - Extinderea rețelei de centre de validare a educației non-formale și informale pentru a răspunde tuturor nevoilor pieței. - Elaborarea și implementarea unor noi programe de educație și formare a adulților (recalificare, perfecționare și micro-certificare) în conformitate cu nevoile pieței muncii.
Recomandarea Consiliului din 22 mai 2018 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (CELEX: 32018H0604(01))	Până în martie 2026: Modificarea Metodologiei privind elaborarea programelor de învățare pentru adulți.	- Continuarea extinderii sistemului de vouchere și analizarea posibilității de a iniția conturi personale de învățare. - Actualizarea Nomenclatorului domeniilor și ocupațiilor/profesiilor din IPT prin adăugarea de noi calificări.
Recomandarea Consiliului din 19 decembrie 2016 privind parcursurile de actualizare a competențelor: noi oportunități pentru adulți (CELEX: 32016H1224(01))		
Rezoluție a Consiliului privind un nou plan european pentru învățarea în rândul adulților (2021-2030) 2021/C 504/02 (CELEX: 32021G1214(01))		
Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind conturile personale de învățare 2022/C 243/03 (CELEX: 32022H0627(03))		
Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind o abordare europeană a microcertificatelor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională 2022/C 243/02 (CELEX: 32022H0627(02))		
Recomandarea Consiliului din 19 decembrie 2016 privind parcursurile de actualizare a competențelor: noi oportunități pentru adulți CELEX: 32016H1224(01)		

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Recomandarea Consiliului din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale (CELEX: 32012H1222(01))		
Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții (CELEX: 32006H0962)		
Recomandarea Consiliului din 22 mai 2017 privind Cadrul european al calificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și de abrogare a Recomandării Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind stabilirea Cadrului european al calificărilor pentru învățarea de-a lungul vieții (CELEX: 32017H0615(01))	-	Până la sfârșitul anului 2026: Referențierea Cadrului Național al Calificărilor la Cadrul European al Calificărilor.
Decizia (UE) 2018/646 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 aprilie 2018 privind un cadru comun pentru furnizarea unor servicii mai bune pentru aptitudini și calificări (Europass) și de abrogare a Deciziei nr. 2241/2004/CE (CELEX: 32018D0646)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Ordinului ministerial privind implementarea și promovarea instrumentelor Europass.	Până la sfârșitul anului 2027: Îmbunătățirea capacităților administrative ale Centrului Național Europass.
Regulamentul (CE) nr. 452/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 aprilie 2008 privind producerea și dezvoltarea de statistici referitoare la educație și învățarea pe tot parcursul vieții (CELEX: 32008R0452)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului ministerial privind aprobarea tabelor de corespondență și a structurii sistemului de învățământ din Moldova în conformitate cu cerințele UE.	Până la sfârșitul anului 2027: - Implementarea continuă a Sistemului informațional de management în educație la toate nivelurile de studii. - Elaborarea metodologiei și implementarea sondajului privind educația adulților prin metode moderne de colectare a datelor.

III. TINERETUL

572. Moldova se angajează să elaboreze și să implementeze politici publice și programe care vizează consolidarea capacităților tinerilor și a organizațiilor conduse de tineri. Scopul

este de a construi organizații puternice, reziliente, care pot servi ca parteneri strategici pentru instituțiile publice, de a încuraja angajamentul civic și de a promova munca voluntară în rândul tinerilor, asigurând astfel participarea lor semnificativă la procesele democratice și la dezvoltarea comunității.

573. Sectorul tineretului este coordonat de Ministerul Educației și Cercetării, sprijinit de Agenția Națională pentru Tineret în calitate de autoritate implementatoare, precum și de organizațiile societății civile și centrele de tineret. În plus, Consiliul Național al Tineretului și Comisia pentru politicile de tineret contribuie la elaborarea politicilor și programelor de tineret.

574. Strategia de dezvoltare a sectorului de tineret „Tineret 2030” reflectă angajamentele Moldovei față de Programul european pentru activitățile pentru tineret, care sunt aliniate la prioritățile naționale, cum ar fi: profesionalizarea lucrătorilor de tineret, recunoașterea muncii cu tinerii ca instrument educațional în dezvoltarea competențelor acestora, integrarea muncii de tineret în cadrul sectorului educațional formal, extinderea accesului la servicii adaptate tinerilor și recunoașterea competențelor dobândite prin activități educaționale non-formale. Prioritățile naționale bazate pe Programul european pentru activitățile pentru tineret sunt adaptate la nevoile și realitățile specifice ale sectorului local al tineretului și sunt implementate în cadrul capacităților financiare și de resurse umane disponibile. Evoluțiile recente ale cadrului normativ, cum ar fi aprobarea Programului național de dezvoltare a Centrelor de tineret 2030 și a metodologiei de finanțare și evaluare a centrelor de tineret în ianuarie 2025, vizează promovarea, integrarea și recunoașterea activității de tineret ca o componentă esențială a sectorului.

575. Moldova depune eforturi pentru a-și alinia legislația și practicile naționale la cadrul UE, în special la Strategia UE pentru tineret și la Programul european pentru activitățile pentru tineret, concentrându-se pe accesul la un loc de muncă de calitate, sănătatea mintală, serviciile adaptate tinerilor și durabilitatea în cadrul foii sale de parcurs planificate privind Programul european pentru activitățile pentru tineret și Cardul european pentru tineret.

576. Vor fi luate măsuri specifice pentru a consolida capacitățile instituționale și operaționale ale autorităților naționale de aplicare a legii. Activitățile de consolidare a capacităților și inițiativele de asistență tehnică vor fi lansate până în 2026 pentru a asigura pregătirea deplină pentru aplicarea efectivă a cadrului normativ actualizat. Eforturile Moldovei se vor concentra pe abilitarea tinerilor de a se implica în procesul decizional și în viața comunității, și pe extinderea participării acestora.

577. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 5 de mai jos:

Tabelul 5. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul TINERETULUI

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajamentul privind implementarea
Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind rezultatele celui de al 10-lea ciclu al dialogului UE cu tinerii (CELEX: 42024Y07402)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare pentru anii 2027-2030 a Strategiei de dezvoltare „Tineretul 2030” în vederea integrării tuturor priorităților politicilor UE pentru tineret.	Până la sfârșitul anului 2027: Elaborarea și implementarea foi de parcurs privind Programul european pentru activitățile pentru tineret.
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților statelor membre reuniți în cadrul Consiliului de stabilire a orientărilor privind guvernanta Dialogului UE cu tinerii – Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027 (2019/C 189/01) (CELEX: 42019Y0605(01))		
Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind revizuirea Planului de lucru pentru Strategia UE pentru tineret pe perioada 2022-2024 2023/C 185/05 (CELEX: 42023Y0526(02))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind rezultatele celui de al nouălea ciclu al dialogului UE cu tinerii 2023/C 185/04 (CELEX: 42023Y0526(01))		
Rezoluția Consiliului privind dialogul structurat și viitoarea dezvoltare a dialogului cu tinerii în contextul politicilor de cooperare europeană în domeniul tineretului pentru perioada de după 2018 (CELEX: 32017G0615(01))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind rezultatele celui de al optulea ciclu al dialogului UE cu tinerii 2021/C 504/01 (CELEX: 42021Y1214(01))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind Planul de lucru pentru Strategia UE pentru tineret pe perioada 2025-2027 (CELEX: 42024Y07438)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare pentru anii 2027-2030 a Strategiei de dezvoltare „Tineret 2030”.	Până la sfârșitul anului 2027 Implementarea Programului guvernamental „Programul de dezvoltare a

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajamentul privind implementarea
Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei UE pentru tineret 2019-2027 COM/2024/162 (CELEX: 52024DC0162)		centrelor de tineret 2030”.
Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un cadru pentru cooperarea europeană în domeniul tineretului: Strategia Uniunii Europene pentru tineret pe perioada 2019-2027 (CELEX: 42018Y1218(01))		Până la sfârșitul anului 2026: Operaționalizarea Cardului de Tineret în Moldova.
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind cadrul pentru instituirea unui program european pentru activitățile pentru tineret 2020/C 415/01 (CELEX: 42020Y1201(01))		Continuu: -Implementarea programelor specifice de consolidare a capacităților pentru formarea lucrătorilor de tineret. - Crearea de noi centre pentru tineret.
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind recunoașterea valorii învățării non-formale și informale în domeniul tineretului european (CELEX: 42006X0720(01))	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea cadrului normativ secundar pentru implementarea Legii cu privire la voluntariat.	-
Recomandarea Consiliului din 20 decembrie 2012 privind validarea învățării non-formale și informale (CELEX: 32012H1222(01))		
Recomandarea Consiliului din 5 aprilie 2022 privind mobilitatea tinerilor voluntari în Uniunea Europeană 2022/C 157/01 (CELEX: 32022H0411(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea noii legi cu privire la voluntariat. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea cadrului normativ secundar pentru implementarea Legii cu privire la voluntariat.	Până la sfârșitul anului 2027: Dezvoltarea unei platforme online funcționale pentru promovarea voluntariatului.

IV. SPORT

578. În domeniul sportului, Moldova se angajează să se alinieze la standardele Uniunii Europene prin implementarea Strategiei „Sport 2030”, adoptată în 2024, și a Legii cu

privire la educație fizică și sport adoptată în 2025, ambele elaborate în conformitate cu Agenda Europeană pentru Sport. Moldova va spori investițiile publice în sectorul sportului, cu accent inclusiv pe sprijinirea sportivilor de înaltă performanță și îmbunătățirea remunerării profesioniștilor.

579. Cadrul normativ național care reglementează domeniul sportului este în prezent *parțial aliniat* la *acquis*-ul UE. S-au înregistrat progrese semnificative prin adoptarea noii Legi cu privire la educația fizică și sport nr. 110/2025 în iunie 2025, care aliniază și mai mult cadrul normativ al Republicii Moldova la practicile UE. Noua lege introduce elemente fundamentale de gen, echitate, incluziune și bună guvernare în sport. Va fi elaborat cadrul normativ secundar necesar pentru alinierea deplină la *acquis*-ul UE.

580. Domeniul sportului este reglementat de Ministerul Educației și Cercetării. Agenția Națională Antidoping sprijină Ministerul în implementarea politicilor și asigură funcționarea Platformei Naționale pentru Integritate în Sport în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 886/2024.

581. Moldova se concentrează pe alinierea legislației și practicilor naționale la cadrul UE, în special la Planul de lucru al UE pentru sport (2024-2027). Planurile includ îmbunătățirea și ajustarea reglementărilor sectoriale specifice pentru implementarea obiectivelor strategice prezentate în Strategia de dezvoltare „Sport 2030”, aprobată în 2024, abordând incluziunea, formarea sportivă și infrastructura sportivă durabilă. În plus, Moldova dezvoltă un sistem informațional de gestionare a datelor din sport pentru a asigura instrumente de monitorizare și evaluare a activităților sportive pentru elaborarea politicilor bazate pe dovezi.

582. Guvernul va continua să sprijine măsurile de intervenție financiară în conformitate cu domeniile prioritare descrise în Strategia „Sport 2030” pentru a dezvolta și îmbunătăți infrastructura sportivă, formarea profesională și pentru a promova un stil de viață sănătos și sportul pentru toți.

583. Moldova își menține angajamentul de a promova sportul și un stil de viață sănătos ca instrument de incluziune prin organizarea de evenimente la nivel național și regional.

584. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în tabelul 6 de mai jos:

Tabelul 6. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul SPORTULUI

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind femeile și egalitatea în domeniul sportului (CELEX: 52023XG01362)	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2030: - Implementarea programului anual „Capitala Sportului”. - Îmbunătățirea capacităților entităților sportive (școli, cluburi, federații) de a asigura

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
		și promova egalitatea în domeniul sportului.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind infrastructuri sportive durabile și accesibile 2022/C 494/01 (CELEX: 52022XG1228(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului de funcționare a Sistemului informațional de gestionare a datelor din sport.	Până la sfârșitul anului 2030: Dezvoltarea infrastructurii sportive prin renovarea a 22 de facilități sportive, inclusiv renovarea a 4 piscine, construcția a 2 școli sportive, renovarea a 7 școli sportive, echiparea școlii sportive și achiziționarea de microbuze adaptate pentru sportivi cu dizabilități.
Concluziile Consiliului privind necesitatea de a preveni și de a contracara utilizarea articolelor pirotehnice în zonele destinate spectatorilor de pe stadioanele de fotbal și în alte locații sportive - Concluziile Consiliului (13 octombrie 2022) (link)	-	Continuu: Asigurarea implementării, și instrumentelor de executare pentru implementarea Legii nr. 110/2025 cu privire la educație fizică și sport.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, intitulate „Sportul și activitatea fizică, o pârgă promițătoare pentru transformarea comportamentului în favoarea dezvoltării durabile” 2022/C 170/01 (CELEX: 52022XG0425(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028 Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea unui program național de promovare a sportului pentru toți.	Până la sfârșitul anului 2027: - Angajarea continuă în organizarea de evenimente la nivel național pentru a promova sportul pentru toți și un stil de viață sănătos. - Pilotarea programului național de promovare a sportului pentru toți. - Îmbunătățirea capacității structurilor sportive (federații, cluburi, școli sportive).
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind activitatea fizică de-a lungul vieții 2021/C 501 I/01 (CELEX: 52021XG1213(01))	Până în martie 2026: - Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028. - Adoptarea noului regulament privind activitatea instituțiilor sportive.	Până la sfârșitul anului 2030: - Asigurarea unor instrumente durabile de finanțare a structurii sportive pentru a asigura implicarea cetățenilor în sport și activitate fizică. - Extinderea serviciilor oferite de centrele de tineret prin activități sportive.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Concluziile Consiliului privind violența legată de sport - Concluziile Consiliului (7 iunie 2021) (link)	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea unui nou regulament privind activitatea Federațiilor Sportive.	Până la sfârșitul anului 2030: Asigurarea instrumentelor de monitorizare și evaluare a activităților sportive.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind inovarea în sport 2021/C 212/02 (CELEX: 52021XG0604(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de punere în aplicare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	-
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind promovarea cooperării transsectoriale spre folosul sportului și al activității fizice în cadrul societății 2020/C 419/08 (CELEX: 52020XG1204(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2026: Înființarea unei comisii consultative în domeniul sportului în cadrul Ministerului Educației și Cercetării.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind impactul pandemiei de COVID-19 și redresarea sectorului sportului 2020/C 214 I/01 (CELEX: 52020XG0629(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2028: Implementarea Programului Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind capacitatea antrenorilor prin sporirea oportunităților de a dobândi aptitudini și competențe 2020/C 196/01 (CELEX: 52020XG0611(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2030: Consolidarea capacităților antrenorilor prin extinderea programelor de formare.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea unui program de consolidare a capacităților destinat antrenorilor pentru a promova dezvoltarea abilităților și competențelor.	
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind combaterea corupției în sport 2019/C 416/03 (CELEX: 52019XG1211(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2030: Asigurarea mecanismelor de punere în aplicare a autorităților și instituțiilor relevante pentru a combate corupția în sport.
Concluziile Consiliului și ale reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind protejarea copiilor în sport 2019/C 419/01 (CELEX: 52019XG1212(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Continuu: implementarea Legii nr. 110/2025 cu privire la educație fizică și sport.
Diplomația sportivă - Concluziile Consiliului (22 noiembrie 2016 (Link))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2027: Angajarea continuă în organizarea de evenimente la nivel național pentru promovarea sportului pentru toți și a unui stil de viață sănătos.
Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, cu privire la caracteristicile esențiale ale modelului european în domeniul sportului 2021/C 501/01 (CELEX: 42021Y1213(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028. Până în martie 2026: Adoptarea Regulamentului de activitate a Federațiilor Sportive Naționale.	Până la sfârșitul anului 2028: Implementarea Programului Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.
Rezoluție a Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind Planul de lucru al Uniunii Europene pentru	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei	Până la sfârșitul anului 2028: Implementarea Programului Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
sport (1 iulie 2024 – 31 decembrie 2027) (CELEX: 42024Y03527)	„Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind Planul de lucru al Uniunii Europene pentru sport (1 ianuarie 2021-30 iunie 2024) 2020/C 419/01 (CELEX: 42020Y1204(01))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind Planul de lucru al Uniunii Europene pentru sport (1 iulie 2017-31 decembrie 2020) (CELEX: 42017Y0615(01))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, din 21 mai 2014 privind Planul de lucru european pentru sport (2014-2017) (CELEX: 42014Y0614(03))		
Rezoluția Consiliului și a reprezentanților guvernelor statelor membre, reuniți în cadrul Consiliului, privind un plan de lucru european pentru sport pentru perioada 2011-2014 (CELEX: 42011Y0601(01))		
Recomandarea Consiliului din 26 noiembrie 2013 privind promovarea intersectorială a activității fizice de îmbunătățire a stării de sănătate (CELEX: 32013H1204(01))	Până în martie 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	Până la sfârșitul anului 2026: Dezvoltarea Sistemului informațional de gestionare a datelor în sport (SIMDS).
Carte albă - Cartea albă privind sportul {SEC(2007) 932} {SEC(2007) 934} {SEC(2007) 935} {SEC(2007) 936} (CELEX: 52007DC0391)	Până în martie 2026: - Aprobarea regulamentului de activitate a Federațiilor Sportive Naționale.	Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea noului regulament pentru Federațiile Sportive Naționale și

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	- Adoptarea Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului de implementare a Strategiei „Sport 2030” pentru perioada 2026-2028.	desfășurarea activităților de consolidare a capacităților. Continuu: Implementarea dispozițiilor noii Legi nr. 110/2025 privind educația fizică și sportul.

V. CULTURĂ

585. Abordarea strategică pentru alinierea sectorului cultural la standardele UE include reforme legislative, instituționale și programatice, cu accent pe consolidarea rolului culturii în promovarea dezvoltării durabile, a coeziunii sociale și teritoriale, a egalității de gen, îmbunătățirea accesului la cultură și la patrimoniul cultural în spațiul digital, stabilirea și consolidarea mecanismelor durabile de sprijinire și subvenționare a sectoarelor artistice și creative publice, private și independente, îmbunătățirea statutului artiștilor și al profesioniștilor din domeniul cultural și creativ; promovarea și implementarea programelor de rezidență și mobilitate artistică și culturală; combaterea traficului ilicit de bunuri culturale, încurajarea și avansarea cooperării culturale prin intermediul diplomației culturale și sprijinirea restaurării, valorificării și integrării monumentelor istorice și a clădirilor culturale în circuite turistice.

586. Ministerul Culturii este responsabil de politica culturală. Mai multe alte entități naționale sunt implicate în implementarea acesteia, inclusiv Oficiul Național de Dezvoltare a Culturii, Centrul Național al Cinematografiei, Centrul Național de Cultură Tradițională, Camera Națională a Cărții, Serviciul de Evidență și Circulație a Bunurilor Culturale Mobile, Institutul Patrimoniului Cultural, Agenția de Inspectare a Monumentelor.

587. Moldova garantează protecția și promovarea diversității expresiilor culturale, precum și protecția patrimoniului cultural. Moldova a ratificat Convenția UNESCO din 2005 privind protecția și promovarea diversității expresiilor culturale și două instrumente ale Consiliului Europei: Convenția pentru protecția patrimoniului audiovizual și Convenția privind coproducția cinematografică.

588. Cadrul normativ național este parțial aliniat la *acquis*-ul UE în domeniul culturii. După ratificarea Convenției UNESCO din 2005 în 2006, Moldova a întreprins măsuri continue de implementare a acesteia prin intermediul cadrului său normativ și al diverselor programe. Acestea includ inițiative de consolidare a capacităților, activități de promovare a participării și diversității culturale, cum ar fi: proiectul „Transformarea digitală a industriilor culturale și creative”, implementat în cadrul UNESCO, programul „Creative Square”, integrarea educației artistice în sistemul general de învățământ.

589. Un pas esențial în alinierea la practicile europene îl reprezintă înființarea Serviciului de Evidență și Circulație a Bunurilor Culturale Mobile în 2023, ca structură națională reprezentativă pentru protecția, monitorizarea, circulația și valorificarea patrimoniului cultural național mobil, facilitarea circuitului legal al bunurilor culturale și combaterea circulației ilicite, precum și crearea Oficiului Național de Dezvoltare a Culturii în 2024, ca instituție independentă, responsabilă de implementarea Fondului Național pentru Cultură.
590. Moldova a transpus parțial Directiva 2014/60/UE în Legea nr. 106/2025 de modificare a Legii nr. 280/2011 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil. Aceasta reglementează activitățile specifice privind recuperarea și returnarea bunurilor culturale care au părăsit ilegal teritoriul unui stat membru. În vederea punerii în aplicare a Directivei 2014/60/UE, o prioritate-cheie este dezvoltarea unui sistem informațional interoperabil pentru a îmbunătăți urmărirea și controlul bunurilor culturale, în conformitate cu sistemele europene, cum ar fi Sistemul informațional al pieței interne (IMI) și sistemul de import al bunurilor culturale (ICG), implementarea fiind prevăzută pentru sfârșitul anului 2027.
591. Strategia Națională pentru Cultură și Patrimoniu 2025-2035 a fost adoptată prin Hotărârea de Guvern nr. 623/2025 pe 24 septembrie 2025, un pas esențial în direcția elaborării unei viziuni pe termen lung pentru dezvoltarea durabilă a sectorului cultural din Moldova, în conformitate cu *acquis*-ul UE. Strategia va acorda prioritate consolidării rolului culturii în promovarea coeziunii și identității sociale, consolidării capacităților instituționale și valorificării patrimoniului cultural ca resursă pentru educație, turism și economie. De asemenea, până la sfârșitul anului 2025 va fi elaborat un program dedicat pentru implementarea strategiei.
592. Guvernul va continua să sprijine măsurile de intervenție financiară în conformitate cu domeniile prioritare prezentate în Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE pentru cultură 2023-2026. Acestea includ Programul național „Voucher cultural”; Fondul național pentru cultură, Fondul de subvenționare a mass-media și Programul național „Acces la cultură”.
593. Moldova rămâne ferm angajată în promovarea artei, culturii și industriilor creative ca motoare ale creșterii incluzive. Implementarea Programului național de dezvoltare a industriilor creative „Moldova creativă” (2024-2027) rămâne o prioritate-cheie.
594. Moldova salută semnarea Acordului de aderare la Programul Europa Creativă la 2 septembrie 2025 și noile oportunități pe care acesta le oferă artiștilor și organizațiilor culturale. În acest sens, Directiva 2010/13/UE, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2018/1808, a fost transpusă parțial în Legea nr. 221/2025 de modificare a Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova nr. 174/2018 (articolele 29, 31, 32, 33, 34, 35 și 36 nu sunt aplicabile Republicii Moldova).
595. În 2025, Moldova va institui Fondul Național al Cinematografiei, un sistem transparent și eficient care aplică criterii obiective pentru selectarea proiectelor cinematografice, în urma adoptării modificării la Legea cinematografiei la 10 iulie 2025.

596. Moldova își menține angajamentul de a consolida gestionarea riscurilor în domeniul patrimoniului cultural, în conformitate cu concluziile Consiliului privind gestionarea riscurilor în domeniul patrimoniului cultural și cu inițiativa New European Bauhaus. Prin urmare, Legea cu privire la protejarea monumentelor istorice va fi adoptată până la sfârșitul anului 2026, împreună cu reforma cadrului instituțional în conformitate cu convențiile Consiliului Europei și UNESCO. În același timp, Moldova se angajează să integreze patrimoniul cultural în Programul de implementare a Strategiei naționale de apărare pentru anii 2025-2030.

597. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 7 de mai jos:

Tabelul 7. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul UE în domeniul CULTURII

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 2022/C 466/01 (CELEX: 32022G1207(01))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Metodologiei de stabilire și plată a subvențiilor de la bugetul de stat pentru teatre, circuri și organizații concertistice de drept public. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea programelor de rezidență și mobilitate artistică și culturală. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026 - Adoptarea Legii cu privire la statutul persoanelor creative. Data intrării în vigoare: ianuarie 2026 Până în martie 2026: - Adoptarea legii privind aderarea la Fondul Cultural European „Eurimages”.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2027: - Crearea unui mecanism general pentru subvenționarea teatrelor. - Instituirea unui mecanism de planificare, monitorizare și raportare periodică cu privire la utilizarea fondurilor. - Dezvoltarea unei platforme electronice pentru depunerea cererilor de finanțare și a rapoartelor. Începând cu 2026: Organizarea și desfășurarea de concursuri de proiecte pentru accesarea programelor de rezidență și a sprijinului pentru mobilitate artistică și culturală prin intermediul Fondului Național pentru Cultură. Până la sfârșitul anului 2027: Înființarea Registrului artiștilor independenți. Începând cu 2027:

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	- Adoptarea legii privind aderarea la platforma „Europa Cinema”. Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind procedurile de acordare a indemnizațiilor de merit și a Regulamentului de funcționare a Comisiei naționale pentru acordarea indemnizației de merit.	- Cofinanțarea producțiilor cinematografice naționale prin Fondul Cultural European „Eurimages”. - Promovarea producțiilor cinematografice prin intermediul Platformei „Europa Cinema”. Până la sfârșitul anului 2027: Acordarea de indemnizații de merit personalităților distinse din domeniul culturii, în conformitate cu noile prevederi legale.
Rezoluția Consiliului Uniunii Europene și a reprezentanților guvernelor statelor membre reuniți în cadrul Consiliului privind dimensiunea culturală a dezvoltării durabile (2019/C 410/01) (CELEX: 42019Y1206(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Concluziile Consiliului privind gestionarea riscurilor în domeniul patrimoniului cultural 2020/C 186/01 (CELEX:52020XG0605(01))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției de Inspectare a Monumentelor. Până în martie 2026: - Adoptarea Legii privind protecția monumentelor istorice. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Statutului instituției publice Institutul Patrimoniului Cultural.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Începând din 2026: - Asigurarea continuării inventarierii monumentelor. - Identificarea monumentelor cu valoare culturală națională excepțională. - Consolidarea Agenției de Inspectare a Monumentelor pentru a garanta că intervențiile asupra monumentelor și în zonele de protecție ale acestora respectă reglementările legale. Până la sfârșitul anului 2027: Instituirea și dezvoltarea Fondului național pentru protecția patrimoniului cultural

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
		imobil, inclusiv finanțarea dedicată măsurilor de salvagardare de urgență. Începând cu 2027: - Elaborarea unui program de cercetare privind riscurile legate de patrimoniul cultural. - Digitalizarea patrimoniului cultural.
Concluziile Consiliului privind egalitatea de gen în domeniul culturii (CELEX: 13097/20)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Ordinului privind aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de ocupare prin concurs a funcțiilor de conducere în instituțiile publice aflate sub autoritatea Ministerului Culturii. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2027.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Concluziile Consiliului privind redresarea, reziliența și durabilitatea sectoarelor culturale și creative 2021/C 209/03 (CELEX: 52021XG0602(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până în martie 2026: - Adoptarea Legii cu privire la statutul persoanelor creative. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea programelor de rezidență și mobilitate artistică și culturală. Data intrării în vigoare:	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2027: Înființarea Registrului artiștilor independenți. Începând cu 2026: Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru accesul la programele de rezidență și mobilitate artistică și culturală prin intermediul Fondului național pentru cultură.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	Ianuarie 2026.	
Concluziile Consiliului privind cultura, arhitectura de înaltă calitate și mediul construit ca elemente-cheie ale inițiativei Noul Bauhaus european 2021/C 501 I/03 (CELEX: 52021XG1213(03))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Agenției de Inspectare a Monumentelor. Până în martie 2026: Adoptarea Legii cu privire la protecția monumentelor istorice.	Începând cu decembrie 2025: - Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Începând cu 2026: Consolidarea Agenției de Inspectare a Monumentelor pentru a se asigura că intervențiile asupra monumentelor și în zonele de protecție ale acestora respectă reglementările legale. Începând cu 2027: - Elaborarea unui program de formare profesională continuă pentru arhitecți. Până la sfârșitul anului 2027: - Instituirea și dezvoltarea Fondului național pentru protecția patrimoniului cultural imobil, inclusiv finanțarea dedicată măsurilor de salvagardare de urgență. - Integrarea patrimoniului cultural ca dimensiune strategică și factor favorizant al dezvoltării durabile în politicile urbane, de turism și de mediu, prin cadre de implementare integrate și trans-sectoriale. - Revitalizarea participativă a zonelor istorice prin implicarea activă a comunităților locale, a autorităților publice și a actorilor economici. - Organizarea de campanii de sensibilizare destinate arhitecților, dezvoltatorilor, autorităților publice și publicului larg cu privire la valoarea și semnificația patrimoniului cultural construit.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Concluziile Consiliului privind consolidarea schimburilor interculturale prin mobilitatea artiștilor și a profesioniștilor din sectoarele culturale și creative, precum și prin multilingvism în era digitală 2022/C 160/07 (CELEX: 52022XG0413(02))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Legii cu privire la statutul persoanei creative. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea programelor de rezidență și mobilitate artistică și culturală (Fondul Național pentru Cultură). Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2027: Înființarea Registrului artiștilor independenți. Începând cu 2026: Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru accesul la programe de rezidență și mobilitate artistică și culturală prin Fondul Național pentru Cultură.
Concluziile Consiliului privind elaborarea unei strategii europene pentru ecosistemul industriilor culturale și creative 2022/C 160/06 (CELEX: 52022XG0413(01))	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Legii pentru ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la Programul „Europa Creativă”. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026. Până în martie 2026: - Adoptarea legii privind aderarea la Fondul Cultural European „Eurimages”. - Adoptarea legii cu privire la aderarea la platforma „Europa Cinema”.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2027: - Participarea la componentele Media și Trans-sectoriale ale programului. - Integrarea Centrelor de Excelență și inovare din sectorul industriilor creative în Rețeaua Europeană a Centrelor Creative (Creative Hubs Network) pentru programe de mobilitate și dezvoltare creativă. Începând cu 2027: - Cofinanțarea producțiilor cinematografice naționale prin Fondul cultural european „Eurimages”. Începând cu 2027: - Promovarea producțiilor cinematografice prin intermediul platformei „Europa Cinema”.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Comunicare a Comisiei Către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor Spre o abordare integrată a patrimoniului cultural european (CELEX: 52014DC0477)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Comunicare Comună către Parlamentul European și Consiliu Către o strategie a UE pentru relațiile culturale internaționale JOIN/2016/029 (CELEX: 52016JC0029)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor O nouă agendă europeană pentru cultură COM/2018/267 (CELEX: 52018DC0267)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea programelor de rezidență și mobilitate artistică și culturală (Fondul Național pentru Cultură). Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026. Până la sfârșitul anului 2025: - Ratificarea Acordului dintre Moldova și UE privind participarea Moldovei la Programul „Europa Creativă”. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Începând cu anul 2026: Organizarea și desfășurarea concursurilor de proiecte pentru accesul la programele de rezidență și mobilitate artistică și culturală prin Fondul Național pentru Cultură. Până la sfârșitul anului 2027: - Participarea la componentele Media și Trans-sectoriale ale programului. - Integrarea Centrelor de Excelență și inovare din sectorul industriilor creative în Rețeaua Europeană a Centrelor Creative pentru programe de mobilitate și dezvoltare creativă.
Cadrul de acțiune european pentru patrimoniul cultural (Link)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2021 referitoare la situația artiștilor și la redresarea culturală în UE (2020/2261(INI)) (CELEX: 52021IP0430)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Raportul Parlamentului European privind rolul culturii, educației, mass-media și sportului în lupta împotriva rasismului (2021/2057 INI) (Link)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Comunicare a Comisiei Orientări UE privind reluarea în siguranță a activităților în sectoarele culturale și creative – COVID-19 2021/C 262/01 (CELEX: 52021XC0705(01))	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030.
Convenția UNESCO din 2005 pentru protecția și promovarea diversității expresiilor culturale (Link)	Până la sfârșitul anului 2025: - Adoptarea Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. - Ratificarea Acordului dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind participarea Republicii Moldova la Programul „Europa Creativă”. Data intrării în vigoare: Ianuarie 2026.	Începând cu decembrie 2025: Implementarea Programului de implementare a Strategiei pentru cultură și patrimoniu 2035 pentru anii 2025-2030. Până la sfârșitul anului 2027: - Participarea la componentele Media și Trans-sectoriale ale programului. - Integrarea Centrelor de Excelență și inovare din sectorul industriilor creative în Rețeaua Europeană a Centrelor Creative pentru programe de mobilitate și dezvoltare creativă.

VI. LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

598. Moldova dispune de un cadru legal în vigoare care acoperă prevenirea și combaterea corupției și a fraudei în domeniul educației, tineretului, sportului și culturii.

599. Guvernul va continua să investească în capacitatea instituțională, monitorizarea bazată pe date și procedurile de recrutare bazate pe merit pentru a consolida în continuare capacitatea de a detecta și aborda riscurile de corupție.

600. Guvernul va continua să promoveze transparența, integritatea și responsabilitatea în domeniul educației, culturii, tineretului și sportului, prin următoarele acțiuni:

- încurajarea instituțiilor de învățământ să se conecteze la platforma Serviciului guvernamental de plăți electronice și promovarea acestuia în rândul cetățenilor ca mecanism legal pentru a contribui la îmbunătățirea condițiilor din instituțiile de învățământ;
- creșterea nivelului de transparență în cadrul sistemului educațional prin dezvoltarea continuă a platformelor digitale (SIME, SIMIS, e-Admitere);
- promovarea integrității academice și prevenirea plagiatului prin implementarea programului (software-ului) național anti plagiat;
- promovarea integrității în sport prin campanii de informare și educație, prin operaționalizarea Platformei Naționale pentru Integritate în Sport (creată în 2024), care facilitează schimbul de informații, coordonarea și cooperarea internațională în combaterea manipulării meciurilor și a pariurilor suspecte.

CAPITOLUL 29 – UNIUNEA VAMALĂ

601. Republica Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la legislația vamală a Uniunii Europene. Cadrul său juridic național este, în mare parte, armonizat cu Codul vamal al Uniunii (CVU) și cu actele sale de punere în aplicare. În special, Codul vamal a transpus, în cea mai mare măsură posibilă, prevederile UE privind reprezentarea în vamă, Operatorii Economici Autorizați; deciziile vamale și informațiile obligatorii; exercitarea dreptului la replică și căile de atac, încălcările și sancțiunile, păstrarea documentelor, tarifele, costurile, precum și procedurile vamale pentru import, export, tranzit, regimurile speciale, precum și scoaterea mărfurilor de pe teritoriul vamal.
602. Guvernul se angajează de a asigura implementarea efectivă a noilor norme incluse în Codul vamal și alinierea în continuare a prevederilor acestuia la *acquis*-ul UE.
603. Serviciul Vamal va trece printr-un proces de reorganizare pentru a asigura implementarea coerentă a Codului vamal și realizarea obiectivelor strategice de aderare. Acesta va implica o optimizare a organizării interne prin centralizarea anumitor funcții, precum analiza riscurilor, audit postvămuire, precum și îmbunătățirea delegării sarcinilor și atribuțiilor.
604. Capacitatea administrativă și operațională de realizare a sarcinilor vamale existente va fi consolidată, inclusiv în domeniul IT. Transformarea digitală și informatizarea rămân o prioritate maximă. A fost elaborat un Program național de modernizare și armonizare a sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025–2030 (și foaia de parcurs), aflat în prezent în proces de aprobare de către Guvern, care prevede, în final, un mediu vamal digital complet, interconectat și interoperabil cu sistemele informatice vamale ale UE. Moldova va continua dezvoltarea și modernizarea sistemelor sale informatice existente, în conformitate cu cerințele UE și în strânsă cooperare cu Comisia Europeană.
605. Republica Moldova își asumă angajamentul de a adera la Convenția privind regimul de tranzit comun în cel mai scurt timp posibil.
606. Republica Moldova se angajează să consolideze în continuare cadrul de prevenire a corupției, integrând măsurile anticorupție în toate funcțiile vamale. Guvernul se angajează să promoveze un sector vamal eficient și transparent, precum și să îmbunătățească și modernizeze în continuare sistemul vamal, asigurând că autoritatea vamală respectă cele mai înalte standarde de integritate și profesionalism.
607. Republica Moldova acceptă *acquis*-ul Uniunii Europene inclus în Capitolul 29 „Uniunea Vamală”, în vigoare la data prezentării poziției de negociere, și nu solicită, la acest moment, nici o adaptare specifică sau măsuri tranzitorii.

I. LEGISLAȚIA VAMALĂ ȘI ALTE ACTE LEGISLATIVE APLICATE DE CĂTRE AUTORITATEA VAMALĂ

I.A. CODUL VAMAL

608. Republica Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la legislația vamală a Uniunii Europene. Legislația vamală națională, care include Legea nr. 95/2021 – Codul vamal și actele sale de punere în aplicare (Hotărârea Guvernului nr. 92/2023), este, în linii mari, aliniat la Codul vamal al Uniunii (CVU) – Regulamentul (UE) nr. 952/2013 și cu actele juridice conexe: Regulamentul delegat (UE) 2015/2446 al Comisiei și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/2447 al Comisiei.

609. Codul vamal a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2024 și asigură respectarea principiilor Uniunii Europene, protejând în același timp securitatea economică și facilitând comerțul.

610. Republica Moldova își asumă angajamentul de a asigura alinierea deplină a legislației sale naționale cu prevederile rămase din *acquis*.

611. Republica Moldova va elabora și va pune la dispoziție, prin intermediul platformelor oficiale de comunicare, ghiduri și compendii în domeniul vamal, cu scopul de a furniza informații relevante comunității de afaceri și altor părți interesate. Aceste ghiduri naționale vor fi elaborate în conformitate cu Ghidurile aferente Codului vamal al Uniunii și vor fi aprobate prin ordine interne până în iunie 2026.

612. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 1 de mai jos:

Tabelul 1. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul CODULUI VAMAL

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii (CELEX: 32013R0952)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Codului vamal nr. 95/2021. Data intrării în vigoare: Faza 1: până la sfârșitul anului 2026. Faza 2: la data aderării.	Începând cu anul 2025: Reorganizarea structurii Serviciului Vamal conform priorităților de activitate pentru eficientizarea administrării vamale. Până la sfârșitul anului 2026:
Regulamentul delegat al Comisiei (UE) 2015/2446 din 28 iulie 2015 de completare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului în ceea ce privește normele detaliate ale anumitor dispoziții ale Codului vamal al Uniunii (CELEX: 32015R2446)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	Organizarea și desfășurarea campaniilor de informare și instruire pentru mediul de afaceri și funcționarii vamali privind modificările și completările aduse Codului vamal nr. 95/2021 și Regulamentului de punere în

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2015/2447 al Comisiei din 24 noiembrie 2015 de stabilire a unor norme detaliate pentru punerea în aplicare a anumitor dispoziții ale Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a Codului vamal al Uniunii (CELEX: 02015R2447-20210315)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	aplicare a acestuia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 92/2023. Până la sfârșitul anului 2029: Implementarea Programului privind dezvoltarea sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informatice vamale ale UE pentru anii 2025–2030.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul menționat în tabel.

I.B. ÎNREGISTRAREA OPERATORILOR ECONOMICI

613. Republica Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul înregistrării operatorilor economici. Procedura de gestionare a înregistrării și identificării operatorilor economici este instituită. Există un sistem electronic de gestionare a înregistrării și identificării operatorilor economici, conectat la Registrul de stat al persoanelor juridice, gestionat de Agenția Servicii Publice. Sistemul este interconectat cu sistemele informaționale vamale.

614. Republica Moldova va dezvolta și va implementa Sistemul de înregistrare și identificare a operatorilor economici (EORI), în conformitate cu cerințele Uniunii Europene, până la sfârșitul anului 2026.

615. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 2 de mai jos:

Tabelul 2. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul ÎNREGISTRĂRII OPERATORILOR ECONOMICI

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Înregistrarea și identificarea operatorilor economici – Documente de orientare (link)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului intern al Serviciului Vamal privind Ghidul de înregistrare și identificare a operatorilor economici.	Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea și implementarea Sistemului de înregistrare și identificare a operatorilor economici (EORI), în conformitate cu cerințele Uniunii Europene.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul enumerat în tabel.

I.C. OPERATORI ECONOMICI AUTORIZAȚI (AEO)

616. Republica Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul Operatorilor economici autorizați (AEO). Începând cu 1 noiembrie 2022, Republica Moldova are un Acord de recunoaștere reciprocă a AEO cu Uniunea Europeană, compatibil cu programul AEO al UE, validat în anul 2024 de o misiune de monitorizare a UE. Codul vamal nr. 95/2021 și regulamentul de punere în aplicare (Hotărârea Guvernului nr. 92/2023) stabilesc regulile pentru programul AEO.
617. Programul AEO este pe deplin operațional la nivel național, oferind două tipuri de autorizații: AEOC – Simplificări vamale și AEOS – Securitate și siguranță. Procesul de solicitare, monitorizare și aprobare a statutului de AEO este digitalizat din anul 2024. La data de 1 iulie 2025, erau valabile 156 de autorizații AEO, 40 revocate și 5 suspendate.
618. În temeiul Protocolului adițional 5 la Acordul CEFTA, se înregistrează progrese semnificative în cooperarea cu părțile CEFTA privind recunoașterea reciprocă a AEO.
619. Republica Moldova va continua să monitorizeze implementarea Deciziei nr. 1/2022 privind recunoașterea reciprocă a AEO cu Uniunea Europeană, prin misiuni de evaluare și rapoarte de evaluare, promovând în același timp beneficiile Programului operatorilor economici.

I.D. REPREZENTAREA ÎN VAMĂ

620. Există *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Codul vamal distinge două forme de reprezentare: directă și indirectă.
621. Republica Moldova va continua să monitorizeze cadrul de reglementare al Uniunii Europene pentru a actualiza, atunci când este necesar, legislația și practicile naționale.

I.E. DECIZII VAMALE, INFORMAȚII OBLIGATORII, DREPTUL LA REPLICĂ ȘI DREPTUL LA CĂI DE ATAC

622. Există *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Legislația vamală stabilește prevederi privind deciziile vamale, procedurile privind informații obligatorii, dreptul de a fi audiat și dreptul la căi de atac. Un sistem electronic de gestionare a deciziilor vamale a fost implementat la nivel național, în conformitate cu cerințele Uniunii Europene. 6 din 17 tipuri de decizii vamale sunt deja operaționale, iar cele rămase vor fi implementate treptat până la sfârșitul anului 2026.

I.F. INFRAȚIUNI ȘI SANȚIUNI

623. Există *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Cadrul național care reglementează încălcările și sancțiunile vamale este prevăzut în Titlul X al Codului

vamal nr. 95/2021, Codul contravențional nr. 218/2008 și Codul penal nr. 985/2002. Sancțiunile sunt concepute pentru a fi efective, proporționale și disuasive.

624. Republica Moldova va continua să monitorizeze cadrul de reglementare al Uniunii Europene pentru a actualiza cadrul de reglementare național în acest domeniu.

I.G. PĂSTRAREA DOCUMENTELOR ȘI TARIFE ȘI COSTURI

625. Există *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Potrivit legislației vamale, operatorul economic are obligația de a păstra documentele și informațiile timp de cel puțin 4 ani, prin orice mijloc acceptat de Serviciul Vamal. În ceea ce privește tarifele și costurile, potrivit legislației vamale nu se percep plăți pentru efectuarea controalelor vamale în timpul programului de lucru și în incinta subdiviziunilor Serviciului Vamal.

626. Tarifele și costurile pentru serviciile speciale prestate sunt prevăzute în Anexa nr. 60 la Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal.

627. Republica Moldova va continua să monitorizeze cadrul de reglementare al Uniunii Europene pentru a actualiza legislația și practicile naționale.

I.H. MANAGEMENTUL RISCURILOR ȘI CONTROALELE VAMALE

628. Republica Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul managementului riscurilor și al controlului vamal. Prevederile rămase, în special cele referitoare la analiza riscurilor în scopuri de securitate și siguranță, vor fi aliniate până în iunie 2026.

629. Codul vamal nr. 95/2021, Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 și actele conexe stabilesc fundamentul juridic și operațional pentru controlul vamal bazat pe risc. Serviciul Vamal a elaborat și implementat o Strategie de management al riscurilor pentru anii 2021–2025, menită să sporească eficiența controalelor, să îmbunătățească schimbul de informații și să alinieze practicile operaționale la standardele Uniunii Europene. Noua Strategie de management al riscurilor pentru anii 2026–2028 va fi elaborată până în iulie 2026.

630. Managementul riscurilor este realizat la nivel național, regional și local printr-o structură coordonată de grupuri de lucru și unități operaționale. Cooperarea cu organele de aplicare a legii, inclusiv Serviciul de Informații și Securitate, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne, este instituționalizată prin ordine comune și grupuri de lucru interinstituționale.

631. Analiza riscurilor este pe deplin integrată în procedurile vamale, iar toate controalele — cu excepția verificărilor aleatorii — se bazează pe selecție automată a riscurilor, utilizând module dedicate ale ASYCUDA WORLD (pentru declarațiile de import/export), NCTS P5 (pentru mișcările de tranzit) și FRONTIERA (pentru trecerile de frontieră).

632. Profilurile de risc sunt structurate pe categorii de risc financiar și de securitate/siguranță, elaborate la nivel central. Aceste profiluri acoperă o gamă largă de indicatori de risc (evaluare, origine, clasificare, mărfuri prohibite/restricționate etc.) și sunt actualizate și aprobate în mod sistematic de către conducerea Serviciului Vamal.

633. Republica Moldova se angajează să întreprindă acțiuni suplimentare pentru îmbunătățirea analizei riscurilor și a evaluării prealabile a mărfurilor, care includ:

- Dezvoltarea sistemului informațional vamal pentru depunerea/transmiterea declarației sumare de intrare/ieșire (ENS) – până la sfârșitul anului 2027;
- Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de efectuarea analizei riscurilor – începând cu anul 2025;
- Reorganizarea Serviciului Vamal, inclusiv crearea unui Centru dedicat (hub de date) pentru analiza riscurilor și a informațiilor – începând cu anul 2025.

I.I. TARIFE VAMALE, CLASIFICAREA MĂRFURILOR ȘI INFORMAȚII TARIFARE OBLIGATORII (ITO), GESTIONAREA CONTINGENTELOR TARIFARE

634. Republica Moldova este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene în acest domeniu.

635. Clasificarea tarifară a mărfurilor în Republica Moldova este reglementată de Convenția privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor (SA), la care Republica Moldova a aderat în anul 2004. Deciziile Comitetului Sistemului armonizat sunt obligatorii din punct de vedere juridic.

636. Nomenclatura combinată a mărfurilor și tarifele vamale sunt reglementate de Codul vamal și de Legea nr. 172/2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor. Nomenclatura combinată a mărfurilor este actualizată o dată la cinci ani, iar ultima actualizare a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2023, incorporând ultimele amendamente la Sistemul armonizat (SA). Următoarea actualizare este planificată pentru anul 2027, cu intrare în vigoare în 2028. Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, Republica Moldova va adopta integral Nomenclatura combinată a mărfurilor a UE și ciclul său anual de actualizare.

637. Republica Moldova utilizează Notele explicative, în concordanță cu Sistemul armonizat (SA), aprobate prin ordine ale Serviciului Vamal, inclusiv un ordin bazat pe Notele explicative ale Uniunii Europene.

638. Ordinul Serviciului Vamal nr. 517/2023 stabilește normele tehnice privind solicitarea, emiterea și monitorizarea deciziilor privind Informațiile tarifare obligatorii (ITO).

639. Republica Moldova va:

- continua actualizarea Nomenclaturii combinate naționale a mărfurilor, în conformitate cu Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului, până la sfârșitul anului 2028;

- aproba Ghidul național privind Informațiile tarifare obligatorii (ITO) pentru a asigura alinierea la Ghidul administrativ al Uniunii Europene privind procesul de emitere a Informațiilor tarifare obligatorii, până la sfârșitul anului 2025;
- elaborează un sistem digital național de Informații tarifare obligatorii (e-ITO), până la sfârșitul anului 2026.

640. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 3 de mai jos:

Tabelul 3. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul TARIFELOR VAMALE, CLASIFICĂRII MĂRFURILOR ȘI INFORMAȚIILOR TARIFARE OBLIGATORII (ITO), GESTIONĂRII CONTINGENTELOR TARIFARE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (CEE) nr. 2658/87 al Consiliului din 23 iulie 1987 privind Nomenclatura tarifară și statistică și Tariful Vamal Comun. Anexa nr. 1 – Nomenclatura combinată a mărfurilor (CELEX: 31987R2658)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea Legii nr. 172/2014 privind aprobarea Nomenclaturii combinate a mărfurilor. Data intrării în vigoare: în anul 2028.	Începând cu anul 2025: Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de efectuarea clasificării tarifare (prin organizarea de instruirii, schimburi de experiență și reorganizarea structurii). Până la sfârșitul anului 2026: Elaborarea sistemului național de Informații tarifare obligatorii (e-ITO).
Ghid administrativ privind procesul informațiilor tarifare obligatorii (ITO) (link)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului intern al Serviciului Vamal privind Ghidul administrativ privind procesul informațiilor tarifare obligatorii (ITO).	

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul enumerat în tabel.*

I.J. ORIGINE PREFERENȚIALĂ ȘI NEPREFERENȚIALĂ ȘI INFORMAȚII OBLIGATORII ÎN MATERIE DE ORIGINE (IOO)

641. Cadrul juridic național privind originea nepreferențială este pe deplin aliniat la reglementările relevante ale Uniunii Europene (Regulamentul (UE) nr. 952/2013 și Regulamentele delegate și de punere în aplicare (UE) nr. 2015/2446 și nr. 2015/2447).

642. Regulile privind originea preferențială derivă din acordurile de liber schimb ale Republicii Moldova și protocoalele conexe, care definesc produsele originare și mecanismele de cooperare. Totuși, Republica Moldova nu acordă preferințe SGP, deși beneficiază de preferințe în baza schemelor Sistemului generalizat de preferințe (SGP) din partea unor țări. Legislația națională privind originea preferențială, care este în prezent *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene, va fi pe deplin conformă cu

acesta la data aderării. Republica Moldova va continua alinierea regulilor sale vamale la standardele Uniunii Europene, în special în domeniul originii preferențiale (schema Sistemului generalizat de preferințe – SGP), precum și al Informațiilor obligatorii în materie de origine (IOO).

643. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 4 de mai jos:

Tabelul 4. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul ORIGINEI PREFERENȚIALE ȘI NEPREFERENȚIALE ȘI AL INFORMAȚIILOR OBLIGATORII ÎN MATERIE DE ORIGINE (IOO)

<i>Acquis-ul</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (UE) nr. 978/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 de aplicare a unui sistem generalizat de preferințe tarifare și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 732/2008 al Consiliului. (CELEX 32012R0978)	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind aplicarea Sistemului generalizat de preferințe (SGP).	Începând cu anul 2025: Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de originea mărfurilor (prin organizarea de instruiți, schimburi de experiență și reorganizarea structurii).
Ghid privind regulile de origine nepreferențială link	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului intern al Serviciului Vamal cu privire la Ghidul privind regulile de origine nepreferențială.	Până la sfârșitul anului 2027: Elaborarea sistemului național de Informații obligatorii în materie de origine (e-IOO).
Ghid privind Informațiile obligatorii în materie de origine link	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului intern al Serviciului Vamal privind Ghidul referitor la Informațiile obligatorii în materie de origine.	

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul enumerat în tabel.*

I.K. DETERMINAREA VALORII ÎN VAMĂ

644. Regulile privind determinarea valorii în vamă a Republicii Moldova sunt într-un *grad înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene în acest domeniu. Republica Moldova, în calitate de membru GATT din anul 2001, își aliniază regulile privind determinarea valorii în vamă la Acordul privind aplicarea articolului VII din GATT 1994 și urmează principiile Organizației Mondiale a Vămiror și regulile Uniunii Europene privind determinarea valorii în vamă.

645. Regulile privind determinarea valorii în vamă sunt reglementate de:

- Codul vamal nr. 95/2021 și Hotărârea Guvernului nr. 92/2023, cu anexe detaliate privind declarațiile de valoare în vamă și notele interpretative;

- Ordinul Serviciului Vamal nr. 261-O/2024, de aprobare a normelor metodologice privind determinarea valorii în vamă.

646. Procedura pentru simplificarea determinării sumelor care fac parte din valoarea în vamă a mărfurilor, în conformitate cu Codul vamal al Uniunii (CVU), este în curs de desfășurare. Sunt planificate acțiuni suplimentare pentru alinierea cadrului privind determinarea valorii în vamă la standardele Uniunii Europene, îmbunătățindu-se astfel eficiența operațională.

647. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 5 de mai jos:

Tabelul 5. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul DETERMINĂRII VALORII ÎN VAMĂ

<i>Acquis</i> -ul	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/1071 al Comisiei din 12 aprilie 2024 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2015/2447 în ceea ce privește deciziile referitoare la informațiile obligatorii în materie de determinare a valorii în vamă și de introducere a unui sistem electronic pentru informațiile obligatorii referitoare la origine și la determinarea valorii (CELEX 32024R1071)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	Până la sfârșitul anului 2027: Elaborarea și implementarea unui modul în cadrul Sistemului „Decizii vamale” (CDS) referitor la simplificarea determinării valorii în vamă
Regulamentul delegat (UE) 2024/1072 al Comisiei din 25 ianuarie 2024 de modificare a Regulamentului delegat (UE) 2015/2446 în ceea ce privește deciziile referitoare la informațiile obligatorii în domeniul determinării valorii în vamă și deciziile referitoare la informațiile de origine obligatorii (CELEX 32024R1072)		Până la sfârșitul anului 2029: Elaborarea și implementarea sistemului referitoare la informațiile obligatorii în domeniul determinării valorii în vamă
Compendiul textelor privind determinarea valorii în vamă, ediția 2024 link	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinilor interne ale Serviciului Vamal privind Compendiul de evaluare în vamă a mărfurilor	Începând cu anul 2025: -Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de originea mărfurilor. -Desfășurarea de campanii de informare și instruire destinate atât mediului de afaceri, cât și funcționarilor vamali, pentru promovarea
Ghid privind simplificarea determinării valorii în vamă în temeiul articolului 73 din Codul vamal al Uniunii (CVU) și al articolului 71 din Regulamentul delegat al Codului vamal al Uniunii (RD al CVU). link	Până la sfârșitul anului 2026: Adoptarea Ordinilor interne ale Serviciului Vamal privind Ghidul referitor la	

<i>Acquis-ul</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
	simplificarea determinării valorii în vamă.	nivelului de conștientizare și implementarea eficientă a noilor proceduri.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis-ul* enumerat în tabel.

I.L. DATORIA VAMALĂ ȘI GARANȚII

648. Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în alinierea la *acquis-ul* Uniunii Europene în ceea ce privește datoria vamală și garanțiile, iar legislația națională este în prezent *parțial aliniată* în acest domeniu.

649. În scopul alinierii depline la reglementările vamale, Republica Moldova va include Ghidurile aferente Codului vamal al Uniunii (CVU) referitoare la garanții în instrucțiunile naționale până la sfârșitul anului 2026. Astfel, vor fi emise documente de orientare oficiale privind datoria vamală, rambursarea și remiterea acesteia, precum și privind garanțiile pentru datorii vamale potențiale sau existente, în vederea sporirii nivelului de conștientizare al mediului de afaceri și al altor părți interesate cu privire la datoriile vamale și garanțiile din Uniunea Europeană.

650. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 6 de mai jos:

Tabelul 6. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis-ul* Uniunii Europene în domeniul DATORIEI VAMALE ȘI GARANȚIILOR

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Ghidul privind datoria vamală link	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Ordinului intern al Serviciului Vamal privind Ghidul privind la datoria vamală.	Până la sfârșitul anului 2027: Implementarea Sistemului informațional de gestionare a garanțiilor (GUM). Începând cu anul 2025: Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de originea mărfurilor.

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis-ul* enumerat în tabel.

I.M. DECLARAȚIE SUMARĂ DE INTRARE (ENS)

651. Pentru a asigura implementarea eficientă a Declarației sumare de intrare (ENS), Republica Moldova va dezvolta Sistemul național de intrare (NES), împreună cu reglementarea privind siguranța și securitatea vamală, în conformitate cu cerințele Sistemului de Control al Importurilor 2 (ICS2), până la sfârșitul anului 2027.

652. Potrivit art. 426 alin. (1) lit. c) din Codul vamal, Declarația sumară de intrare (ENS) urmează să devină obligatorie treptat pentru mărfurile care intră pe teritoriul vamal al Republicii Moldova pentru anumite moduri de transport, începând cu 1 ianuarie 2026. Treptat, toate modurile de transport vor fi incluse până în iunie 2027.

I.N. STATUTUL VAMAL AL MĂRFURILOR, PLASAREA MĂRFURILOR SUB REGIM VAMAL

653. Legislația privind statutul vamal al mărfurilor, plasarea mărfurilor sub un regim vamal, declarațiile vamale și sistemul electronic de declarare vamală este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Procedura de plasare este reglementată de Codul vamal nr. 95/2021, Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 de punere în aplicare a acestuia și mai multe ordine emise de Serviciul Vamal. Aceste reglementări acoperă declarațiile simplificate, normele tehnice și procedurile pentru admiterea temporară specială și declarația verbală.

654. În prezent, Republica Moldova utilizează sistemele „Asycuda World” și „FRONTIERA” pentru declarațiile vamale electronice, bazându-se în principal pe declarația vamală standard. Declarațiile simplificate nu sunt încă aplicate. Noul sistem electronic de declarare vamală va fi elaborat pe baza Modelului de date vamale al Uniunii Europene (EU CDM), conform cerințelor prevăzute de Codul vamal al Uniunii (CVU).

655. Republica Moldova va continua să alinieze la *acquis*-ul Uniunii Europene cadrul juridic național privind statutul vamal al mărfurilor și plasarea mărfurilor sub un regim vamal, până la sfârșitul anului 2026. Guvernul își asumă angajamentul de a dezvolta un sistem informațional pentru depunerea declarațiilor sumare de intrare/ieșire, destinate verificărilor de siguranță și securitate, până la sfârșitul anului 2027.

I.O. REGIMURI VAMALE PENTRU IMPORTUL DE MĂRFURI

656. Legislația națională privind punerea în liberă circulație este *aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene.

657. Prevederile naționale referitoare la scutirea de drepturi de import, suspendări și contingente sunt *parțial aliniate* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Acestea vor fi conforme cu *acquis*-ul comunitar la data aderării.

658. Deși Republica Moldova utilizează Tariful vamal integrat (TARIM), acesta nu este încă interoperabil cu sistemul național de declarare la import și export și nu permite calculul automat al drepturilor de import și al altor taxe. Gestionarea contingentelor tarifare se realizează în cadrul sistemului național de declarare la import. Republica Moldova va continua procesul de aliniere a TARIM (TARIC) și a sistemelor informaționale de gestionare a contingentelor la prevederile Codului vamal până la sfârșitul anului 2027.

I.P. SCUTIRI DE TAXE VAMALE

659. Regulile privind scutirile de taxe vamale sunt prevăzute în Codul vamal și în Legea nr. 172/2014 privind aprobarea Nomenclurii combinate a mărfurilor, fiind *parțial aliniată* la Regulamentul (CE) nr. 1186/2009 al Consiliului de stabilire a unui sistem comunitar de scutiri de drepturi vamale. Alinierea deplină este planificată până la sfârșitul anului 2026.

660. Legislația națională va fi aliniată la Regulamentul (UE) 2021/2278 al Consiliului de suspendare a taxelor din Tariful vamal comun menționate la articolul 56 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul (UE) 952/2013 pentru anumite produse agricole și industriale și de abrogare a Regulamentului (UE) 1387/2013, precum și la Regulamentul (UE) 2021/2283 al Consiliului privind deschiderea și modul de gestionare a unor contingente tarifare autonome ale Uniunii pentru anumite produse agricole și industriale și de abrogare a Regulamentului (UE) 1388/2013, la data aderării.

661. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 7 de mai jos:

Tabelul 7. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul SCUTIRILOR DE TAXE VAMALE

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul (CE) nr. 1186/2009 al Consiliului din 16 noiembrie 2009 de instituire a unui regim comunitar de scutiri de taxe vamale (CELEX: 32009R1186)	Până la sfârșitul anului 2026: - Modificarea Codului vamal nr. 95/2021 - Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021	Începând cu anul 2026: - Organizarea și desfășurarea de campanii de informare și instruire pentru mediul de afaceri și funcționarii vamali privind modificările și completările la Codul vamal și la Regulamentul de punere în aplicare a acestuia. - Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de aplicarea scutirii de drepturi de import, în vederea implementării celor mai bune practici ale Uniunii Europene.

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul enumerat în tabel.*

I.Q. REGIMURI VAMALE SPECIALE

662. În acest domeniu este *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Prevederile privind regimurile vamale speciale sunt conforme cu cele ale Codului vamal al Uniunii (CVU) și sunt prevăzute în Codul vamal nr. 95/2021, Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 de punere în aplicare a acestuia și ordinele interne ale Serviciului Vamal.

663. Prevederile legale privind admiterea temporară sunt aliniate la angajamentele internaționale, în special la Convenția de la Istanbul privind admiterea temporară, prin Legea nr. 253/2008. În ceea ce privește regimul destinația finală, legislația Republicii Moldova este parțial aliniată la prevederile Codului vamal al Uniunii (CVU).

664. Prevederile Codului vamal al Uniunii (CVU) privind perfecționarea activă sunt transpuse în Codul vamal al Republicii Moldova, cu excepția cerințelor referitoare la garanții, care vor fi aplicabile doar începând cu sfârșitul anului 2026.
665. Rezidenții Zonelor Economice Libere (ZEL), stabiliți înainte de 1 ianuarie 2024, beneficiază de măsuri de eliminare treptată, menținând vechiul regim pentru perfecționarea mărfurilor în zonă până la 1 ianuarie 2034. Potrivit articolului 427 alin. (7) din Codul vamal, a fost acordată o perioadă de eliminare treptată de 10 ani operatorilor economici înregistrați în zonele economice libere: Portul Internațional Liber „Giurgiulești”, Aeroportul Internațional Liber „Mărculești”. În temeiul acestor prevederi, acești operatori au dreptul de a activa în conformitate cu reglementările în vigoare la 31 decembrie 2023 până la 1 ianuarie 2034, fără a depăși termenul operațional al respectivei zone/port/aeroport liber, respectând totodată principiul previzibilității pentru mediul de afaceri. Astfel, regimul de perfecționare a mărfurilor în zonele economice libere va avea loc în conformitate cu prevederile Subsecțiunii 7 „Formalități vamale la intrarea și ieșirea mărfurilor din zonele libere” din Secțiunea 10 „Zona liberă” a Regulamentului privind aplicarea destinațiilor vamale prevăzute de Codul vamal. Republica Moldova va continua să analizeze în detaliu cerințele Uniunii Europene, în scopul identificării celor mai adecvate modalități legale de reglementare a relațiilor cu acești rezidenți rămași ai ZEL. Republica Moldova ar putea solicita o perioadă tranzitorie aferentă într-o etapă ulterioară a negocierilor de aderare.
666. Republica Moldova va continua să alinieze legislația națională la *acquis*-ul Uniunii Europene privind regimurile vamale speciale, și anume: (a) să alinieze cadrul juridic național și practicile la Ghidurile de aplicare ale Codului vamal al Uniunii (CVU) privind regimurile speciale până la sfârșitul anului 2025; (b) să digitalizeze notificările privind plasarea, scoaterea și reexportul mărfurilor în/din zonele libere până la sfârșitul anului 2026; și (c) să implementeze Sistemul de decizii vamale (CDS) pentru toate autorizațiile privind regimurile speciale până la sfârșitul anului 2026.

I.R. TRANZIT

667. În domeniul regimului de tranzit este *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Codul vamal nr. 95/2021, Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 și Ordinul Serviciului Vamal nr. 232/2024 conțin, respectiv, prevederi privind regimul de tranzit și norme de punere în aplicare pentru procesarea declarației de tranzit prin Noul Sistem computerizat de tranzit (NCTS), în conformitate cu prevederile Convenției privind regimul de tranzit comun.
668. Pentru regimul național de tranzit, Republica Moldova a început implementarea fazei a 5-a a Noului Sistem computerizat de tranzit (NCTS) la 1 octombrie 2024, făcându-l obligatoriu pentru toți operatorii economici la nivel național.
669. În perspectiva fazei a 6-a a Noului Sistem computerizat de tranzit (NCTS), Republica Moldova lucrează la modernizarea NCTS și la examinarea statutului de „opt-in”,

inclusiv prin integrarea datelor de siguranță și securitate în declarațiile de tranzit, pentru a eficientiza mișcările de tranzit.

670. Republica Moldova va continua să consolideze capacitățile privind implementarea NCTS prin campanii de informare și instruire destinate personalului vamal și mediului de afaceri.

671. Republica Moldova continuă să depună eforturi semnificative pentru a adera la Convenția privind regimul de tranzit comun (CTC) până la sfârșitul anului 2025.

I.S. SCOATEREA MĂRFURILOR DE PE TERITORIUL VAMAL

672. Există *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul scoaterii mărfurilor de pe teritoriul vamal. În ceea ce privește formalitățile la ieșirea mărfurilor, prevederile Codului vamal sunt *pe deplin aliniate* la cele ale Codului vamal al Uniunii (CVU). Validarea automată a declarațiilor vamale pentru export este deja în vigoare.

673. Prevederile privind exportul și reexportul sunt *parțial aliniate* la Codul vamal al Uniunii (CVU). Republica Moldova își va continua eforturile în dezvoltarea aplicațiilor vamale informatice pentru a facilita depunerea declarației sumare de ieșire (EXS) și a notificării de reexport până la sfârșitul anului 2027.

I.T. ASISTENȚĂ ADMINISTRATIVĂ ÎN MATERIE VAMALĂ

674. Republica Moldova are *un nivel înalt de aliniere* la *acquis*-ul Uniunii Europene în acest domeniu.

675. Cooperarea administrativă în materie vamală este implementată printr-o serie de acorduri internaționale ratificate de Republica Moldova, inclusiv Protocolul III la Acordul de Asociere, care stabilește baza juridică pentru asistența administrativă reciprocă în materie vamală cu autoritățile vamale ale statelor membre ale Uniunii Europene, prin schimb de informații destinat prevenirii și combaterii fraudelor vamale.

676. Republica Moldova a semnat acorduri bilaterale privind asistența administrativă reciprocă în materie vamală cu 11 state membre ale Uniunii Europene, inclusiv România, Polonia, Italia, Bulgaria, Lituania, Croația, Țările de Jos, Slovacia, Spania, Ungaria și Grecia.

677. Republica Moldova menține o cooperare activă cu organizațiile internaționale și regionale relevante, inclusiv Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), Centrul Sud-Est European de Aplicare a Legii (SELEC), Centrul Comun de Contact Galați (CCCG), Oficiul Regional de Legătură pentru Informații din Europa de Est și Centrală (RILO ECE) și Organizația Mondială a Vănilor (OMV).

678. Republica Moldova va continua să armonizeze procedurile naționale cu *acquis*-ul Uniunii Europene. Regulamentul Consiliului (CE) nr. 515/97 și prevederile rămase (adică acordurile internaționale ale Uniunii Europene și prevederile aplicabile exclusiv

statelor membre ale Uniunii Europene) vor deveni aplicabile odată cu aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

679. De asemenea, Republica Moldova va continua consolidarea cooperării operaționale cu OLAF și cu autoritățile vamale ale statelor membre ale Uniunii Europene, inclusiv prin participarea la operațiuni comune și schimburi tehnice, prin organizarea de activități continue de instruire a personalului axate pe mecanismele de cooperare vamală ale Uniunii Europene și prin lansarea programelor inițiale de formare pentru funcționarii vamali implicați în operațiunile de asistență reciprocă.

I.U. APLICAREA LEGISLAȚIEI NON-VAMALE DE CĂTRE AUTORITĂȚILE VAMALE

680. **Drepturi de proprietate intelectuală:** Legislația națională privind aplicarea de către autoritățile vamale a drepturilor de proprietate intelectuală este *parțial aliniată* la *acquis-ul* Uniunii Europene. Republica Moldova, în calitate de stat membru al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI) și al Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), aplică prevederile Convenției de instituire a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale și ale Acordului privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (TRIPS), prin intermediul autorităților desemnate cu competențe în domeniul proprietății intelectuale. Serviciul Vamal, în calitate de autoritate competentă în protecția drepturilor de proprietate intelectuală, cooperează cu Organizația Mondială a Vănilor (OMV), OMPI, OMC și Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO).
681. Republica Moldova își asumă angajamentul de a se alinia la Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind aplicarea de către autoritățile vamale a drepturilor de proprietate intelectuală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului, precum și la Regulamentul (UE) nr. 1352/2013 de stabilire a formularelor prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind asigurarea respectării a drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale, până la sfârșitul anului 2026.
682. **Bunuri culturale:** Legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis-ul* Uniunii Europene. Hotărârea Guvernului nr. 470/2023 reglementează circulația bunurilor culturale pe teritoriul Republicii Moldova și în afara acestuia. Republica Moldova își asumă angajamentul de a se alinia la Regulamentul (UE) 2019/880 al Parlamentului European și al Consiliului privind introducerea și importul de bunuri culturale și la Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/1079 al Comisiei de stabilire a normelor detaliate pentru punerea în aplicare a anumitor dispoziții ale Regulamentului (UE) 2019/880 al Parlamentului European și al Consiliului privind introducerea și importul de bunuri culturale până la sfârșitul anului 2026. Codul vamal, în special articolele referitoare la bunurile culturale, precum și Legea nr. 280/2011 privind protecția patrimoniului cultural mobil național au fost modificate în anii 2022–2023.

683. **Controlul numerarului:** Legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene. Legea nr. 62/2008 privind reglementarea valutară stabilește regimul de import și export al valutei și declarațiile de numerar. De asemenea, Codul vamal prevede că declararea și controlul valorilor valutare se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 62/2008 și ale Legii nr. 308/2017 privind prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului. Pragul pentru declararea numerarului la frontieră este stabilit la 10,000 EUR, în conformitate cu Regulamentul (UE) 2018/1672.
684. Republica Moldova va alinia legislația națională la Regulamentul (UE) 2018/1672 privind controalele numerarului care intră sau iese din Uniune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1889/2005, precum și la Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/776 al Comisiei de stabilire a șabloanelor pentru anumite formulare, precum și a normelor tehnice pentru schimbul eficient de informații în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1672 al Parlamentului European și al Consiliului privind controalele numerarului care intră sau iese din Uniune. Pentru alinierea deplină a cadrului juridic național, Ordinul Serviciului Vamal nr. 516-O/2023 privind aprobarea declarației valorilor valutare, cerințele pentru formularul de declarație și instrucțiunile de completare, depunere a declarației valorilor valutare, verificare și acordare a liberului de vamă va fi modificat până la sfârșitul anului 2026.
685. **Precursori de droguri:** Legislația națională este *parțial aliniată* la *acquis*-ul Uniunii Europene. La 10 iulie 2025, Parlamentul a adoptat Legea privind circulația drogurilor narcotice, a substanțelor psihotrope, a plantelor care conțin astfel de substanțe, a precursorilor, a noilor substanțe psihoactive și a substituenților de droguri, pentru a transpune parțial actele juridice relevante ale Uniunii Europene. Legea adoptată reglementează clasificarea precursorilor, actualizarea listei naționale a precursorilor în conformitate cu clasificările Uniunii Europene, precum și introducerea elementelor-cheie ale *acquis*-ului Uniunii Europene, consolidând totodată controlul de reglementare asupra circulației acestor substanțe. În urma adoptării legii, va fi elaborată legislația secundară necesară pentru a asigura punerea în aplicare a legislației Uniunii Europene. Eforturile vor include consolidarea cooperării cu părțile interesate implicate în domeniul precursorilor de droguri și asigurarea capacităților necesare pentru administrarea și implementarea *acquis*-ului Uniunii Europene privind precursorii de droguri. Pentru susținerea acestor reforme, capacitățile administrative ale Agenției Medicamentului și Dispozitivelor Medicale vor fi consolidate. Republica Moldova își asumă angajamentul de a transpune integral *acquis*-ul Uniunii Europene privind circulația drogurilor narcotice, a substanțelor psihotrope și a precursorilor până la sfârșitul anului 2027.
686. **Produse cu dublă utilizare:** Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în domeniul produselor cu dublă utilizare, în ceea ce privește alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene. În prezent, cadrul juridic național reflectă pe deplin prevederile Regulamentului (UE) 2021/821 al Parlamentului European și al Consiliului. Acest regulament a fost transpus prin Legea nr. 213/2024 privind controlul comerțului cu produse strategice, precum și prin Hotărârea Guvernului nr. 24/2025 privind

funcționarea Sistemului național de control al comerțului cu mărfuri strategice în Republica Moldova.

687. Republica Moldova își reafirmă angajamentul ferm de a se alinia la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniile controlului exporturilor, reprezentării, asistenței tehnice, tranzitului și transferului produselor cu dublă utilizare. Acest efort va contribui în mod semnificativ la securitatea lanțului internațional de aprovizionare și la prevenirea comerțului ilicit. Sistemul electronic de autorizare pentru controlul comerțului strategic va deveni operațional până la sfârșitul anului 2025.

688. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 8 de mai jos:

Tabelul 8. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul APLICĂRII LEGISLAȚIEI NON-VAMALE DE CĂTRE AUTORITĂȚILE VAMALE

Acquis	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ		
Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 iunie 2013 privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1383/2003 al Consiliului (CELEX: 32013R0608)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Codului vamal nr. 95/2021. Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	La data aderării: Dezvoltarea sistemului de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală (COPIS-MD). Începând cu anul 2026: Consolidarea capacităților profesionale ale funcționarilor vamali responsabili de domeniu.
Regulamentul (UE) nr. 1352/2013 al Comisiei din 4 decembrie 2013 de stabilire a formularelor prevăzute în Regulamentul (UE) nr. 608/2013 al Parlamentului European și al Consiliului privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale (CELEX: 32013R1352)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	
BUNURI CULTURALE		
Regulamentul (UE) 2019/880 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 aprilie 2019 privind introducerea și importul de bunuri culturale (CELEX 32019R0880)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 470/2023.	Până la sfârșitul anului 2027: Dezvoltarea unui sistem informațional pentru interoperabilitatea

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/1079 al Comisiei din 24 iunie 2021 de stabilire a normelor detaliate pentru punerea în aplicare a anumitor prevederi ale Regulamentului (UE) 2019/880 al Parlamentului European și al Consiliului privind introducerea și importul de bunuri culturale (CELEX 32021R1079)		bazelor de date ale Serviciului pentru înregistrarea și circulația bunurilor culturale mobile, ale Serviciului Vamal și ale altor autorități interesate, în vederea îmbunătățirii urmăririi și controlului circulației bunurilor culturale (similar sistemelor europene IMI și ICG).
Regulamentul (CE) nr. 116/2009 al Consiliului din 18 decembrie 2008 privind exportul de bunuri culturale (versiune codificată) (CELEX 32009R0116)		
Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 1081/2012 al Comisiei din 9 noiembrie 2012 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 116/2009 al Consiliului privind exportul de bunuri culturale (CELEX: 32012R1081)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 470/2023.	-
NUMERAR		
Regulamentul (UE) 2018/1672 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 octombrie 2018 privind controalele numerarului care intră sau iese din Uniune (CELEX 32018R1672)	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	-
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/776 al Comisiei din 11 mai 2021 de stabilire a modelelor pentru anumite formulare, precum și a normelor tehnice pentru schimbul eficace de informații în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1672 al Parlamentului European și al	Până la sfârșitul anului 2026: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal nr. 95/2021.	-

<i>Acquis</i>	Angajament privind transpunerea/alinierea	Angajament privind implementarea
Consiliul privind controalele numerarului care intră sau iese din Uniune (CELEX 32021R0776)		
PRECURSORI DE DROGURI		
Regulamentul (CE) nr. 111/2005 al Consiliului din 22 decembrie 2004 de stabilire a normelor de monitorizare a comerțului cu precursori de droguri între Uniune și țările terțe (CELEX 02005R0111-20221003)	Până la sfârșitul anului 2027: Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1088/2004 privind aprobarea tabelelor și listelor substanțelor stupefiante, psihotrope și precursorilor acestora, supuse controlului, în vederea actualizării listei naționale a precursorilor conform clasificării Uniunii Europene.	-
Regulamentul delegat (UE) 2015/1011 al Comisiei din 24 aprilie 2015 de completare a Regulamentului (CE) nr. 273/2004 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 111/2005 al Consiliului de stabilire a normelor de monitorizare a comerțului cu precursori de droguri între Uniune și țările terțe și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1277/2005 al Comisiei (CELEX 32015R1011)		-

Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la acquis-ul enumerat în tabel.

II. CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ ȘI OPERAȚIONALĂ

II.A. ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI VAMALE

689. Serviciul Vamal al Republicii Moldova funcționează în subordinea Ministerului Finanțelor și deține competențele de bază privind implementarea politicii vamale, asigurarea respectării reglementărilor vamale la trecerea peste frontiera vamală a bunurilor, mijloacelor de transport și persoanelor, colectarea drepturilor de import și de export, efectuarea vămuirii, controlului și supravegherii vamale, precum și prevenirea și combaterea fraudelor vamale prin structuri antifraudă dedicate și instrumente operaționale.

690. Organizarea, structura operațională și competențele Serviciului Vamal sunt definite în Legea nr. 302/2017 privind Serviciul Vamal, Codul vamal nr. 92/2021, Hotărârea Guvernului nr. 4/2007 privind aprobarea statului de personal și a Regulamentului de

organizare și funcționare a Serviciului Vamal, precum și în Hotărârea Guvernului nr. 92/2023 privind punerea în aplicare a Codului vamal.

691. Structura instituțională a Serviciului Vamal include un Centru de instruire, responsabil de asigurarea formării profesionale inițiale și continue a funcționarilor vamali; un Laborator vamal, care oferă suport tehnic prin efectuarea expertizei mărfurilor; și un Centru chinologic, care utilizează echipe canine specializate pentru depistarea mărfurilor cu risc sporit, cum ar fi droguri, tutun și numerar.

692. Republica Moldova se angajează să implementeze un set de acțiuni menite să consolideze capacitățile administrative și operaționale ale Serviciului Vamal. Activitățile planificate esențiale includ:

- Reorganizarea Serviciului Vamal începând cu anul 2025, în conformitate cu prioritățile de activitate și având ca scop îmbunătățirea eficienței în administrarea vamală și furnizarea serviciilor, în special prin optimizarea proceselor interne și delimitarea clară a responsabilităților;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii posturilor de trecere a frontierei până la sfârșitul anului 2027, cu accent pe reducerea întârzierilor, creșterea capacității de procesare și integrarea standardelor aliniate la Uniunea Europeană pentru securitatea frontierelor, controlul vamal și facilitarea comerțului;
- Implementarea programului UE „VAMA” până la sfârșitul anului 2027, pentru a promova cooperarea activă în domeniul vamal, permițând Republicii Moldova să beneficieze de schimb de cunoștințe, inițiative comune și acces la instrumente și baze de date vamale interoperabile utilizate de statele membre ale Uniunii Europene;
- Desfășurarea de campanii de informare și instruire pentru mediul de afaceri, menite să asigure o adaptare fără dificultăți la cadrul de reglementare vamală în evoluție și să sporească gradul de conformare și pregătirea operatorilor economici, în special în ceea ce privește aplicarea legislației vamale și a procedurilor aliniate la Uniunea Europeană.

II.B. COOPERAREA CU ALTE AUTORITĂȚI ȘI CU OPERATORII ECONOMICI

693. Republica Moldova dispune de un sistem adecvat de cooperare cu alte autorități și cu operatorii economici. La nivel național, Serviciul Vamal asigură o cooperare interinstituțională structurată cu peste 15 autorități naționale, în baza mandatelor legale și a acordurilor bilaterale. Această cooperare este esențială pentru implementarea controalelor bazate pe risc, schimbul de informații și asigurarea transparenței instituționale.

694. În domeniul aplicării legii și al investigațiilor, colaborarea este asigurată împreună cu Procuratura Generală, Inspectoratul General al Poliției, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Serviciul de Informații și Securitate și Serviciul Prevenirea și Combaterea

Spălării Banilor. Aceste parteneriate contribuie la aplicarea eficientă a legislației vamale, la protejarea securității naționale și la apărarea finanțelor publice.

695. Managementul integrat al frontierei rămâne o prioritate strategică, coordonată prin intermediul Consiliului pentru managementul integrat al frontierei, înființat în anul 2010. Acest Consiliu reunește Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Finanțelor, Ministerul Afacerilor Externe și alte instituții relevante, asigurând coerența politicilor și coordonarea operațională în controlul de frontieră și managementul riscurilor vamale.
696. În ceea ce privește comunicarea externă, Serviciul Vamal aplică o strategie multi-direcțională pentru a informa și consulta publicul și comunitatea de afaceri. Un pilon important al acestei abordări este Comitetul consultativ, o platformă permanentă de dialog cu operatorii economici, care promovează transparența și dezbateră privind politica vamală și modificările legislative.
697. Republica Moldova își va continua eforturile de modernizare și aliniere a procedurilor vamale, precum și de consolidare a cooperării interinstituționale și a schimbului de informații dintre vamă și alte autorități implicate în controlul mărfurilor, poziționându-se ca un partener de încredere și asigurând transparența procedurilor pentru un mediu comercial sigur și competitiv.

II.C. INTEROPERABILITATEA SISTEMELOR INFORMAȚIONALE CU MEDIUL DIGITAL AL UNIUNII EUROPENE

698. În timp ce Republica Moldova continuă dezvoltarea, modernizarea și consolidarea sistemelor sale informaționale, au fost deja înregistrate progrese importante în direcția digitalizării și automatizării tuturor procedurilor vamale.
699. Republica Moldova acordă prioritate realizării unui mediu vamal digital complet funcțional și conform cu standardele Uniunii Europene până la data aderării. A fost elaborat un Program național de modernizare și armonizare a sistemelor informaționale vamale în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene pentru anii 2025–2030, care urmează să fie aprobat de Guvern până la sfârșitul anului 2025. Acest program stabilește cadrul strategic pentru alinierea arhitecturii informatice vamale a Republicii Moldova la cea a Uniunii Europene și servește drept foaie de parcurs pentru asigurarea interoperabilității și digitalizării depline, în conformitate cu sistemele informaționale vamale ale Uniunii Europene. Programul va sprijini automatizarea deciziilor vamale, îmbunătățirea capacităților de management al riscurilor, interoperabilitatea în cadrul sistemului „ghișeu unic” și schimbul de informații în timp real la nivel național și internațional.
700. Având în vedere costurile ridicate ale soluțiilor IT, expertiza internă limitată și dezvoltarea continuă a sistemelor informaționale vamale ale Uniunii Europene, Republica Moldova va continua să se bazeze în mare măsură pe cooperarea strânsă și asistența tehnică acordată de Comisia Europeană și de statele membre în procesul de implementare a Programului.

701. Republica Moldova se angajează să alinieze cadrul juridic și instituțional la Regulamentul (UE) 2022/2399 privind instituirea mediului „ghișeul unic” al Uniunii Europene pentru vamă, până la sfârșitul anului 2027.

702. Detalii privind angajamentele suplimentare care urmează să fie asumate sunt prezentate în Tabelul 9 de mai jos:

Tabelul 9. Angajamentele Republicii Moldova privind alinierea la *acquis*-ul Uniunii Europene în domeniul INTEROPERABILITĂȚII SISTEMELOR INFORMAȚIONALE CU MEDIUL DIGITAL AL UNIUNII EUROPENE

<i>Acquis</i>	Angajamente privind transpunerea/alinierea	Angajamente privind implementarea
Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2025/512 al Comisiei din 13 martie 2025 privind modalitățile tehnice pentru dezvoltarea, întreținerea și utilizarea sistemelor electronice destinate schimbului și stocării de informații în temeiul Regulamentului (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului (CELEX 32025R0512)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind modalitățile tehnice de dezvoltare, întreținere și utilizare a sistemelor electronice destinate schimbului și stocării informațiilor.	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea Programului privind sistemele informaționale vamale, în conformitate cu sistemele informaționale ale Uniunii Europene, pentru un mediu complet computerizat și pentru interconectarea și interoperabilitatea cu mediul vamal electronic.
Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2879 a Comisiei din 15 decembrie 2023 de stabilire a programului de lucru referitor la dezvoltarea și instalarea sistemelor electronice prevăzute în Codul vamal al Uniunii. (CELEX 32023D2879)	Până la sfârșitul anului 2025: Adoptarea unei Hotărâri de Guvern pentru includerea etapelor relevante de dezvoltare a sistemului într-o foaie de parcurs națională în domeniul IT.	-
Regulamentul (UE) 2022/2399 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 noiembrie 2022 de instituire a mediului aferent ghișeului unic al Uniunii Europene pentru vămi și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 952/2013 (CELEX 32022R2399)	Până la sfârșitul anului 2027: Adoptarea Hotărârii Guvernului privind instituirea ghișeului unic vamal.	Până la sfârșitul anului 2025: Elaborarea Notei conceptuale privind crearea ghișeului unic vamal, pentru a defini cadrul operațional, juridic și tehnic al implementării.

*Notă: Tabelul nu conține coloana privind perioadele tranzitorii, întrucât nu există solicitări de măsuri tranzitorii referitoare la *acquis*-ul enumerat în tabel.*

III. COMBATEREA CORUPȚIEI – UNIUNEA VAMALĂ

703. Lupta împotriva corupției reprezintă o prioritate fundamentală în consolidarea sistemului vamal. Țara rămâne ferm angajată în promovarea unei culturi organizaționale de toleranță zero față de corupție atât în cadrul administrației vamale, cât și în sectorul privat.
704. Dincolo de cadrul strategic național în domeniul anticorupție, Serviciul Vamal dispune de un plan sectorial anticorupție. Acest cadru de politici prevede o serie detaliată de măsuri, desemnează autoritățile responsabile, stabilește termenele de implementare, identifică riscurile potențiale, definește resursele necesare și instituie mecanisme de monitorizare și raportare.
705. Republica Moldova va efectua o evaluare cuprinzătoare a riscurilor de corupție pentru sectorul vamal, în vederea adoptării unor măsuri sectoriale suplimentare până la sfârșitul anului 2026. Acțiuni suplimentare vor fi întreprinse ca măsuri de follow-up pentru funcțiile vamale cele mai vulnerabile la corupție, inclusiv rotația periodică a personalului aflat în posturi sensibile, precum și monitorizarea și evaluarea riguroasă a progreselor în domeniul măsurilor anticorupție, prin actualizarea planului sectorial.
706. Capacitatea instituțională a Serviciului Vamal va fi consolidată prin reorganizarea acestuia și prin instruirea profesională a personalului vamal în domeniile integrității, eticii profesionale și prevenirii corupției, în cooperare cu instituțiile europene relevante, precum și cu Centrul Național Anticorupție.
707. Prevenirea va avea un rol mai important. Politica de resurse umane va pune un accent sporit pe evaluările bazate pe performanță și pe stimulente (financiare și nefinanciare), iar pentru a atrage tineri absolvenți în instituție, vor fi dezvoltate programe de stagiu.
708. Se vor depune eforturi suplimentare pentru a obține o mai mare automatizare și optimizare a proceselor interne de vămuire, precum și pentru a extinde accesul operatorilor economici la simplificările vamale și procedurile digitale, inclusiv operaționalizarea deplină a noului Sistem de decizii vamale și re-ingineria procesului de vămuire.
709. Capacitatea de depistare și aplicare a legii în cazurile de corupție va fi consolidată în continuare.